

พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต
วัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการ แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของ
ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

DEVELOPMENT APPLICATIONS PROGRAM TO ENHANCE INNOVATION
MANAGEMENT FOR COMMUNITY'S SUPPLIERS OF RAW MATERIALS IN
SUPPLY CHAINS OF SOCIAL ENTERPRISE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (MANAGEMENT)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

59604909 : การจัดการ แบบ 2.1 ปรัชญาชุมชนบัณฑิต

คำสำคัญ : โปรแกรมประยุกต์พัฒนาวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม, เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร, ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน

นาย ภูธิป มีถาวรกุล: พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบหรือองค์ประกอบพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยที่เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) รวบรวมข้อมูลแบบวิธีการการวิจัยพหุวิธี (Multi-methods) และนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยอนาคต EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสร้างพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมให้กับวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำมาพัฒนาด้วยการประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) ประยุกต์เทคนิคเชิงปริมาณ ประเมินกลยุทธ์ตามคะแนน Cohen's Kappa Statistic และ ประยุกต์ เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อประเมินผล เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบัง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็น ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรมันดงบังให้กับมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม มีจำนวน 6 องค์ประกอบหลัก คือ การเงินหรือเงินทุน กำลังคนหรือสมาชิก อุปกรณ์หรือเครื่องจักร การจัดการ การแข่งขัน และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ ผลการวิเคราะห์โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม วิเคราะห์สถิติค่า Cohen's Kappa มีระดับความสอดคล้องในระดับดี คือ โปรแกรมใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ผลการวัดจากการประเมินโครงการประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและ ระเบียบวิธีวิจัย พบว่ามีกระบวนการทำงานที่เร็วขึ้น ทำให้กระบวนการทำงานเร็วขึ้น 12 วัน และสุดท้ายงานวิจัยแสดงให้เห็นทุกคนในกลุ่มสมาชิกเข้าใจดีว่าการที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนาองค์กรก็ต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องที่ใหม่กับชุมชนโดยที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ดังนั้นต้องออกแบบกระบวนการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย แต่ที่สำคัญที่สุดแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้จัดทำขึ้นมาต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการจัดการมาอยู่เบื้องหลัง โดยที่ปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังแพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้คือระบบการจัดการที่จะมาตอบโจทย์ในทุกห่วงโซ่อุปทานของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ

59604909 : Major (MANAGEMENT)

Keyword : Innovation management program, Economies of scale, Suppliers of raw materials in supply chains

MR. PHUTIP MEETHAVORNKUL : DEVELOPMENT APPLICATIONS PROGRAM TO ENHANCE INNOVATION MANAGEMENT FOR COMMUNITY'S SUPPLIERS OF RAW MATERIALS IN SUPPLY CHAINS OF SOCIAL ENTERPRISE THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PITAK SIRIWONG, Ph.D.

The purposes of this research were 1) to consider the trends examine Development applications program to enhance innovation management for community's suppliers of raw materials in supply chains of social enterprise 2) to examine components and development on the programs to enhance innovation management to increase the economy of scale for community's suppliers of raw materials in supply chains of social enterprise.. The qualitative data were acquired by using documentary research in-depth interviews and technique Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) technique. The data also were gained by participatory action research (PAR) and applied the qualitative technique, strategy assessment based on Cohen's Kappa Statistics and PERT CPM to compare to develop programs for enhancing the innovation management for the community's suppliers of raw materials. The key informants were the herbal group members of Ban Dong Bang in Prachinburi province. They supply the raw materials for Chao Phraya Abhaibhubejhr Hospital Foundation.

The results showed that the main components of the program were Human Made Money Machine Management Sharing and Feedback. Analyze the statistics by Cohen's Kappa Statistics has a good level of consistency, The result shown that the project timeline was shorter, according to the program is intended. Finally, research shown that everyone in the group members understandsto make the community transform into an innovative community. In essence, the innovative platforms are a new issue with the community, where most community members are middle-aged people. Therefore, it is easy to design, use, understand, and access, but most importantly, innovative platforms that have been designed to be able to answer the purpose., The philosophy behind this innovative platform is the management system that will meet all the supply chains of community's suppliers of raw materials in supply chains.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะ ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระวัฒน์ จันทิก ซึ่งคอยสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และ แรงผลักดัน ด้านงานวิจัยมาโดยตลอด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขงานวิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี อีกทั้ง สมาชิกทุกคนในชุมชนสมุนไพรมุ่บ้านดงบัง รวมถึงเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร ที่กรุณาให้ความกรุณาช่วยเหลือในงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

อีกทั้ง ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกตวุฒิ สมบูรณ์ทวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกริกฤทธิ์ อัมพะวัต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตพนธ์ ชุมเกต ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณเจ้าของผลงานนิพนธ์ หนังสือวารสาร เอกสารและวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการของวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่จะช่วยทำให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเชิงธุรกิจเพื่อเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมที่เข้มแข็งต่อไป

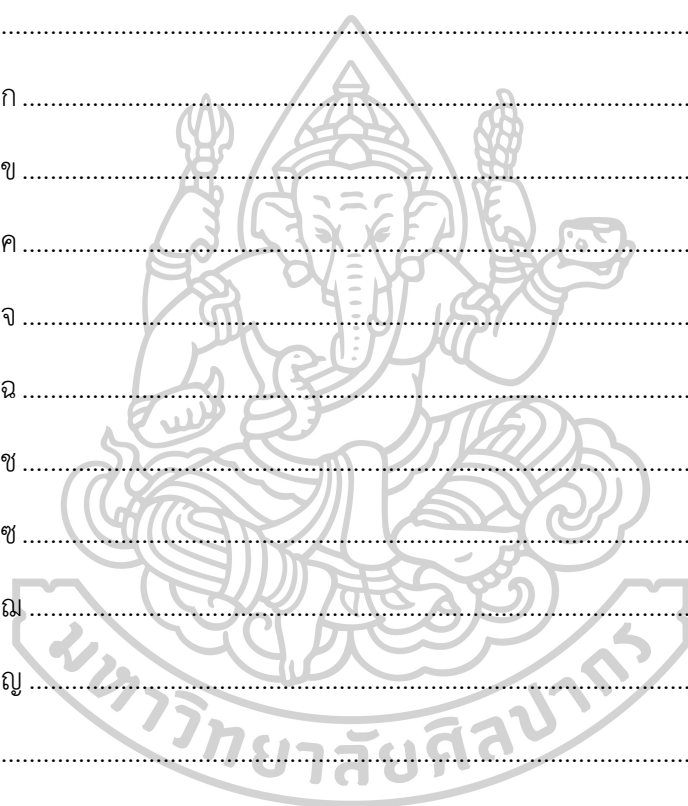
ภูธิป มีถาวรกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามในการวิจัย.....	9
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	9
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
6. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
7. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	15
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	15
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
1. ทฤษฎีเชิงนวัตกรรม.....	18
2. ทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA).....	40
3. แนวคิดการพัฒนางานองค์กร.....	43
4. แนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี.....	49
5. แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4Ms.....	50

6. แนวคิดการแบ่งปัน.....	53
7. แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ	54
8. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	55
9. แนวคิดเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากำหนดแนวโน้มนโยบายประกอบและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่ อุปทานของกิจการเพื่อสังคม	65
ขั้นตอนที่ 2.1 การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค วิจัยอนาคต (EDFR).....	71
ขั้นตอนที่ 2.2 ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) กับห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ กระบวนการต้นน้ำ กระบวนการ กลางน้ำ และ กระบวนการปลายน้ำ	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากำหนดแนวโน้มนโยบายประกอบและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่ อุปทานของกิจการเพื่อสังคม	82
ขั้นตอนที่ 2.1 การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค วิจัยอนาคต (EDFR).....	90
ขั้นตอนที่ 2.2 ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research)	102
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจ ชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมทั้งหมดดังนี้	115
ผลโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต วัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม.....	120

ผลการประเมินผ่านการประยุกต์กระบวนการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤต (PERT-CPM).....	130
สรุปผลการวิจัย.....	137
อภิปรายผล.....	142
ข้อเสนอแนะ.....	149
รายการอ้างอิง.....	153
ภาคผนวก.....	172
ภาคผนวก ก.....	173
ภาคผนวก ข.....	177
ภาคผนวก ค.....	182
ภาคผนวก จ.....	193
ภาคผนวก ฉ.....	195
ภาคผนวก ช.....	200
ภาคผนวก ซ.....	203
ภาคผนวก ฅ.....	217
ภาคผนวก ญ.....	244
ประวัติผู้เขียน.....	247

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มประเภทนวัตกรรมของ Oslo Manual.....	20
ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ.....	33
ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการศึกษาและการใช้ประโยชน์.....	63
ตารางที่ 4 แสดงการลดระดับของความคาดเคลื่อน.....	71
ตารางที่ 5 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ.....	72
ตารางที่ 6 ค่ามัธยฐาน (Median) ตามเกณฑ์ความเป็นไปได้หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น.....	72
ตารางที่ 7 ระดับความสอดคล้องของสถิติแคปตามแนวทางของฟลิสส์และไพค์ (2003).....	75
ตารางที่ 8 รูปแบบตารางแสดงขั้นตอนกระบวนการประเมินผลและทบทวนโครงการและ ระเบียบวิธีวิฤต (PERT-CPM) การก่อนนำไปโปรแกรมลงไปใช้.....	76
ตารางที่ 9 รูปแบบตารางแสดงขั้นตอนกระบวนการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธี วิฤตหลังนำไปโปรแกรมลงไปใช้.....	77
ตารางที่ 10 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพ การบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม	85
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2 ของแพลตฟอร์มนวัตกรรม เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรม.....	96
ตารางที่ 12 แผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	103
ตารางที่ 13 ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน.....	104
ตารางที่ 14 ระดับความสอดคล้องของสถิติแคปตามแนวทางของ ฟลิสส์ และ ไพค์.....	117
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของสถิติแคปตามแนวของ ฟลิสส์ และ ไพค์.....	118
ตารางที่ 16 แสดงขั้นตอนเก็บข้อมูลกระบวนการ PERT CPM.....	131
ตารางที่ 17 แสดงผลขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM.....	131

ตารางที่ 18 ผลโปรแกรมประยุกต์ของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของ
กิจการเพื่อสังคม..... 133

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงขั้นตอนของการวิจัย.....	11
ภาพที่ 2 องค์ประกอบของแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรม 3มิติ 9 องค์ประกอบ.....	39
ภาพที่ 3 วงล้อเต็มมิ่งในระบบวงจรคุณภาพ (PDCA).....	41
ภาพที่ 4 กระบวนการวิเคราะห์ห่วงจรคุณภาพ (PDCA).....	42
ภาพที่ 5 การวินิจฉัยระดับองค์การ.....	44
ภาพที่ 6 การวินิจฉัยระดับกลุ่ม.....	44
ภาพที่ 7 การวินิจฉัยระดับบุคคล.....	45
ภาพที่ 8 โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM)	49
ภาพที่ 9 แผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเอกสาร	68
ภาพที่ 10 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัยแบบวิธีการประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานราก	70
ภาพที่ 11 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัยแบบอนาคต EDFR	73
ภาพที่ 12 แผนผังแสดงขั้นตอนแสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	78
ภาพที่ 13 สรุปแผนผังขั้นตอน (Flowchart) การดำเนินการวิจัยทั้งหมด	79
ภาพที่ 14 รูปแบบเชิงระบบของแพลตฟอร์มนวัตกรรม.....	89
ภาพที่ 15 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การเงินหรือเงินทุน	98
ภาพที่ 16 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์กำลังคนหรือสมาชิก	98
ภาพที่ 17 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์อุปกรณ์หรือเครื่องจักร	99
ภาพที่ 18 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การจัดการ.....	99
ภาพที่ 19 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การแบ่งปัน.....	100

ภาพที่ 20 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การให้ข้อมูล ป้อนกลับ.....	100
ภาพที่ 21 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์.....	101
ภาพที่ 22 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการต้นน้ำ.....	104
ภาพที่ 23 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการกลางน้ำ.....	105
ภาพที่ 24 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการปลายน้ำ.....	106
ภาพที่ 25 กลุ่มสมุนไพรมานคงบัง ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรมะเข็ญตรีศรบัง.....	107
ภาพที่ 26 การเตรียมต้นกล้าสมุนไพรมะเข็ญตรีศรและแปลงปลูกสมุนไพรมะเข็ญตรีศรในชุมชนบ้านคงบัง.....	108
ภาพที่ 27 โรงล้างและลดขนาดของสมุนไพรมะเข็ญตรีศรก่อนการเข้าตากแห้งและอบแห้ง.....	109
ภาพที่ 28 โรงตากแห้งวัตถุดิบสมุนไพรมะเข็ญตรีศร.....	110
ภาพที่ 29 เตอบสมุนไพรมะเข็ญตรีศรส่วนกลางของชุมชน.....	111
ภาพที่ 30 ห้องเก็บวัตถุดิบสมุนไพรมะเข็ญตรีศรแห้งก่อนรวบรวมไปมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	112
ภาพที่ 31 การเตรียมส่งวัตถุดิบสมุนไพรมะเข็ญตรีศรแห้งไปมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	112
ภาพที่ 32 จุดเตรียมและรับเข้าสมุนไพรมะเข็ญตรีศรแห้งของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร.....	113
ภาพที่ 33 แผนผังองค์ประกอบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิง นวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (กลุ่มสมุนไพรมานคงบังและ มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร).....	114
ภาพที่ 34 รูปแบบเข้าสู่ระบบของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	120
ภาพที่ 35 รูปแบบหน้าหลักของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	121
ภาพที่ 36 รูปแบบหน้าหลักและเงินทุนของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	122
ภาพที่ 37 รูปแบบหน้า ต้นกล้าและขนส่ง ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	123
ภาพที่ 38 รูปแบบหน้าสมาชิกและอุปกรณ์ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	124
ภาพที่ 39 รูปแบบหน้าให้ความรู้ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	125
ภาพที่ 40 รูปแบบหน้าให้ความรู้ พุดคุย และ เรื่องราวของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	126
ภาพที่ 41 รูปแบบหน้าข้อมูลย้อนกลับของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	127

ภาพที่ 42 รูปแบบหน้าประเมินผลเวลารวมของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	128
ภาพที่ 43 รูปแบบหน้าสนทนากลุ่มและข้อมูลย้อนกลับของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M.....	129
ภาพที่ 44 แสดงขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM การก่อนนำโปรแกรมลงไปใช้.....	130
ภาพที่ 45 แสดงขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM หลังนำโปรแกรมลงไปใช้.....	132
ภาพที่ 46 แสดงขั้นตอนกระบวนการ ทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤต (PERT-CPM) ก่อนและ หลังนำโปรแกรมลงไปใช้.....	141
ภาพที่ 47 วงจรองค์ประกอบโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M (Smart Farmer for Management).....	143
ภาพที่ 48 การสัมภาษณ์ นาย สมัย คุณสุข ประธานที่ปรึกษากลุ่มสมุนไพรมันดงบัง (ผู้ก่อตั้งกลุ่ม สมุนไพรมันดงบัง) และ นางสาว สุภาวดี คุณสุข ประธานวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบัง.....	178
ภาพที่ 49 การสัมภาษณ์ คุณ กิติศักดิ์ เยาวนานนท์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย สถาบัน วัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	178
ภาพที่ 50 การสัมภาษณ์ ดร.วสันต์ สุกุลกิจกาญจน์ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม	179
ภาพที่ 51 การสัมภาษณ์ ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะบริหารธุรกิจเพื่อ สังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	179
ภาพที่ 52 การสัมภาษณ์ ดร.ปัทมา ตรีมงคล หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.....	180
ภาพที่ 53 การสัมภาษณ์ ดร. ศรีหทัย พรหมณี หัวหน้าฝ่าย เอไอเอส สตาร์ทอัพ.....	180
ภาพที่ 54 การสัมภาษณ์ ดร.กัญจน์ชญา ชัยวิรัตน์กุล สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ	181
ภาพที่ 55 การสัมภาษณ์ หัวหน้างานเกษตร และ เจ้าหน้าที่ชำนาญการงานเกษตรอินทรีย์.....	181
ภาพที่ 56 บรรยายเรื่องสมุนไพรมันดงบังร่วมพาคณะจากกลุ่มเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ และ อยุธยา เยี่ยมชม.....	196
ภาพที่ 57 ผู้วิจัยช่วยงานรับคณะดูแลอาหารพร้อมผักสมุนไพรมันดงบังจากชุมชน แก่คณะจากกลุ่มเกษตรกร จังหวัดบุรีรัมย์ และ อยุธยา	197
ภาพที่ 58 ผู้วิจัยแนะนำวิธีการใช้และแนะนำแก่สมาชิกในชุมชน.....	198

ภาพที่ 59 ผู้วิจัยแนะนำวิธีการใช้และแนะนำแก่สมาชิกในชุมชน.....	199
ภาพที่ 60 ร่วมการพูดคุยกับชุมชนเรื่องการปลูกและติดตามผลการปลูกสมุนไพรกับเจ้าหน้าที่ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	199
ภาพที่ 61 หน้าโหลดก่อนเตรียมเข้าโปรแกรมประยุกต์	204
ภาพที่ 62 หน้าลงทะเบียนสมาชิกสำหรับเข้าโปรแกรมประยุกต์	205
ภาพที่ 63 หน้าลงทะเบียนสมาชิกสำหรับเข้าโปรแกรมประยุกต์ (ต่อ).....	206
ภาพที่ 64 หน้าหลักของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงหมวดต่างๆ ในการใช้งาน	207
ภาพที่ 65 หน้าหมวดแหล่งเงินทุนของโปรแกรมประยุกต์แสดงแหล่งที่มาของเงินทุนที่น่าเชื่อถือ ..	208
ภาพที่ 66 หน้าหมวดต้นกล้าและการขนส่งของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการแลกเปลี่ยนต้นกล้า พันธุ์ระหว่างสมาชิกและร่วมใช้ระบบขนส่งต่างๆ.....	209
ภาพที่ 67 หน้าหมวดสมาชิกและอุปกรณ์ของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการแลกเปลี่ยนสมาชิก แรงงานจัดคิวร้องขอการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ระหว่างสมาชิกและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	210
ภาพที่ 68 หน้าหมวดความรู้ของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง	211
ภาพที่ 69 หน้าหมวดพูดคุยและเรื่องราวของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงแนวคิดเรื่องราวต่างๆ ที่มี ประโยชน์ที่สมาชิกหรือมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถแบ่งปันระหว่างกันได้	212
ภาพที่ 70 หน้าหมวดจากอภัยภูเบศรของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกับ เจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรในเรื่องของคุณภาพหรือโควตาต่างๆ	213
ภาพที่ 71 หน้าประเมินผลเวลารวมของการทำงานผลิตวัตถุดิบสมุนไพรของสมาชิกชุมชนให้กับมูลนิธิ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	214
ภาพที่ 72 หน้าการสนทนากลุ่มระหว่างสมาชิกชุมชนกับสมาชิกชุมชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	215
ภาพที่ 73 ใบประกาศการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	245
ภาพที่ 74 ใบยินยอมการเข้าร่วมวิจัยจริยธรรมในมนุษย์.....	246

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในโลกได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วนี้ก็ทำให้เกิดปัญหามากมายที่ขึ้นมาบนโลกซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องหาวิธีแก้ไข และในทุกวันนี้คำว่า นวัตกรรม (Innovation) เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเพื่อตอบโจทย์ความต้องการในทุกๆ ภาคส่วน ซึ่งนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในโลกล้วนเกิดมาจากการวิจัยและพัฒนาขึ้นมาทั้งสิ้น (Gopalakrishnan and Bierly, 1997) โดยที่นวัตกรรมที่ผู้คนบนโลกเห็นและสามารถจับต้องได้ล้วนเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่มาจากด้านวิศวกรรม แต่มากกว่านั้นเบื้องหลังของคำว่านวัตกรรมที่เกิดขึ้นมาบนโลกนั้นมีมากกว่านวัตกรรมทางเทคโนโลยีและวิศวกรรม ซึ่งในแต่ละทฤษฎีนวัตกรรมนั้นมีความหลากหลายมากแล้วแต่มีจุดประสงค์ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละเหตุการณ์ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550) ทั้งนี้ในทุกศาสตร์ของความรู้นั้นมีคำว่านวัตกรรมเกิดขึ้นมากมาย ทั้งที่นิยามได้ และ นิยามไม่ได้ ดังนั้นสำหรับนวัตกรรมในบริบทของศาสตร์ด้านการจัดการก็สามารถจะแยกเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ นวัตกรรมทางการจัดการยังเป็นนวัตกรรมที่คิดขึ้นมาเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการใหม่ๆ ของปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาและนำเสนอแนวคิดหรือแนวทางใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการจัดการเพื่อเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้ เตรียมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมไปถึงการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (Mowery and Rosenberg, 1979; Teece, 2010)

การสร้างสรรค์พัฒนาหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน Mowery and Rosenberg กระบวนการทำงาน ไม่ว่าจะกระบวนการผลิต การส่งมอบ ขั้นตอนหน้าที่รับผิดชอบ การแลกเปลี่ยนความรู้ การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ ยังถือว่าเป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การจัดการ หรือวิธีดำเนินการแบบใหม่ๆ ทั้งระบบได้ ทั้งนี้จะขอสรุปได้ว่านวัตกรรมทางการจัดการสามารถถือว่าเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่สามารถอยู่เบื้องหลังนวัตกรรมในศาสตร์ต่างๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาเหตุการณ์นั้นๆ ได้และเพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital transformation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทยถือได้ว่าสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีวิวัฒนาการที่ต่างไปจากยุคในอดีตที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด โดยระบบเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นจากการทำการเกษตร ครัวเรือนหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำอาชีพและขยายจนเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าทางการเกษตรและสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบเน้นการทำการเกษตรแบบใช้ภูมิปัญญาตามภูมิภาค เช่น การปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ ทอผ้า เป็นต้น แล้วนำผลผลิตไปขายสร้างรายได้และใช้ยังชีพแลกเปลี่ยนการค้าขาย ขยายไปจนประเทศไทยก้าวเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีการเครื่องมือเข้ามาช่วย มีการทำโรงงานขนาดเล็ก ผลิตของอุปโภค บริโภค หรือการเกษตรแปรรูปมากขึ้นจนประเทศเริ่มมีศักยภาพมากขึ้นและเป็นประเทศกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มุ่งเน้นปริมาณ

การผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นยุคอุตสาหกรรมหนักเน้นการผลิตและส่งออกโดยใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อมาเพิ่มปริมาณกำลังการผลิต และจนกระทั่งเกิดเป็นแนวความคิดโมเดลประเทศไทยยุคใหม่และเพื่อให้ประเทศกลายเป็นประเทศไทยยุคใหม่ที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงตามนโยบายโมเดลเศรษฐกิจแบบทำน้อยแต่ได้มาก ประเทศไทยก็ต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าแบบโภคภัณฑ์ไปสู่การพัฒนาเชิงนวัตกรรมและเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยกำลังการผลิตจำนวนมากเป็นการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรม (UNCTAD ,2008; จุฑามาศ ศรีรัตนา, 2561) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่12 หน่วยงานภาครัฐของประเทศได้ผลักดันแนวคิดแบบนวัตกรรมลงไปในทุกๆ ภาคส่วน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557)

ผู้ประกอบการจะต้องเปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียวไปสู่ผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่เน้นการจัดการและใช้นวัตกรรมมาช่วยหรือปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่ชาญฉลาด (Smart Entrepreneur) (จุฑามาศ ศรีรัตนา, 2561) โดยผ่านการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี การวิจัย และทฤษฎี มาช่วย นอกจากนี้ธุรกิจต่างๆ ในทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจการเกษตร ธุรกิจสิ่งทอ ธุรกิจบริการ หรือ อื่นๆ ที่กำลังเดินหน้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงด้วยการแสวงหาข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เน้นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม หรือ นวัตกรรมผู้ประกอบการในทุกระดับจะต้องมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการงานในด้านต่างๆ ในยุคเศรษฐกิจนวัตกรรม (Innovation Economy) (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2558) และ จากข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม (2562) แผนการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมที่มีแบ่งไว้ 5 เป้าหมาย ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture and Bio-Tech), กลุ่มที่ 2 กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness and Bio-Med), กลุ่มที่ 3 กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกล ที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics and Mechatronics), กลุ่มที่ 4 กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, Internet of Things, Artificial Intelligence and Embedded Technology) และ กลุ่มที่ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture and High Value Services) จากที่กล่าวตามข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ (2562) จะพบว่าในช่วงอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของการลงทุนในกลุ่มที่ 5 ในเรื่องของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นจำนวนมากและจากการขยายตัวของกลุ่มนี้ยังส่งผลให้มีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross domestic product: GDP) ที่เพิ่มขึ้นระบบเศรษฐกิจพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าหากต้องการให้ประเทศไทยสามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง หลุดพ้นจากปัญหาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศไทยปัจจัยที่มีความสำคัญจำเป็นที่ถูกมองข้ามคือสิ่งที่ต้องสนใจและมีการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาเน้นเฉพาะกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก (Local Economy) ซึ่งคำว่าเศรษฐกิจฐานรากหมายถึงระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งสังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2562) และเมื่อมี

กลุ่มเศรษฐกิจฐานรากหรือผู้ประกอบการในชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนามากขึ้นจึงค่อยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มหรือพร้อมกันกับประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขยายธุรกิจไปสู่ตลาดภายนอกชุมชน (อุทัย ปริญญาสุทธินันท์, 2560) โดยที่กลุ่มเศรษฐกิจฐานรากนั้นต้องรู้เรื่องการพัฒนาเป็นอย่างเป็นระบบมีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการวินิจฉัย มีการวางแผนดำเนินการ หาเครื่องมือการพัฒนา และประเมินผล (MacLeod et al., 1991) นอกจากนี้เศรษฐกิจฐานรากควรต้องมีแนวทางการพัฒนาและการจัดการโดยชุมชน ท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด เช่น มีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตขั้นพื้นฐาน มีการแปรรูป การบริการ การตลาด การผลิตอาหาร และความจำเป็นพื้นฐานต่างๆ สำหรับคนในพื้นที่อย่างพอเพียง จนกระทั่งพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) และเกิดการกระจายรายได้ อย่างแท้จริง โดยที่การพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานของชุมชน ค่านิยม และ เชิงมนุษยศาสตร์โดยต้องประยุกต์ใช้หลักพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีของการพัฒนาองค์การให้เป็นกระบวนการอย่างมีระบบ ในการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนเพื่อที่จะพัฒนาประสิทธิผลขององค์การหรือชุมชน ด้วยการเพิ่มความสอดคล้องของมิติที่สำคัญ เช่น สภาพแวดล้อมภายนอก พันธกิจ กลยุทธ์ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรม โครงสร้าง ระบบสารสนเทศ และระบบให้รางวัล นโยบาย และขั้นตอนการทำงาน (Burke and Bradford, 2005) และสิ่งที่สำคัญที่สุดของเศรษฐกิจและสังคมในระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยนั้นเกิดจากบทบาทในการเป็นกิจการที่สามารถสร้างมูลค่าแก่ระบบเศรษฐกิจให้กับประเทศได้อย่างมหาศาล ทั้งในด้านของการสร้างงานภายในพื้นที่ สร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างรายได้ทั้งในบทบาทของผู้ผลิต การขายสินค้ารวมถึงในบทบาทของผู้ให้บริการ สร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับชุมชน หรือภูมิภาคนั้นๆ

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาในยุคนั้นในยุคสมัยของความคิดหลังสมัยใหม่ธุรกิจเชิงนวัตกรรมหรือกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเชิงนวัตกรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านที่เฉพาะเจาะจงมาแล้วก่อนที่จะตัดสินใจนำความรู้หรือความสามารถเหล่านั้นมาสร้างมูลค่าผสมกับหลักการจัดการเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าในเชิงพาณิชย์ ประกอบกับประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากความก้าวหน้าอันรวดเร็วของเทคโนโลยี อีกทั้งเศรษฐกิจของเพื่อนบ้านก็พยายามปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยี และการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนก็มีผลกระทบต่อปรับตัวของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการสร้างเครือข่ายธุรกิจ การบริหารจัดการ การตลาด การผลิต การเงินและแหล่งทุน เทคโนโลยี และการสนับสนุนจากภาครัฐ และยังเห็นว่าควรสนับสนุนด้านข้อมูลและมีการส่งเสริมความรู้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Thanyamai Chiarukul, 2014; อุทัย ปริญญาสุทธินันท์, 2560) ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น ต้องมีความยืดหยุ่นและมีความสามารถในการปรับตัวทั้งทางด้านการแข่งขัน ในด้านการตลาดและทางด้านการผลิต ในทุกวันนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถคิดค้นการแปรรูปและการยกระดับด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมจากข้อมูลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะทำ ให้สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้อย่างเหมาะสม หรือแม้กระทั่งการนำนวัตกรรมมาเพื่อเพิ่มรายได้ ลดต้นทุน เพิ่มศักยภาพการบริหาร ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีความต่อเนื่องจากแผนที่ 11 ที่นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย โดยการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สิน

ทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานความรู้ของสังคม ความรู้ทางวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาในชุมชน รวมถึงการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในยุคปัจจุบันจะไม่เพียงแต่อาศัยความได้เปรียบจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือภูมิปัญญาแบบไทย (Thai Wisdom) เท่านั้น แต่จะต้องมีวิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการใช้องค์ความรู้จากชุมชนร่วมกับแนวคิดทางการจัดการมาสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้

และเพื่อให้ทันกับนโยบายการจัดการของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ต้องเปลี่ยนจากการเป็นผู้ประกอบการแบบเดิมไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม (Innovation Community Enterprises) และต้องเป็นธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยนจากรูปแบบการจัดการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงรวมถึงต้องใช้ประโยชน์จากความรู้และจิตวิญญาณท้องถิ่นผนวกรวมกับเทคโนโลยีรวมทั้งจำเป็นต้องมีการพัฒนาแนวทางต่างๆ ให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) และ การพัฒนาถือว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอย่างมีแบบแผนผ่านการใช้ หลักพฤติกรรมศาสตร์ การวิจัย และทฤษฎี (Burke and Bradford, 2005) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบนั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กร โดยที่การพัฒนาองค์กรให้เกิดความสำเร็จนั้นวิสาหกิจชุมชนสามารถนำเทคนิคการพัฒนาองค์กรมาใช้ให้ชุมชนประสบความสำเร็จได้ โดยอาจเริ่มจากการสำรวจข้อมูลการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาการสร้างทีมงาน โปรแกรมสร้างคุณภาพในชีวิตงาน การจัดการโดยยึดวัตถุประสงค์และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และนอกเหนือจากขั้นตอนที่กล่าวมาการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังจำเป็นต้องคำนึงถึงนวัตกรรมพัฒนาอื่นๆ อีก เช่น การพัฒนานวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ การพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาด หรือ การพัฒนานวัตกรรมด้านการเงิน เป็นต้น (ภูธิป มีถาวรกุล และคณะ, 2560)

ทำให้สังเคราะห์ได้ว่าที่ผ่านมาปัญหาของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันยังมีให้เห็นได้อย่างต่อเนื่องได้แก่ (ธัญมัย เจียรกุล, 2557) 1) ปัญหาด้านการผลิตขาดวัตถุดิบขาดเครื่องมือและทักษะการผลิตที่ทันสมัยอีกทั้งเครื่องมือมีราคาแพง คุณภาพวัตถุดิบก็ไม่คงที่ ขาดเทคโนโลยี ขาดด้านความรู้และเทคนิคการผลิตใหม่ๆ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงไม่สามารถผลิตได้ทันเมื่อมีการสั่งซื้อจำนวนมาก ส่งผลให้วัตถุดิบมีราคาแพงต้นทุนการผลิตสูงทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการอื่นๆ ได้ (ปาริชาติ เบ็ญฤทธิ์, 2551; อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ, 2546) 2) ปัญหาด้านการตลาด คือ ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขาดการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ขาดการพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ขาดเอกลักษณ์ของสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ช่องทางการจัดจำหน่ายมีจำกัด สามารถพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาด และการสร้างนวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์ยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด จำหน่ายผ่านทางการค้า อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) การลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ (กมลพรรณ บุญสุทธิ, 2548) 3) ปัญหาด้านการเงินและบัญชีโดยระบบการลงบัญชียังไม่ครบถ้วนไม่คำนึงถึงต้นทุน เงินทุนหมุนเวียนไม่พอ มีปัญหาด้านระบบบัญชี ไม่ทราบ ต้นทุนที่ชัดเจน (จาริตา หินเฮว และคณะ, 2553; ชีโนรส ละออง

วรรณ, 2549; ไพฑูรย์ อินตะขัน และคณะ, 2553) 4) ปัญหาขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัญหาเครือข่ายวิสาหกิจ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจในการ รวมกลุ่มเพื่อพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ (สุวรรณ สุวรรณบัตร, 2547; รพีพงศ์ อินตะสีบ, 2551; บุชบา หินเฮอร์, 2551) 5) ปัญหาด้านการจัดการ ผู้ประกอบการยังขาดแนวคิดเชิงธุรกิจ และ 6) ปัญหาด้านเทคโนโลยี ชุมชนยังขาดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีหรือการใช้ความรู้ทาง เทคนิคที่ทันสมัยมาใช้เพื่อช่วยในการผลิต (สุพิศพรรณ วัจนเทพินทร์ และชุตีระ ระบอบ, 2555) ซึ่งถ้าจะกล่าวคือการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่เป็นผู้ผลิตยังจำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานของชุมชนเอง ได้แก่ 1) ต้นน้ำ (Upstream) หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการวัตถุดิบในห่วงโซ่การผลิตซึ่งหมายถึงการผลิตวัตถุดิบหลายชนิดโดยกระบวนการผลิตต้องมีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้จัดจำหน่าย 2) กลางน้ำ (Midstream) หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่สามารถบูรณาการร่วมงานหลักต่าง ๆ ทั้งหมด ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การผลิต การตลาดการขาย การเงินการบัญชี และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกัน เป็นระบบที่สัมพันธ์กัน และ 3) ปลายน้ำ (Downstream) หมายถึง กระบวนการที่มีความสัมพันธ์สุดท้ายของกระบวนการทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการรับเข้าหรือจัดจำหน่าย เพราะฉะนั้นหากการที่จะพัฒนาทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนก็มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในห่วงโซ่อุปทานของแต่ละวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ

จากปรากฏการณ์ข้างต้นที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่า วิสาหกิจชุมชน มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ วิสาหกิจชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการสร้างฐานรากเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อที่จะต่อยอดให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนอื่น ๆ มีความมั่นคง สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ มีการกระจายรายได้ในชุมชนมากขึ้น จำนวนคนว่างงานลดลง และไม่จำเป็นต้องกระจุกตัวในการทำงานเฉพาะเมืองใหญ่ โดยรวมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจะทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดถึงแม้ว่ากระแสการพัฒนาประเทศท่ามกลางการภาวะเกิดเศรษฐกิจใหม่ที่ผ่านมามีเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทยคือการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตด้านนวัตกรรมแต่ไม่ได้มีการมุ่งเน้นพัฒนานวัตกรรมให้วิสาหกิจชุมชนแบบชัดเจน (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2555) เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปต่อยอดได้โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพให้เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมจึงจำต้องมีเพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะแต่ถ้าวิสาหกิจชุมชนไม่ปรับตัววิสาหกิจชุมชนไม่เสริมสร้างศักยภาพด้วยนวัตกรรมก็เป็นไปได้ว่าวิสาหกิจชุมชนนั้นจะขาดความยั่งยืนได้ดังนั้นผลที่ได้จากการโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) เพื่อเป็นวิสาหกิจชุมชนแบบมีนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation for Community Business) และชุมชนต้องรับรู้ความสามารถของชุมชนซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ และการยอมรับจากสังคมรอบข้าง ชุมชน จะเกิดความสำคัญกับการอยู่ร่วมกัน คำนึงถึงการตัดสินใจร่วมกันเป็นกลุ่มมากกว่าจะตัดสินใจเพียงคนเดียว (Hofstede, 1997) สิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและการนี้ถึงความต้องการของชุมชนกับความต้องการของลูกค้า หรือ Social pain point and Customer pain point (Phutip et al., 2018)

จะเป็นสิ่งที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนยั่งยืนสามารถพัฒนาต่อยอดไปเป็นนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) ได้ โดยกระบวนการของนวัตกรรมทางสังคมมีตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างกันได้แก่ กลุ่มบุคคล ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม สถาบันภาครัฐ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ ทุกสิ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน (Cutter et al. , 2003; Castro et al., 2016) และนวัตกรรมเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนจะเปรียบเสมือนพลังที่สามารถเป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยให้เติบโตได้อย่างมั่นคงอย่างยั่งยืนและจะสามารถดำเนินกิจการหรือประกอบธุรกิจให้คงอยู่สามารถอยู่รอดได้ภายใต้สภาวะทางเศรษฐกิจในยุคที่มีเทคโนโลยีขับเคลื่อนนวัตกรรมต่างๆ ได้ต่อไป

ทั้งนี้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการเชิงนวัตกรรมได้จะทำให้การประหยัดเวลาในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้ และเมื่อวิสาหกิจชุมชนได้ขยายขนาดการผลิตออกไปสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านเทคนิคการผลิต การเงิน และการจัดการเกี่ยวกับการผลิต รวมถึงอำนาจการต่อรองจะเป็นไปในทางเอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการได้ (Smit and Wandel, 2006) แนวคิดเรื่องการประหยัดเวลาในการดำเนินการของจึงเป็นอีกแนวคิดทางการจัดการที่วิสาหกิจชุมชนควรให้ความสำคัญเพราะเมื่อกิจการวิสาหกิจชุมชนมีขนาดการผลิตที่ใหญ่ขึ้น มีปริมาณการผลิตที่มากขึ้น ระบบการผลิตที่ดีขึ้นสามารถสร้างผลผลิตจำนวนมากขึ้นสามารถช่วยประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ไม่จำเป็นลงได้อย่างมากอันเป็นผลให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดต่ำลง อีกทั้งค่าใช้จ่ายทางการบริหารและการจัดการในการผลิตตลอดถึงค่าใช้จ่ายทางการตลาดทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอันเป็นผลให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง วิสาหกิจชุมชนมีโอกาสในการนำเครื่องมือ และเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ได้ประสิทธิภาพของเทคนิคการผลิตก็จะสูงขึ้น รวมถึงคุณภาพ มาตรฐานสูงขึ้น การผลิตต่อหน่วยลง เพิ่มศักยภาพการบริหารเพื่อลดต้นทุนเพื่อเพิ่มรายได้และเพิ่มศักยภาพได้นั้นมาจากแนวคิดเชิงนวัตกรรม ตรงกับนิยามเศรษฐกิจทำน้อยได้มากและเกิดความยั่งยืนในชุมชน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2558)

และความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการจึงเป็นสภาวะทางจิตที่มีความต้องการประกอบธุรกิจซึ่งจะทำให้มีความมุ่งมั่นและเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมและความตั้งใจนี้จะคงอยู่จนกว่าจะถึงเวลาและโอกาสที่เหมาะสม บุคคลจึงจะแสดงพฤติกรรมออกมาตามที่ตั้งใจ (Ajzen, 1988) ทำให้สามารถตีความได้ว่าความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการในการหาข้อมูลเพื่อที่จะใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำธุรกิจ (Katz and Gartner, 1988) รวมถึงการที่วิสาหกิจชุมชนมีผู้นำชุมชนที่ต่อต้องการนั้นจะมีประสิทธิภาพที่มากขึ้นการมอบอำนาจให้กับผู้นำชุมชนที่มีความตั้งใจก็สามารถจะทำให้บุคลากรในองค์การเกิดความพึงพอใจในการทำงานและจะทำให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพในงานที่สูงขึ้นรวมถึงทำให้คนในชุมชนเกิดความจงรักภักดีหวงแหนในชุมชนซึ่งจะส่งผลดีต่อวิสาหกิจชุมชนได้ (ภูธิป มีถาวรกุล และวิโรจน์ เจษภูาลักษณ์, 2561) ซึ่งตรงกับ Spreitzer (1995) ที่กล่าวว่า การมอบอำนาจด้านจิตใจจะทำให้เกิดผลสำเร็จที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในการทำงาน และ Dobbs (1993) ยังระบุว่า การเพิ่มขีดความสามารถผ่านการมอบอำนาจจะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคนงานและยังช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานของพนักงานให้

ดีขึ้น เพราะหลักการด้านการมีส่วนร่วม การพัฒนาคน แรงจูงใจ ถือเป็นแนวคิดที่จะสร้างนวัตกรรมองค์กรให้กับวิสาหกิจชุมชนได้อีกด้วย

ซึ่งจากประเด็นปัญหาของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีปัญหาที่ต้องแก้ไขพัฒนาอยู่มากจำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจนพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงต่อไป และการที่วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยจะพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้คนในชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานคนในชุมชนต้องมีความผูกพันหรือมีความรักในบ้านเกิดและจะทำให้เกิดความตั้งใจที่จะพัฒนาเกิดความตั้งใจในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่เกิดประโยชน์ในชุมชนและในงานวิจัยของ McCarthy and Dennis (1998) กล่าวเสริมว่า ความจงรักภักดีต่อองค์กรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความผูกพันระหว่างองค์กรและพนักงานโดยที่ปัจจัยความรู้สึกส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจของพนักงานโดยที่ความรู้สึกนั้นจะเปลี่ยนเป็นความผูกพันและความผูกพันนั้นก็ส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร โดยที่คนในชุมชนต้องเลี้ยงตัวเองได้พึงพอใจกับงานและหน้าที่ของตัวเอง ตรงกับ Yoder (1995) ที่ว่าการที่จะทำงานใดๆ นั้นจะมีความรู้สึกพอใจกับงานที่ทำเมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจซึ่งสามารถสนองความต้องการของบุคคลได้ ซึ่งความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่บุคคลจะรู้สึกเกี่ยวกับงานในทางบวกหรือทางลบ หากคนมีความพึงพอใจในงานไปในด้านบวกก็จะรู้สึกเกี่ยวกับงานด้านบวกและจะทำให้มีความตั้งใจในการทำงานเช่นกัน (Hedge and Borman, 2012) ดังนั้นจะสามารถสรุปได้ว่าคนในชุมชนจะมีประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงได้นั้นต้องเกิดการสร้างให้คนในชุมชนพอใจและจงรักภักดีและห่วงแหนต่อชุมชนตัวเอง (Lodhi, 2015) และการที่มีคนในชุมชนมีประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงคือส่วนที่จะช่วยให้การประกอบวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จได้มากขึ้น (Brockner, 1988)

จากประเด็นต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมโดยเน้นแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมที่เหมาะสมเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมโดยที่องค์กรประกอบเชิงนวัตกรรมที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนเพิ่มศักยภาพการบริหารเพื่อลดต้นทุนเพื่อเพิ่มรายได้และเพิ่มศักยภาพได้นั้นมาจากแนวคิดเชิงนวัตกรรมต่างๆ คือ แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมประยุกต์โดยมีองค์ประกอบต่างๆ ด้านการจัดการเช่น การเงิน (Money) กำลังคน หรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์ หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การเสนอและย้อนกลับ (Feedback) หรือ แบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นต้น และแนวความคิดเชิงนวัตกรรมต่างๆ เหล่านี้จะมีคุณภาพที่จะสามารถสร้างคุณค่าให้กับชุมชนนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามัคคี มีกระบวนการทำงานที่เข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับตลาดทั่วไปได้ และก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับการพัฒนาและการจัดการมุ่งสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนมั่นคงมีชื่อเสียงในตลาดโลกได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวคิดนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีการนำมาใช้ที่จำกัดฉะนั้นแนวคิดนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มนวัตกรรมจึงเป็นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์และการยอมรับเทคโนโลยีของคนในชุมชนนั้นก็ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เนื่องจากทัศนคติ ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช้

เทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการตอบรับในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ (Hart, Nwibere and Inyang, 2010) และการที่จะทำให้ผู้ประกอบการชุมชนสนใจปรับตัวใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรมนั้นต้องทำให้ผู้ประกอบการชุมชนชุมชนเข้าใจถึงประโยชน์และพอผู้ประกอบการชุมชนเข้าใจในคุณภาพก็จะทำให้เกิดความสำเร็จของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในระยะยาว (Chiou and Droge, 2006; Hoffman and Bateson, 2001) และมากไปกว่านั้นการพัฒนาธุรกิจจากนิยามของ ต้นน้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำ ก็เป็นประเด็นหลักของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบองค์รวมโดยเน้นการเชื่อมโยงประสานงานกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในแนวดิ่ง (Vertical) และแนวนราบ (Horizontal) ตั้งแต่ต้นน้ำ คือ ขั้นตอนเริ่มต้นของธุรกิจหรือห่วงโซ่อุปทานที่เริ่มต้นจากผู้ผลิต (Upstream) จนถึงกลางน้ำ คือ ขั้นตอนของการแปรรูปผลผลิตหรือห่วงโซ่อุปทานภายในกระบวนการผลิต (Midstream) จนถึงที่สุดที่ปลายน้ำหรือห่วงโซ่อุปทานที่เข้าสู่ลูกค้า (Downstream) ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนแบบมีการพัฒนาแบบองค์รวม ถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้าง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ เป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญในชุมชน อีกทั้งยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ และในการสร้างสังคมผู้ประกอบการด้วยการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ จึงถือได้ว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทในการเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ที่มีความสำคัญ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558) อีกทั้งแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่การนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนเกษตรกรและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงด้วยนวัตกรรม ยิ่งไปกว่านั้นวิสาหกิจชุมชนยังมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชนได้ และถ้าหากนำแนวคิดการทำงานของกิจการเพื่อสังคมที่พูดถึงประโยชน์สูงสุดคืนกลับสู่ภาคประชาชน ชุมชน และสังคมมาร่วมด้วยก็จะทำให้แพลตฟอร์มนวัตกรรมที่จะพัฒนามาเกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนได้

ดังนั้นการสร้างรูปแบบหรือโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้นจึงมีความสำคัญมาก แต่ทั้งนี้ในภาวะของการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงในปัจจุบัน การที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องเผชิญกับการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีอัตราการแข่งขันทางธุรกิจที่เข้มข้นขึ้น ความสามารถในการผลิตที่จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ซับซ้อนทางความคิดและแบบแผนมากขึ้นรวมทั้งการพัฒนาอย่างเป็นระบบยังเป็นปัจจัยต่างๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องเรียนรู้ มีผู้ประกอบการรายใหม่เป็นคู่แข่งทางตรงและทางอ้อมเข้าสู่ตลาดเป็นจำนวนมากเกิดการแสวงหาความรู้และนำมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการค้า เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีแรงจูงใจ มีพฤติกรรมการทำงาน แนวคิดแบบผู้ประกอบการสมัยใหม่ และมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในอนาคต โดยเป็นรากฐานของการพัฒนาและเป็นกลไกหลักในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ (สุธีรา อะทะวงษา, 2556) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังเป็นส่วนสำคัญของธุรกิจที่ตั้งอยู่ และธุรกิจที่กำลังจะเกิดใหม่ ทั้งธุรกิจด้านการผลิต การบริการ การซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือ เป็นห่วงโซ่อุปทานให้กับผู้ประกอบการ เป็นผู้เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจทั้งในการสร้างงานในพื้นที่ สร้างรายได้ในพื้นที่ การประดิษฐ์คิดค้น การบุกเบิกตลาดทั้งในและต่างประเทศ และเป็นกลไกในการกระจายรายได้และความเจริญของประเทศ (อำนาจ ธีระวนิช, 2549) และองค์ประกอบต่างๆ

นี้จะสามารถทำให้เกิดนวัตกรรมทางการจัดการ (Management Innovation) เพื่อมาปรับปรุงใช้ในธุรกิจได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาธุรกิจชุมชนมีความจำเป็นต้องก้าวให้ทันกับสถานการณ์เพราะเศรษฐกิจของประเทศจะเติบโตได้ต้องเป็นระบบเศรษฐกิจแบบมีการกระจายรายได้ ไม่มีการกระจุกตัวของระบบเศรษฐกิจ ประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนมีนโยบายเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาวิชาธุรกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น ประเทศญี่ปุ่น อเมริกา หรือ ประเทศแถบยุโรป ซึ่งโดยส่วนใหญ่อุปสรรคที่สำคัญที่วิชาธุรกิจชุมชนจะพบเจอ ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการขาดความสนใจในการใช้ระบบการจัดการและการพัฒนาเชิงนวัตกรรมเพื่อยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ (กองวิจัยตลาดแรงงาน, 2552) ดังนั้นการพัฒนางานจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การที่ต้องใช้ความพยายามที่ยาวนานเพื่อจะปรับปรุงศักยภาพในการแก้ปัญหาของวิชาธุรกิจชุมชนและความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอก รวมทั้งมีการสร้างนวัตกรรมองค์การ อีกด้วย (พยัต วุฒิมรงค์, 2557) อีกทั้งวิชาธุรกิจชุมชนยังขาดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชนและการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาวิชาธุรกิจชุมชนให้ได้รับความรู้และส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีความคิดธุรกิจเชิงนวัตกรรม (ศศิพร ต่ายคำ, 2558)

2. คำถามในการวิจัย

- 2.1 รูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิชาธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมีรูปแบบในด้านใดบ้าง
- 2.2 โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิชาธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีการอะไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิชาธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม
- 3.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิชาธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

4. ขอบเขตของการวิจัย

โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิชาธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการเสริมสร้างศักยภาพทางธุรกิจชุมชนของผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมให้เกิดศักยภาพการบริหารโดยใช้

นวัตกรรม และในงานวิจัยนี้ใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Innovation Platform) เป็นแนวคิดหลักที่มีทฤษฎีด้านการจัดการต่างๆ อยู่เบื้องหลัง โดยที่ศึกษาลักษณะค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดของแนวคิดด้านการจัดการที่อยู่เบื้องหลังแพลตฟอร์มนวัตกรรมต่างๆ ได้แก่ การเงิน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การเสนอและย้อนกลับ (Feedback) and แบ่งปัน (Sharing)

4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนประยุกต์การศึกษาทฤษฎีฐานรากโดยการ วิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกและแนวคิดการถอดบทเรียน ได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการยอมรับคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง จังหวัด ปราจีนบุรี และ 2) กลุ่มบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทั้งภาครัฐและภาพเอกชน อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านการจัดการธุรกิจชุมชน และ ด้านนวัตกรรม รวมถึงบุคลากรของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ขั้นตอนการใช้เทคนิควิจัยอนาคตขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ประกอบการ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง เจ้าของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม และเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นนวัตกรรม 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มนักวิจัย และ นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญการจัดการธุรกิจชุมชน ด้านการจัดการนวัตกรรม และด้านการจัดทำเกณฑ์ประเมิน 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานและมีส่วนร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และ เอกชน ที่มีประสบการณ์ทำงานและอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจชุมชนและนวัตกรรม

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลจากผู้วิจัยศึกษาและเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ชุมชนในกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง จังหวัด ปราจีนบุรี และพื้นที่ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ตำบลท่างาม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ที่เป็นพื้นที่ที่มีความสามารถและโอกาสที่จะสร้างต้นแบบของความเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมได้เพราะเป็นชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการสูง

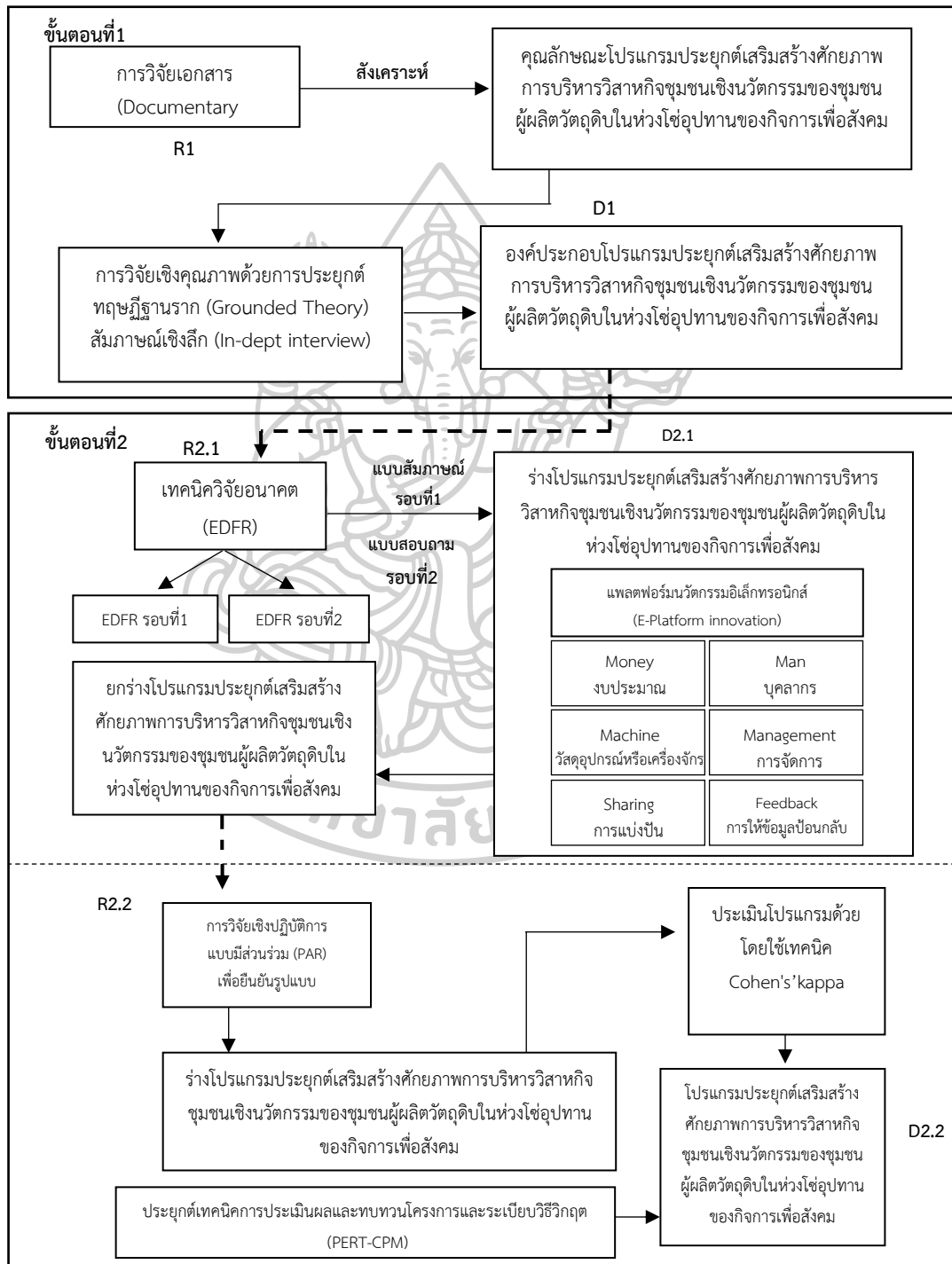
4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยนี้ รวมทั้งสิ้น 12 เดือน โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเดือนที่ 1-3 เป็นการศึกษาเอกสาร ช่วงเดือนที่ 4-6 เป็นช่วงที่เก็บข้อมูลเพื่อศึกษาแนวคิดและความหมายของความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมนวัตกรรมโดยมีแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Innovation Platform) เป็นเบื้องหลัง และช่วงเดือนที่ 7-12 เป็นการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเอกสาร รวบรวมข้อมูลแบบพหุวิธี (Multi Methods) ที่ผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำเทคนิคการวิจัยอนาคต

EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ประเมินโปรแกรมที่ได้ไปโดยใช้เทคนิค Cohen's Kappa เพื่อวัดความเห็นพ้องต้องกัน อีกทั้งประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และขั้นสุดท้ายประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) เพื่อวัดผลของโปรแกรมประยุกต์โดยกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเชิงขั้นตอน ดังที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงขั้นตอนของการวิจัย

จากภาพที่ 1 การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเชิงขั้นตอนของการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอนโดยเริ่มจาก

ขั้นตอนที่ 1 การทำวิจัยการทบทวนวิจัยเอกสาร และการประยุกต์ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ทำให้เกิดการสังเคราะห์และพัฒนาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

ขั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

2.1) เป็นการศึกษาแนวทางขององค์ประกอบในร่างโปรแกรมประยุกต์ด้วยเทคนิควิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสรุปและสังเคราะห์หาองค์ประกอบไปยืนยันกับวิสาหกิจชุมชนแล้วจึงนำแนวโน้มองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิควิจัยอนาคตที่เกี่ยวข้องอีกครั้งเพื่อคัดเลือกแนวโน้มขององค์ประกอบต่างๆ

2.2) ผู้วิจัยทำวิจัยด้วยการประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบัง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ร่างพัฒนาโปรแกรม และโปรแกรมที่ได้ไปประเมินโดยใช้เทคนิค Cohen's Kappa เพื่อวัดความเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) เชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปาของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) ตามแนวคิดของ ฟลิส (Fliss, 1971) โดยผู้วิจัยนำแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) ที่เป็นแพลตฟอร์มในสมาร์ทโฟนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนเป็นผู้ประเมินความสอดคล้องในการพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้กับวัตถุประสงค์การวิจัยและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้รวมถึงการตรวจสอบความสอดคล้องตามเทคนิคแคปปาของโคเฮน ตามแนวคิดของ ฟลิส (Fliss, 1971) ซึ่งจะได้แพลตฟอร์มนวัตกรรมที่เหมาะสมและก่อให้เกิดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้และสุดท้ายประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) เพื่อทดสอบผลโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมว่าโปรแกรมประยุกต์จะสามารถทำให้กระบวนการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังมีเวลาการทำงานที่ลดลงได้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของ เพื่อจัดการทุนของกลุ่มคนที่เรียกว่าชุมชนอย่างสร้างสรรค์ซึ่งทุนในที่นี้คือ เงินทุน

ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคม ดังนั้นในที่นี้กลุ่มธุรกิจชุมชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในงานวิจัยนี้หมายถึง กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.2 กิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมที่มีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า และการให้บริการที่ถูกต้องตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายอย่างชัดเจน ตั้งแต่แรกเริ่ม หรือมีการ กำหนดเพิ่มเติม หรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และ สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ในงานวิจัยนี้กิจกรรมเพื่อสังคมคือ มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.3 โปรแกรมประยุกต์ คือระบบปฏิบัติการที่เป็นแอปพลิเคชันหรือ โปรแกรมที่มีเบื้องหลังทางความคิดเพื่อสร้างระบบที่มาช่วยเรื่องการบริหารจัดการ ดังนั้นโปรแกรมประยุกต์ จึงหมายถึงแอปพลิเคชันที่เป็นระบบซึ่งวางขอบเขตไว้กว้าง ๆ และเปิดให้สามารถเข้ามาพัฒนาต่อยอดงานหรือแสดงความเห็นของที่จะทำให้ทุกคนที่อยู่ในระบบเข้าถึง ทั้งยังสามารถนำองค์ความรู้หรือประสบการณ์มาวางบนแอปพลิเคชันตั้งต้นได้อีกด้วย และในงานวิจัยนี้โปรแกรมประยุกต์ คือแอปพลิเคชันด้านการบริหารจัดการของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.4 แพลตฟอร์มนวัตกรรม คือ ระบบทางการจัดการที่วางขอบเขตไว้แบบปลายเปิดและสามารถเปิดให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเข้ามาพัฒนาต่อยอดระบบหรือแพลตฟอร์มได้ และในงานวิจัยนี้แพลตฟอร์มนวัตกรรม หมายถึง แนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรมที่มาเป็นเบื้องหลังของระบบด้านการบริหารจัดการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.5 การเสริมสร้างศักยภาพ คือ การสร้างเสริมความสามารถที่มีอยู่ให้มีมากขึ้น หรือการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ เพื่อที่จะได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เกิดการพัฒนาทั้งความคิดและกระบวนการ อีกทั้งยังสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ สำหรับงานวิจัยนี้ คือ โปรแกรมประยุกต์ที่มีหลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

6.6 การบริหารวิสาหกิจชุมชน คือ การนำหลักการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ และทรัพยากรในพื้นที่โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนที่กำหนดไว้ สำหรับงานวิจัยนี้ คือ การนำโปรแกรมประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบัง

6.7 วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้ประกอบการคือบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจหรือกิจการใหม่ เพื่อความเติบโต กำไร หรือ ความต้องการของตลาด และอีกทางหนึ่งจะหมายถึงผู้รวบรวมปัจจัยการผลิตมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการผลิต และบริหารจัดการในกระบวนการผลิต และ นวัตกรรมทางธุรกิจ หมายถึง การทำสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีใหม่ๆ การสร้างสรรค์ การพัฒนา ต่อยอด การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การจัดการ การผลิต กระบวนการ เพื่อที่จะสร้างมูลค่าใหม่ๆ สำหรับลูกค้า ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ในที่นี้จึงหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจหรือกิจการที่มีการสร้างสรรค์ การพัฒนา และต่อยอดการบริหารจัดการในกระบวนการต่างๆ ในงานวิจัยนี้หมายถึงกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังที่ผ่านการใช้ระบบแพลตฟอร์มนวัตกรรม

6.8 ทรัพยากรการจัดการ 4M หมายถึง แนวคิดการดำเนินธุรกิจที่มีองค์ประกอบสำคัญสำหรับการบริหารโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญในการวิจัยนี้คือ 1) ทุน (Money) หมายถึง เงินที่นำมาลงทุน เงินหรือต้นทุนเกี่ยวกับต้นทุนค่า วัสดุดิบต่างๆ ที่เกษตรกรในวิสาหกิจชุมชนต้องใช้ 2) แรงงานคน (Man) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ (Machine) หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุดิบ เครื่องมือ เครื่องจักรต่างๆ ที่ใช้เพื่อแปรรูปสมุนไพร 4) การจัดการ (Management) หมายถึง นโยบายหรือแผนงานในด้านการผลิตให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน

6.9 การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในการสื่อสารระหว่างสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ (มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) และผู้รับข้อมูลป้อนกลับ (วิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านดงบัง) ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้รับข้อมูลทราบถึงผลการปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพหรือตรงตามเป้าหมายหรือไม่

6.10 การแลกเปลี่ยน (Sharing) ในการวิจัยนี้คือแนวคิดการใช้ร่วมกันเป็นการแสดงออกถึงรูปแบบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในลักษณะของการแบ่งปัน การเช่า การมอบ การแลกเปลี่ยน การยืมและการให้ยืมที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน

6.11 ห่วงโซ่อุปทาน คือ ระบบการทำงานของหน่วยงาน ทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรการผลิต มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้าย วัสดุดิบ สินค้าหรือบริการ จากผู้จัดหาไปยังปลายทางสุดท้ายของกิจกรรมนั้น สำหรับงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังไปยังโรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.12 กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ หมายถึงกระบวนการจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุปทานตั้งแต่แหล่งที่มาเริ่มต้นของวัตถุดิบจนถึงจนถึงปลายทางการส่งมอบของผู้ผลิตนั้น และสำหรับงานวิจัยนี้ กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ คือกระบวนการบริหารจัดการระหว่างกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ซึ่งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มีทั้งหมด 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร 2) เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก 3) ลงเพาะปลูก 4) ขั้นตอนการดูแล 5) กระบวนการเก็บเกี่ยว 6) แปรรูป และ 7) ขนส่ง

6.13 ต้นน้ำ (Upstream) หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการวัตถุดิบในห่วงโซ่การผลิตซึ่งหมายถึงการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรหลายชนิดโดยกระบวนการผลิตต้องมีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้จัดจำหน่าย สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้ผลิตวัตถุดิบต้นน้ำ คือ กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และผู้จัดจำหน่าย คือ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.14 กลางน้ำ (Midstream) หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่สามารถบูรณาการร่วมงานหลักต่าง ๆ ทั้งหมด ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การผลิต การตลาดการขาย การเงินการบัญชี และการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกัน เป็นระบบที่สัมพันธ์กัน สำหรับงานวิจัยนี้ กลางน้ำในห่วงโซ่อุปทาน คือ กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ที่นำวัตถุดิบจากกระบวนการผลิตในห่วงโซ่อุปทานที่เป็นต้นน้ำแปรรูปก่อนที่จะส่งไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

6.15 ปลายน้ำ (Downstream) หมายถึง กระบวนการที่มีความสัมพันธ์สุดท้ายของกระบวนการทั้งหมด สำหรับงานวิจัยนี้ คือ โรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

7. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

7.1 การพัฒนา หมายถึง การทำให้เปลี่ยนแปลง การทำให้ดีขึ้น ทำให้เจริญขึ้น หรือการสร้าง ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเหมาะสมจนเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้การพัฒนา ในที่นี้จึงหมายถึง การโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการ บริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม สมุนไพรบ้านดงบัง และกิจการเพื่อสังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

7.2 โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร หมายถึง เครื่องมือหรือแพลตฟอร์มที่ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำเอาความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในความคิด ความรู้ และ ความจริง เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการและในที่นี้หมายถึง แอปพลิเคชันเพื่อ เพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และกิจการเพื่อ สังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

7.3 ผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน หมายถึง กระบวนการต้นทางที่ก่อให้เกิดเป็นสินค้าหรือ บริการโดยที่ผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน คือจุดเริ่มต้นของกระบวนการตั้งต้นที่ทำให้เกิดสินค้าที่ ส่งต่อถึงผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็น การหาวัตถุดิบเตรียมวัตถุดิบเตรียมแปรรูป ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และกิจการเพื่อสังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลจากการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชน เชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมเกิดประโยชน์ ใน 2 ลักษณะคือ ประโยชน์ทางวิชาการ และ ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ทางปฏิบัติ ดังนี้

8.1 ประโยชน์ทางวิชาการ

8.1.1 ผลการศึกษาวิจัยจะทำให้ทราบว่าโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์ม นวัตกรรม (Innovation Platform) นี้มีองค์ประกอบหลักมีส่วนเสริมสร้างศักยภาพการบริหารของ วิสาหกิจชุมชนได้แก่ 1) การเงินหรือทุน (Money) 2) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) 3) อุปกรณ์หรือ เครื่องจักร (Machine) 4) การจัดการ (Management) 5) การเสนอและย้อนกลับ (Feedback) และ 6) แบ่งปัน (Sharing) เป็นต้น และสามารถนำเอาองค์ประกอบหลักในแพลตฟอร์ม ดังกล่าว หรือ คัดเลือกมาประยุกต์ใช้และต่อยอดร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนใน รูปแบบต่างๆ อีกทั้งยังสามารถนำแนวคิดที่ได้มาศึกษาว่าองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใน โปรแกรมไปพัฒนาเป็นแนวโน้มในอุตสาหกรรมอื่นๆ ชุมชนอื่น หรือ งานวิจัยอื่นๆได้อีก เช่น โปรแกรมไปพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นๆของกิจการเพื่อสังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร หรือ ชุมชนเกษตรพันธสัญญาอื่นๆ ต่อไปได้

8.1.2 ผลการศึกษาวิจัยสามารถยืนยันได้ว่าทฤษฎีเชิงนวัตกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Innovation Platform) มีความจำเป็นและเป็นไปได้ในยุคของดิจิทัลโดย ที่โปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มนวัตกรรมมีเป้าหมายให้กระบวนการทำงานสั้นลงเป็นสิ่งที่ จำเป็นต่อการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการ

เพื่อสังคม ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และกิจการเพื่อสังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

8.1.3 ผลการศึกษาวิจัยจะทำให้เข้าใจว่าหากจะนำสิ่งใหม่ที่เป็นนวัตกรรมเข้าไปใช้หรือทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนนั้นๆ จำเป็นต้องเข้าถึงในชุมชนไม่ว่าจะนำแนวคิด การพัฒนาองค์กร หรือแนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี โดยให้ชุมชนเห็นประโยชน์หรือข้อดีของ นวัตกรรมที่นำลงไปใช้ในชุมชน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และกิจการเพื่อสังคม มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

8.1.4 ผลการศึกษาวิจัยจะทำให้ได้โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิง นวัตกรรมสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมเพราะว่าโปรแกรม ประยุกต์ที่ได้มานี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนต่างๆ นำไปเป็นแนวทางการบริหารให้ เกิดการขับเคลื่อนทางด้านการจัดการวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมและสามารถนำองค์ประกอบไปต่อยอด การศึกษาวิจัยในประเด็นเชิงลึกของแต่ละองค์ประกอบได้ ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพร บ้านดงบัง และกิจการเพื่อสังคมมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

8.2 ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ทางปฏิบัติ

8.2.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังสามารถนำแพลตฟอร์มนวัตกรรม และองค์ประกอบในการจัดการนี้ไปปรับใช้กับสมาชิกในชุมชนจะทำให้สมาชิกสามารถพัฒนาศักยภาพ การบริหารในการผลิตวัตถุดิบโดยมีมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการ ใช้โปรแกรม อีกทั้งยังสามารถนำองค์ความรู้ในด้านการจัดการเงินหรือทุน การบริหารกำลังคนหรือ สมาชิก การดูแลอุปกรณ์หรือเครื่องจักร การพัฒนาด้านการจัดการ การเสนอและย้อนกลับ และ การ แบ่งปัน จากการศึกษาและพัฒนาตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการประยุกต์ในการทำงาน

8.2.2 เจ้าหน้าที่บริหารหรือปฏิบัติการของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัย ภูเบศรสามารถนำความรู้ในแพลตฟอร์มและองค์ประกอบในการจัดการมาพัฒนาเป็นระบบที่เป็น โปรแกรมแบบเวอร์ชันเต็มเพื่อนำไปใช้ในวงกว้างในวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรที่เหมาะสมอื่นๆ และสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันและสร้างความแตกต่างพร้อมการเติบโตที่ให้ผลการ ปฏิบัติงานในระยะยาวได้ และใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถนำไปพัฒนาเป็น โปรแกรมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรเพื่อให้เป็นมาตรฐานของวิสาหกิจชุมชนผู้ ปลูกสมุนไพรต่อไป

8.2.3 หน่วยงานราชการ ภาครัฐ ชุมชน และท้องถิ่น สามารถนำแพลตฟอร์ม นวัตกรรมและองค์ประกอบในการจัดการนี้เป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการ จัดการวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อจุดประสงค์ในเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหาร และ เพิ่ม ศักยภาพทางการแข่งขัน อีกทั้ง หน่วยงานราชการ ภาครัฐ ชุมชน ท้องถิ่นสามารถนำข้อมูลไป ประกอบการวางแผนและบริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กรได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

8.2.4 กระบวนการต้นน้ำ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรสามารถนำแพลตฟอร์ม นวัตกรรมและองค์ประกอบด้านการแบ่งปัน และ ด้านการเงินหรือเงินทุนที่จะสามารถช่วยวิสาหกิจ

ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานซึ่งโปรแกรมประยุกต์ที่ได้มานี้สามารถนำมาพัฒนากระบวนการบริหารจัดการได้เพราะโปรแกรมนี้อ้างอิงกรอบด้านการจัดการที่ได้ศึกษาตั้งแต่กระบวนการผลิต กระบวนการเริ่มต้นของการผลิตต่างๆ ซึ่งกระบวนการผลิตต้นน้ำของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานมีความใกล้เคียงกัน

8.2.5 กระบวนการกลางน้ำ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรสามารถนำแพลตฟอร์มนวัตกรรมและองค์ประกอบ ด้านกำลังคนหรือสมาชิก และองค์ประกอบด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่จะสามารถช่วยวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานโปรแกรมประยุกต์ที่ได้มาสามารถจัดการกระบวนการหลักต่าง ๆ ทั้งหมด ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การผลิต การตลาดการขาย การเงิน การบัญชี และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกันได้

8.2.6 กระบวนการปลายน้ำ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรสามารถนำแพลตฟอร์มนวัตกรรมและองค์ประกอบ ด้านการจัดการ และ การให้ข้อมูลป้อนกลับที่จะสามารถช่วยวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานสามารถส่งเสริมการทำงานปลายทางของห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ จัดการระบบการขนส่ง การวางแผนระยะเวลา เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบ และ ยังสามารถให้ความรู้ได้ ซึ่งจะช่วยให้โปรแกรมประยุกต์นี้ช่วยให้ปลายน้ำของวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มากขึ้น

8.2.7 แพลตฟอร์มนวัตกรรมและองค์ประกอบในการจัดการนี้จะทำให้กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังได้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ คือ ชุมชนสามารถสร้างรายได้ที่มากขึ้นจากการพัฒนาศักยภาพการบริหาร และ ยังสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับชุมชน ในด้านสังคมคือ ชุมชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการช่วยเหลือแบ่งปัน ทำน้อยแต่ได้มากจากการใช้นวัตกรรม และในด้านสิ่งแวดล้อม คือ ชุมชนมีกระบวนการแปรรูป กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะช่วยเหลือสามารถมีสมุนไพรที่มีคุณภาพดี มั่นคง อีกทั้งมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะนำแพลตฟอร์มนวัตกรรมและองค์ประกอบในการจัดการนี้ไปต่อยอดกับชุมชนอื่นสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนต่างๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมนำเสนอหัวข้อที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจ ซึ่งครอบคลุมแนวคิดและหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีเชิงนวัตกรรม
2. ทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA)
3. แนวคิดการพัฒนาองค์กร
4. แนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี
5. แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4M
6. แนวคิดการแบ่งปัน
7. แนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับ
8. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
9. แนวคิดเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่

1. ทฤษฎีเชิงนวัตกรรม

การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การเปลี่ยนแปลงทางการจัดการ การเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการ หรือ การทำสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีใหม่ๆ ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นจากกระบวนการหรือสาเหตุอะไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนั้นจะหมายถึงนวัตกรรม โดยที่ นวัตกรรม หรือ Innovation แปลว่าการทำสิ่งใหม่ขึ้นมา โดยที่สิ่งใหม่จะมาจากความสามารถในการใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีหรือการจัดการ เพื่อมาพัฒนาและผลิตสินค้าใหม่ กระบวนการผลิตใหม่ หรือ บริการใหม่ และจำเป็นตอบสนองความต้องการของตลาด เป็นต้น (Gopalakrishnan and Bierly, 1997) อีกทั้ง คำว่านวัตกรรมมักจะมีการแยกแยะความแตกต่างจากของเดิมได้อย่างเช่น การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ความคิดริเริ่มใหม่ ดังนั้น นวัตกรรมจากอีกนิยามหมายถึงความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสมฤทธิ์ผล และการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับความหมายของนวัตกรรมในเชิงเศรษฐศาสตร์ ที่หมายถึงการนำแนวคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและนำผลผลิตของความสำเร็จทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปผสมผสานร่วมกับกิจกรรมทางสังคม (Mckeown, 2008) หรือในอีกความหมาย นวัตกรรมจะหมายถึง แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งต่างๆ ที่ใหม่ต่อตัวเองหรือเป็นการที่รับเอา

สิ่งเหล่านั้นไปประยุกต์ในการใช้ การรวมเอากิจกรรมที่นำไปสู่การแสวงหาความสำเร็จเชิงพาณิชย์ การสร้างตลาดใหม่ผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการและการบริการใหม่ การทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวให้กลายมาเป็นโอกาส และนำไปสู่แนวคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม (พันธุ้อาจ ชัยรัตน์, 2547) และ ตามนิยามของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติให้ความหมายของ นวัตกรรม ว่าหมายถึงสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดต่างๆ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาและสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งนวัตกรรมไม่ได้มีความหมายเฉพาะการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึง การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเพื่อหาข้อสรุปหรือแนวทางเชิงสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งส่งผลไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550) ทั้งนี้จากการศึกษาเรื่องนวัตกรรมได้มีการศึกษาและกล่าวถึงการให้คำนิยามหรือความหมายของนวัตกรรมตลอดจนความเข้าใจก็ยังคงมีความแตกต่างกันตามมุมมองของนักวิชาการแต่ละคน ซึ่งก็ยังไม่สามารถกำหนดคำนิยามให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็น Tushman and Nadler (1986) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการที่เป็นของใหม่ Freeman and Soete (1997) กล่าวว่า นวัตกรรม คือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือกระบวนการใหม่ หรือที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วมาใช้ในเชิงพาณิชย์ เป็นครั้งแรก ส่วน Evan (1965) และ Utterback (1975, 1994) ได้กล่าวว่าเป็นกระบวนการของการพัฒนาความคิดใหม่คือ นวัตกรรมนั้นต้องเป็นสิ่งที่ต่อยอดของสิ่งประดิษฐ์หรือกระบวนการให้เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของตลาดในลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่หรือเป็นกระบวนการใหม่ ที่มีการพัฒนาขึ้นมาใช้ เป็นครั้งแรกและทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ และ นวัตกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือพัฒนา ปรับปรุงผลิตภัณฑ์เก่าให้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งสินค้าและบริการ อีกทั้ง นวัตกรรมยังรวมถึง กระบวนการใหม่ วิธีการทางการตลาดใหม่ หรือวิธีการบริหารจัดการองค์กรใหม่ วิธีการดำเนินธุรกิจใหม่ ซึ่งนวัตกรรมถือเป็นแนวคิดที่สำคัญที่อธิบายความสำเร็จของแต่ละบุคคล ธุรกิจ และท้ายที่สุดยังสามารถอธิบายได้ถึงการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ จากที่กล่าวมานั้น นวัตกรรม สามารถเปรียบได้กับ ความคิด การปฏิบัติ หรือ สิ่งใหม่สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่นำไปใช้ นวัตกรรมยังหมายถึงสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในธุรกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตการจัดจำหน่าย และไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ (Beije, 2000) นวัตกรรมยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจ และความมั่งคั่ง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ หรือจากการสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งเป็นการพัฒนาขึ้นจากความรู้ใหม่ หรือ ความสำเร็จจากการใช้ประโยชน์ของความคิดใหม่ (Drucker, 1994, 2002; Rogers, 2010) มากไปกว่านี้ ประเภทของแนวคิดเชิงนวัตกรรม ตามนิยามโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดต่างๆ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา และสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งนวัตกรรมไม่ได้มีความหมายเฉพาะการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้อย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึง การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงวิถีคิดเพื่อหาข้อสรุปหรือแนวทางเชิงสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งส่งผลไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์, 2558) และจากการ แบ่งกลุ่มประเภทนวัตกรรมของ Oslo Manual ประเภทของนวัตกรรมที่เป็นกุญแจสำคัญสำหรับ ความสำเร็จของและนวัตกรรมที่ไม่ใช่เทคโนโลยีสามารถแบ่งได้หลายประเภทดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มประเภทนวัตกรรมของ Oslo Manual

กลุ่มของนวัตกรรม	ประเภทของนวัตกรรม
นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมด้านสินค้า(Good innovation) นวัตกรรมด้านการบริการ(Service innovation)
นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรรมด้านการบริหาร (Administration innovation) นวัตกรรมด้านประสิทธิภาพการทำงาน (Work performance innovation) นวัตกรรมองค์กร(Organization innovation)
นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	กระบวนการด้านนวัตกรรม(Process innovation)
นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	นวัตกรรมด้านบรรจุภัณฑ์(Packaging innovation) นวัตกรรมด้านการออกแบบ(Design innovation) นวัตกรรมด้านทฤษฎีการจัดจำหน่าย(Distribution innovation)

ที่มา: Oslo Manual, 2006

จากการแบ่งกลุ่มประเภทนวัตกรรมของ Oslo Manual จะสังเกตได้ว่านวัตกรรมตามการ นิยามต่างๆ มีความคล้ายคลึงกันแล้วแต่จะเป็นการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ที่ใหม่ขึ้น ดังนั้นจากนิยามต่างๆ นวัตกรรม คือ การทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ที่เป็นสินค้าหรือบริการ ของกระบวนการ วิธีการ การตลาดหรือวิธีการใหม่ในองค์กรธุรกิจ สภาพแวดล้อมที่จับต้องได้ องค์กรหรือความสัมพันธ์ภายนอก (Gunday et al., 2011; Mothe and Nguyen, 2010, 2012; Schmidt and Rammer, 2007; Damanpour et al., 2009; Rowley et al., 2011).

นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) คือ การใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ใหม่ในองค์กรและนวัตกรรมสามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่ง อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะทันทีทันใดหรือค่อยเป็นค่อยไป Harkema (2003) และ นวัตกรรมองค์กรมาจากวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจของ Schumpeter (2003) ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ การวิจัยและพัฒนาในทางนวัตกรรม เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก และ Schumpeter's Theory of Innovation ยังกล่าวถึงนวัตกรรมองค์กร คือ การที่ผู้ประกอบการจะหาทางใช้นวัตกรรม

ในเชิงเทคโนโลยีมาสร้างกระบวนการผลิตสินค้าบริการ หรือ นวัตกรรมที่เป็นสินค้าใหม่เพื่อสร้างประโยชน์เชิงธุรกิจให้กับองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนวัตกรรมนั้นต้องสามารถทำให้องค์กรมีกำไรจากการเป็นผู้ผูกขาด หรือ ได้เปรียบในการแข่งขัน และเหตุนี้ทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนจะพยายามที่จะลอกเลียนแบบนวัตกรรมของผู้ประกอบการอื่นๆ หรือพยายามดัดแปลงพัฒนาต่อยอดที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ตลอดเวลาเช่นกันและเพื่อหนีการลอกเลียนแบบผู้ประกอบการก็จะมองหา นวัตกรรมใหม่ๆ โดยทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างผลประกอบการที่เพิ่มขึ้นให้กับองค์กรหรือเพื่อทำให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้นกว่าเดิม (Sweezy, 1943) ทั้งนี้ความสามารถทางนวัตกรรม หรือ innovativeness เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อแนวคิดขององค์กรในการสร้างและสนับสนุนความคิด ผลิตภัณฑ์ ประสิทธิภาพและกระบวนการออกแบบใหม่ที่จะนำไปสู่ผลิตภัณฑ์หรือการบริการใหม่ๆ ความสามารถทางนวัตกรรมจึงเป็นความตั้งใจพื้นฐานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเทคโนโลยีที่มีอยู่ อีกทั้งทฤษฎีนวัตกรรมของ Schumpeter จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และ นวัตกรรมองค์กร จะเกิดได้จะต้องเริ่มจากการที่ผู้บริหารองค์กรมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมธุรกิจให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม องค์กรที่มีนวัตกรรมสูงมีองค์ประกอบดังนี้ ภาวะผู้นำ (Leadership) การวางแผน (Planned) สารสนเทศ (Information) คน (People) ด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินกิจการ เนื่องจากถ้าองค์กรไม่สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยสิ่งใหม่ๆ จะสอดคล้องกับนวัตกรรมทางธุรกิจประยุกต์จากแนวคิดของ ดนัย เทียนพุด (2550) ที่ว่า นวัตกรรมองค์กรประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) 2) ด้านการวางแผน (Planned) 3) ด้านสารสนเทศ (Information) 4) ด้านคน (People) 5) ด้านกระบวนการ (Process) และ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เสนอว่า ย่อมเป็นการยากที่จะทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จในระยะยาวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากความสำเร็จขององค์กรที่เป็นผู้นำตลาดนั้นมักเกิดจากการนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเช่นนวัตกรรมทางด้านสินค้าด้านกระบวนการทำงานด้านการให้บริการด้านการจัดการหรือด้านการตลาดธุรกิจแห่งนวัตกรรมเป็นแนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรแนวใหม่ในการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะองค์กรหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยปรับเปลี่ยนมาก่อน และ กาญจนา สุคันธสิริกุล (2012) เสนอว่า เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบริบทโลกาภิวัตน์ที่มีความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มคุณค่าพัฒนาผลิตสินค้าและบริการที่ดีมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าความอยู่รอดและความสามารถเชิงการแข่งขันขององค์กรในตลาดการค้าโลกเสรีธุรกิจในประเทศไทยจะสามารถพัฒนาตัวเองไป (OECD, 2006) อีกทั้งความสามารถด้านการจัดการและการเงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรใหม่ๆ และความสัมพันธ์ทางสังคมจะเป็นบทบาทที่สำคัญในระบบนวัตกรรมทางสังคมคือการเชื่อมโยงผู้คน ความคิด เงิน และอำนาจเข้าด้วยกัน (Howaldt and Schwarz, 2010; Mulgan et al., 2007) ดังนั้นโดยเนื้อหาหลักของทฤษฎีนวัตกรรมองค์กร กล่าวถึงความสำคัญของนวัตกรรมที่องค์กรควรให้ความสำคัญ ใน 5 เรื่องคือ 1) การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) การสร้างหรือแนะนำกระบวนการผลิตใหม่ 3) การสร้างตลาดใหม่ 4) การพัฒนาอุปทานของตลาดใหม่จากระบบสารสนเทศ และ 5) การปรับโครงสร้างหรือการพัฒนาองค์กร จากที่กล่าวมา นวัตกรรมในโครงสร้างองค์กรคือสิ่งที่มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบ อีกทั้ง

นวัตกรรมยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดงบประมาณ ค่าตอบแทน การสื่อสารภายในการจัดการความรู้และอื่นๆ ดังนั้นนวัตกรรมทางการตลาดที่จะสร้างความแตกต่างให้กับการดำเนินงานการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการตลาดและกลยุทธ์ (Hamel, 2008)

นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation) หมายถึง รูปแบบการทำการตลาดแบบใหม่ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิปิยะรัตน์, 2558) และ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงทางด้านนวัตกรรมทางการตลาดมิได้มีเพียงเทคโนโลยีเท่านั้น แต่หากเป็นการให้ความสำคัญทางด้านการจัดการนวัตกรรมภายในของธุรกิจที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหารกับความพยายามที่จะพัฒนานวัตกรรมภายในของกิจการ (Cetindamar and Ulusoy, 2008) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรี ภาคาศัตย์ และ อีรัตน์ พิริยะพลิน (2558) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และความสามารถในกระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติที่ได้ทำการสำรวจผู้บริหารระดับสูงของธุรกิจที่มีนวัตกรรม โดยสรุปพบว่า ผู้บริหารระดับสูงมีความเชื่อมั่นว่านวัตกรรมจะนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางการตลาด หรือการสร้างตลาดใหม่รวมทั้งบริษัทต่างๆ ก็ จะเห็นความสำคัญต่อการลงทุนเพื่อที่จะพัฒนาด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550) และยังเป็นความสำเร็จของการผสมเชื่อมโยงในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และความคิดให้เป็นประโยชน์ในเชิงสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมได้ว่า นวัตกรรม เป็นสิ่งใหม่ที่จะสามารถนำมาสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ (Smits, 2002) และ นวัตกรรมการตลาด เป็นกระบวนการทางการตลาดที่กำหนดขึ้น เพื่อทำการปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดช่วยให้ธุรกิจสามารถแข่งขันและอยู่รอดภายใต้ความท้าทายทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน นวัตกรรมการตลาดเข้าช่วยในการพัฒนาและสร้างความเปรียบเทียบในการแข่งขันแบบยั่งยืนบนพื้นฐานของความแตกต่างและกลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Naidoo, 2010) โดยที่องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ระบุว่านวัตกรรมการตลาดเป็นวิธีการทางการตลาดแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเรื่องของ 1. บรรจุภัณฑ์ (Packaging) 2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) 3. การส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ (Product Promotion) 4. การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ (Product Pricing) 5. การจัดวางผลิตภัณฑ์ (Product Placement) (OECD, 2005) ซึ่งนวัตกรรมทางการตลาดที่องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กล่าวถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรานิชฐ์ ทองสามสี และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ที่พบว่าความสำเร็จในโครงการทุนพัฒนาแผนธุรกิจนวัตกรรมจะต้องมีการติดต่อสื่อสารที่ดีทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ผลักดันข้อมูลข่าวสารให้ได้รับรู้ข่าวสารอยู่เสมอ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยี รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงานและในการพัฒนาโครงการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ การสร้างความต้องการในตลาดเชิงนวัตกรรมควรปรับรูปแบบธุรกิจใหม่เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของ

ลูกค้าและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจใหม่อยู่ตลอดเวลา (Mowery and Rosenberg, 1979, 1993; Teece, 2010).

นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation) คือ การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความใหม่หรือมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดจากคุณลักษณะหรือจุดประสงค์ในการใช้งานดั้งเดิม รวมถึงการปรับปรุงในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับด้านเทคนิค ส่วนประกอบ และวัสดุคิชอบฟแวร์ การใช้งานง่ายหรือลักษณะการทำงานด้านอื่นๆ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (Gopalakrishnan and Damanpour, 1997) และ Schilling (2008) กล่าวว่า นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ เป็นเรื่องของการนำความคิดไปใช้ในเชิงปฏิบัติเพื่อให้ได้สิ่งใหม่หรือกระบวนการใหม่ ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าค่านิยมส่วนใหญ่แล้วจะกล่าวถึงเรื่องของความคิดใหม่ๆที่สามารถนำมาพัฒนาหรือนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ที่กล่าวถึงมากที่สุดมักจะอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการต่างๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการจำแนกประเภทตามเป้าหมายของนวัตกรรม และ ผู้ประกอบการต้องสามารถคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ได้ตามแนวทางการผลักดันตามความต้องการซึ่งนำมาเพื่อการปรับปรุงหรือขยายความได้เปรียบในปัจจุบันหรือเพื่อรักษาความเป็นผู้นำในตลาดอีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้อาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบธุรกิจเพียงเล็กน้อยและสามารถเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างอายุของธุรกิจให้ยืนยาวได้ (Ottosson, 2004) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ยังเป็น นวัตกรรมในรูปแบบของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เคยมีในตลาดมาก่อน หรือเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นเพื่อให้มีคุณภาพสูงขึ้นหรือเพื่อให้มีจุดเด่นแตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่ในตลาด คือ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์, 2558) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ที่มีความรับผิดชอบแสดงให้เห็นว่าเป็นกระบวนการที่ต้องเกิดจากผู้สร้างนวัตกรรมในสังคมเป็นนวัตกรรมที่มีมุมมองต่อจริยธรรมอันดีเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความต้องการทางสังคมกระบวนการนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ที่คิดขึ้นมาต้องเน้นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในสังคมของเรา (Schomberg, 2013) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ยังเป็นหนึ่งในหลาย ๆ มุมมองเกี่ยวกับบทบาทของธุรกิจที่ต้องการมุมมองของผู้ประกอบการใหม่ในการสร้างกลยุทธ์ ในมุมมองของนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์นี้มีขอบเขตตลาดและโครงสร้างของธุรกิจที่ต้องอาศัยความเชื่อ ทักษะที่เป็นนวัตกรรมของผู้บริหารธุรกิจเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นและนวัตกรรมทางสังคมจะทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรเอกชนและผลประโยชน์ของชุมชนที่สร้างผลกำไรและการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนสำหรับทั้งสองฝ่าย (Kanter, 1999) ตามที่กล่าวมานวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ยังต้องอิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งต้องอาศัยนวัตกรรมรวมถึงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์จะตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวของยุคโลกาภิวัตน์ได้ดี (Australia, 2004)

นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation) เป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อนำแนวความคิด แนวทางการปฏิบัติ หรือ เป็นการพัฒนาตัดแปลงและปรับปรุงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว มาทำให้ทันสมัยสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและการใช้แรงงานได้ด้วย นวัตกรรมกระบวนการ คือ การนำวิธีการดำเนินการที่ใหม่หรือมีการปรับปรุงอย่างมากในการผลิตสินค้าหรือวิธีการจัดส่ง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในด้านเทคนิค อุปกรณ์และหรือซอฟต์แวร์ ส่งผลให้กระบวนการผลิตและภาพรวมของการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างชัดเจน (Gopalakrishnan and Damanpour, 1997; Schilling, 2008; สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล (2560) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมเชิงกระบวนการ จะต้องเป็นองค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการแผนงาน กระบวนการ รวมถึงการบริหารจัดการ ซึ่งมี 4 คุณลักษณะ คือ 1) การนำองค์กรเพื่อนวัตกรรม 2) โครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการบริหารจัดการนวัตกรรม 3) บรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และ 4) ระบบงานที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร ดังนั้น นวัตกรรมทางธุรกิจจะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาระบบการจัดการและสร้างความสามารถในการแข่งขันในเชิงธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ นวัตกรรมเชิงกระบวนการ ยังอาจหมายถึงรูปแบบธุรกิจของการเป็นธุรกิจเชิงนวัตกรรมต้องปรับเปลี่ยนความคิดและศึกษาจากกระบวนการภายในแต่ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์และบริการหลัก (Mitchell and Coles, 2003) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ สามารถมองได้ว่าเป็นหนึ่งในนวัตกรรมประเภทที่ไม่ใช่เทคโนโลยี (Cerne et al., 2016) เนื่องจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องชี้แจงกรอบทฤษฎีหลักและคำจำกัดความและเพื่อสร้างความแตกต่างของกระบวนการสร้างและทำความเข้าใจ (Volberda et al., 2013) อีกทั้ง นวัตกรรมในกิจกรรมการจัดการและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคมมีความสำคัญในแง่ของกฎและการปฏิบัติที่การทำงานภายในองค์กร (Birkinshaw et al., 2008) และ Kanter (1999) กล่าวว่า นวัตกรรมกระบวนการ เป็นแนวคิดทางสังคมเป็นกระบวนการที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างนวัตกรรมทางสังคม ผู้ประกอบการต้องดูความต้องการของชุมชนเป็นโอกาสในการพัฒนาความคิดและแสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีทางธุรกิจในการค้นหาและรองรับตลาดใหม่และการแก้ปัญหาทางธุรกิจที่ยั่งยืนโดยมีทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลาง จากที่กล่าวมา นวัตกรรมเชิงกระบวนการมียังถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมและถือว่าเป็นส่วนให้เกิดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ (Roome, 2013) เพราะนวัตกรรมเชิงกระบวนการจะทำให้ธุรกิจมีแนวคิดเชิงนวัตกรรม รวมถึงนวัตกรรมเทคโนโลยีจะมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และกระบวนการ สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ และ นวัตกรรมขององค์กรใหม่เช่นการเปลี่ยนแปลงของบริษัทกลยุทธ์ โครงสร้าง และการดำเนินงาน

(Pol and Ville, 2009) ดังนั้น นวัตกรรมเชิงกระบวนการ หมายถึง นวัตกรรมในกระบวนการผลิต การค้นพบวิธีการผลิตใหม่ที่ทำให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง หรือ ระยะเวลาการผลิตลดลง (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์, 2558)

นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) เป็นอีกนวัตกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญในยุคสมัยนี้ วิสาหกิจนวัตกรรมเพื่อสังคมเป็นการนำวิธีการหรือสิ่งใหม่มาพัฒนาสังคมให้ดีกว่าเดิม มุ่งเน้นคุณค่า และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมเป็นหลัก โดยมีการใช้วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเข้ามาเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้ในทุกสังคมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และการออกแบบจากนวัตกรรมสังคมจะมีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือรูปแบบการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อแก้ไขและตอบสนองต่อปัญหาทางสังคม และต้องสามารถแพร่กระจายไปยังสังคม อื่นๆ รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม (Gerometta et al., 2005; Westley and Antandze, 2010; Castro et al., 2016; Changhwan, 2016) และ นวัตกรรมทางสังคมมีโครงสร้างอยู่บนกระบวนการสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมโดยใช้ ความรู้ต่างๆ ไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิธีการ หรือการบริการที่ปรับเปลี่ยนเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงได้ ตลอดเวลา ดังนั้นนวัตกรรมทางสังคมจึงเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างการความไม่แน่นอน การบริหาร ความเสี่ยง การเปลี่ยนแปลง เพื่อแก้ไขและส่งเสริมให้เกิดการผสมผสานอย่างยั่งยืนเพื่อนำไปสู่ มาตรฐานที่ยอมรับได้ (Javier et al, 2018) และ จากการศึกษาต่างๆ ไม่เพียงแต่นวัตกรรมสังคม หมายถึงกระบวนการแก้ปัญหาสังคมแต่นวัตกรรมทางสังคมหมายถึงกระบวนการของการ เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและพุ่งตรงไปที่ปัญหาเฉพาะเจาะจงของชุมชนนั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบสิ่งแวดล้อม หรือ สถาบันองค์กร ที่ซึ่งมีผลต่อกลุ่มสังคมที่ เฉพาะเจาะจงไปในแต่ละปัญหา และ ในงานวิจัยที่ผ่านมาปัจจัย ที่เป็นตัวกำหนดความสามารถของ โครงสร้างธุรกิจในรูปกระบวนการของนวัตกรรมทางสังคมมีปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ คุณค่าที่ส่ง มอบให้ลูกค้า (Value proposition) การวิจัยตลาดที่เหมาะสม (market research) เครือข่าย (network) และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง (stakeholder) ความต้องการของสังคม (social need) และ ความเชื่อถือในการบริหารของพนักงาน (managerial trust on employees) (Mulgan et al., 2006; Borzaga and Solari, 2001; European Commission, 2011; Ishigaki and Sashida, 2013) กระบวนการของนวัตกรรมทางสังคมมีตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งจากการศึกษาถือว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันได้แก่ กลุ่มบุคคล ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม สถาบันภาครัฐ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ ทุกสิ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมที่มีความ แตกต่างกัน (Cutter et al., 2003; Smit and Wandel, 2006; Castro et al., 2016) นวัตกรรม ทางสังคมสามารถนิยามได้ 2 ลักษณะ (van der Have and Rubalcaba, 2016) ได้แก่ 1) นวัตกรรมทางสังคมเป็นแนวทางปฏิบัติทางสังคมแบบใหม่ที่สร้างขึ้นจากการปฏิบัติโดยตั้งใจและมี

เป้าหมายที่มุ่งเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง (Cajaiba-Santana, 2014) และ นวัตกรรมเพื่อสังคมยังหมายถึงแนวคิดทางเศรษฐกิจที่เน้นความสนใจไปที่ผลกระทบและมูลค่าที่สร้างจากนวัตกรรม ซึ่งพิจารณาว่านวัตกรรมทางสังคมเป็นนวัตกรรมใด ๆ ที่มีศักยภาพในการปรับปรุงคุณภาพและหรือคุณภาพของชีวิต (Pol and Ville, 2009) ดังนั้นกล่าวได้ว่านวัตกรรมทางสังคมสรุปได้คือเป็นแนวทางที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและเป็นกิจกรรมที่ทำให้คุณภาพชีวิตของสังคมเป้าหมายให้ดีขึ้น (Murray et al., 2010) และ นวัตกรรมทางสังคมได้รับนิยามว่าเป็นการบริการใหม่ที่เน้นการปรับปรุงบุคคลและชุมชนโดยใช้กระบวนการที่เป็นนวัตกรรมด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นการหาวิธีใหม่ในการใช้ทรัพยากรและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่า (European Commission, 2011; Grimm et al., 2013) นวัตกรรมทางสังคมเป็นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาของสังคมโดยเน้นการระบุนการเปลี่ยนแปลงในทางธุรกิจและสังคม รูปแบบและกระบวนการผ่านขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงในผลิตภัณฑ์และบริการ อีกทั้งเทคโนโลยียังมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดหลักในผลิตภัณฑ์และบริการอีกด้วย (Moulaert et al., 2013). จากการวิจัยและทำการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ชี้ให้เห็นความหลากหลายของคำจำกัดความของนวัตกรรมทางสังคมที่เน้นในเรื่องของนวัตกรรมสังคมเพื่อแก้ปัญหาของสังคมในและแนวทางแก้ปัญหาแบบเดิมจะเน้นไปที่ผลิตภัณฑ์ การบริการ รูปแบบ การตลาด และ กระบวนการ แต่กระบวนการทั้งหมดถ้าเป็นกระบวนการที่พร้อมตอบสนองสังคมจะทำให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเดิมที่มีอยู่และนำไปสู่ความสามารถใหม่หรือปรับปรุงความสัมพันธ์กล่าวอีกนัยหนึ่งคือนวัตกรรมทางสังคมนั้นดีต่อสังคมและเพิ่มขีดความสามารถของสังคมในการพัฒนา (Caulier-Grice et al, 2012) แนวคิดของนวัตกรรมทางสังคมเป็นเรื่องของการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์นวัตกรรมทางสังคมเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตซึ่งมีความแตกต่างกัน 2 แบบคือ 1) แบบไมโคร (Micro) เป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งและ 2) แบบมาโคร (Macro) เป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของชุมชน (Moulaert et al., 2005) และแนวคิดของของนวัตกรรมทางสังคมสามารถแบ่งได้ 4รูปแบบดังนี้ (Pol and Ville, 2009) ได้แก่ 1) การวิจัยทางการจัดการและการวิจัยองค์กร (Management and organizational) ที่เน้นการปรับปรุงทุนทางสังคมนั้นการศึกษาด้านทุนมนุษย์เป็นหลัก 2) แนวคิดการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary research) เป็นงานที่พยายามลดช่องว่างระหว่างเรื่องธุรกิจ การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งการศึกษานี้ยังเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่สามารถพัฒนาและใช้นวัตกรรมทางสังคมได้ 3) การวิจัยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity research) งานนี้เป็นการทดสอบนวัตกรรมทางสังคมจากมุมมองของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในเศรษฐกิจร่วมสมัยที่อยู่ในพื้นที่ 4) การวิจัยเกี่ยวกับโครงการพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาคเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐศาสตร์

สังคมและการพัฒนาภูมิภาคโดยมุ่งเน้นไปที่การจัดระบบองค์การพร้อมกับกลยุทธ์และการปฏิบัติของสังคมและเศรษฐกิจที่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

นวัตกรรมทางสังคมเป็นนวัตกรรมที่มีศักยภาพที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดความสมดุลของเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน (Nigel, 2013) และท้ายที่สุดนวัตกรรมเพื่อสังคมจะนำเสนอวิธีแก้ปัญหาสังคม เช่น ความยากจน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ควบคู่ไปกับการความต้องการที่จะส่งเสริมวิธีการใหม่ของการทำสิ่งต่างๆเพื่อให้เกิดผลในการเจริญเติบโตเป็นแนวทางของนวัตกรรมทางสังคมในที่สุด (Mulgan et al., 2007; Djellal and Gallouj, 2012) นวัตกรรมทางสังคมจะเป็นหลักของธุรกิจหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับมุมมองวิสัยทัศน์ขององค์กรธุรกิจที่สามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสังคม (Fabien et al, 2017) และ องค์กรที่มุ่งเน้นไปที่นวัตกรรมทางสังคมองค์กรนั้นจะเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการทำธุรกิจที่ดีขึ้นนำไปสู่ข้อเสนอที่เป็นรูปธรรม (Howaldt and Schwarz, 2010; Mulgan, 2006). แท้จริงนวัตกรรมทางสังคมจะเป็นเครื่องมือที่สามารถลดทอนปัญหาของความแตกต่างระหว่างกันได้ (Gatignon et al., 2015). ดังนั้นนักวิจัยหลายที่จะไม่มีปัญหาหรือข้อถกเถียงในเรื่องความหมายของนวัตกรรมทางสังคมเพราะในแต่ละพื้นที่นวัตกรรมทางสังคมย่อมมีความแตกต่างกันอย่างเป็นรูปธรรม แต่ความท้าทายหลักของนวัตกรรมทางสังคมในเชิงผู้ประกอบการคือโดยปกติจะไม่สามารถวัดผลตอบแทนได้รวมถึงผลตอบแทนจะไม่มีอะไรที่สามารถแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนได้เพื่อหาว่านวัตกรรมในภาคสังคมบางครั้งต้องวัดจากผลตอบแทนจากการประชาสัมพันธ์ถึงอย่างไรก็ตามนวัตกรรมทางสังคมยังมีความคลุมเครือจากการสนับสนุนของรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนทำให้ผู้ประกอบการชุมชนไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมทางสังคมได้ดีพอถ้าเปรียบเทียบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีในธุรกิจ มากไปกว่านั้นนวัตกรรมทางสังคมต้องสร้างนวัตกรรมที่จะดูทำให้เกิดการแก้ปัญหาโดยผ่านเทคโนโลยีที่จะต้องพิจารณาความคิดต่างๆ และสร้างขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดค่านิยมของประชาชนที่จะถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเพิ่มความสำคัญของการจัดการในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานของกำลังการผลิตที่เป็นนวัตกรรมใหม่หมายความว่าองค์กรที่พัฒนาเทคโนโลยีทางธุรกิจหารสนใจผลกระทบต่อสังคมและผลลัพธ์ของนวัตกรรมทางสังคมแล้วนวัตกรรมทางเทคโนโลยีก็จะสามารถเป็นนวัตกรรมทางสังคมเช่นกัน (Fabien et al, 2017)

นวัตกรรมทางสังคมในทางเศรษฐกิจยังเป็นเรื่องของความต้องการให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ต้องการเติบโตทางเศรษฐกิจต้องไม่ไปรบกวนหรือทำลายสังคมต้องมีความสมดุลมีความเป็นอยู่ที่ดี (Mulgan et al., 2007) ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับกิจการเพื่อสังคมในการควบคุมความรู้ผ่านโครงสร้างที่อำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านบทสนทนาเพื่อให้สามารถเปลี่ยนเป็นการปฏิบัติภายในเพื่อมุ่งสู่การบรรลุนวัตกรรมทางสังคม อีกทั้งนวัตกรรมทางสังคมเป็นวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหาสังคมที่มีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพยั่งยืนหรือมากกว่าวิธีการแก้ปัญหาที่มีอยู่เดิมและการสร้างคุณค่าที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมเป็นหลักมากกว่าเป็นส่วนตัว (Ayob

et al., 2016) นวัตกรรมทางสังคมไม่เคยเป็นกลางแต่นวัตกรรมสังคมมีการสร้างและเน้นไปทางข้อเสนอของสังคมเสมอ (Nicholls and Murdock, 2011) องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมต้องมีวิธีการและแนวคิดต่างๆ ดังนี้ 1) เป็นนวัตกรรมที่ทุกคนต้องเข้าถึงได้ใช้ต้นทุนไม่มากเกินไป 2) เหมาะสำหรับงานสำหรับกลุ่มที่เจาะจงแต่ตรงจุดชัดเจน 3) เข้ากันได้กับความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ของสังคม (Schumacher, 1999) นวัตกรรมทางสังคมอาจเป็นผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต หรือเทคโนโลยีก็ได้แต่ก็หลักการและความคิดแต่ต้องสามารถสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการรวมกันของชุมชนได้ (Phills et al., 2008) และ เพื่อขจัดความยากจนในสังคมมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนบริบทหรือแนวคิดการพิจารณาถึงความช่วยเหลือหรือการกุศลเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นวิธีการแก้ปัญหาความยากจนในสังคม คนจนมีทักษะในสังคมก็มีแต่สิ่งที่ไม่สามารถไปต่อได้คือโอกาสทางสังคม (Yunus, 2010) นวัตกรรมทางสังคมสามารถแยกออกจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและเห็นความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับมุมมองที่แตกต่างกันของตัวแทนทางสังคมหรือผู้ประกอบการเพราะว่านวัตกรรมทางสังคมนั้นแตกต่างจากนวัตกรรมในธุรกิจแบบปกติเนื่องจากผลลัพธ์และความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ของนวัตกรรมทางสังคมนั้นต้องเน้นความร่วมมือระหว่างกันและกระบวนการทางสังคมจะมีตัวชี้วัดหรือแบบจำลองรวมถึงวิธีการที่ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ต่างจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีโดยตรง (Murray et al., 2010) ในการสร้างนวัตกรรมทางสังคมระบุแนวทางหลักคือความสนใจในการแก้ไขปัญหาสังคมที่สำคัญโดยพิจารณาจากกรณีริเริ่มทางธุรกิจโดยเน้นความรับผิดชอบส่วนบุคคลและการตลาด วิธีการอื่น ๆ เน้นลักษณะโดยรวมของกระบวนการและผลิตภัณฑ์ของนวัตกรรมทางสังคม (Bouchard, 2012) และ คำจำกัดความของนวัตกรรมทางสังคมเผยให้เห็นการปฏิบัติของความร่วมมือการแลกเปลี่ยนและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งผู้มีบทบาททางสังคมใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคมโดยมีจุดประสงค์เพื่อเอาชนะสถานการณ์ที่ไม่สบายหรือหาอุดมคติในแบบเดียวกัน (Bittencourt, 2014) รวมถึง นวัตกรรมทางสังคมเป็นการใช้ความรู้ เข้าใจในกฎของสังคม เพื่อนำมาซึ่งเป้าหมายทางสังคมอย่างมีเหตุผล (Small, 1898; Henderson, 1901) นวัตกรรมทางสังคมต้องการการมีส่วนร่วมของคนในสังคมต่างต้องใช้วิสัยทัศน์ใหม่ วิธีใหม่ในการศึกษาและกำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาของสังคม (Lévesque, 2007) วัตถุประสงค์ของนวัตกรรมสังคมคือการแก้ปัญหาาร่วมกันแทนที่จะเป็นตัวแทนหรือวิธีการคิดและพัฒนา การทำงานในมุมมองนี้มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างและโปรแกรมที่มีผลกระทบทางสังคมและสามารถจำลองได้กับบริบทอื่นๆ หรือนำไปใช้ต่อได้ตั้งนั้นกิจกรรมในเครือข่ายความร่วมมือก็ย่อมมีความจำเป็นในการพิจารณาวัตถุประสงค์ด้านนวัตกรรม แต่อ้างอิงถึงกระบวนการนวัตกรรมเป็นหลักโดยอ้างว่าเกิดขึ้นจากกิจกรรมในเครือข่ายความร่วมมือวิธีการคิดและพัฒนาของนวัตกรรมสังคมอีกด้วย (Mulgan, 2007; Pol and Ville, 2009; Ezponda and Malillos, 2011; Klein, 2013 and Moulaert et al., 2013) นวัตกรรมสังคมเป็นแนวคิดใหม่ที่แก้ปัญหาสังคมและสร้างคุณค่าทางสังคม (Buckland and

Murillo, 2014) และยังเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมการสร้างสรรค์และการใช้กลยุทธ์ทางสังคมซึ่งกำหนดค่าความสัมพันธ์ทางสังคมใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางสังคมที่กำหนด (Pue et al., 2015)

นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation) คือการสร้างความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่หลากหลายสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือความตั้งใจหรือความรู้สึกภายในที่แข็งแกร่งของผู้นำชุมชน ผู้นำเชิงนวัตกรรมนี้ต้องมีคุณสมบัติและความสามารถในการสะท้อนค่านิยมของสมาชิกในชุมชนในเรื่อง ความคิด ความเชื่อมั่น จริยธรรมในการทำงาน มีแนวความคิดที่ดีและมีทักษะความเป็นมนุษย์ (Mitsuru, 1999) นวัตกรรมไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการรักษาและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีในการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีส่วนช่วยให้สังคมเติบโตและยังเป็นเครื่องมือที่ปรับปรุงชีวิตของผู้คนอีกด้วย (Mulgan, 2006) นวัตกรรมด้านมนุษย์ ในบริบทของประเทศกำลังพัฒนานวัตกรรมด้านมนุษย์คือเทคนิคการพัฒนาที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นการเพิ่มสวัสดิการสังคมได้ (Dagnino, 1976) ดังนั้นกระบวนการสร้างนวัตกรรมด้านมนุษย์ ในสาขาสังคมนั้นมีลักษณะของการแทรกแซงที่ริเริ่มโดยผู้ดำเนินการทางสังคมเพื่อที่จะได้พบกับทางออกหรือควาโอกาสที่จะทำหน้าที่ในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนด้วยชุมชนเอง (CRISES, 2010; Klein et al., 2009) นวัตกรรมด้านมนุษย์ ในมุมมองของการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและวัฒนธรรมของประเทศอังกฤษได้มีการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดและความได้เปรียบในการแข่งขันการใช้ความคิดสร้างสรรค์หรืออุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทักษะและความสามารถเฉพาะบุคคลเป็นปัจจัยการผลิตจะสร้างข้อได้เปรียบและประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นได้ (UK, 2011) Mulgan et al. (2007) ระบุว่า 3 หลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านมนุษย์ในธุรกิจ ได้แก่ 1) ผู้นำจะต้องมีความตั้งใจจริง มีคุณธรรม จะทำให้การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมได้สำเร็จ 2) อุดมการณ์ที่จะดำเนินการทางสังคมโดยบุคคลในองค์กรไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือคนในองค์กร 3) กระจายความคิดทางสังคมไว้ในองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นกิจกรรมทางสังคมและเกิดเป็นแรงจูงใจขององค์กรอื่นๆ ต่อไป

แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) คือ การใช้นวัตกรรมมาหรือสร้างพื้นที่กลาง (Platform) แพลตฟอร์มนวัตกรรมสามารถช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและนวัตกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือตลอดห่วงโซ่อุปทาน และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นแพลตฟอร์มที่เป็นระบบซึ่งวางขอบเขตไว้กว้าง ๆ และเปิดให้ผู้อื่นสามารถเข้ามาพัฒนาต่อยอดงานหรือธุรกิจของตนเองได้ ทั้งยังสามารถนำมาวางบนแพลตฟอร์มตั้งต้นที่ให้บริการได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ระบบปฏิบัติการบนสมาร์ตโฟนที่พัฒนาระบบขึ้นและยินยอมให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาวางเพื่อให้บริการผู้ใช้งานรวมถึงจำหน่ายโปรแกรมประยุกต์ผ่านแพลตฟอร์มของตนเองได้ Thanyarattakul (2018) กล่าวถึงแพลตฟอร์มนวัตกรรมว่าเป็นโมเดลทางธุรกิจใหม่ โดยใช้

เทคโนโลยีช่วยให้คน ธุรกิจ และทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัยมีปฏิสัมพันธ์กันทำให้เกิดมูลค่าและการแลกเปลี่ยนระหว่างกันเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ดังนั้นแพลตฟอร์มจึงเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการบริหารเชิงธุรกิจเนื่องจากต้องใช้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างน้อย 3 กลุ่ม และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมยังอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาเชื่อมโยง คน องค์กร และทรัพยากร ในแบบต่อเนื่องและสองทาง (interactive) ในกระบวนการเชื่อมโยงดังกล่าวจะทำให้เกิดการสร้างและแลกเปลี่ยน มูลค่าเศรษฐกิจขึ้นมา และในงานวิจัยของ Totin (2020) พบว่าแพลตฟอร์มนวัตกรรมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการในกิจกรรมด้านการเกษตรซึ่งแพลตฟอร์มนวัตกรรมจะขยายความสามารถในด้าน เทคโนโลยีใหม่ ๆ การปฏิบัติการ และรูปแบบการทำกิจการให้กับเกษตรกรได้ดีขึ้น (Davies et al., 2018; Schut et al., 2016) แพลตฟอร์มนวัตกรรมยังถือเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพให้ชุมชนในท้องถิ่นเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่างๆ ในรูปแบบที่ยั่งยืนหรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงระบบที่กว้างขึ้น (Schut et al., 2018) แต่แพลตฟอร์มนวัตกรรมเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน (Swaans et al., 2013) และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมหากจะสร้างการเปลี่ยนแปลงแพลตฟอร์มนวัตกรรมนั้นจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือ สร้างระบบที่เป็นสากลเป็นส่วนเดียวทำงานภายในแพลตฟอร์มกลาง (Faure et al., 2018; Sanyang et al., 2016; Vissoh et al., 2017) แต่แพลตฟอร์มนวัตกรรมไม่ได้เป็นนวัตกรรมที่ทำงานได้ฝ่ายเดียวแม้แพลตฟอร์มนวัตกรรมจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้งานและระดับการรับรู้ของผู้ใช้อีกด้วย (Sparrow and Traoré, 2018) ในเรื่องแพลตฟอร์มนวัตกรรมย่อมเกิดได้จากการเชื่อมต่อกันจากสองฝ่ายคือแพลตฟอร์มนวัตกรรมจำเป็นต้องมีการเชื่อมต่อกันจากคนจำนวนมากที่มาารวมกันโดยใช้ความสามารถของเครื่องจักรเช่น การใช้ระบบอัตโนมัติมาช่วยให้การวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล ที่จะสามารถพัฒนาทักษะของมนุษย์ได้ และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมยังเป็นกระบวนการนวัตกรรมที่เฉพาะเจาะจงในการวิจัยและพัฒนาชุดข้อมูลที่ต้องผ่านเครื่องมือดิจิทัลมาวิเคราะห์จากผู้ใช้งานทั้งสองฝั่ง (Jaruzelski et al., 2013) แพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้ยังสามารถสนับสนุนนวัตกรรม การเกษตรเพื่อให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืนยิ่งขึ้นแพลตฟอร์มต้องตอบโจทย์หรือสร้างผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบ และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้มีส่วนช่วยที่สร้างแนวคิดเชิงบวก สร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ กันได้ และ ภายใต้แนวคิดของการใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรมมาแก้ปัญหาการมอบอำนาจหรือการมีส่วนร่วมในการใช้อย่างเท่าเทียมกันจะทำให้ทุกคนเข้าถึงแพลตฟอร์มได้ และการที่ผู้ใช้งานเข้าถึงแพลตฟอร์มได้ย่อมจะสร้างผลดีให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ (Eidt et al., 2020; Cullen et al., 2014; Esparcia, 2014; Nederlof et al., 2011) และ แพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้จะสร้างผลดีสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และ ระดับโครงสร้างกิจการใหญ่ได้หากแต่เกิดจากการทำงานของผู้ใช้แพลตฟอร์มและผู้รับแพลตฟอร์มอย่างมีประสิทธิภาพ (Ingram, 2015; Rossi et al., 2019) ดังนั้นแพลตฟอร์มนวัตกรรม

สามารถสรุปได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่จะสร้างความร่วมมือระหว่างผู้รับและผู้ใช้อีกทั้งยังสร้างนวัตกรรมและวิธีการการปัญหาในกิจกรรมต่างๆ ได้อีกด้วย (Bergvall-Kåreborn et al., 2009)

นวัตกรรมการบริการ (Service Innovation) หมายถึง รูปแบบเสนอบริการที่ให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคด้วยวิธีการใหม่ๆ และวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของธุรกิจ โดยส่วนใหญ่ นวัตกรรมบริการจะจับต้องไม่ได้ เช่น การที่ธนาคารมีการเปิดสาขาแบบรวมไว้ที่จุดเดียว (One Stop Service) มาใช้ หรือ ธนาคารออนไลน์บนมือถือ (Mobile Banking) เป็นต้น (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์, 2558) ขณะเดียวกัน นวัตกรรมบริการ สร้างมูลค่าให้กับสินค้าในส่วนใหญ่ของโลกคือการบริการ (World Bank Group, 2015) ดังนั้น นวัตกรรมด้านการบริการ (Service Innovation) ก็มีความสำคัญเพราะหากว่าองค์กรที่เห็นความสำคัญของการบริการจนสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการบริการได้จะเป็นที่ชัดเจนว่าจะสามารถสร้างความได้เปรียบกับองค์กรที่มีผลิตภัณฑ์หรือบริการรูปแบบเดิมอีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพกับองค์กรให้เติบโตไปแบบมีความยั่งยืน (berry et al., 2006) จากงานวิจัยจะเห็นว่า นวัตกรรมบริการต้องการเปิดกว้างของการยอมรับเทคโนโลยี โดยที่ต้องยอมรับการทำงานร่วมกันของเทคโนโลยีและเชื่อมต่อระหว่างเทคโนโลยีอีกทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงจะทำให้ นวัตกรรมบริการมีผลลัพธ์ที่ดีมากขึ้น (Hsuan-Yu Hsu et al., 2018) เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นคำที่มีจำกัดความหลายคำมันจึงหมายถึงความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่และเพื่อบูรณาการกระบวนการที่คนดั้งเดิมแบบเดิมเข้ารวมกับการแก้ปัญหาใหม่ที่เปลี่ยนไปได้ตามช่วงเวลา นั้นแล้วจึงเกิดเป็นการผสมผสานกันระหว่างทฤษฎีใหม่กับทฤษฎีดั้งเดิม และ นวัตกรรมด้านการบริการที่สร้างขึ้นสามารถไปใช้ได้กับ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สังคมวิทยา การท่องเที่ยว การสื่อสาร หรือ การพัฒนาสังคม เป็นต้น (Sung, 2015) และ นวัตกรรมการบริการ เป็นนวัตกรรมที่พูดถึงทั้ง นวัตกรรมและสังคมเป็นการพูดถึงผลิตภัณฑ์ บริการ หรือ รูปแบบ (Naiara et al., 2015) ที่ไปตรงกับความต้องการของสังคมมีเป็นทางเลือกที่ให้เกิดประสิทธิภาพพร้อมกันและยังสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมหรือความร่วมมือใหม่ๆ อีกด้วย (Murray et al., 2010)

นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) หมายถึง การสร้างประสบการณ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มประสบการณ์ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2550; จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์, 2558) ซึ่ง นวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการนำองค์ความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมโดยการสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากกระบวนการทางด้านการวิจัยและพัฒนา การทำวิจัยทางด้านการตลาดหรือ การได้รับองค์ความรู้จากแหล่งอื่น ๆ ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือการค้นคว้าร่วมกันในเครือข่าย พันธมิตร สอดคล้องกับ Sangsri (2015) พบว่า โมเดลการเรียนรู้นวัตกรรมส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า ประกอบด้วย การบริการ การซื้อซ้ำ และการบอกต่อในส่วนของ อีกทั้ง อัมพล ชูสนุก และ จิตภา รัตนชัยบรรดาล (2556) พบว่า นวัตกรรมการเรียนรู้

มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค การรับรู้ถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และปริมาณที่ผู้บริโภคได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับราคาที่จ่ายไปว่าคุ้มค่า ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจต่อคุณภาพรวมถึงราคาที่จ่ายไป เมื่อผู้บริโภครู้สึกว่าคุณค่า จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริโภค ดังนั้นหากผู้บริโภครับรู้ถึงคุณค่าที่มากขึ้นแล้วก็จะเกิดความพึงพอใจที่มากขึ้นตามไปด้วย และเนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นคำที่มีคำจำกัดความหลายคำมันจึงหมายถึงความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่และเพื่อบูรณาการกระบวนการที่คุ้นเคยแบบเดิมเข้ารวมกับการแก้ปัญหาใหม่ที่เปลี่ยนแปลงได้ตามช่วงเวลา นั้นแล้วจึงเกิดเป็นการผสมผสานกันระหว่างทฤษฎีใหม่กับทฤษฎีดั้งเดิม และ นวัตกรรมสังคมที่สร้างขึ้นสามารถไปใช้ได้กับ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สังคมวิทยา การท่องเที่ยว การสื่อสาร หรือการพัฒนาสังคม เป็นต้น (Sung, 2015) ซึ่งการประยุกต์ใช้ความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางสังคมเป็นพลวัตชนิดหนึ่งซึ่งต้องการความสามารถเข้าถึงความรู้ในระดับองค์กร (Castro et al. 2016; Unceta et al., 2016) นวัตกรรมการเรียนรู้ ยังเป็นการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมหรือการส่งเสริมการเรียนรู้และการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมในหมู่คนในชุมชน หรือในองค์กรจะสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมและเพิ่มความรู้สึกเป็นขององค์กรดังนั้นส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความตื่นตัวสู่โอกาสและนวัตกรรมใหม่ (Urban, 2008) และทุกคนจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนวัตกรรมในสังคม (Boris and Elena, 2018) ดังนั้นนวัตกรรมการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญที่ต้องการสร้างนวัตกรรมที่ใช้ประโยชน์จากการกระตุ้นทางปัญญาของทำงานร่วมกันในสังคมและคนในสังคมพยายามที่จะสร้างความรู้สักคนในขณะที่มีการสนทนาและความมุ่งมั่นของผู้ประกอบการจะนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ขององค์กร (Jaskyte, 2004) นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการแปลงความรู้ที่สร้างสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่มีคุณค่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทุนพื้นฐานขององค์กรและถือเป็นแรงผลักดันสำหรับการเกิดนวัตกรรม (Cabrita and Vaz, 2005) นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นการบริหารความเสี่ยงที่ต้องมีคุณภาพมากกว่าการบริหารความเสี่ยงกับคู่ค้าในเชิงพาณิชย์เพราะการทำงานงานร่วมกับสังคมโดยรวมก็มีความซับซ้อนมากกว่าทำกับคู่ค้าเชิงพาณิชย์ด้วยตนเอง (Weerawardena and Mort, 2006) นวัตกรรมการเรียนรู้ในกรณีทางสังคมองค์กรหรือผู้ประกอบการจะต้องเชื่อมโยงการแก้ปัญหาหระหว่างความต้องการทางสังคมหรือปัญหาของสังคมซึ่งคุณค่าของนวัตกรรมทางสังคมจะสร้างผลประโยชน์เป็นหลักแก่สังคมส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวบุคคลและองค์กร (Phills, 2008)

ดังที่ได้กล่าวมานี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจะมีแนวคิดเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองสร้างเสริมการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืนต่อ ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาสามารถสรุปได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
Australia, 2004	✓	✓							✓
Ayob et al., 2016	✓								
Betje, 1998		✓	✓		✓		✓		✓
Bergvall-Kåreborn et al., 2009						✓			
Berry et al., 2006								✓	
Birkinshaw et al., 2008	✓		✓						✓
Borzaga and Solari, 2001	✓		✓	✓	✓				
Bouchard, 2012	✓								✓
Boris and Elena, 2018								✓	
Bittencourt, 2014	✓								✓
Cajaiba-Santana, 2014	✓		✓						
Cabrita and Vaz, 2005								✓	
Castro et al., 2016	✓		✓	✓			✓		✓
Caulier-Grice et al, 2012	✓	✓	✓		✓				
Cerne et al., 2016			✓	✓			✓		
Changhwan, 2016	✓		✓	✓					✓
Cutter et al. , 2003	✓		✓					✓	✓
Cullen et al., 2014						✓			
CRISES, 2010	✓								✓
Dagnino, 1976	✓								✓
Davies et al., 2018			✓			✓			
Damanpour et al., 2009		✓	✓	✓	✓		✓		

ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ (ต่อ)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
Djellal and Gallouj, 2012	✓								
Drucker, 1985, 1993		✓	✓	✓				✓	✓
Eidt et al., 2020						✓			
Evan, 1966		✓	✓		✓				
European Commission, 2011	✓		✓						
Esparcia, 2014						✓			
Ezponda and Malillos, 2011	✓								
Fabien et al, 2017	✓								
Faure et al., 2018						✓			
Gatignon et al., 2016	✓								
Gerometta et al., 2005	✓		✓	✓					✓
Grimmet al., 2013	✓		✓						
Gunday et al., 2011		✓	✓	✓	✓		✓		
Gopalakrishnan and Damanpour, 1997		✓	✓				✓		
Hamel, 2007		✓	✓	✓				✓	
Herkema, 2003		✓	✓	✓			✓		
Henderson, 1901	✓								
Hsuan-Yu Hsu et al, 2018								✓	✓
Howaldt and Schwarz, 2010	✓			✓		✓	✓	✓	
Ishigaki and Sashida, 2013	✓		✓	✓	✓				
Ingram, 2015						✓			
Javie et al, 2018	✓	✓	✓						

ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ (ต่อ)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
Jaruzelski et al., 2013			✓			✓			
Jaskyte, 2004								✓	
Joseph, 1934		✓	✓		✓				
Kanter, 1999	✓		✓						✓
Klein, 2013	✓								
Lévesque, 2007	✓								
Mckeown, 2008	✓		✓	✓					
Mowery and Rosenberg, 1979		✓	✓		✓		✓		✓
Mothe and Nguyen, 2010, 2012		✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Moulaert et al., 2013	✓	✓					✓		
Mulgan et al., 2001, 2007	✓			✓		✓	✓	✓	
Murray et al., 2010, 2013	✓						✓		✓
Mitsuru, 1999	✓								
Mitchell and Coles, 2003		✓	✓	✓			✓		
Naidoo, 2010		✓			✓		✓		✓
Naiara et al., 2015							✓	✓	
Nederlof et al., 2011						✓			
Nicholls and Murdock, 2011	✓								
OECD, 2005, 2006		✓	✓	✓	✓		✓		✓
Oslo Manual, 2006		✓	✓	✓	✓		✓		
Ottosson, 2004		✓	✓					✓	

ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ (ต่อ)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
Paisanpanichkul, 2017				✓				✓	✓
Phills et al., 2008, 2009	✓							✓	
Pol and Ville, 2009	✓	✓		✓					
Pue et al., 2016	✓								
Rogers, 1995		✓	✓	✓				✓	✓
Rowley et al., 2011		✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Roome, 2013		✓	✓						
Rossi et al., 2019						✓	✓		
Sanyang et al., 2016						✓			
Sangsri, 2015					✓			✓	
Schmidt and Rammer, 2007		✓	✓	✓	✓		✓		
Schilling, 2008		✓	✓						
Schomberg, 2013	✓	✓	✓						
Schut et al., 2016, 2018						✓			
Schumacher, 1999	✓								
Shoosanuk and Rattanachaibundhan, 2013								✓	
Small, 1898	✓								
Smits, 2002		✓	✓		✓				
Smit and Wandel, 2006	✓		✓					✓	✓
Sparrow and Traoré, 2018						✓			
Sung, 2015							✓	✓	✓
Swaans et al., 2013						✓			

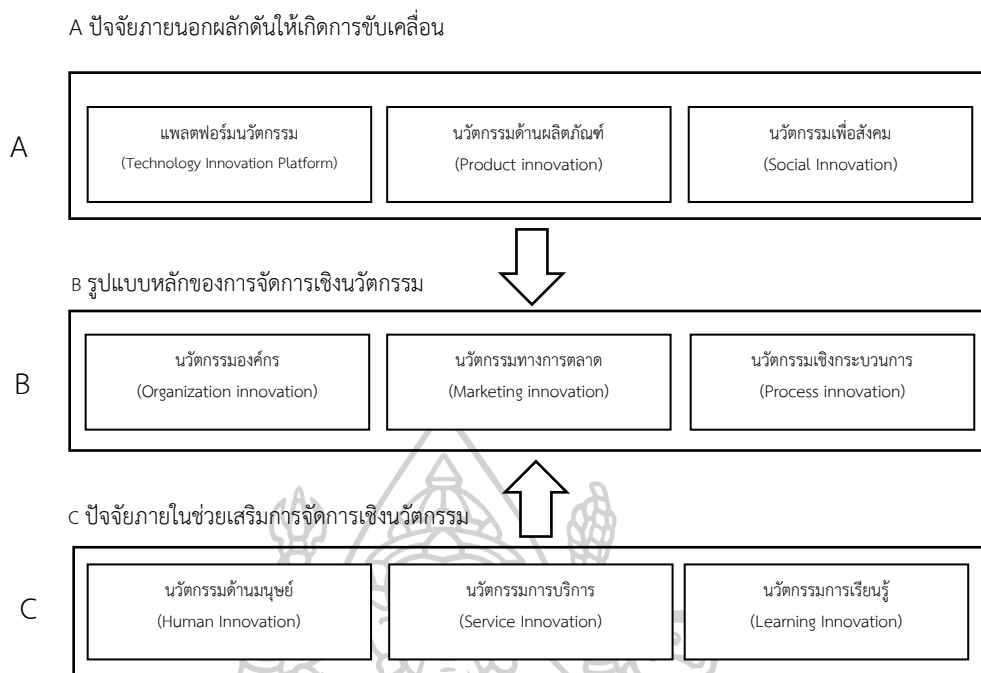
ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ (ต่อ)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
Sweezy, 1943		✓	✓		✓		✓		
Thanyarattakul, 2018			✓			✓			
Teece, 2010		✓			✓		✓		✓
Totin, 2020			✓			✓			
Tushman and Nadler, 1986		✓	✓				✓		
Unceta et al., 2016								✓	
Urban, 2008								✓	
Utterback, 1975, 1994)		✓	✓		✓				
UK, 2011	✓								✓
van der Have and Rubalcaba, 2016	✓								
Vissoh et al., 2017						✓			
Volberda et al., 2013				✓			✓		
Weerawardena and Mort, 2006								✓	
Westley and Antandze, 2010	✓		✓	✓					✓
The World Bank Group, 2015							✓		
Yunus, 2013	✓							✓	✓
จารุณี หนูละอง, 2558	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
พันธุ์อาจ ชัยรัตน์, 2547	✓		✓	✓	✓				
दनัย เทียนพุดม, 2550		✓	✓	✓	✓				✓
สำนักนวัตกรรม แห่งชาติ, 2550	✓	✓	✓	✓	✓				

ตารางที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องสำหรับการใช้กำหนดองค์ประกอบ (ต่อ)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการวิจัย								
	นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation)	นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation)	นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation)	นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation)	นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation)	แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform)	นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)	นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation)	นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation)
วาสนา คำไทย, and อุ มาวดี เดชธำรงค์									
ภัทรานิชฐ์ และ ธีระวัฒน์, 2559	✓	✓		✓		✓	✓	✓	
นุจรี ภาคาสัตย์, และ ธีรต์ม์ พิริยะพลิน, 2558		✓			✓				
รวม	48	37	51	29	26	21	28	25	28

จากตารางที่ 2 แสดงการสรุปองค์ประกอบของแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบด้วย 9 องค์ประกอบเรียงลำดับตามจำนวน ได้แก่ 1) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation) 2) นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) 3) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation) 4) นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) 5) นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation) 6) นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) 7) นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation) 8) นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) และ 9) แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีทั้งหมดนี้จะสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรมที่จะเสริมสร้างศักยภาพการบริหารทางเทคนิคเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารของวิสาหกิจชุมชนมีทั้งหมด 3 มิติ 9 องค์ประกอบตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรม 3มิติ 9 องค์ประกอบ

จากภาพที่ 2 แนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรมที่จะเสริมสร้างศักยภาพการบริหารทางเทคนิคเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารของวิสาหกิจชุมชนมีทั้งหมด 3 มิติ 9 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) มิติ A ปัจจัยภายนอกผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมหลัก ประกอบด้วย นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation) แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) 2) มิติ B รูปแบบหลักของการจัดการเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation) นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) และ 3) มิติ C ปัจจัยภายในช่วยส่งเสริมการจัดการเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation) นวัตกรรมบริการ (Service Innovation)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในเชิงของคำว่านวัตกรรมที่เกิดขึ้นทั้ง 9 ด้านจะเห็นได้ว่าปัจจัยภายนอกที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมหลักมีความสอดคล้องและน่าสนใจหากจะนำมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอีกทั้งในปัจจุบันที่ช่วยผลักดันด้านนวัตกรรมทั้งหมดมีอยู่ องค์ประกอบแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) เป็นองค์ประกอบที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังมองข้ามและยังไม่มีหน่วยงานไหนผลักดันอย่างเต็มที่ ดังนั้นแนวคิดนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) จึงเป็นนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์และการยอมรับเทคโนโลยีของคนในชุมชนนั้นก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เนื่องจากทัศนคติ ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้

เกิดการตอบรับในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ (Hart et al., 2010) และการที่จะทำให้ผู้ประกอบการชุมชนสนใจปรับตัวใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรมนั้นต้องทำให้ผู้ประกอบการชุมชนชุมชนเข้าใจถึงประโยชน์และพอวิสาหกิจชุมชนเข้าใจในคุณภาพก็จะทำให้เกิดความสำเร็จของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในระยะยาว และจะทำให้วิสาหกิจชุมชนเต็มโตไปในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital transformation) ได้อย่างมั่นคง เข้มแข็ง และยั่งยืน

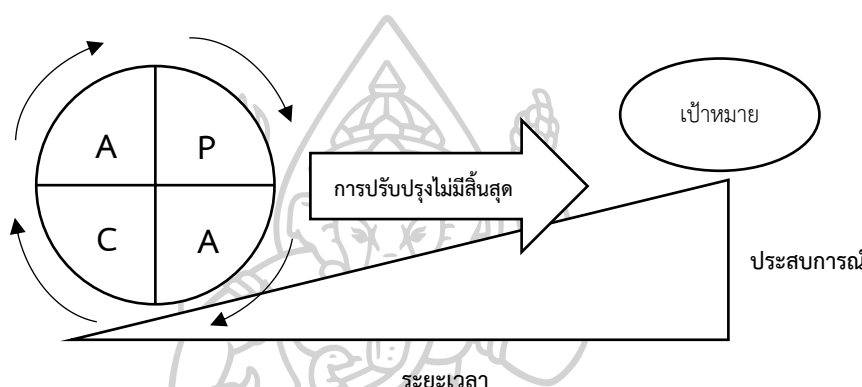
2. ทฤษฎีวงจรกิจคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรกิจคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกระบวนการสากลที่เป็นที่รู้จักกันดี ถือเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่าวงจรกิจคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) คือ เริ่มจากกำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นจึงวางแผนเพื่อสร้างข้อกำหนดในการปรับปรุงให้ดีขึ้นการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติตามแผน (Do) คือการลงมือทำตามแผนที่ตั้งข้อกำหนดไว้หรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วย่อย การตรวจสอบ (Check) คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่า การปฏิบัติงานนั้นได้บรรลุผลตามแผนหรือไม่ หากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง และ การปรับปรุงแก้ไข (Act) คือยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว (Deming, 1981)

ทั้งนี้ การควบคุมและการปรับปรุงสามารถอธิบายว่าเป็น การวางแผน การกระทำการ ตรวจสอบ และกระทำการตรวจแก้ไขซ้ำ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ในการทำงาน เมื่อวงจรกิจคุณภาพหมุนมาจนครบรอบจะทำให้เกิดการปรับปรุงและระดับของผลลัพธ์ที่สูงขึ้น งานส่วนใหญ่จะกระทำซ้ำในสิ่งที่เคยทำมาก่อน ถึงแม้ว่างานนั้นจะดูเหมือนว่าเป็นงานใหม่ทั้งหมดก็ยังคงมีส่วนประกอบหลายส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยทำมาก่อน ส่วนมากแล้วการปรับปรุงคุณภาพจึงเป็นการพิจารณาวิธีการของงานที่กระทำซ้ำอย่างระมัดระวังและเป็นระบบ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ ตลอดจนมีการแก้ไขความไร้ประสิทธิภาพที่ค้นพบ (Kume, 1996) การประยุกต์ใช้แนวคิดบริหารวงจรกิจคุณภาพในองค์กรนั้นผู้บริหารระดับสูงที่ต้องมีบทบาทหลากหลายด้าน และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการคุณภาพต้องอาศัยหลักการดังที่กล่าวข้างต้นนั้น โดยขั้นตอนแรกเป็นการวางแผน (Plan) โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้ ถัดมาคือดำเนินการลงมือทำ (Do) โดยยึดเอาแบบแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสามารถทำในขอบข่ายเล็ก ๆ เพื่อทดลองดูให้แน่ใจ หลังจากที่ได้ดำเนินการ เกิดผลเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงมีการตรวจสอบ (Check) หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด สิ่งสำคัญประการสุดท้ายคือต้องมีการแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (corrective action) กล่าวคือ หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์ดูแล้ว

อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้องดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ต่อไป (Steven and Denzler, 1996)

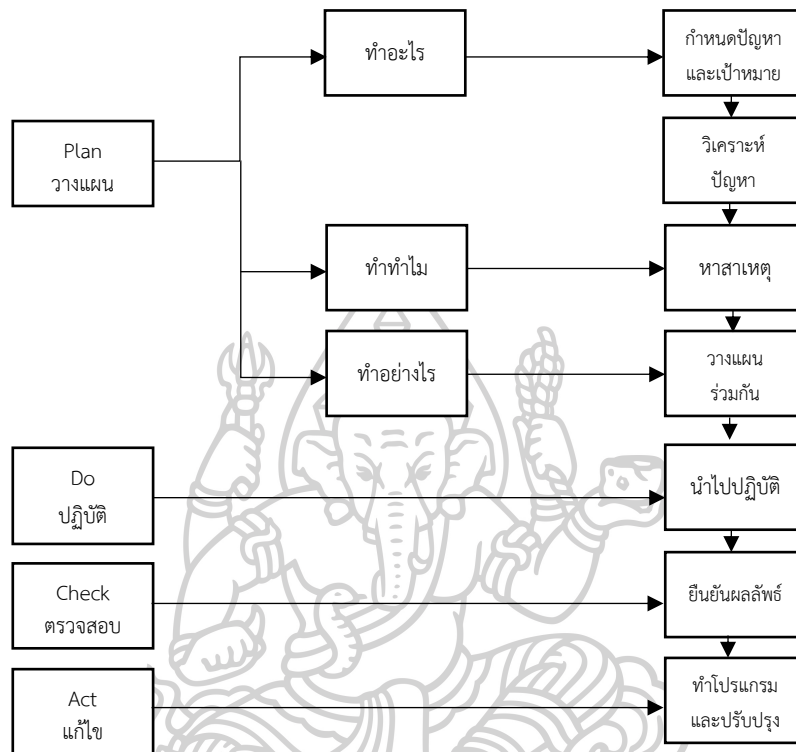
จะเห็นได้ว่าทฤษฎีวงจรกิจภาพทั้ง 4 ด้านเป็นการสร้างระบบระเบียบทางการจัดการที่หมุนเวียนต่อเนื่อง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการจัดการธุรกิจ และส่งผลเชิงบวกต่อการดำเนินการ ทั้งระดับสูงและระดับล่างที่จะต้องเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งหมดอย่างไม่มีวันสิ้นสุดเพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวสามารถแสดงดังรูปภาพที่ 3

ภาพที่ 3 วงล้อเดมมิ่งในระบบวงจรกิจภาพ (PDCA)

การดำเนินการตามระบบเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายจำเป็นต้องทำตามวงจรกิจภาพอย่างซ้ำไปซ้ำมา เพื่อให้เกิดระบบวงจรที่หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา เมื่อดำเนินการผ่านระยะเวลาไปมีผลทำให้เกิดประสบการณ์ เกิดความชำนาญและมีทักษะในการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการวงจรกิจภาพมากยิ่งขึ้นถึงกระนั้นต้องทำความเข้าใจว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สิ่งที่ผู้บริหารจะกระทำสำเร็จแต่เพียงผู้เดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ต้องเป็นการปฏิบัติทั้งองค์การเพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับบุคคลทุกระดับในองค์การ ฉะนั้นแล้วจุดหมายที่แท้ของวงจรกิจภาพกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น มิใช่เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับเข้ามาอยู่ในระบบเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบของวงจรกิจภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ (สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย, 2542) และ การดำเนินการภายในระบบวงจรกิจภาพที่นำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายจำเป็นต้องมีรายละเอียดในการคิดวิเคราะห์วางแผนอย่างครอบคลุมในแต่ละขั้นตอนของวงจรและตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบในทุกกระบวนการ เริ่มต้นจากการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติรวมนำไปสู่นำแนวทางดังกล่าวไปลงมือกระทำ จากนั้นกิจกรรมขั้นตอนถัดมาคือต้องตรวจสอบและ

วิเคราะห์เพื่อยืนยันว่าผลลัพธ์ที่ได้มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย หากยังมีจุดบกพร่องต้องเร่งแก้ไข เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์มากที่สุด และนำผลลัพธ์นี้ไปสร้างเป็นเกณฑ์มาตรฐาน การดำเนินการในครั้งต่อไป รูปแบบทั้งหมดสามารถแสดงดังรูปภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กระบวนการวิเคราะห์วงจรคุณภาพ (PDCA)

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น หากจะนำโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Innovation Platform) ถือได้ว่าทฤษฎีวงจรคุณภาพมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาการบริหารจัดการ กล่าวคือ ทฤษฎีวงจรคุณภาพจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการเพื่อสังคมได้ เนื่องจากการจะนำสิ่งใหม่เข้าไปในชุมชนนั้นต้องผ่านการวางแผนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ศึกษาปัญหา ผลกระทบและวางแผนร่วมกัน จากนั้นต้องนำมาปฏิบัติไปก่อน เพื่อให้เกิดการทดลองในสิ่งใหม่ๆ โดยประยุกต์ผ่านประสบการณ์ แนวคิดต่างๆ แล้วจึงนำไปตรวจสอบและสุดท้ายจึงนำมาปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์มากขึ้นแต่หากยังไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการการให้นำกลับไปสู่กระบวนการวางแผนใหม่แล้ววนต่อไปเป็นวงจรคุณภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เปลี่ยนแปลงทันรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

3. แนวคิดการพัฒนาองค์การ

วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมสามารถนิยามความหมายคือ ชุมชนที่ประกอบกิจการโดยมีความรู้ความเข้าใจในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการประกอบกิจการชุมชนนั้นๆ และในปัจจุบันแนวคิดด้านการพัฒนาองค์การได้รับการยอมรับในความสำคัญและนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่างๆ มากขึ้น ทั้งที่นำไปประยุกต์ใช้โดยตรงหรือใช้งานในรูปแบบอื่นๆ ทำให้มีการพัฒนาองค์การในมิติต่างๆ ให้ก้าวหน้าขึ้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาองค์การก็ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาทุกอย่างของธุรกิจและพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าได้ทุกกรณี ทำให้นักบริหารที่ไม่เข้าใจหลักการของการพัฒนาองค์การเกิดความคาดหวังที่เกินจริงและเมื่อการพัฒนาองค์การไม่สามารถช่วยให้องค์การของตนแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด ก็โทษว่า การพัฒนาองค์การเป็นเครื่องมือที่ไม่มีประสิทธิภาพและหันไปใช้เทคนิคอื่นแทน ดังนั้น จากการศึกษารายละเอียดของ Thomas and Worley (1993) การที่วิสาหกิจชุมชนจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัล (Digital transformation) เพื่อเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมได้ก็ควรทำความเข้าใจหลักการและแนวทางของการพัฒนาองค์การเพื่อที่จะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้งานจริงซึ่งสามารถนำไป โดยการที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนจะเปลี่ยนแปลงเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมควรเริ่มต้นจากกระบวนการแนวคิดพัฒนาองค์การซึ่งเป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์การและกระบวนการพัฒนาองค์การประกอบ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวินิจฉัยองค์การ (Organization Diagnosis)

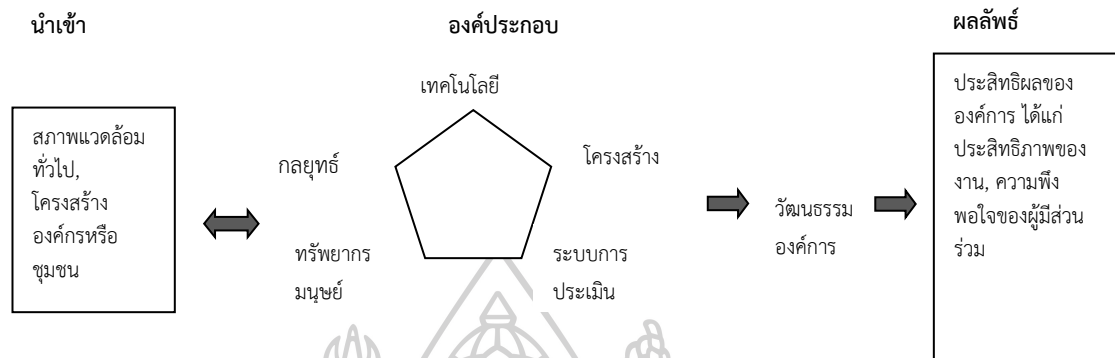
การวินิจฉัยองค์การเริ่มจากที่สมาชิกชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่หรือมองเห็นโอกาสในการพัฒนาชุมชน ชุมชนก็จะแต่งตั้งทีมงานพัฒนาชุมชน (OD Team) โดยให้ทำการศึกษาทำความเข้าใจและอธิบายสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และเสนอแนะวิธีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอนาคต ซึ่งการวินิจฉัยวิสาหกิจชุมชนคือกระบวนการทำความเข้าใจว่าวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันมีข้อมูลอะไรที่จำเป็นเพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลงและออกแบบวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตั้งเป้าสำหรับการประสบความสำเร็จในการวินิจฉัยกระบวนการเหล่านั้นช่วยให้ลูกค้าและสมาชิกสามารถร่วมกันกำหนดปัญหาของวิสาหกิจชุมชนโดยเน้นวิธีการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจในวิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเป็นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การวินิจฉัยอาจเกิดจาก ผู้จัดการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาองค์การ ซึ่งอาจจะเป็นนักวิชาการหรือนักปฏิบัติ (OD Practitioner)

การวินิจฉัยองค์การเป็นการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลของระบบงานในปัจจุบัน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการออกแบบระบบ ซึ่งต้องทำการวิเคราะห์ทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวินิจฉัยองค์การ คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในองค์การ ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง (Alderfer, 1980)

Thomas Cummings and Christopher Worley (1993) กล่าวว่าว่าการวินิจฉัยองค์การมี 3 ระดับด้วยกันคือ 1) ระดับองค์การ (Organization level) 2) ระดับกลุ่มงาน (Group level) และ 3) ระดับบุคคล (Individual level) โดยปัจจัยที่สำคัญในการวินิจฉัยองค์การให้มีประสิทธิภาพองค์การต้องรู้ถึงความสอดคล้องเชื่อมโยง ของแต่ละระดับที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน และ Coghlan

(1994) ยังเสริมอีกว่าการที่จะวินิจฉัยองค์การให้มีประสิทธิภาพต้องวินิจฉัยและเข้าใจองค์การในแต่ละระดับดังนี้

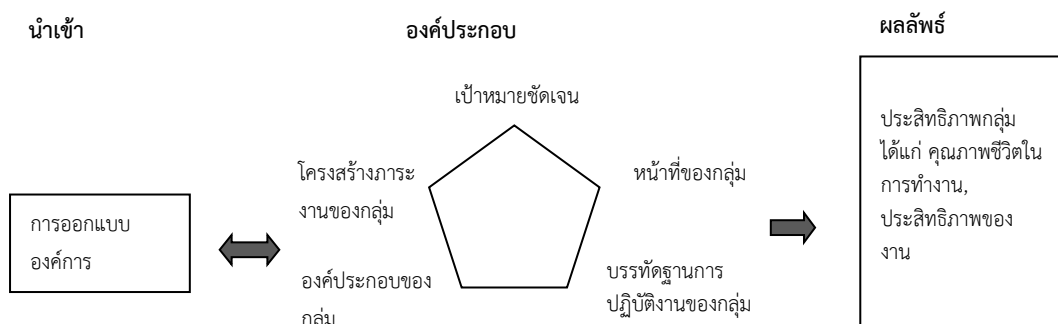
ระดับที่ 1 การวินิจฉัยระดับองค์การ (ORGANIZATION LEVEL)

ภาพที่ 5 การวินิจฉัยระดับองค์การ

จากภาพที่ 5 แสดงถึงการวินิจฉัยระดับองค์การ โดยประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไป (General Environment) ทั้งภายในและภายนอกองค์การที่มีอิทธิพลและโครงสร้างอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อองค์การ ด้วยการพิจารณาการออกแบบส่วนประกอบ (Design Component) ที่ประกอบด้วย กลยุทธ์ (Strategy) เทคโนโลยี (Technology) ระบบโครงสร้าง (Structure) ระบบการประเมิน (Measurement Systems) และ ระบบทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Systems) จะส่งผลให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร (Culture) และ ส่งผลผลิตออกมา (Output) เป็นเป้าหมายที่องค์การที่ต้องการเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประสิทธิผลขององค์การ (Organization Effectiveness) โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานขององค์การ เช่น ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือ ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนร่วม เป็นต้น

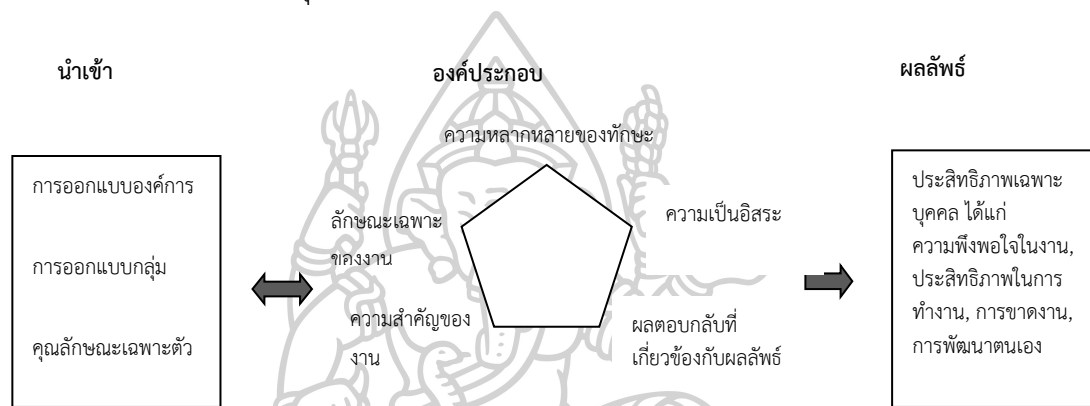
ระดับที่ 2 การวินิจฉัยระดับกลุ่ม (GROUP LEVEL)

ภาพที่ 6 การวินิจฉัยระดับกลุ่ม

จากภาพที่ 6 แสดงการวินิจฉัยระดับกลุ่มประกอบด้วย ปัจจัยการนำเข้าคือการศึกษากการ ออกแบบองค์การ (Organization Design) เนื่องจากมีผลต่อการคงอยู่ ทั้งด้านประสิทธิภาพและการทำงานของกลุ่ม ผลผลิตที่ส่งออกมาในระดับกลุ่มจะพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลุ่ม รวมถึงคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่พิจารณาการออกแบบส่วนประกอบ (Design Component) จาก โครงสร้างภาระงานของกลุ่ม (Task Structure) การมีเป้าหมายชัดเจน (Goal Clarity) องค์ประกอบของกลุ่ม (Group Composition) หน้าที่ของกลุ่ม (Team Functioning) บรรทัดฐานการปฏิบัติงานของกลุ่ม (Group Norms)

ระดับที่ 3 การวินิจฉัยระดับบุคคล (INDIVIDUAL LEVEL)

ภาพที่ 7 การวินิจฉัยระดับบุคคล

จากภาพที่ 7 แสดงถึงการวินิจฉัยระดับบุคคลประกอบด้วย ปัจจัยการนำเข้าคือการศึกษากการออกแบบองค์การ (Organization Design) การออกแบบกลุ่ม (Group Design) และคุณลักษณะเฉพาะตัว (Personal Characteristics) อันเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและส่งผลที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลของของละบุคคล (Individual Effectiveness) เช่น ความพึงพอใจในงาน การพัฒนาบุคลากรต้องพิจารณาการออกแบบส่วนประกอบ (Design Component) จาก ความหลากหลายของทักษะ (Skill Variety) ลักษณะเฉพาะของงาน (Task Identity) ความสำคัญของงาน (Task Significance) ความเป็นอิสระ (Autonomy) และผลตอบกลับที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของงาน (Feedback about Results)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบเครื่องมือพัฒนาองค์การ (Design OD Interventions)

Argyris (1970) กล่าวว่า การออกแบบเครื่องมือพัฒนาองค์การ (OD Intervention) คือ ขั้นตอนของกระบวนการ กิจกรรม การกระทำที่ช่วยให้องค์การปรับปรุง พัฒนาให้กระบวนการทำงานดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น การออกแบบเครื่องมือพัฒนาองค์การหรือการวางแผน ต้องเกิดจากการวินิจฉัยอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหรือพัฒนาองค์การในส่วนที่ถูกวินิจฉัยไว้ได้ การเปลี่ยนแปลงองค์การหรือหน่วยย่อยในองค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้นนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 เภณธ์ คือ 1) การกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์การ โดยสิ่งจำเป็นต่อ

เครื่องมือในการพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิผลในเกณฑ์ของการกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมกับความ ต้องการขององค์การมีดังนี้ 1.1) ข้อมูลที่เที่ยงตรงของการทำงานในองค์การ (Valid Information) เกิดจากการวินิจฉัยการทำงานขององค์การซึ่งต้องสะท้อนความรู้สึกและการรับรู้ของพนักงานที่มีต่อ ปัญหา 1.2) ความเป็นอิสระและทางเลือก (Free and informed choice) สมาชิกมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รวมถึงการตัดสินใจในการไม่มีส่วนร่วมในการ เปลี่ยนแปลงนั้นโดยไม่มีผลกระทบต่อตนเอง 1.3) ความผูกพันภายใน (Internal Commitment) สมาชิกในองค์การยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นและมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 2) การระบุระดับของความ ต้องการในการเปลี่ยนแปลงเพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ คือ ประสิทธิภาพของเครื่องมือการพัฒนาองค์การ เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเครื่องมือพัฒนาองค์การเพื่อ มุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์ที่เฉพาะ จำเป็นต้องอยู่บนข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ 3) การกำหนดขอบเขตที่สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงนั้นไปสู่สมาชิกในองค์การได้ คือ ประสิทธิภาพ ของเครื่องมือการพัฒนาองค์การการกำหนดขอบเขตที่สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงนั้นไปสู่สมาชิก ในองค์การได้

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกเครื่องมือพัฒนาองค์การ (Alternative OD Interventions)

การเลือกเครื่องมือพัฒนาองค์การ จัดเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความ ล้มเหลวในการพัฒนาองค์การ โดยมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำแผนการพัฒนา องค์การ ที่มีการวางแผนปฏิบัติงาน ตารางกิจกรรม กำหนดตารางเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ตลอดจนมีการเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาอยู่ตลอดเวลาโดยไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น เครื่องมือการพัฒนาองค์การ (Organization Development Interventions) สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คือ เครื่องมือการพัฒนาองค์การด้านกระบวนการมนุษย์ (Human Process Intervention) มุ่งที่คนภายในองค์การและกระบวนการที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1) Process Consultation เครื่องมือการพัฒนาองค์การนี้มุ่งเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพลวัตทางสังคมที่เกิดขึ้นใน กลุ่มงาน เครื่องมือนี้ช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนแนวทางการ แก้ปัญหา เรื่อง ข้อขัดแย้งในงาน การสื่อสารไม่ดี บรรทัดฐานไม่ดี (Dysfunctional Conflict, Poor Communication, Ineffective Norm) 2) Third - Party Intervention เครื่องมือ การพัฒนา องค์การนี้ เป็นรูปแบบมุ่งเน้นกระบวนการการให้คำปรึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งในงานระหว่างบุคคล บุคคลที่สามที่เข้ามาแก้ปัญหาเพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหาเจรจาต่อรอง ประนีประนอม (problem solving, bargaining and conciliation) 3) Team Building เครื่องมือ การพัฒนาองค์การนี้ช่วยให้กลุ่มสามารถทำงานลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเหมือนกับ Process Consultation เครื่องมือ นี้ ช่วย วิเคราะห์ กระบวนการ ของ ทีม และ แก้ ปัญหา 4) Organizational Confrontation Meeting เครื่องมือการพัฒนาองค์การนี้เพื่อช่วยระบุปัญหา ตั้ง แนวทางการแก้ปัญหา และทำงานร่วมกัน นิยามมาใช้เมื่อผู้บริหารต้องการจัดสรรทรัพยากรเพื่อ แก้ไขปัญหาเร่งด่วน ซึ่งเป็นการรวมกันของพนักงานหลายกลุ่มในองค์การ 5) Intergroup Relation เครื่องมือการพัฒนาองค์การนี้ออกแบบเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานหรือหน่วยงาน

ภายในองค์กร 6) Large – Group Intervention เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรนี้เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายส่วนเข้ามาประชุมเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เพื่อพัฒนาแนวทางการทำงานใหม่ เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ใหม่ขององค์กร

ด้านที่ 2 เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรด้านโครงสร้างเทคโนโลยี (Techno structural Intervention) เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีขององค์กรและโครงสร้างที่เชื่อมโยงระหว่างคนและเทคโนโลยี มีองค์ประกอบดังนี้ 1) Structural Design การออกแบบโครงสร้าง เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรนี้มุ่งที่การออกแบบโครงสร้างองค์กรโดยการแบ่งงาน และเปลี่ยนจากการออกแบบแบบดั้งเดิมเป็นแบ่งตามภาพรวมของงาน เช่น process based, customer matrix หรือ network based structure 2) Downsizing การลดขนาด เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรนี้มุ่งลดต้นทุนและการจัดการระบบราชการโดยการลดขนาดองค์กรลง 3) Reengineering การรีอับระบบ เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรนี้เป็นการออกแบบกระบวนการทำงานขององค์กรใหม่เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในงานได้ดีขึ้น ผลจะทำให้เกิดการตอบสนองที่เร็วขึ้นระหว่างงานที่เกี่ยวข้องกัน

ด้านที่ 3 เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management Intervention) มุ่งเน้นที่การเชื่อมโยงคนกับความสำเร็จขององค์กรดังนี้ 1) Goal Setting เป็นเครื่องมือการพัฒนางานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและชัดเจนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร โดยการตั้งเป้าหมายร่วมกันระหว่างบุคคลและองค์กร 2) Performance Appraisal การประเมินผลงาน เป็นเครื่องมือการพัฒนางานองค์กรที่เป็นระบบการประเมินความสำเร็จของงาน จุดแข็ง จุดอ่อน เครื่องมือนี้เป็นตัวเชื่อมต่อการตั้งเป้าหมายและระบบให้รางวัล 3) Reward System ระบบให้รางวัล เป็นเครื่องมือการพัฒนางานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบรางวัลขององค์กรเพื่อพัฒนาผลงานและความพึงพอใจของพนักงาน ซึ่งรวมถึงการให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง และแบ่งกำไร 4) Coaching and Mentoring ช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุเป้าหมายองค์กร แก้ปัญหาเฉพาะหน้า พัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเอง 5) Career Planning and Development วิธีนี้ช่วยให้บุคคลสามารถเลือกองค์กรและเส้นทางอาชีพตลอดจนเป้าหมายทางอาชีพ โดยมากมุ่งเน้นที่ผู้จัดการและพนักงาน 6) Management and Leadership การจัดการและภาวะผู้นำ เป็นหนึ่งในเครื่องมือเก่าแก่สำหรับการเปลี่ยนแปลงองค์กร การฝึกอบรมและพัฒนาเป็นตัวช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของสมาชิกในองค์กร 7) Managing Workforce Diversity การจัดการความหลากหลายของบุคลากร 8) Employee Stress and wellness หมายถึงโปรแกรมช่วยเหลือพนักงาน (Employees Assistance Programs: EAPs) และการจัดการความเครียด

ด้านที่ 4 เครื่องมือการพัฒนางานองค์กรด้านกลยุทธ์ (Strategic Intervention) มีดังนี้ 1) Integrated Strategic Change การวางแผนการเปลี่ยนกลยุทธ์ช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงระหว่างกลยุทธ์ปัจจุบัน/การออกแบบองค์กรและกลยุทธ์ในอนาคตที่ตั้งเป้าไว้ได้ 2) Organization Design เครื่องมือนี้กล่าวถึงโครงสร้างการออกแบบองค์กร การออกแบบงาน ทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการสารสนเทศที่ช่วยสนับสนุน 3) Culture Change เครื่องมือนี้ช่วยสร้างวัฒนธรรม (พฤติกรรม, คุณค่า, ความเชื่อ และบรรทัดฐาน) ที่เหมาะกับกลยุทธ์และบริบทขององค์กร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินการพัฒนาองค์กร (OD Evaluation)

ขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาองค์กรที่ช่วยในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาองค์กรว่าสอดคล้องกับเป้าหมาย เกณฑ์ และมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด ตลอดจนจะต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของทีมงานพัฒนาองค์กรที่จะได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงตนเองให้สามารถทำการพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้นในอนาคต

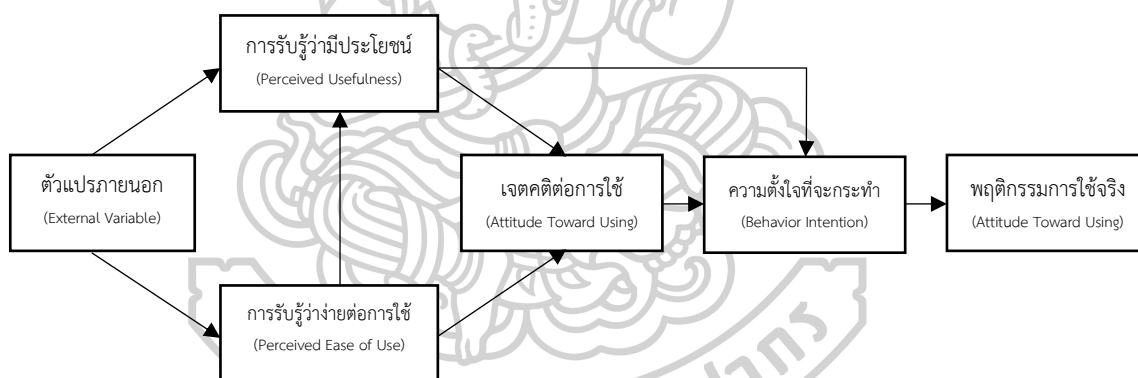
Campbell and Stanley (2015) ได้กล่าวว่าการประเมินผลและการจัดการคือขั้นตอนสุดท้ายของวงจรการพัฒนาองค์กร คุณลักษณะ 3 ประการด้านการประเมินผล ได้แก่ 1) การวัดระยะยาว (longitudinal measurement) เริ่มก่อนเปลี่ยนแปลงและต่อเนื่องอย่างมีเหตุผลจนสำเร็จตามคาดหวัง 2) เปรียบเทียบกัน (Comparison unit) ระหว่างสถานการณ์พัฒนาองค์กรกับสถานการณ์อีกสถานการณ์ที่ไม่มีการพัฒนาองค์กร 3) วิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ (Statistical analysis) การออกแบบกึ่งทดลองและสุ่มตัวอย่างข้อผิดพลาด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเรื่องการพัฒนาแนวคิดเพื่อการพัฒนาองค์กรหรือในที่นี้คือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนไปเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนานั้นมีรูปแบบขั้นตอนทั้งที่เกิดจากภายในและภายนอกดังนั้นการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมีความจำเป็นต้องศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน วินิจฉัย ออกแบบ เลือกเครื่องมือประเมินโปรแกรมการพัฒนา และนำไปใช้ให้ได้อย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนตามจุดประสงค์ให้มากที่สุด

ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักการของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่กำลังเริ่มต้นหรือขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ล้วนต้องมีการวิเคราะห์การพัฒนาองค์กรไปพร้อมกันจากบทความของเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (ภูธิป มีถาวรกุล และ คณะ, 2560) กล่าวได้ว่ากระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีขั้นตอนการพัฒนาลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ดังนี้ จาก 1) การวินิจฉัยองค์กร คือ ในวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถดูได้จากขั้นตอนการวินิจฉัยตามระดับต่างๆ ที่มีปัญหาในแต่ละระดับเพื่อให้สามารถเข้าถึงการวินิจฉัยองค์กร และปัญหาที่ถูกต้อง 2) การออกแบบเครื่องมือพัฒนาองค์กรในวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถดูได้จากขั้นตอนการวินิจฉัยตามระดับต่างเพื่อให้สามารถเข้าถึงและออกแบบเครื่องมือการพัฒนาองค์กรได้ 3) การเลือกเครื่องมือพัฒนาองค์กร ในวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถดูได้จากปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกเครื่องมือหรือวิธีการเปรียบได้กับกลยุทธ์ที่นำมาใช้ และ 4) การประเมินการพัฒนาองค์กร ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะสามารถทำให้องค์กรหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นรู้ได้ว่าตั้งแต่ขั้นตอนแรกมานั้นมีผลให้องค์กรพัฒนาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

4. แนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี

โมเดลการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (A technology acceptance model หรือ TAM) เป็นทฤษฎีที่มีการยอมรับและมีชื่อเสียงในการเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยี Davis (1985), Davis et al. (1989) ได้นำเสนอโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) โดยเป็นทฤษฎีที่ขยายองค์ความรู้ที่ต่อยอดมาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ของ Fishbein and Ajzen (1977) ที่อธิบายพฤติกรรมของบุคคลไว้ว่า การที่บุคคลจะลงมือประกอบพฤติกรรมใดนั้น สามารถอธิบายได้จากการวัดความเชื่อ (Beliefs) เจตคติ (Attitudes) และความตั้งใจกระทำ (Intention) ซึ่งผลของความตั้งใจกระทำก่อให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น ซึ่ง Davis ได้นำมาใช้ในการอธิบายการยอมรับระบบสารสนเทศ โดยพัฒนา จนได้เป็นโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ประกอบด้วยตัวแปร การรับรู้ว่ามีประโยชน์ (Perceived Usefulness) การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้ (Perceived Ease of Use) ความตั้งใจที่จะกระทำ (Behavior Intention) เจตคติต่อการใช้ (Attitude Toward Using) และพฤติกรรมการใช้จริง (Actual Use) ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM)

โดยหลักการของ TAM จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่ การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้ (Perceived Ease of Use) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ว่ามีประโยชน์ (Perceived Usefulness) การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้ (Perceived Ease of Use) มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ (Attitude Toward Using) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ (Perceived Usefulness) มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ (Attitude Toward Using) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ (Perceived Usefulness) มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจกระทำ (Behavior Intention) เจตคติต่อการใช้ (Attitude Toward Using) มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจกระทำ (Behavior Intention) และความตั้งใจกระทำ (Behavior Intention) มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้จริง (Actual Use)

ทั้งนี้จากโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีจะสามารถแสดงรายละเอียดได้แก่ 1) การรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้ (Perceived Ease of Use) คือ ปัจจัยที่กำหนดว่าโปรแกรมหรือเทคโนโลยีตรงกับความต้องการหรือที่คาดหวังไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย 2) การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ปัจจัยที่กำหนดการรับรู้ในแต่ละบุคคลว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้อย่างไร และเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้ด้วย 3) ทศนคติต่อการใช้ (Attitude Toward Using) ได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่างๆ และการรับรู้ว่าเป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่มีระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน และ ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้งานได้รับอิทธิพลจากทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน (Behavior Intention) และการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจะส่งผลให้เกิดการยอมรับการใช้งานจริงในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ในมากไปกว่านั้น Green (2005); Venkatesh and Davis (2003); Mei-Ying et al. (2013) กล่าวไปในทางเดียวกันว่าแบบจำลอง TAM สามารถสร้างความเข้าใจถึงวิธีการอธิบายการยอมรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ของแต่ละบุคคลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้สามารถอธิบายเหตุผลของการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากระบบเทคโนโลยีสามารถพัฒนาแบบจำลองต่อยอดได้อีก คือหากจะให้การใช้ระบบสารสนเทศได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ความสมัครใจ (Voluntariness) ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงาน (Job relevance) คุณภาพของผลลัพธ์ (Output quality) ผลลัพธ์ที่สามารถแสดงให้เห็นก่อนได้ (Results demonstrability) และ 4) การรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน ก็ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่ต้องสนใจต่อหากจะทำให้ยอมรับในการนำเทคโนโลยีมาเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมๆ ต่อไปได้

ซึ่งแนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีนี้จำเป็นที่มาช่วยในการสร้างแนวทางเพื่อปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและในการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวิชาชีพชุมชนซึ่งส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในเทคโนโลยีดังนั้นในงานวิจัยนี้จำเป็นที่จะใช้แนวคิดโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีมาเป็นแนวทางให้ชุมชนมีความเชื่อว่าโปรแกรมนี้มีประโยชน์ ง่ายต่อการใช้ สร้างความตั้งใจให้สมาชิกในชุมชนทดลองใช้งานทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการใช้จริงได้

5. แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4Ms

ในการบริหารทรัพยากรพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น วัตถุหรืออุปกรณ์ วัตถุดิบ ต้นทุน บุคลากร หรือเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้เพื่อประกอบกรดำเนินงานหรือกิจการ แนวคิดทางการจัดการที่สามารถนำมาใช้ และสามารถเป็นแนวทางในความสำเร็จของกิจการต่างๆ คือ แนวคิดทรัพยากรการบริหาร หรือแนวคิด 4M ซึ่งแนวคิดนี้สามารถใช้ในการจัดการทรัพยากรในการบริหารและสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท คือ

บุคลากร (Man) กล่าวคือ คนงาน พนักงาน หรือบุคลากรทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการผลิตหรือดำเนินการใด ๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดการผลิตหรือกิจกรรมทางธุรกิจทุกรูปแบบ การพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ (เอกพิชญ์ ชินะชาย, 2018) ซึ่งการบริหารกำลังคนต้องมีการพัฒนาคนด้านความรู้ ทักษะ และวางแผนการใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด ต้องมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานให้พนักงานแต่ละคนต้องผ่านกระบวนการการฝึกฝนทักษะความสามารถก่อนเข้างาน จึงจะมอบหมายงานที่มีลักษณะเหมาะสมกับทักษะที่มีให้แต่ละคนเป็นไปตามแนวคิดของ Max Weber (1947) อีกทั้งต้องมีการเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานให้เกิดความเชี่ยวชาญอยู่ตลอดเวลา สร้างคนให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมต่อการทำงานและการเรียนรู้งานใหม่ เพื่อให้ชิ้นงานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ เป็นการบริหารคนให้มีประสิทธิภาพตามแนวคิดของ วิรัช นิภาวรรณ (2548) ที่กล่าวว่าการบริหารคนหรือสมาชิกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารและเรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบด้านการบริหารคนเป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารที่แต่ละองค์กรนำไปใช้ในกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

งบประมาณ (Money) เงิน หรือทุน ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจทั้งจากเงินทุนภายในและภายนอก ในทางธุรกิจเงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำธุรกิจทุกอย่างไม่สามารถดำเนินได้ดีหากขาดทุนในการดำเนินงาน (กัลยา นาคลิ่งกา และ คณะ, 2560) กล่าวได้ว่าการทำธุรกิจทุกอย่างจะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และ วัสดุสิ่งของ วัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ผลิตภัณฑ์ บริการหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงินทุนและงบประมาณ ซึ่งมีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งสำคัญอันดับต่อมา เพราะทุกธุรกิจต้องอาศัยสิ่งที่ได้ในกลุ่มนี้มาใช้เป็นทรัพยากรในการผลิต (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ, 2539) ดังนั้นต้องรู้จักบริหารจัดการวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพสามารถมีเพียงพอในการผลิต บริหารจัดการให้ได้ต้นทุนที่ต่ำในการผลิต และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด การบริหารวัสดุ ในการดำเนินงานว่าทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองทรัพยากรในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือการใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนต้องมีการกำหนดแนวทางการบริหารการใช้จ่ายเงินหรือต้นทุนการผลิตอย่างประหยัดและคุ้มค่า ให้ได้ผลลัพธ์มากกว่าต้นทุนที่กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารการเงินองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการตามแนวคิดของ วิรัช นิภาวรรณ (2548) การควบคุมการผลิตงานที่มีผลงานที่ไม่มีคุณภาพให้น้อยที่สุด ซึ่งมาจากเทคนิค เครื่องมือเครื่องใช้และพนักงานผลิตที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การใช้เครื่องมืออย่างระมัดระวัง และช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ต้นทุนการผลิตที่มีในกระบวนการต่างๆ เป็นไปอย่างประหยัดคุ้มค่า ทำให้องค์กรมีเงินไปพัฒนาด้านอื่นๆ หรือการจัดสวัสดิการอื่นเพิ่มเติมให้พนักงานได้ต่อไป กล่าวคือการบริหารการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเชิงกลยุทธ์ได้โดยคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ได้แก่ ลักษณะการดำเนินงานขององค์กร ลักษณะธุรกิจในอนาคต สภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากร และ การปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นอกจากนั้นการบริหารการเงินอย่างประหยัดและคุ้มค่านั้นมี

ความสอดคล้องกับการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่ต้องการเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) ในเชิงการแข่งขันเป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมวิธีการในการแข่งขันแก่ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน (Function) ต่างๆ มุ่งเน้นให้แผนงานตามหน้าที่พัฒนากลยุทธ์ขึ้นมาโดยอยู่ภายใต้กรอบของกลยุทธ์เช่นแผนการผลิต แผนการตลาดแผนการดำเนินงานทั่วไป แผนการด้านทรัพยากรบุคคล แผนการเงิน เป็นต้น

วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการผลิต ในส่วนนี้แม้จะเป็นส่วนสุดท้ายของปัจจัย เนื่องจากหากพิจารณาในเรื่องการผลิต จะสามารถทำได้แม้จะมีเพียงปัจจัยใน 3 ส่วนแรก แต่การผลิตก็อาจจะยังมีข้อจำกัดในเรื่องความสามารถ อาจไม่สามารถทำการผลิตได้ในปริมาณที่มากหากขาดเครื่องมือเครื่องจักรมาช่วย เพราะปัจจัยในกลุ่มนี้จะเป็นส่วนที่มาช่วยเติมเต็มในส่วนที่ความสามารถของมนุษย์ไม่สามารถทำได้ เช่น ระยะเวลาทำงานที่ต่อเนื่อง ความถูกต้องแม่นยำ ความเร็วในการผลิต ความสม่ำเสมอที่เป็นมาตรฐาน หรือความทนทานในบางเหตุการณ์ที่มนุษย์ทำไม่ได้เช่น สภาพอากาศในที่อุณหภูมิสูงหรือต่ำ เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นว่าหลายครั้งที่ความสำเร็จในการผลิตจะตัดสินได้จากปัจจัยในกลุ่มนี้ หรือกล่าวได้ว่าใช้ปัจจัยในกลุ่มนี้เป็นตัวที่ใช้ชี้ขาดความสำเร็จของงานได้เลย ดังนั้น การบริหารเครื่องจักรโดยให้มีการใช้เครื่องจักรให้เกิดความคุ้มค่า มีการควบคุมคุณภาพเครื่องจักร การดูแลรักษา การปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีอยู่เสมอ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด โดยเน้นคุณภาพความเที่ยงตรงสูง ใช้เวลาน้อย และมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดโดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมาให้มีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกำหนดให้พนักงานทุกคน ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการฝึกฝนและทำความเข้าใจรวมถึงเทคนิคต่างๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษาและป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้

การจัดการ (Management) วิธีการ ขั้นตอน หรือขบวนการในการทำงานหรือการผลิต ซึ่งปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับต่อมา เพราะความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมที่มีนั้น จะต้องมาจากการปฏิบัติงานและขั้นตอนของการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจที่ดี ต้องมีการจัดการ การวางแผน การติดตาม การตรวจสอบ และการควบคุมการผลิตหรือการดำเนินกิจกรรม โดยกำหนดให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพ (สมคิด บางโม, 2548) ดังนั้นการบริหารวิธีปฏิบัติงาน ต้องมีการพัฒนาขั้นตอนการทำงาน นำเอาความรู้เทคโนโลยีใหม่ และวางแผนขบวนการทำงานให้ดีขึ้น มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ประหยัดเวลา สามารถติดตามตรวจสอบได้ง่าย และกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดมีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานที่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรโดยทำการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อหากกลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกลยุทธ์การบริหารที่มีความครอบคลุมการจัดการ 4M โดยใช้หลักการควบคุมเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยที่ต้องควบคุมปริมาณงาน ควบคุมคุณภาพของงาน ควบคุมเวลาการทำงานของพนักงาน และควบคุมค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร และต้องสร้างจิตสำนึกรักองค์กรให้เกิดขึ้นกับพนักงานทุก

คนรวมทั้งผู้บริหารด้วยกันด้วย ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการภายใน (พงษ์เอก สุขใส และ คณะ, 2557)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อ แนวคิดและทฤษฎีทรัพยากรการบริหาร 4M ที่กล่าวมานี้ถือว่ามีคุณภาพดีและครอบคลุมการทำงานในชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการคิดองค์ประกอบที่มากกว่า 4 ข้อ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2514) แต่ในบริบทของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นผู้ผลิตถือว่าเพียงพอเพราะองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นในทุกกระบวนการของวิสาหกิจชุมชน

6. แนวคิดการแบ่งปัน

แนวคิดการแบ่งปัน (Sharing) หมายถึงการบริโภคร่วมกันเป็นการแสดงออกถึงรูปแบบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในลักษณะของการแบ่งปัน การเช่า การมอบของขวัญ การแลกเปลี่ยน การยืมและการให้ยืม (Botsman and Rogers, 2010) เป็นพฤติกรรมของการแสดงออกถึงการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและผลประโยชน์ระหว่างกันเป็นหลัก ได้แก่ ความสะดวกสบาย ความมีมารยาท ความมีใจต่อผู้อื่น (Fine, 1980) โครงสร้างของกิจกรรมที่สนับสนุนชุมชน ส่งผลต่อบุคคลทั่วไปทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน หรือคนแปลกหน้า ทั้งในชีวิตประจำวันและในการสร้างสภาวะแวดล้อมภายใต้กิจกรรมของผู้บริโภคที่เกิดขึ้น (Felson and Spaeth, 1978) เช่นการให้เพื่อน หรือคนรู้จักนั่งรถของตนเองกลับบ้านด้วยกัน แล้วเกิดการแบ่งปันการชำระค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าน้ำมัน เป็นต้น หรือการส่งมอบสิ่งอื่นให้เพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจ Mohlmann (2015) ได้ศึกษาถึงการเลือกใช้รูปแบบของการแบ่งปันพบว่า ความมีประโยชน์ ความเชื่อ การประหยัดค่าใช้จ่าย และความคุ้นเคย เป็นส่วนสำคัญที่มีผลกับความพึงพอใจของผู้ที่เลือกทางเลือกการแบ่งปันกิจกรรมที่เกิดขึ้น มาจากเหตุผลในการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร (สินค้าและบริการ) ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยที่สามารถประหยัดต้นทุน และลดค่าใช้จ่ายทางธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าจะเกิดผลดีมากมาย แต่ภายใต้แนวคิดการบริโภคร่วมกันนั้น หากไม่ได้รับการร่วมมือที่ดี เช่นการมีบุคคลหนึ่งที่กำลังบริโภคสินค้าหรือบริการร่วมกันกับผู้อื่นอยู่ แล้วไม่ทำการแบ่งปันการชำระค่าใช้จ่ายทำให้เกิดความไม่พอใจ เกิดความรู้สึกเอาเปรียบ หรือไม่ไว้วางใจกันของคนในชุมชน ดังนั้นความสามารถในการร่วมมือกันของผู้มีส่วนร่วมในแนวคิดการบริโภคร่วมกันจึงต้องมีการสื่อสารที่ดี หรือการสร้างความเชื่อถือร่วมกัน (Mohlmann, 2015) ฤกษ์แจสำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งคือการมีปฏิสัมพันธ์ ประกอบไปด้วยการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และความเชื่อใจต่อผู้อื่น (Coleman, 1990; Putnam, 1993; Walzer, 1997) ความเชื่อใจเป็นสิ่งที่นำมาใช้ เชื่อมโยงกับแนวคิดริเริ่มในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริโภคร่วมกันของผู้คนในชุมชน (Botsman and Rogers, 2010; Owyang, 2014) การมีปฏิสัมพันธ์ซ้ำๆ จำเป็นต่อการทำให้การร่วมมือเพื่อ สร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นในระหว่างการแบ่งปัน เป็นความร่วมมือในลักษณะของความเป็นคน ภายในครอบครัวมากกว่า บุคคลแปลกหน้า ทำให้ต้องมีความเชื่อมั่นในตัวบุคคลสูง หรือเกิดขึ้นจาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่นมาจากเพื่อน (Lamberton and Stephen, 2016) ยิ่งกว่านั้น Piscicelli et al. (2015) ยังพบว่าความปลอดภัย สัมพันธ์โดยตรงต่อความไว้วางใจ และความเชื่อถือที่มีต่อ บุคคลอื่นในการสร้างการบริโภคร่วมกัน เนื่องจากการบริโภคร่วมกันเป็นกรอบแนวคิดที่มาจากการ เชื่อมโยงทาง

สังคม และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้า ดังนั้นเพื่อสร้างความปลอดภัย ความ เชื่อใจเป็นเหมือนสิ่งขับเคลื่อนสำหรับการสร้างความรู้สึกรู้สึกถึงความเป็นเพื่อนบ้าน และความคุ้นเคยใน กับชุมชนท้องถิ่น

ในมุมมองของการทำวิสาหกิจชุมชนการทำธุรกิจแบบแบ่งปันเป็นลักษณะของรูปแบบธุรกิจที่ขึ้นกับการแลกเปลี่ยน การ ขาย หรือให้เช่า โดยเป็นบริการที่ให้เข้าถึงความเป็นเจ้าของ ไม่ใช่แค่เพียงบริโภคทรัพยากรที่มีให้หมดไปแต่เป็นการนำมาบริโภคให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่าและเท่าเทียมที่สุด แต่ในงานวิจัยนี้ จะมุ่งความสนใจไปที่รูปแบบในลักษณะของบุคคลสู่บุคคล (P2P) ซึ่งเป็นลักษณะของการลดคนกลางเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกทำให้สามารถเข้าถึงระหว่างกันได้โดยตรง (Andruss, 2015) และ Hamari et al. (2016) พบว่าปัจจัยของความ ยั่งยืนของการแบ่งปัน คือการให้ หรือการแบ่งปันการเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากร ผ่านการ ประสานงานโดยการใช้ บริการออนไลน์ การเติบโตของเศรษฐกิจแบบแบ่งปันนั้นถูกเติมเต็มด้วยอินเทอร์เน็ต และ สื่อกลางทางสังคม หรือเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่าการบริหารแบบแบ่งปัน เป็นการดำเนินงานใน รูปแบบระบบการจัดการที่แตกต่างจากเดิมโดยใช้รูปแบบทำให้ผู้บริโภคได้พบกันตัวต่อตัวเพื่อที่จะแจกจ่าย ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรของผู้อื่นได้ (Tussyadiah, 2015) ความสามารถในการ ติดต่อสื่อสาร ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ เป็นปัจจัยที่เป็นกุญแจของกิจกรรมที่เกิดขึ้นร่วมกัน (Morgan and Hunt, 1994) โดยไปที่กระบวนการผสมผสานดิจิทัลเทคโนโลยีเข้ามาใช้อย่างต่อเนื่องใน โครงสร้างทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Daunoriene et al., 2015; Botsman and Roger, 2010; Martin, 2016) เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้ลดค่าดำเนินการทางธุรกิจ และช่วยลด ระยะทางในการติดต่อสื่อสาร (Slee, 2013)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวคิดการแบ่งปัน (Sharing) ในมุมมองของการทำวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะในสังคมวัฒนธรรมตะวันออกเช่นประเทศไทยอาจมีอยู่ภายในชุมชนอยู่แล้วแต่การยกแนวคิดการแบ่งปันมาเป็นหนึ่งในปัจจัยของการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมจะถือได้ว่าเป็นการนำแนวคิดที่เป็นด้านบวกมาสนับสนุนสิ่งที่มีประโยชน์ให้มีรูปธรรมจับต้องเป็นแนวทางปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้น

7. แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ

การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน โดยเป็นการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้ให้ ข้อมูลป้อนกลับ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ หรือไม่อย่างไร หรือตรงตามเป้าหมายของ หน่วยงานหรือไม่ และจะต้องแก้ไข การทำงานในส่วนใดบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ตระหนักในตนเองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มผลการปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรให้ดียิ่งขึ้น (Chaiso and Kanjanapan, 2015) อีกทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับยังหมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน โดยเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ให้ ข้อมูลป้อนกลับและผู้รับข้อมูลป้อนกลับที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับข้อมูลทราบว่าตนนั้นมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร หรือตรงตามเป้าหมายของผู้ป้อนข้อมูลหรือไม่และ

จะต้องแก้ไข การทำงานในส่วนใดบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้รับข้อมูลได้ตระหนักในตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทาง ที่ดีอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มผลการปฏิบัติงานให้ตรงตาม เป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรให้ดียิ่งขึ้น (รุ่งทิวา ฝ่ายดี, 2017) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าแนวคิด การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ในบริบทของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน ผู้รับข้อมูลคือ ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับคือโรงงานผู้รับวัตถุดิบ ดังนั้นหากโรงงานผู้รับวัตถุดิบสามารถ ให้ข้อมูลป้อนกลับไปหาผู้รับข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นด้านความต้องการ คุณภาพ หรือความรู้ ก็จะทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆ สามารถทำให้การผลิตถูกต้องแม่นยำถูกต้องและถูกช่วงเวลา ลดการสูญเสียเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพ หากเป็นเช่นนี้วิสาหกิจชุมชนก็จะสามารถลดต้นทุน สร้างความยั่งยืนและเข้มแข็งได้ต่อไป (สุวิพิชญ์ เกษมสุข และกมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2561)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องการให้ข้อมูลป้อนกลับ(Feedback) เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการเชื่อมต่อ สร้างความเป็นชุมชนระหว่างกันเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ให้ ข้อมูลป้อนกลับและผู้รับข้อมูลป้อนกลับซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญในการสื่อสารกันและหากมีการสื่อสารระหว่าง กันที่มากพอหรือง่ายขึ้นจะทำให้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิง นวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

คำว่าวิสาหกิจชุมชนเปรียบได้กับคำว่าชุมชนและผู้ประกอบการ ดังนั้นความหมายของ วิสาหกิจชุมชนต้องแยกทำความเข้าใจคือผู้ประกอบการนั้นจะหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความคิด ที่ต้องการสร้างกิจการเพื่อจุดประสงค์ในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ ในทางการค้าร่วม ถึงบุคคลหรือกลุ่มคนต้องมีแนวทางในการสร้างธุรกิจ โดยที่บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นต้องมีความเข้าใจใน ด้านความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของธุรกิจ อีกทั้งบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นจะมีจุดประสงค์เพื่อจะหา กำไรและการเติบโตของกิจการและยังวางแผนในเรื่องต่างๆ ที่มุ่งหาความต้องการของลูกค้าเพื่อสนอง ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะบุคคลหรือกลุ่มคน อีกทั้งบุคคลหรือกลุ่มคนที่เรียกว่า ผู้ประกอบการนี้ยังมีหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิตมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการอาจจะ ตั้งเป็นได้ทั้ง หน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน หรือ คนเพียงคนเดียวก็ได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องยอมรับ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการผลิตและบริหารจัดการในกระบวนการผลิต ผลตอบแทนที่ได้จาก ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นคือ กำไร หรือ อาจจะขาดทุน และ วิสาหกิจนั้นอาจเริ่มต้นจากการมีสมาชิกตั้งแต่ 8-10 คนขึ้นไปแต่ถ้าสมาชิกทั้งหมดมีความคิดเรื่องผู้ประกอบการก็สามารถเรียกได้ว่าเป็นวิสาหกิจ ชุมชนได้ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นคนที่รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการ ผลิต การขาย การแปรรูป การบริหารจัดการ การสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดจากภายในท้องถิ่น (Phongphit, 2005) และวิสาหกิจชุมชนยังมีองค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการตามหลักการที่ กล่าวมาอยู่ด้วย ทั้งนี้ลักษณะที่สำคัญของวิสาหกิจชุมชนจะแยกละเอียดมากกว่าการเป็นผู้ประกอบ การปกติคือมี 7 ประการจะประกอบไปด้วย 1) ชุมชนจะเป็นเจ้าของกิจการ 2) ผลผลิตมาจาก

กระบวนการภายในชุมชน 3) ชุมชนเป็นผู้ที่ริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อมาพัฒนาศักยภาพภายในชุมชน 4) กิจการมีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลและยังมีการสืบทอดภูมิปัญญาต่อไป 5) มีการบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ มาประสานสัมพันธ์ต่อกันและกัน 6) มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และ 7) มีเป้าหมายในการพึ่งพาตนเองเพื่อความยั่งยืนเป็นหลัก (Inwang et al., 2011)

แนวคิดและองค์ประกอบต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนจากการศึกษาพบว่า การที่จะทำให้ธุรกิจชุมชนเติบโตได้นั้นผู้ที่อยู่ในชุมชนจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเชื่อใจผู้นำธุรกิจ และ ผู้นำจะต้องมีทักษะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ดังนี้ ความไว้วางใจ (trust), ความซื่อสัตย์ (honesty), ความภักดี (loyalty), ความเคารพและความรับผิดชอบ (respect and responsibility) (Kotey and Meredith, 1997) และ การที่ผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนที่เป็นรูปธรรมและจับต้องได้จะเป็นผลดีทางอ้อมและเกิดคุณค่าที่เห็นได้อย่างชัดเจนในเรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตสินค้าธุรกิจชุมชน และจะสามารถลดค่าใช้จ่ายหรือทำสินค้าให้เข้าถึงลูกค้าได้ อีกทั้งประโยชน์ทางอ้อมที่ผู้ประกอบการจะได้จากชุมชนคือ คนในชุมชนที่เป็นมิตร การสนับสนุนของเจ้าของพื้นที่หรือชุมชน การต้อนรับที่ดีขึ้นต่อผู้เข้าเยี่ยมชม หรือปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ให้ในราคาที่ต่ำกว่าทั่วไป (Robert, 2016) เป็นต้น จากผลการวิจัยของ Andrew (2015) พบว่าประเด็นเรื่องการพึ่งพาซึ่งกันและกันเป็น การจัดการความเสี่ยงซึ่งเป็นเหตุผลเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการลงทุนทำธุรกิจชุมชน ดังนั้นเหตุผลในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรกังวลมากเพราะความยั่งยืนในระยะยาวมีความจำเป็นมากกว่าความสามารถในการทำกำไรในระยะสั้น ความร่วมมือทางธุรกิจกับชุมชนนั้นจะสร้างความเข้มแข็งทางการแข่งขันที่หลากหลาย Selsky and Parker (2005) กล่าวว่าความร่วมมือระหว่างธุรกิจและชุมชนนั้นยังเป็นสิ่งที่ดีเป็นต้นแบบขององค์กรชุมชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือ ธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมในชุมชน ดังนั้นธุรกิจที่เกิดจากความร่วมมือในลักษณะนี้ก็จะมีความน่าสนใจและมีความต่อเนื่องก่อให้เกิดความแข็งแรงเข้มแข็งทางธุรกิจเป็นการประกอบธุรกิจที่ยั่งยืน (Googins and Rochlin, 2000) ความร่วมมือระหว่างองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่กับชุมชนก็สามารถเป็นอีกตัวแปรที่มีความสำคัญที่องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่จะทำได้และธุรกิจขนาดใหญ่จะสามารถเสนอในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมเพราะความรับผิดชอบต่อสังคมก็เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจเพื่อบรรเทาหรือช่วยเหลือสังคมในวงกว้างได้เช่นกัน (Kanter, 1999)

วิสาหกิจชุมชนยังเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการ ทุนต่างๆ ของชุมชน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเองและความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน ทุนของชุมชนไม่ได้หมายถึง ทุนเงินตราเพียงอย่างเดียว แต่ครอบคลุมถึง คน ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรตามธรรมชาติ และผลผลิตของชุมชน (พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ, 2549) โดยที่ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้ให้ความหมายว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ความหมายของ

วิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ “ทุนของชุมชน” อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง (อัญญา เปี่ยมประถม, 2553) ในขณะที่ กรมส่งเสริมการเกษตร (2552) ได้ให้คำจำกัดความของวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกชั้น ตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย สำหรับความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 นั้นหมายความว่า กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกัน ประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) และ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้ให้ความหมาย วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน อีกทั้ง ชญาภัทร์ กี่อารีโย และคณะ (2559) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนยังเป็นกิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ซึ่งเป็นการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชน (สุนิษา กลิ่นขจร, 2558)

ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนคือกลุ่มกิจกรรมและกลุ่มงานที่คนในชุมชนร่วมกันเพื่อการผลิตสินค้าอุปโภคหรือบริโภคโดยวิธีการผลิตที่ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนักและสำคัญต้องเป็นวิธีการที่มีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบที่หาได้ทั่วไปในชุมชนและมุ่งตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นเครื่องมือการจัดการทุนในพื้นที่ของชุมชน และสามารถจำแนกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพ.ศ. 2548 ได้เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐานและวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้า มาตรฐานระบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนยังช่วยหนุนเสริมการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ทั้งยังต้องเกี่ยวข้องกับมาตรฐานซึ่งเป็นเกณฑ์ที่มุ่งประเมินระบบการจัดการ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งเป็นเกณฑ์ที่มุ่งประเมินผลิตภัณฑ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยยกระดับทั้งคุณภาพการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ให้พร้อมกับการแข่งขัน ในขณะที่ Paul et al. (2011) ให้นิยามว่าปัจจัยสำคัญในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

หรือ community enterprise ที่ดีจำเป็นต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการหรือคนในชุมชนต้องมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินงานธุรกิจชุมชนที่ดี มีการประสานงานร่วมกันในชุมชนเพื่อการผลิตและการขาย การทำการตลาด และ การที่ผู้ประกอบการมีความรู้ทางด้านระบบออนไลน์จะทำให้การเติบโตทางธุรกิจมีข้อจำกัดที่น้อยลงและยังเพิ่มโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆภายนอกได้มากขึ้น

หนึ่งในโครงการของชุมชนที่ประสบความสำเร็จหนึ่งของแนวคิดวิสาหกิจชุมชน Kulthida et al. (2013) ให้ความหมายของแนวคิดวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมหรือโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOPs) ว่าเกิดจากวิสาหกิจที่เชื่อมโยงธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางเข้ากับชุมชนและโครงการที่เป็นตัวอย่างในประเทศไทยที่เรียกว่าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและถูกแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มหลักได้แก่ 1) อาหาร 2) เครื่องดื่ม 3) เสื้อผ้าและเครื่องประดับ 4) เครื่องใช้และของตกแต่ง 5) ศิลปะและของที่ระลึก และ 6) สมุนไพรที่กินไม่ได้ โดยที่ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยยังถือว่าเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่จะไปปรับปรุงหรือยกระดับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชนและยังเป็นสิ่งที่เพิ่มรายได้ของสมาชิกชุมชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปรับปรุงการเรียนหรือเพิ่มความรู้ในอาชีพ จากที่กล่าวมา โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การสร้างตราสินค้าที่เด่นชัด ความน่าเชื่อถือของแบรนด์ ความต่อเนื่องของการผลิตที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า โดยที่มีการกำหนดกระบวนการทางธุรกิจที่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (OTOP Project, 2001) 1) กำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจคือการกำหนดวิสัยทัศน์ แนวทาง และวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานและกำกับดูแลจากคณะกรรมการรวมถึงต้องประชาสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 2) การเลือกผลิตภัณฑ์เป็นกระบวนการค้นหาผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นในท้องถิ่นและเป็นการเลือกจากเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ 3) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ คือการวางแผนกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การบริหารและการจัดการการผลิตบรรจุภัณฑ์รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐาน 4) การตลาดและการกระจายสินค้า คือการวางแผนสำหรับการขายผลิตภัณฑ์ในตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ระบบการขนส่ง การกระจายสินค้า การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา กิจกรรมส่งเสริมการขายและการออกนิทรรศการ รวมถึงการวิจัยการตลาด 5) การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนการติดตาม ประเมินผลและ นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินโครงการ

การสร้างความร่วมมือของธุรกิจชุมชนสามารถทำได้เช่น พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ (strategic alliances) พันธมิตรทางสังคม (social alliances) และ ความร่วมมือระหว่างกัน (Cross-sector partnerships) เป็นต้น ซึ่งส่วนมากจะเป็นความเกี่ยวข้องกับการรวมกันของธุรกิจในระดับรัฐและภาคสังคมที่ทำงานร่วมกันเพื่อจัดการกับเป้าหมายทางสังคมโดยการรวมทรัพยากรทางธุรกิจและความสามารถต่างๆ ให้เข้าด้วยกันได้ (Waddock, 1991; Nelson and Zadek, 2000; Ashman, 2001; Berger, 2004) อีกทั้ง Perry (1987) และ Louise (2011) กล่าวว่าความร่วมมือของธุรกิจชุมชนต้องเกิดขึ้นด้วยแรงจูงใจของคนในชุมชนและ ความสำเร็จซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชนให้เกิดความสำเร็จกล่าวคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและกระบวนการในท้องถิ่นที่
 ทำให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมและความมีส่วนร่วมดำเนินกิจการตามหน้าที่ของตนเอง ซึ่งพื้นฐาน
 แนวคิดของการทำธุรกิจชุมชนมีได้ 5 แนวคิดได้แก่ (MacLeod et al., 1991) 1) เงินทุน ควรใช้เพื่อ
 การพัฒนาบุคลากรในชุมชนความหมายของธุรกิจชุมชนคือการพัฒนาคนในชุมชนเพราะคนในชุมชน
 สำคัญที่สุด 2) ความมุ่งมั่นส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่สะท้อนการมีส่วนร่วมผ่านความเชื่อของการทำเพื่อ
 ความสำเร็จส่วนรวมไม่ใช่ความสำเร็จส่วนตัว 3) ระบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งจำเป็นการมีส่วนร่วมการ
 ตัดสินใจการอนุญาตหรืออนุมัติในการธุรกิจต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนให้คำปรึกษาแก่กันและกัน
 ได้ 4) ระเบียบในการบริหารจัดการ ธุรกิจชุมชนต้องสะท้อนให้เห็นความคิดของคนในชุมชนและ
 รวมถึงคณะกรรมการหรือกลุ่มผู้นำชุมชนและ 5) การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ของชุมชนท้องถิ่นเปรียบ
 ได้จุดเริ่มต้นในการสร้างงานในชุมชนที่มากขึ้นหรือความสามัคคีที่จะช่วยกันภายในชุมชนเอง มากไป
 กว่านั้น ผู้ประกอบการต้องมีความคิดใหม่และมีความต้องการที่จะนำความคิดนั้นมาตอบสนองต่อ
 ตลาดเพื่อสร้างผลกำไร ซึ่งจะเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการองค์กร และเป็นผู้ที่ต้องมีความรับผิดชอบ
 ในเรื่องของความเสี่ยงและผลจากการดำเนินธุรกิจ (กฤตกร จิรภาณุเมศ และ คณะ, 2553) ดังนั้นการ
 ที่ชุมชนต้องมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการนั้น Miller (1983); Lumpkin and Dess (2005) ได้นิยามคำ
 ว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นความตั้งใจของบุคคลหรือกลุ่มคนที่ต้องการการดำเนิน
 ธุรกิจจะต้องยอมรับถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นและต้องมีความเข้าใจถึงนวัตกรรม โดยการ
 เอาชนะคู่แข่งในลักษณะเชิงรุก จากคำนิยามดังกล่าวการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการจึง
 ประกอบรวมด้วย องค์ประกอบต่างๆ กัน โดยที่องค์ประกอบของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ
 ได้ 3 องค์ประกอบคือความสามารถทางนวัตกรรม (Innovative) ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) และ
 การดำเนินงานเชิงรุก (Pro activeness) อิสระในการตัดสินใจ (Autonomy) และความมุ่งมั่นในการ
 แข่งขัน (Competitive Aggressiveness)

ตามที่ได้กล่าวมา วิสาหกิจชุมชนจะเป็นแนวคิดด้านการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างความ
 แตกต่างและความโดดเด่นมาจากด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะเฉพาะของชุมชนเป็น
 ส่วนสำคัญในการเติบโตของธุรกิจชุมชนและสิ่งสำคัญนี้จะสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมชุมชนในพื้นที่ของ
 ผู้ประกอบการและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นสิ่งที่ส่งผลต่ออิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร
 และทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Barringer and Jones, 2004) หากวิสาหกิจชุมชนไม่ส่งเสริมความได้เปรียบ
 ด้านภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมเหล่านี้ให้อยู่ในระดับงานบริหารและตลาดอย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งไม่
 ใช้ข้อได้เปรียบนี้เพื่อสร้างกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย การโฆษณาและมีการส่งเสริมจากภาครัฐ ธุรกิจ
 ชุมชนนั้นก็จะเป็นธุรกิจชุมชนที่มีความโดดเด่นและมีความแตกต่างได้ (Mitsuru, 1999)
 และเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในด้านต่างๆ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความจำเป็นต้องเปิดรับ
 สิ่งใหม่ๆ เครื่องมือ หรือ รูปแบบทางการจัดการใหม่โดยที่ในช่วงแรกเริ่มอาจมีอุปสรรคอยู่บ้างแต่การริ
 เริ่มพัฒนานำสิ่งใหม่ๆ เครื่องมือ หรือ รูปแบบทางการจัดการใหม่เข้ามาผนวกกับความโดดเด่นที่ม
 จากด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย
 ที่รวดเร็วได้รวมถึงคนในชุมชนจะเกิดความเข้มแข็งยืนได้ด้วยตนเองและเป็นชุมชนตนแบบได้อย่าง
 ยั่งยืนตลอดไป

9. แนวคิดเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่

องค์กรขนาดใหญ่หรือผู้ประกอบการในยุคเริ่มต้นของการทำธุรกิจเพื่อตอบสนองสังคมโดยในยุคเริ่มต้นจะเป็นการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสังคมในบางประเด็นหรือบาง ปัญหา ที่เรียกว่าเป็นกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility, CSR) ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินงานแบบไม่ถาวร ชั่วครั้งชั่วคราว ลักษณะเป็นโครงการเป็นระยะสั้น (สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ, 2557) แต่ความเป็นจริงแล้วมีรูปแบบการประกอบการชนิดหนึ่งที่มีมาก่อนหน้า ซึ่งเป็นแนวการประกอบการที่เน้นการแก้ปัญหาในสังคมสร้างรายได้จากภูมิปัญญาหรือความสามารถของสังคมนั้นจนเกิดคำนิยามในปัจจุบันกลายเป็นคำว่ากิจการเพื่อสังคมหรือ Social Enterprise (SE) ซึ่ง กิจการเพื่อสังคมมักพบว่ามีคำเรียกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน เช่น คำว่า Social entrepreneur และ Social entrepreneurship ทั้งนี้อาจจะกล่าวได้ว่า Social entrepreneurship เป็นกระบวนการที่ Social entrepreneurs นำมาใช้ในการสร้าง Social enterprises นั้นเอง (Defourny and Nyssens, 2008) และ Dart (2004) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคมยังเป็นองค์กรที่มีจุดมุ่งหมายสูงสุดไม่ใช้การทำกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียวแต่เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดคืนกลับสู่ภาคประชาชน ชุมชน สังคมนอกจากนี้ กิจการเพื่อสังคมยังอาจเป็นองค์กรได้ทุกประเภทไม่ว่าจะแสวงหากำไรหรือไม่แสวงหากำไร (not-for profit or for-profit organizations) หรืออาจเป็นองค์กรภาครัฐ หรือ ภาคเอกชนก็ได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำว่ากิจการเพื่อสังคมถูกตีความไป ตามความเข้าใจที่แตกต่างกันออกไป โดยคนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากิจการเพื่อสังคมคือการประกอบธุรกิจที่ไม่หวัง ผลกำไร แต่จริงๆ แล้วกิจการเพื่อสังคมยังคงเป็นกิจการ ที่แสวงหากำไรหรือเป็นธุรกิจที่มีกำไร แต่กำไรที่เกิดขึ้น (Mair and Marti, 2004) โดย Talbot et al. (2002) ได้เสนอความหมายของ กิจการเพื่อสังคมว่าเป็นองค์กรที่ใช้วิถีทางการตลาดเพื่อให้บรรลุประสงค์ทางด้านสังคม โดยมีลักษณะที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างสรรค์ (Creativity) นวัตกรรมทางสังคม (Social innovation) ความเป็นเจ้าของกิจการ (Entrepreneurship) และการมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ สาธารณะหรือชุมชนมากกว่ากำไรขององค์กรนวัตกรรมทางสังคมยังเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรนำไปทำประโยชน์ทางสังคมที่ชัดเจนหรือช่วยแก้ไขปัญหาสังคมที่ระบุไว้อย่างชัดเจน (Fabien et al., 2017) นวัตกรรมทางสังคมมีความสามารถในการเติบโตอย่างรวดเร็วไม่ใช่เพื่อไม่สร้างกำไรแต่ยังลดความยากจนสร้างชุมชนที่เข้มแข็งฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและสร้างแรงบันดาลใจให้เราทำงานเพื่อจุดประสงค์ที่สูงขึ้น (Honeyman, 2015) ในขณะที่ The Centre for Community Enterprise (2008) ได้เสนอว่า กิจการเพื่อสังคมเป็นองค์กรธุรกิจที่ประกอบ ด้วยเป้าหมาย 2 ประการ ประการแรก ได้แก่ เป้าหมาย ด้านการแสวงหา รายได้ผ่านการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ และประการที่สอง ได้แก่ เป้าหมายในการบรรลุผล ประโยชน์ ที่จะเกิดต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น กิจการเพื่อสังคมจึงเป็นองค์กรที่มี

การนำกลยุทธ์ด้าน การตลาดมาใช้เพื่อการสร้างเป้าหมายทางสังคมมากกว่า การแสวงหากำไรสูงสุดให้องค์กรนั่นเอง

กระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมของสหราชอาณาจักร หรือ UK Department for Trade and Industry (2002) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า กิจการเพื่อสังคมว่าเป็นองค์การธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์เชิงสังคม เป็นหลักต่อมาเกิดแนวคิดที่ว่า เมื่อสังคมก้าวหน้าก็จะเกิดการขยาย ขนาดของธุรกิจและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เกิดปัญหา สังคมที่เพิ่มมากขึ้น จนส่งผลกระทบต่อประชาชน สภาพของชุมชนตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อม เมื่อมิได้มีการแก้ไข อย่างถูกต้อง ปัญหาที่จะทวีความซับซ้อนหลากหลายและ ความรุนแรง จนยากที่หน่วยงานภาครัฐซึ่งขาดแคลนทั้งกำลังคน งบประมาณ และวิธีการบริหารจัดการจะรับมือได้ ทั้งหมด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานของภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมสังคมและ ชุมชนในการแก้ปัญหา และ Levent and Eser (2008) ให้คำนิยามคำว่า แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม กิจการเพื่อสังคม หรือ ธุรกิจเพื่อชุมชน ว่าเป็นโครงสร้างทางธุรกิจรูปแบบใหม่มีวิธีการออกแบบและโครงสร้างทางธุรกิจที่ต่างจากการธุรกิจที่เป็นรูปแบบเดิม ซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่มีเป้าหมายการจัดการให้ได้ผลกำไรและผลิตผลมากที่สุดซึ่งต่างจากธุรกิจที่เกิดจากชุมชนนำมาซึ่งชุมชนเป็นผู้จัดการและทั้งสองแบบของการทำธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจที่เกิดจากชุมชนนั้นจะมีพื้นฐานของรูปแบบของเหตุผลในการจัดการที่แตกต่างกันจากการวิจัยที่เกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อมต่างๆ จะสามารถสรุปได้ว่าธุรกิจจะเติบโตได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการของชุมชนได้รับความรู้และเรียนรู้โดยที่ปัจจัยที่จะทำให้ธุรกิจเติบโตผู้ประกอบการจะต้องมีลักษณะในเรื่องต่างๆ ได้แก่ แรงบันดาลใจ (motivation), การศึกษา (education), ประสบการณ์ (experience) รวมถึง ความสำคัญในภาษาของผู้ประกอบการ (language skill) เพราะการสื่อสารจะเป็นเป็นตัวแปรสำคัญหรือข้อได้เปรียบสำหรับการเติบโตทางธุรกิจขนาดย่อมอีกด้วย (Macpherson and Holt, 2007; Macpherson, 2005; Smallbone and Wyer, 2000; Kangasharju, 2000; Singer, 1995) จากนั้น Yunus et al. (2010) ได้นิยามธุรกิจเพื่อสังคม ว่าเป็นรูปแบบของธุรกิจที่มีความแตกต่างจาก องค์กรการกุศล (Charity) และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) รูปแบบความสำเร็จของกิจการเพื่อสังคมนั้นจะขึ้นอยู่กับการรักษาสมดุลระหว่างภารกิจทางสังคมและผลกำไรซึ่ง Von and Cochrane (2012) ได้นิยามโครงสร้างของกิจการเพื่อสังคมนั้นมีกรอบแนวคิดพื้นฐานที่เป็นแนวคิดวิธีสร้างรายได้และโครงสร้างต้นทุนให้สมดุลกับการสร้างกำไรสังคม ทั้งหมดนี้ กิจการเพื่อสังคมถือได้ว่าเป็นแนวคิดที่ทันสมัย มีความเป็นแนวคิดการทำธุรกิจที่ก้าวหน้าและยั่งยืนแต่เงื่อนไขเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกำไรทางธุรกิจ หรือ กำไรทางสังคมมักจะนำไปใช้อย่างไม่เคร่งครัดและสลับวัตถุประสงค์กันได้ (Pol and Ville, 2009) นวัตกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้ประกอบการที่ร่วมสมัยที่จะได้รับความนิยอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นไปสู่การเป็นธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น (Porter and Kramer, 2011)

จากที่กล่าวมาในปัจจุบันยังมีแนวคิดที่จะสนับสนุนความเป็นผู้ประกอบการทางสังคมโดยที่ประชาคมนักวิจัย ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (2561) ได้นำเสนอโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model) ซึ่งเป็นแนวคิดการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curves) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้ผลิตที่เป็นฐานการผลิตเดิม เช่น เกษตรกรและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงหรือนวัตกรรม และด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่เติบโต อีกทั้งยังแข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพิ่มรายได้ชุมชนผ่านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถดึงเอาศักยภาพพื้นที่ออกมาได้อย่างเต็มที่

อีกทั้งจุดประสงค์หลักของโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง และเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจาก ทำมากแต่ได้น้อย ไปสู่ ทำน้อยแต่ได้มาก โดยที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นมากมาย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยที่กลายเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างรวดเร็ว และแรงงานที่เข้าสู่ตลาดลดน้อยลง รัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาจึงพยายามผลักดันนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่มีลักษณะสำคัญคือ 1) เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นแนวคิดแบบใหม่ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี 2) เป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาความรู้ การจัดการ และเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยต้องนำจุดเด่นของประเทศคือ ตำแหน่งที่ตั้ง ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงความเข้มแข็งของบุคลากรในบางสาขาเช่น วิทยาศาสตร์การแพทย์ ทั้งในแง่การวิจัยและบริการ และลักษณะสำคัญข้อสุดท้ายคือ 3) เป็นระบบเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเชิงเศรษฐศาสตร์มากและปรับเปลี่ยนได้รวดเร็ว เช่น การประยุกต์ใช้ข้อมูล Big Data กับการวางแผนจัดการระบบการเกษตรโดยรวมของประเทศ หรือ เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Intelligent Economy) เป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาอำนวยความสะดวก ช่วยวางแผน และจัดการระบบต่างๆ ให้ดีขึ้น โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ยังเป็นการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก เพื่อสร้างมูลค่าให้คนจำนวนมาก และการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเสริมความเข้มแข็งของทุนทางสังคมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะขยายผลไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ดังนั้นจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ชัดว่าโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถมาเป็นการนำแนวคิดที่เพิ่มเติมจากแนวคิดหลักของกิจการเพื่อสังคมที่ว่าด้วยเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม เพราะโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเป็นการนำนวัตกรรมต่างมานำพาองค์กร ชุมชน หรือ ผู้ประกอบการให้นำแนวคิดที่ทำน้อยแต่ได้มากโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่างๆ มาเป็นแนวคิดหลักเพื่อพัฒนาต่อไป

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปแนวทางการศึกษาและใช้ประโยชน์ในการวิจัยพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพ

การบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ได้สรุปไว้ในตารางสรุปแนวทางการศึกษาและการใช้ประโยชน์ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการศึกษาและการใช้ประโยชน์

ประเด็นที่เกี่ยวกับเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการศึกษาและใช้ประโยชน์				
	สนับสนุน ความสำคัญ และปัญหา ของการวิจัย	พัฒนา กรอบ แนวคิดใน การวิจัย	การสร้าง เครื่องมือ การวิจัย	ใช้เป็นแบบ แผนในการ วิเคราะห์ ข้อมูล	สนับสนุน การ อภิปราย ผลการวิจัย
ทฤษฎีเชิงนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	✓
ทฤษฎีวงจรคุณภาพ		✓		✓	✓
แนวคิดการพัฒนางองค์กร	✓	✓		✓	✓
โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี TAM		✓		✓	✓
แนวคิดทรัพยากรการบริหาร4M	✓	✓	✓	✓	✓
แนวคิดการแบ่งปัน	✓	✓	✓	✓	✓
แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ	✓	✓	✓	✓	✓
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	✓				
แนวคิดเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและ โมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG	✓				✓

จากตารางที่ 3 ตารางสรุปแนวทางการศึกษาและการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นตารางแสดงการ วิจัยเอกสารของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการวิจัยออกเป็น 8 ส่วนประกอบด้วยส่วนที่ 1 คือ ทฤษฎีเชิงนวัตกรรมมาเป็นส่วนที่จะขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนให้พร้อมต่อการเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิง นวัตกรรมโดยที่ได้ตั้งใจศึกษานวัตกรรมในด้านแพลตฟอร์มนวัตกรรม ในส่วนที่ 2-4 ทฤษฎีวงจร คุณภาพ (PDCA) แนวคิดการพัฒนางองค์กร และ โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ให้เกิดการวิเคราะห์เชื่อมโยงการใช้ งานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่วิสาหกิจชุมชนต้องใช้ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการเป็น วิสาหกิจชุมชนแบบเดิมไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม จากนั้นผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาในส่วนที่ 5-7 ในแนวคิดทรัพยากรการบริหาร4M แนวคิดการแบ่งปัน และ แนวคิด การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นเบื้องหลังของแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ช่วยกำหนดองค์ประกอบของ โปรแกรมประยุกต์นี้ได้ และส่วนสุดท้ายในส่วนที่ 8-9 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนรวมถึงแนวคิด เกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG เป็นการศึกษาเพื่อให้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่มาของคำว่าวิสาหกิจชุมชนประกอบกับความสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อการพัฒนา ประเทศเพื่อให้แนวคิดที่นำมาใช้ในการสนับสนุนความสำคัญและปัญหาและสนับสนุนการอภิปรายให้ สอดคล้องกับกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่องพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methodology) โดยที่เป็นแบบการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) รวบรวมข้อมูลแบบพหุวิธี (Multi Methods) และนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และ นำเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมให้กับวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาด้วยการประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) รวมถึงวัดผลด้วยการประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำวิจัยการทบทวนวิจัยเอกสาร และการประยุกต์ทฤษฎีฐานราก

ศึกษากำหนดแนวโน้มองค์ประกอบในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเชิงนวัตกรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาหาแนวโน้มด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) และ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางขององค์ประกอบด้วยเทคนิควิจัยอนาคต EDFR และวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR

2.1 การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิควิจัยอนาคต EDFR รอบที่1 ด้วยแบบสัมภาษณ์ และรอบที่2 ด้วยแบบสอบถามจำแนกเป็น 3 กลุ่ม โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม จำนวน 5 คน รวม 17 คน โดยผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบอนาคต พบว่าหากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 17 คนขึ้นไป จะมีการคลาดเคลื่อน (Error) ที่น้อยมาก และจะเริ่มคงที่ คือ 0.02 ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน (Thomas, 1971)

2.2 การทดลองใช้และพัฒนาคู่มือเกณฑ์การประเมินทดลองด้วยประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) ในทุกกระบวนการตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบกับผู้ร่วมวิจัยจากนั้นตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) ในเชิงเนื้อหาของรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรม ไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปา ของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) เพื่อประเมินผล ซึ่ง

เป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันสำหรับข้อมูลที่ได้จากการวัดเชิงจำแนกประเภท โดยผู้วิจัยนำรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรมไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณา และ ผู้วิจัยได้ประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤกต (PERT-CPM) เพื่อดูการพัฒนาของเวลาในการจัดการของวิสาหกิจชุมชนหลังการนำโปรแกรมประยุกต์ไปใช้ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดทั้ง 2 ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากำหนดแนวโน้มองค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ในงานวิจัยผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารในระดับปฐมภูมิ (Primary data) คือเอกสารที่เขียนขึ้นโดยบุคคลผู้มีประสบการณ์หรือประสบการณ์กับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและเอกสารระดับทุติยภูมิ (Secondary data) คือเอกสารหรือข้อมูลที่มีการศึกษาก่อนแล้วซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้า จากหนังสือ บทความ งานวิจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ (Scott, 1990) รวบรวมผลงานวิจัยที่ทันสมัยและได้มาตรฐานโดยผ่านกระบวนการประเมินค่าคุณภาพงานวิจัยและคัดเลือกผลงานวิจัยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบโดยจัดกลุ่มเนื้อหาที่ได้จากการสังเคราะห์ ข้อมูล และนำข้อมูลมาจัดกระทำความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Yin, 2003) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีนำเสนอวิธีการเทียบเคียงรูปแบบ (Pattern Matching) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) การลดรูปข้อมูล (Data Reduction) เป็นวิธีการลดจำนวนข้อมูลดิบที่ปรากฏซึ่งจะต้องคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย และ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกหาสิ่งที่น่าสนใจของข้อมูลเอกสารทั้งหมดที่ได้หามาแต่ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทจัดกลุ่มข้อมูลไม่ให้ทับซ้อนกัน คัดเลือกเฉพาะข้อมูลหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการทำงานวิจัยจนเจอผลสรุปของข้อมูลเอกสาร เช่น การใช้วิธีการสืบค้นจากคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปีที่ตีพิมพ์ จาก เว็บไซต์ฐานข้อมูล ของ แอลเซอเพียร์ (Elsevier) เอ็มเมอร์ลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) หรือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online (ThaiJO) จากนั้นผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีค่าสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัย

2) การจัดแสดงข้อมูล (Data Display) เป็นวิธีการสร้างรูปแบบหรือจัดกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย เพื่อพิจารณาข้อมูลที่มีความเหมือนกัน เพื่อยืนยันความถูกต้องและพิจารณาถึงความแตกต่างกันของข้อมูลดังกล่าวกลับมาวิเคราะห์ข้อสรุปการวิจัย และ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเอกสารมาเรียงตามเวลาของข้อมูลเอกสารจากที่ต่างๆ ว่าอะไรขึ้นก่อนหลัง สร้างตารางหาความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ แล้วจึงนำมาสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูล เอกสารงานวิจัยจากฐานข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ฐานข้อมูล ของ แอลเซอเพียร์ (Elsevier) เอ็มเมอร์ลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) หรือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online (ThaiJO) มาสร้างตาราง และ เรียงลำดับจากผลของงานวิจัยมาเรียงเรียงข้อมูลลงตาราง อีก

ทั้งยังเรียงลำดับปีที่มาก่อนหลัง อีกทั้งผู้วิจัยยังนำข้อมูลสื่ออื่นๆ ใน YouTube มาวิเคราะห์ เช่น บทสัมภาษณ์ผู้นำวิสาหกิจชุมชนจากสื่อต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบนัยยะสำคัญของข้อมูลเชิงการลงพื้นที่

3) การสร้างบทสรุปของข้อมูลและการตรวจสอบความถูกต้อง (Conclusion Drawing and Verification) เป็นวิธีการตีความและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ถูกรวบรวมแนวความคิดในทิศทางที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการจัดกระทำข้อมูลเป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมเอกสารอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบตาราง เพื่อสามารถประเมินเอกสาร คัดเลือกและศึกษาเอกสารที่เหมาะสมสำหรับนำมาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ทั้งนี้การประเมินเอกสารเป็นขั้นตอนที่ใช้สำหรับประเมินเอกสารที่ศึกษาว่ามีความเกี่ยวข้อง เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะใช้ศึกษา ทักษะการวิจัยมากน้อยเพียงใดรวมถึงการวิเคราะห์มูลและทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาศึกษาความหมาย หาความคล้ายคลึง ดูความแตกต่าง เพื่อดูความเป็นไปได้และองค์ประกอบต่างๆ โดยเชื่อมโยงกับสมมติฐานเบื้องต้นจนได้เป็นบทสรุปขององค์ประกอบที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้

ดังนั้นผู้วิจัยมีความจำเป็นที่จะต้องมีโอกาสสำหรับงานวิจัยนี้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกโดยเลือกจากแนวคิดต่างๆ ดังนี้

1) ความทันสมัยของข้อมูลหรือเป็นทฤษฎีหลัก โดยผู้วิจัยดูจากแนวคิดหรือทฤษฎีนั้นมีความทันสมัยที่สามารถนำมาใช้ได้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของทฤษฎีหรือแนวคิดทางการจัดการ เพื่อสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิด วิเคราะห์แนวโน้ม องค์ประกอบที่ใช้สำหรับการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการวิจัย ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดูจากปีที่ได้ของข้อมูลหรือได้ผลวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ หากข้อมูลเป็นปีที่มากกว่า 10 ปี ผู้วิจัยจะคัดเลือกจากทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการสืบค้นโดยเรียงลำดับปีที่ตีพิมพ์ จากฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ไซแอนซ์ ไดเร็กต์ (ScienceDirect) แอลเซอเวียร์ (Elsevier) เอ็มเมอรัลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) ฐานข้อมูลระดับชาติจาก ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online (ThaiJO) หรือ ฐานข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ และ ผู้วิจัยได้จัดเรียงข้อมูลตามลำดับปีที่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบตาราง

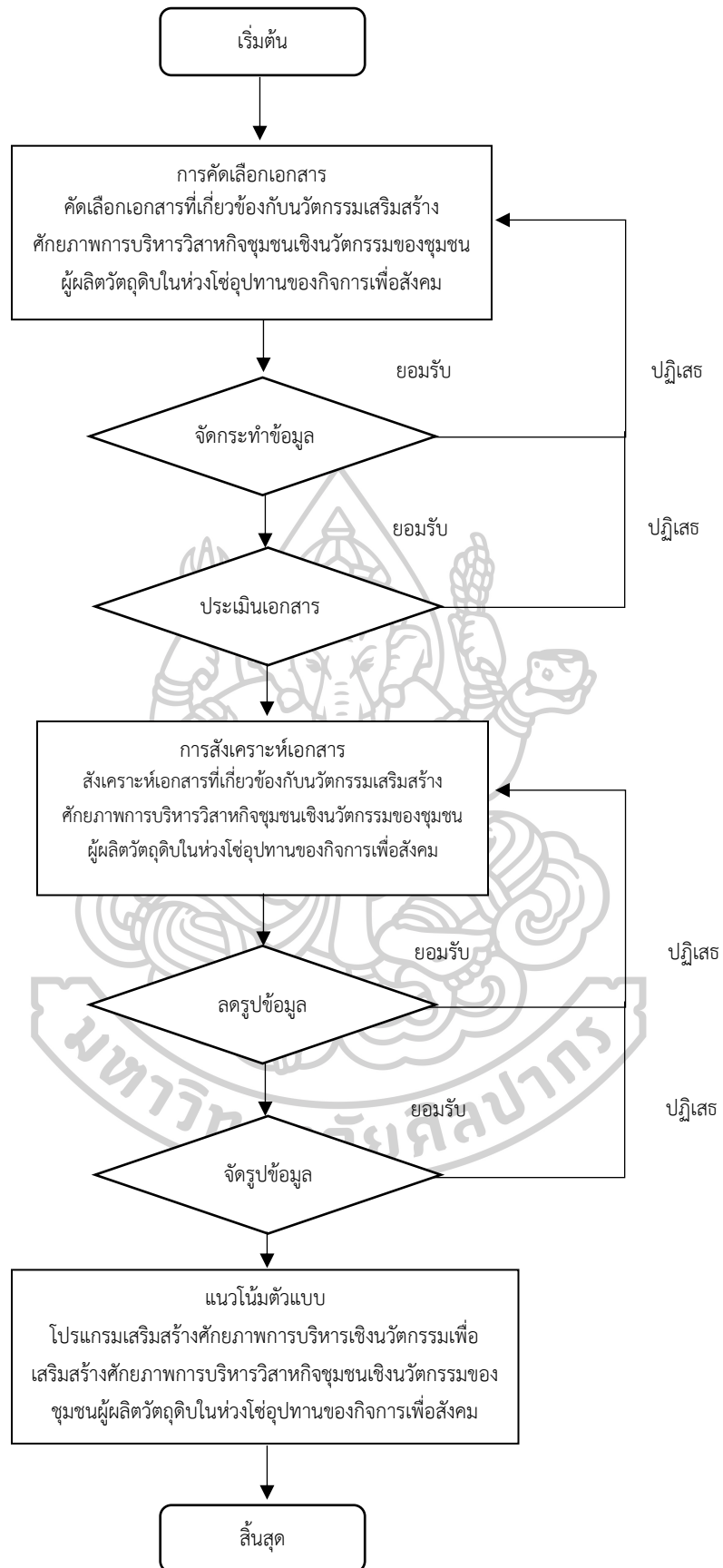
2) มีความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาโดยข้อมูลจะเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสร้างตารางหาความเกี่ยวข้องและสอดคล้องของข้อมูลต่างๆ แล้วจึงนำมาสรุปข้อมูลที่เกี่ยวกับโดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการสืบค้นจากคำสำคัญที่มีความสอดคล้องจากงานวิจัย ได้แก่ โปรแกรมประยุกต์พัฒนาวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน และผู้วิจัยเลือกการสืบค้นจากฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ไซแอนซ์ ไดเร็กต์ (ScienceDirect) แอลเซอเวียร์ (Elsevier) เอ็มเมอรัลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) ฐานข้อมูลระดับชาติจาก ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online

(ThaiJO) หรือ ฐานข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ และ ผู้วิจัยได้จัดเรียงข้อมูลตามลำดับปีที่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบตาราง

3) ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและมีการยืนยันข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเน้นการหาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือระดับสากล บทความในระดับนานาชาติ หรือ งานวิจัยในประเทศที่เป็นที่ยอมรับและเกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ไซแอนซ์ ไดเร็กต์ (ScienceDirect) แอลเซอเฟียร์ (Elsevier) เอ็มเมอร์ลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) หรือ ฐานข้อมูลระดับชาติจาก ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online (ThaiJO) อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ฐานข้อมูลจากวิทยานิพนธ์เท่านั้น มาใช้ในการพิจารณาเพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้

4) ข้อมูลหรือเอกสารที่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในคุณภาพของงานโดยเฉพาะแนวคิดทางการ จัดการเพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต วัตถุประสงค์ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม และ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัย ดูข้อมูลหรือเอกสารจากวารสาร และ ฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับโดยสากลทั้งระดับนานาชาติและระดับชาติ โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้ฐานข้อมูลระดับนานาชาติ เช่น ไซแอนซ์ ไดเร็กต์ (ScienceDirect) แอลเซอเฟียร์ (Elsevier) เอ็มเมอร์ลด์ อินไซด์ (Emerald Insight) หรือ ฐานข้อมูลระดับชาติจาก ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย Thai Journals Online (ThaiJO) อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ฐานข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ และถ้าข้อมูลเป็นปีที่มากกว่า 10 ปี ผู้วิจัยจะคัดเลือกจากทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลที่มีการอ้างอิงมากกว่า 500 ครั้งขึ้นไป หรือ เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม แนวคิดและทฤษฎีทรัพยากรการบริหาร แนวคิดการแบ่งปัน แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มทฤษฎีและแนวคิดที่มีความเหมือน ใกล้เคียง และมีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุประสงค์ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม การคัดเลือกเอกสารโดยเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัยทั้งหมดได้มาจากการศึกษาจากสื่อเอกสารในลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหรือเอกสารที่เป็นที่ยอมรับ ข้อมูลหรือเอกสารมีความทันสมัยของข้อมูลหรือเป็นทฤษฎีหลัก ด้วยเหตุนี้การคัดเลือกเอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์จึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นในการวิจัยมีมาก อีกทั้งเอกสารบางชนิดยังมีความซับซ้อนของข้อมูล จากกระบวนการทั้งหมดของการวิจัยเอกสารในขั้นตอนที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพลำดับขั้นตอน (Flow Chart) ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 แผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเอกสาร

สรุปจากแผนภาพที่ 9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเอกสาร จะเห็นได้ว่า การวิจัยเอกสาร ถือว่ามีความสำคัญ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยต้องมีการศึกษาเอกสาร และคัดเลือกเอกสาร ที่มีคุณภาพ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เอกสาร ในขั้นตอนการสังเคราะห์เอกสารนั้นต้องมีการตรวจสอบรายละเอียดความน่าเชื่อถือของเอกสาร และความถูกต้องของข้อมูล โดยการศึกษาความเชื่อมโยงของข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยหลายๆงาน และจากความสอดคล้องตรงกันของข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยหลายๆงาน ที่นำมาศึกษาพิจารณาเพื่อนำมาสร้างแนวโน้มและนำไปใช้ในการวิจัยในขั้นต่อไป

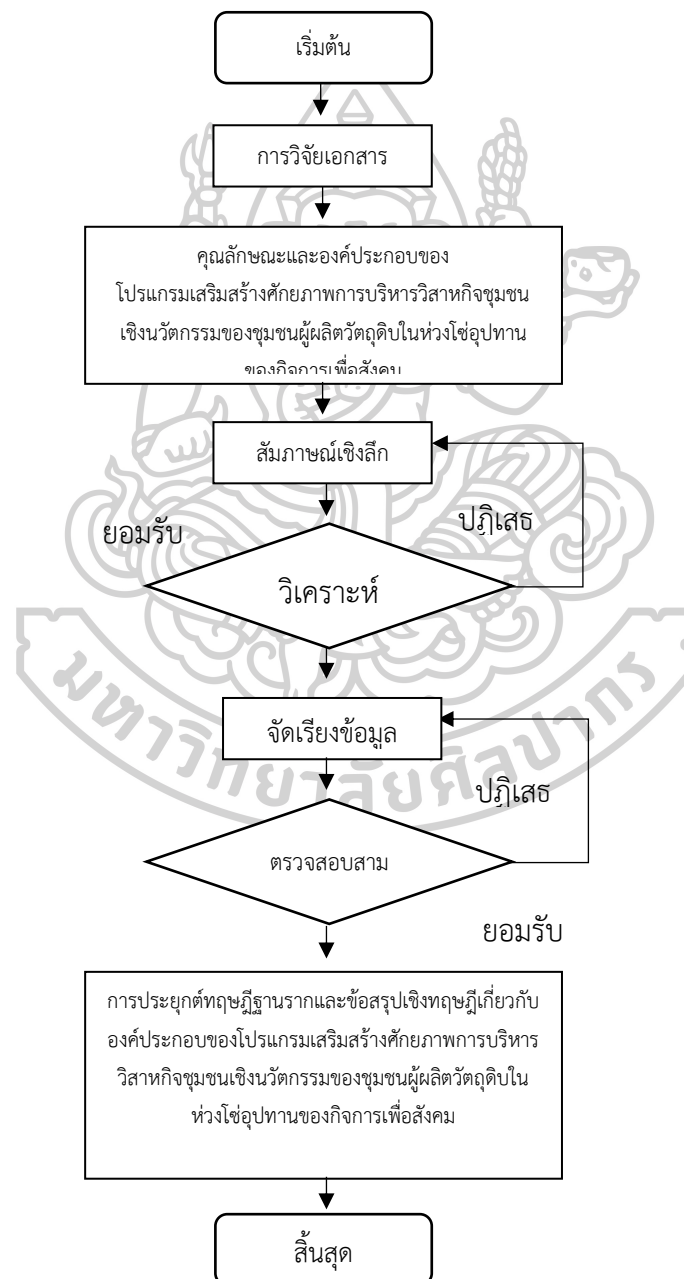
ซึ่งจากขั้นตอนต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาจัดทำโดยการคัดเลือกเอกสารเพื่อหาความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องของ การเงิน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การแบ่งปัน (Sharing) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) อีกทั้งผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดการพัฒนาองค์การ มาศึกษาเพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการที่จะนำแนวคิดใหม่เข้าไปนำเสนอกับชุมชน และผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาถึงโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อให้เข้าถึงวัตถุประสงค์ของงานที่จำเป็นต้องนำโปรแกรมประยุกต์ที่ถือว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ผู้วิจัยต้องนำแนวคิดมานำเสนอในชุมชนและที่สำคัญผู้วิจัยได้ศึกษานำข้อมูลเรื่องทฤษฎีวงจรคุณภาพมาร่วมเพราะข้อดีของโปรแกรมประยุกต์นั้นสามารถปรับปรุงไม่มีสิ้นสุดสามารถวางแผนและพัฒนาได้อย่างสม่ำเสมอ

1.2 การวิจัยแบบวิธีการประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

ผู้วิจัยได้พิจารณาเกี่ยวกับข้อสรุปของแนวคิดต่างๆ ที่ได้ถูกรวบรวมจากการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อสร้างเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการสังเกตของผู้วิจัยเพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดของนวัตกรรม รวมถึง วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ มีองค์ประกอบบางอย่างที่น่าสนใจ อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนที่เป็นชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยใช้เกณฑ์ที่ชุมชนนั้นต้องมีความเข้มแข็งในทางการผลิตแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงความเป็นนวัตกรรมได้ดีพอ ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาในชุมชนโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เป็นแบบเปิดและไม่ชี้นำโดยมุ่งเน้นทิศทางแนวคิดและความคิดเห็นใหม่ในเชิงนวัตกรรมต่างๆที่ผู้วิจัยคาดว่าชุมชนจะนำไปใช้และเกิดขึ้นได้จริง และผู้วิจัยได้แจ้ง และขออนุญาตต่อผู้ให้ข้อมูลหลักคือคนในชุมชนเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์งานวิจัยในครั้งนี้ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลพร้อมนัดหมายสถานที่ วัน และ เวลา ก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึกจะเริ่มขึ้น ในระหว่างการสนทนาผู้วิจัยต้องสร้างบรรยากาศการสนทนาที่ผ่อนคลายโดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก เกิดความเป็นส่วนตัวในการเสนอทัศนะแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ แสดงหลักฐานที่จะปกป้องรักษาความลับส่วนบุคคล พร้อมยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเพื่อนำข้อมูลไปเป็นต้นแบบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและแลกเปลี่ยนในการวิจัย (ประสพชัย พสุธานนท์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2556)

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเป็นการตรวจสอบ (Validation) และ ยืนยัน (Confirmation) ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เส้า (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำเชื่อถือโดยใช้วิธีดังนี้ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบ

แหล่งข้อมูลโดยเก็บข้อมูลที่มาจากหลายวิธี คือ การสัมภาษณ์ การจดบันทึก การบันทึกเสียง จากนั้นจะนำข้อมูลมาเปรียบเทียบยืนยันกัน 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยมีผู้เก็บข้อมูลมากกว่า 1 คน เพื่อสร้างความหลากหลายในการตีความของผู้รวบรวมข้อมูล 3) ด้านการตรวจสอบแนวคิดและทฤษฎีแตกต่างกัน (Theory Triangulation) ผู้วิจัยต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม เพื่อพิจารณาความแตกต่างกันของข้อมูล นำไปสู่การสร้างข้อมูลจากกรณีศึกษา สามารถนำข้อมูลมาตีความ โดยการค้นหาคำอธิบายจากปรากฏการณ์ที่ศึกษาเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเพื่อสรุปเป็นรวบรวมแนวคิดที่มีความคล้ายคลึงกัน (Denzin, 1970; สุภางค์ จันทวานิช, 2552; ชาย โพธิ์สิตา, 2556) สรุปได้ตามแผนภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัยแบบวิธีการประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานราก

จากภาพที่ 10 หลังจากคุณลักษณะและองค์ประกอบผู้วิจัยได้ประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานรากผู้วิจัยได้ใช้แนวทางของ Strauss and Corbin (1990) ด้วยการที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงกับสถานการณ์ใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์เชิงลึก นำผลตัวอย่างนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปเชิงทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างเหมาะสม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจัดเรียงข้อมูล จนผู้วิจัยได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

ขั้นตอนที่ 2.1 การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิควิจัยอนาคต (EDFR)

2.1.1 เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 1

หลังจากที่ได้แนวคิดด้านโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมแล้ว ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต หรือ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อหาแนวโน้มโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ที่จะนำไปพัฒนาเป็นองค์ประกอบในโปรแกรมต่อไป โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะทางด้านวิสาหกิจชุมชนและการจัดการธุรกิจเชิงนวัตกรรมด้วยเทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ทั้งหมด 17 คน ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนจำนวน 6 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมจำนวน 5 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องไปตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ McMillan (1971) ที่มีข้อเสนอว่าหากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนเป็นต้นไปเป็นระดับที่ให้ผลของอัตราการลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดและคงที่ที่ระดับ 0.02 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงการลดระดับของความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก	ระดับความคลาดเคลื่อน	อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน
1-5	1.20 – 0.70	0.5
5-9	0.70 – 0.58	0.12
9-13	0.58 – 0.54	0.04
13-17	0.54 – 0.50	0.04
17-21	0.50 – 0.48	0.02
21-25	0.48 – 0.46	0.02
25-29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา: Thomas T. Macmillan, 1971 และ จิตพนธ์ ชุมเกต, 2558

จากตารางที่ 4 แสดงถึงจำนวนที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ และมีค่าความเชื่อมั่นที่ปลอดภัย โดยจำนวนผู้เชี่ยวชาญควรมีอย่างน้อย 17 คน เพื่อให้ค่าความคลาดเคลื่อนลดลงสอดคล้องกับแนวคิดของ Thomas, (1971) ที่มีข้อเสนอว่าหากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนเป็นต้นไปเป็นระดับที่ ให้ผลของอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) น้อยที่สุดและคงที่ที่ระดับ 0.02

2.1.2 เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2

หลังจากที่ได้เข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยจึงรวบรวมความเห็น ข้อเสนอแนะ นำไปสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อทำการวิจัย EDFR รอบที่ 2 เพื่อไปสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำกลับไป แล้วนำกลับไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อยืนยัน คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมให้เกิดข้อมูลที่สมบูรณ์ ประเมินค่าแบบ ลิเคิท (Likert Scale) ตั้งแต่ 1-5 ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

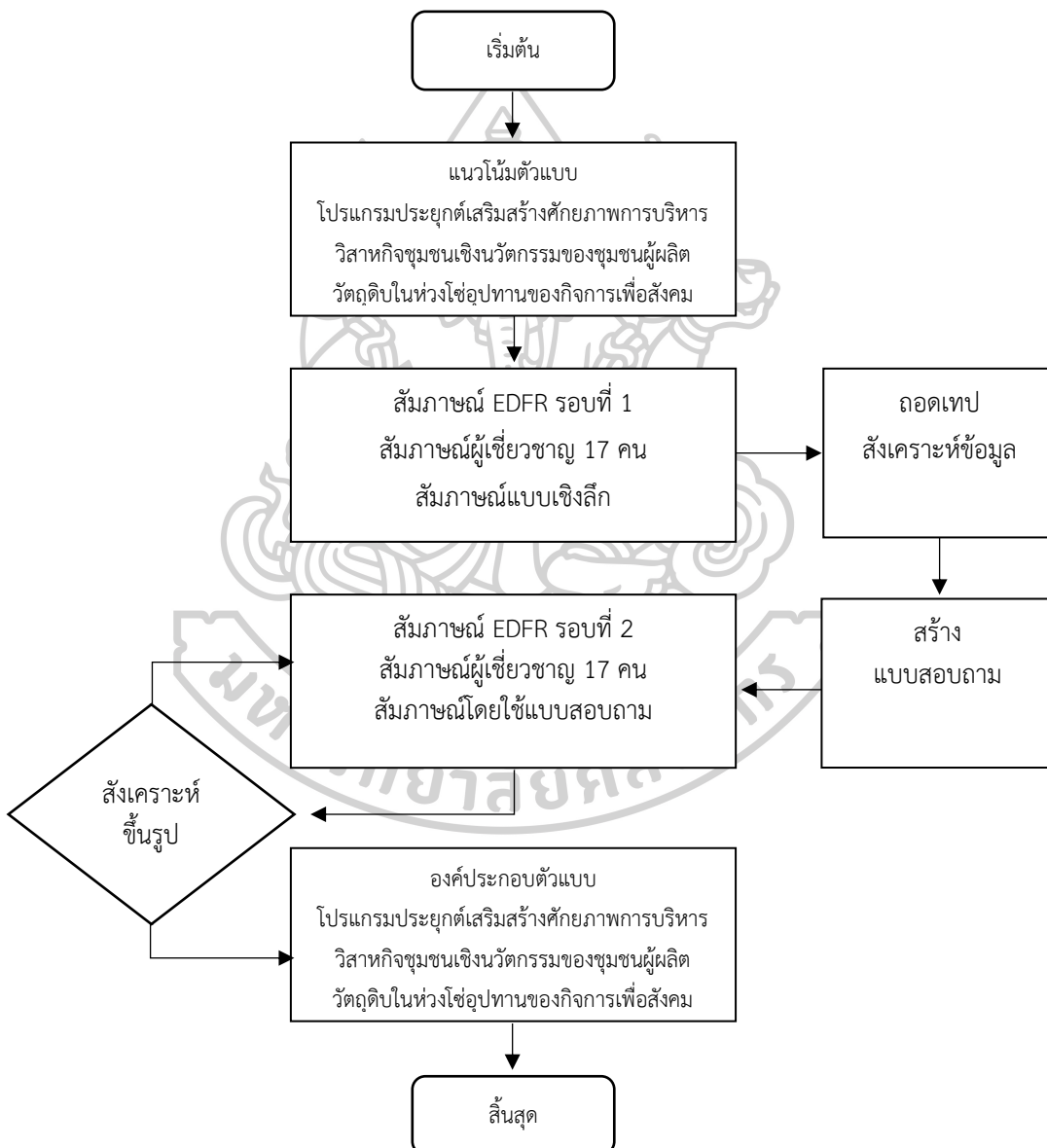
ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
1	โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้มีโอกาสเป็นไปได้จริง น้อยที่สุด
2	โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้มีโอกาสเป็นไปได้จริง น้อย
3	โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้มีโอกาสเป็นไปได้จริง ปานกลาง
4	โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้มีโอกาสเป็นไปได้จริง มาก
5	โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้มีโอกาสเป็นไปได้จริง มากที่สุด

เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การถ่วงค่าน้ำหนัก ค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งเกณฑ์ความเป็นไปได้หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น พิจารณาในระดับมากและมากที่สุด คือ ตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไปตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่ามัธยฐาน (Median) ตามเกณฑ์ความเป็นไปได้หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

ระดับค่ามัธยฐาน	การแปลความหมาย
1.00-1.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้ น้อยที่สุด
1.50-2.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้ น้อย
2.50 – 3.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้ ปานกลาง
3.50 – 4.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้ มาก
4.50 – 5.00	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้ มากที่สุด

จากตารางที่ 5-6 แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยทำการวิจัย EDRF รอบที่ 2 โดยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามใช้ระดับคะแนน 1-5 ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลที่ได้เชิงคุณภาพมาออกแบบสอบถามโดยยึดหลักทฤษฎีในการร่างแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4M แนวคิดการแบ่งปัน และ แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ โดยออกแบบสอบถามตามความคิดเห็นในหัวข้อเพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม และ ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานจากผู้เชี่ยวชาญว่าโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้เป็นไปได้มากหรือน้อยเพียงใด

ภาพที่ 11 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัยแบบอนาคต EDRF

สรุปจากภาพที่ 11 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัยแบบอนาคต EDFR จะเห็นได้ว่าขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับการโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ดังนั้นผู้วิจัยต้องมีการเตรียมการหาข้อมูล ด้านแนวโน้มตัวแบบเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนมากที่สุดโดยแนะนำหัวข้อเรื่องที่วิจัย วัตถุประสงค์ และกรอบการดำเนินงานวิจัยอีกครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 2.2 ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) กับห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ กระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และ กระบวนการปลายน้ำ

ผู้วิจัยได้นำวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้โดยผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในทุกกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ 1) กระบวนการต้นน้ำ คือ กระบวนการเตรียมแปลงและเตรียมต้นกล้าสมุนไพรมะนาว 2) กระบวนการกลางน้ำ คือ กระบวนการเก็บเกี่ยวสมุนไพรมะนาว กระบวนการอบแห้งสมุนไพรมะนาว กระบวนการบรรจุ และ การเตรียมขนส่งสมุนไพรมะนาว และ 3) กระบวนการปลายน้ำ คือ กระบวนการขนส่งสมุนไพรมะนาว และ กระบวนการรับเข้าสมุนไพรมะนาวเข้าโรงงานเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยผู้วิจัยได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบกับผู้ร่วมวิจัย ซึ่งผู้ร่วมวิจัยเป็นกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบัง ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์ เพื่อให้เหลือองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบัง และ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังในการวิจัยครั้งนี้การเตรียมผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้เชี่ยวชาญมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินการของผู้วิจัยนั้น ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดประเด็นสำคัญของงานวิจัย ได้แก่เค้าโครงวิทยานิพนธ์รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นงานวิจัยที่ศึกษา และแนวคำถามสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับทราบถึงความเป็นมาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ก่อนดำเนินการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต่อไป

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการทำวิจัยแนวคำถามสำหรับการสนทนา (guideline) และกำหนดผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) เครื่องบันทึกเสียงเครื่องบันทึกภาพ โดยการเก็บข้อมูลวิจัยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการสังเกตและวิจัยเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ได้เป็นโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ระหว่างการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย ผู้วิจัย และ ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยและมีการสังเกตและจด

บันทึก (Observation and Field note) เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ เพื่อบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ขึ้นรูปเพื่อหารูปแบบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม จากนั้นตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) ในเชิงเนื้อหาของรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรมไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปา ของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) ซึ่งเป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันสำหรับข้อมูลที่ได้จากการวัดเชิงจำแนกประเภท โดยผู้วิจัยนำรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับโปรแกรมไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม จำนวน 1 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบแนวทางเกี่ยวกับกลยุทธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้รวมถึงการตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) ตามเทคนิคแคปปาของโคเฮนสำหรับการใช้สถิติแคปปา ในกรณีมีผู้ประเมิน 3 คนขึ้นไป นั้น ฟลีส (Fleiss, 1971) ได้พัฒนาสถิติแคปปาสำหรับการประเมินที่มีผู้ประเมิน ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่เรียกว่า สถิติฟลีส แคปปา (Fleiss's Kappa Statistic) โดยค่าสูงสุดที่เป็นไปได้คือ 1.0 หมายถึง มีความเห็นพ้องต้องกันทุกฝ่ายโดยมีระเบียบวิธีวิจัยวัดความเห็นพ้องต้องกันระหว่างกลุ่มผู้ประเมินในเรื่องของการวัดเชิงจำแนกที่มีระดับการวัดอยู่ในมาตรฐานบัญญัติ โดยผู้ประเมินทั้งสองฝ่ายได้มีการจำแนกข้อมูลชุดเดียวกันจำนวน N ตัวอย่าง ออกเป็น 2 ประเภท และเป็นเหตุการณ์ ที่ไม่เกิดรวมกันเกณฑ์ การพิจารณาระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปา เป็นเกณฑ์ การพิจารณาระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปาตามแนวทางของ Fleiss and Paik (2003) ดังแสดงตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปาตามแนวทางของฟลีสส์และไคค์ (2003)

ค่าสถิติแคปปา	ระดับความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
0.75-1.00	ความสอดคล้องดีมาก
0.40-0.74	ความสอดคล้องดี
0.00-0.39	ความสอดคล้องต่ำ

ที่มา: ประสพชัย พสุนนท์, “การประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินโดยใช้สถิติแคปปา.”

โดยสามารถใช้สูตรได้ดังนี้

$$KF = \frac{P(A)-P(E)}{1-P(E)}$$

โดยมีค่าสถิติที่อธิบายคือ

เมื่อ $K = 1$ ถ้ามีความสอดคล้องอย่างสมบูรณ์

เมื่อ $K = 0$ ถ้ามีความเห็นไม่สอดคล้องกัน (No agreement among the raters)

$P(A)$ = ค่าสัดส่วนที่ k Raters ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน

$P(E)$ = ค่าสัดส่วนที่ k Raters ที่มีความสอดคล้องกันโดยบังเอิญ

ผลการตรวจสอบพบว่าระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปาที่ผ่านมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับได้นั้น ต้องอยู่ในระดับมากกว่า 0.61 หลังจากประเมินรูปแบบแนวทาง โดยใช้เทคนิค Cohen's Kappa และได้ฉันทมติผู้วิจัยจะสังเคราะห์ ขึ้นรูปเป็นรูปแบบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมจะจัดทำเป็นแพลตฟอร์มนวัตกรรมสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

2.2.5 ประเมินผลโปรแกรมประยุกต์ด้วยเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤกฤต (PERT-CPM) หลังจากได้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมาแล้วผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤกฤต (PERT-CPM) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพของการนำไปประยุกต์ลงวัดผลทดลองว่าถ้าวิสาหกิจชุมชนได้นำโปรแกรมมาใช้แล้วจะมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่กระบวนการผลิตทั้งห่วงโซ่อุปทานของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบโดยที่ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังกระบวนการโดยที่ผู้วิจัยมีรูปแบบการเก็บข้อมูลดังแสดงตามตารางที่ 8 และ ตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 8 รูปแบบตารางแสดงขั้นตอนกระบวนการเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤกฤต (PERT-CPM) การก่อนนำโปรแกรมลงไปใช้

	รายละเอียด	งานที่ต้อง ทำเสร็จ ก่อน	เวลาเร็ว สุด (a)	เวลาช้าๆ (m)	เวลาช้า สุด (b)	ค่าเฉลี่ย เวลา t_e	ค่าความ แปรปรวน V_e
A	กิจกรรมที่ 1	-	X	X	X	X	X
B	กิจกรรมที่ 2	A	X	X	X	X	X
C	กิจกรรมที่ 3	B	X	X	X	X	X
D	กิจกรรมที่ 4	C	X	X	X	X	X
E	กิจกรรมที่ 5	D	X	X	X	X	X
F	กิจกรรมที่ 6	E	X	X	X	X	X
G	กิจกรรมที่ 7	F	X	X	X	X	X

a แทน ระยะเวลาดำเนินของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังที่ใช้เวลาเสร็จเร็วที่สุด (Optimistic Duration)

m แทน ระยะเวลาดำเนินของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังใช้เวลาแล้วเสร็จเป็นส่วนใหญ่ (Most Likely Duration)

b แทน ระยะเวลาดำเนินของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังที่ใช้เวลาเสร็จ เป็นอย่างช้าที่สุด (Pessimistic Duration)

t_e แทน ระยะเวลาดำเนินของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังโดยเฉลี่ยแต่ละ กิจกรรม (Average Duration)

V_e แทนค่าความแปรปรวนของกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังแต่ละกิจกรรม (Variance)

$t_e = (a + b + 4m) / 6$ คือ ค่าเฉลี่ยเวลาระยะเวลาดำเนินกิจกรรมของกิจกรรมของ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง

$V_e = ((b - a) / 6)^2$ คือ ค่าความแปรปรวนของระยะเวลาดำเนินกิจกรรมของกิจกรรมของ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง

โดยที่ X คือ ค่าคะแนนที่เป็นตัวเลขของระยะเวลาและค่าความแปรปรวนของกิจกรรมของ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง

ตารางที่ 9 รูปแบบตารางแสดงขั้นตอนกระบวนการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธี วิฤตหลังนำไปโปรแกรมลงไปใช้

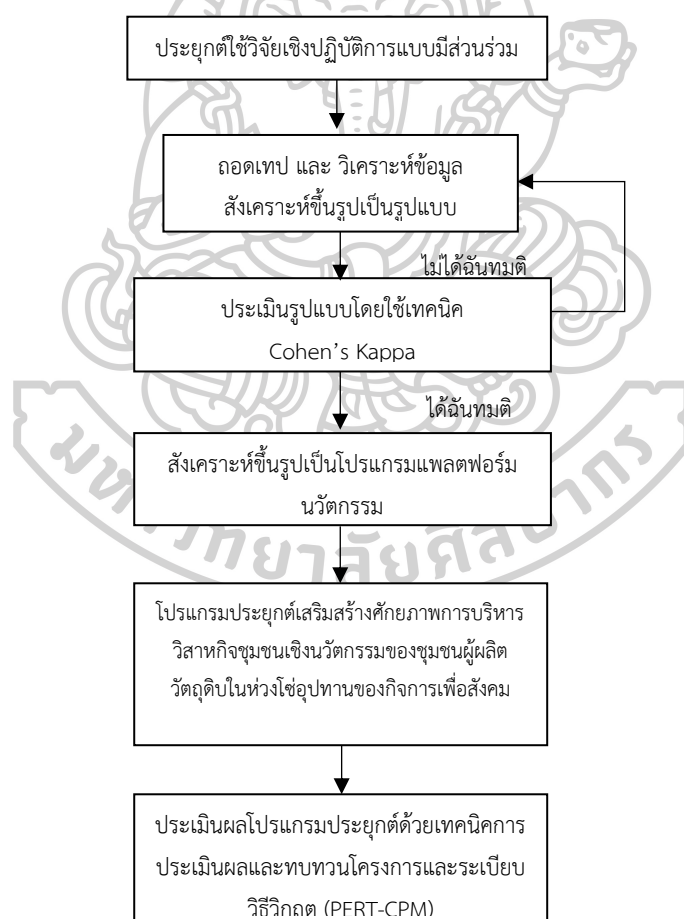
กิจกรรม หลัง	รายละเอียด	กิจกรรมที่ ทำก่อน	ระยะเวลา	ค่าความ แปรปรวน
A	กิจกรรมประเภทที่1	-	X	X
B	กิจกรรมประเภทที่2	A	X	X
C	กิจกรรมประเภทที่3	B	X	X
D	กิจกรรมประเภทที่4	C	X	X
E	กิจกรรมประเภทที่5	D	X	X
F	กิจกรรมประเภทที่6	E	X	X
G	กิจกรรมประเภทที่7	F	X	X

จากตารางที่ 8 และ ตารางที่ 9 เป็นตารางการเก็บข้อมูลในพื้นที่แปลงปลูกในชุมชนและเป็น สมุนไพรประเภทเดียวกันทั้งหมดโดยผู้วิจัยต้องลงพื้นที่ไปวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) และผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วน ร่วม โดยที่จำเป็นต้องมีการสังเกตและจดบันทึกถึงกระบวนการทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจ ชุมชนเป้าหมาย ซึ่งกระบวนการนี้อาจมีการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก ลง เพาะปลูก ดูแลสมุนไพร เก็บเกี่ยว แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน ขนส่ง หรืออื่นๆ ในแบบเดียวกันโดย ที่ผู้วิจัยยังต้องเก็บข้อมูลระยะเวลาดำเนินกิจกรรมแล้วเสร็จเร็วที่สุด ช้าที่สุด หรือทำซ้ำๆกันมากที่สุด เพื่อมาหาค่าเฉลี่ย และค่าความแปรปรวนแต่ละกิจกรรมและผู้วิจัยให้ความสำคัญในเรื่องของการเลือก

แหล่งที่ได้มาของข้อมูลให้มีความเที่ยงตรง เกณฑ์ที่ได้ของการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤต (PERT-CPM)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งเกณฑ์การตัดสินใจในการเก็บข้อมูลได้แก่ 1) เกณฑ์ประเภทของชนิดสมุนไพรเพราะประเภทของสมุนไพรแต่ละประเภทมีระยะเวลาของกิจกรรมที่ต่างกันโดยที่ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ไว้ในการเก็บข้อมูลของสมุนไพรประเภทหญ้าปักกิ่งและฟ้าทะลายโจรซึ่งเป็นสมุนไพรที่ได้รับความนิยมของชุมชน 2) เกณฑ์ขนาดของพื้นที่ปลูกสมุนไพรของเกษตรกรความแตกต่างไม่เกิน 1-3 ไร่ ต่อแปลงเพราะขนาดของพื้นที่มีผลโดยตรงของในแต่ละกิจกรรม 3) เกณฑ์จำนวนสมาชิกที่ปลูกสมุนไพรจำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกเก็บข้อมูลจากสมาชิกที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะทดลองใช้โปรแกรมจากการแนะนำของหัวหน้าชุมชน

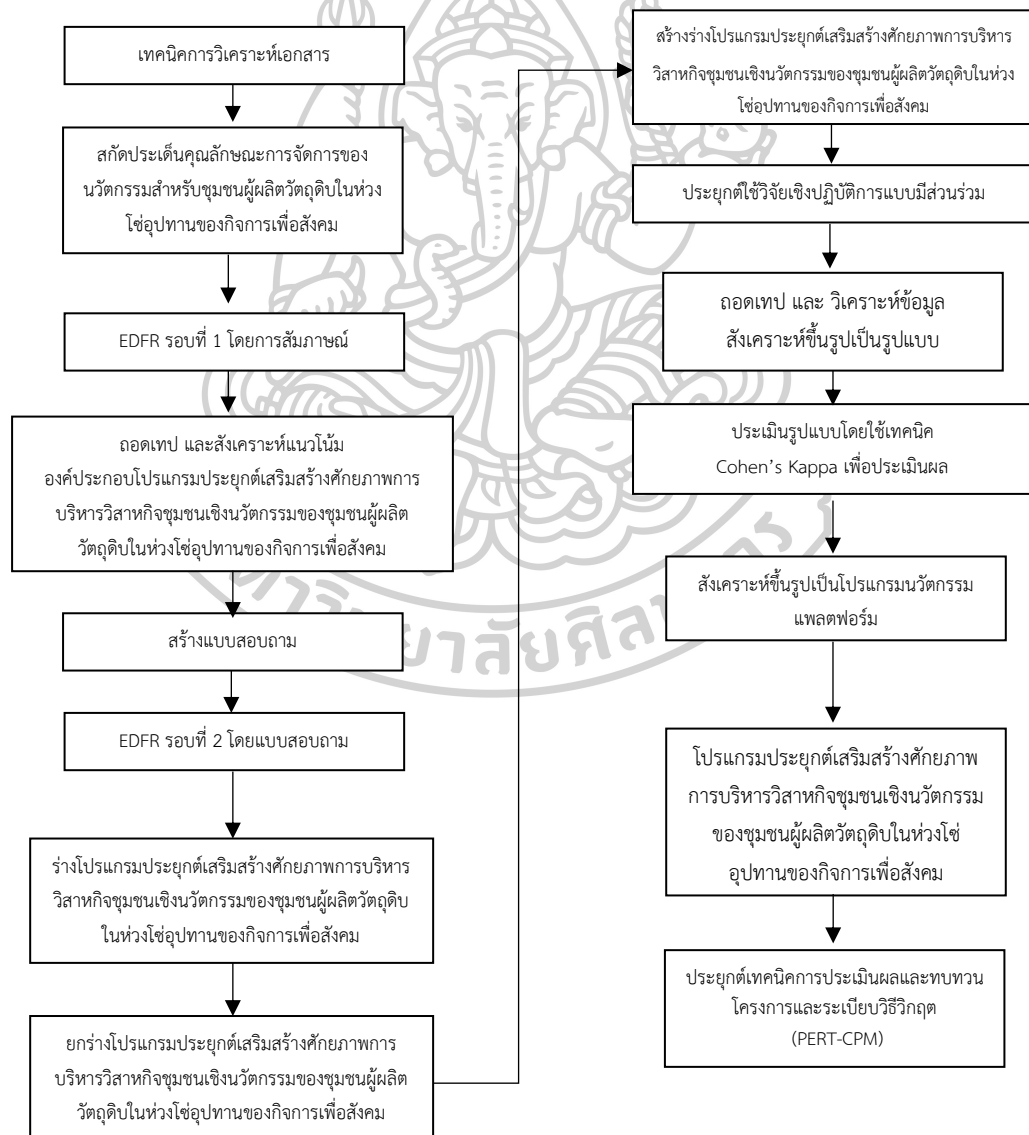
ทั้งนี้จากขั้นตอนต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดของประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการทั้งหมดดังแสดงในรูปภาพที่ 12

ภาพที่ 12 แผนผังแสดงขั้นตอนแสดงกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สรุปจากภาพที่ 12 ผู้วิจัยเริ่มวิจัยด้วยการวิจัยคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยผู้ร่วมวิจัยเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบัง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์เพื่อให้เหลือองค์ประกอบของโปรแกรมแพลตฟอร์มนวัตกรรม ที่ได้ไปประเมินโดยใช้เทคนิค Cohen's Kappa หลังจากได้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม สุดท้ายผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิผลของการนำไปประยุกต์ลงประเมินผล

ทั้งนี้จากขั้นตอนต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดของทั้ง 2 ขั้นตอนต่างๆ ตามกระบวนการทั้งหมดโดยใช้แผนผังงาน (Flowchart) ดังแสดงในรูปภาพ 13

ภาพที่ 13 สรุปแผนผังขั้นตอน (Flowchart) การดำเนินการวิจัยทั้งหมด

จากภาพที่ 13 สรุปแผนผังขั้นตอน (Flowchart) แสดงให้เห็นถึงแผนภาพสรุปกระบวนการวิจัยเรื่องการพัฒนาพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมสามารถอธิบายได้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยนี้เริ่มจากนวัตกรรมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการประยุกต์การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory), การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กำหนดแนวคิดองค์ประกอบและแนวทาง ขั้นตอนที่ 2.1 ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมและองค์ประกอบเชิงนวัตกรรมด้านต่างๆ ทำให้เกิดการสังเคราะห์แนวคิดด้านเทคนิคการบริหารที่ใช้นวัตกรรมเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเสริมสร้างศักยภาพการบริหาร เมื่อได้แนวคิดมาแล้วจึงนำไปดำเนินการสกัดให้ได้องค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่กระบวนการของแนวคิดเชิงนวัตกรรม และสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิควิจัยอนาคต EDFR รอบที่ 1 ด้วยแบบสัมภาษณ์ และรอบที่ 2 ด้วยแบบสอบถามหลังจากนั้น ขั้นตอนที่ 2.2 จากนั้นได้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ร่วมวิจัยเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้โปรแกรมและโปรแกรมที่ได้ไปประเมินระดับความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยใช้เทคนิค Cohen's kappa ตามแนวทางของฟลิสส์ และ เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิกฤต (PERT-CPM) เพื่อประเมินผลดังนั้นจะได้โปรแกรมที่สามารถนำมาใช้ได้และก่อให้เกิดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างโปรแกรมประยุกต์ที่มีแนวคิดจากแพลตฟอร์มนวัตกรรมใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบพหุวิธี (multi methods) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (EDFR: Ethnographic Delphi Future Research) และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) รวมถึงวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปา ของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) ซึ่งเป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันสำหรับข้อมูลที่ได้จากการวัดเชิงจำแนกประเภทผู้วิจัยได้วิจัยอย่างเป็นขั้นตอน รวมถึงได้ประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) เพื่อดูการพัฒนาในการจัดการของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรอินทรีย์บ้านดงบังหลังการนำโปรแกรมประยุกต์ไปใช้ต่อไป โดยการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยการวิจัยเอกสารนั้นเกี่ยวข้องกับ แนวคิดด้านนวัตกรรมโดยที่เน้นแพลตฟอร์มนวัตกรรม แนวคิดทรัพยากรการบริหาร แนวคิดการแบ่งปัน แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ แนวคิดการพัฒนาองค์กร ซึ่งดำเนินการโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการการบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารสำหรับวิสาหกิจชุมชน ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา และ Internet จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสารทั้งองค์ประกอบ วิธีการ และขอบเขต จัดกลุ่มทฤษฎีและแนวคิดที่มีความเหมือน ใกล้เคียง และมีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม องค์ประกอบจากการทบทวนวรรณกรรมโดยการใช้ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบและสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์ และ 2) การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิควิจัยอนาคต EDFR 2รอบ และหลังจากนั้นนำไปทำการทดลองใช้และพัฒนาคู่มือเกณฑ์การประเมินทดลองด้วยประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) แล้วนำไปตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปา ของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) เพื่อประเมินผล ซึ่งเป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากำหนดแนวโน้มองค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยเทคนิคการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี ข้อมูลสนับสนุน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการร่างเกณฑ์โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารในระดับทุติยภูมิ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารและศึกษาทฤษฎีที่มีความเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนในการนำไปสร้างโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมในการศึกษาทฤษฎีด้านนวัตกรรมสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ผลการศึกษาแนวคิดในประเด็นเกี่ยวกับโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชน พบว่า บ้านดงบังเดิมเป็นป่าผืนใหญ่ล้อมรอบไปด้วยป่าชาวบ้านส่วนใหญ่เน้นอาชีพการทำนา ต่อมาเปลี่ยนอาชีพเป็นชาวสวนไม้ดอกไม้ประดับๆ ในปี พ.ศ. 2543 ชุมชนบ้านดงบังจึงได้ก่อตั้ง กลุ่มสมุนไพรมันดงบัง โดย นายสมัย คุณสุข ผู้นำกลุ่มสมุนไพรมันดงบัง ประกอบกับได้รับการสนับสนุนเรื่องสมุนไพรมันดงบังจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งเป็นโรงพยาบาลนำร่องเรื่องการแพทย์ทางเลือกและการนำสมุนไพรมันดงบังมาใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ และมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคมที่พัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนโดยใช้เกษตรอินทรีย์อีกทั้งโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ให้เภสัชกรเข้าไปแนะนำขั้นตอนการผลิตพืชสมุนไพรมันดงบังเน้นเกษตรอินทรีย์ กระบวนการจัดการ การปลูกผลผลิต การกระจายรายได้ การจัดการระบบบัญชี โดยมุ่งเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นแหล่งวัตถุดิบสมุนไพรมันดงบังเกษตรอินทรีย์ระดับมาตรฐานสากล และ ด้วยความเชี่ยวชาญที่สั่งสมประสบการณ์มานานของชาวบ้านดงบังตั้งแต่สมัยครั้งยังเป็นหมู่บ้านสมุนไพรมันดงบัง จนมีการเพาะเลี้ยงและผลิตสมุนไพรมันดงบังจำหน่ายให้กับโรงพยาบาลอภัยภูเบศรเป็นที่เชื่อถือได้ในมาตรฐานของสวนสมุนไพรมันดงบัง ในปัจจุบันกลุ่มสมุนไพรมันดงบังได้พัฒนาชุมชนไปเป็นวิสาหกิจชุมชนแล้วโดยที่สมุนไพรมันดงบังมีจำนวนหลายร้อยชนิด เช่น หย้า ปักกิ่ง ฟ้าทะลายโจรหญ้าหนวดแมว เสลดพังพอน ต้นยอ ขุมเห็ด พลุ ต้นรางจืด บอระเพ็ด อัญชัน และมะระขี้นก เป็นต้น แต่ละชนิดก็จะให้สรรพคุณที่แตกต่างกันไป ในปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบังนั้นมีสมาชิกมากกว่า 10 คนขึ้นไปและสมาชิกทั้งหมดมีความคิดเรื่องผู้ประกอบการผลิต การขาย การแปรรูป การบริหาร โดยคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่เกิดจากภายในท้องถิ่นจึงรวมตัวก่อตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ (Phongphit, 2005) โดยที่วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบังมีความเป็นเจ้าของชุมชนที่ตั้งใจร่วมมือกันสร้างผลผลิตมาจากกระบวนการภายในชุมชน รวมถึงชุมชนมีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลและยังมีการสืบทอดภูมิปัญญา มีการบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ มาประสานสัมพันธ์ต่อกันและกัน มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และยังมีเป้าหมายในการพึ่งพาตนเองเพื่อความยั่งยืนเป็นหลัก (Inwang et al., 2011) แต่ในยุคสมัยนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต่างก็หาจะทางใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตสินค้าบริการ หรือนวัตกรรมที่เป็นสินค้าใหม่เพื่อสร้างประโยชน์เชิงธุรกิจให้กับองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากนวัตกรรมนั้นสามารถทำให้องค์กรมีกำไรจากการเป็นผู้ผูกขาด หรือ ได้เปรียบในการแข่งขัน และเหตุนี้ทำให้

ผู้ประกอบการบางรายพยายามที่จะลอกเลียนแบบนวัตกรรม (Schumpeter, 2003) ซึ่งนวัตกรรมยัง คือ ความคิด การปฏิบัติ หรือ สิ่งใหม่สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่นำไปใช้ นวัตกรรมยัง หมายถึงสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในธุรกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตการจัดจำหน่ายและไม่ว่าจะเป็นสินค้า หรือบริการ (Betje, 1998) แนวคิดต่างๆ ในเชิงนวัตกรรมจากการวิจัยเอกสารได้แต่ละองค์ประกอบ นั้นมีผลลัพธ์ที่ได้ต่างกันแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบด้วย 9 องค์ประกอบที่มาจากการศึกษาเอกสาร ได้แก่ 1) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation) 2) นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) 3) นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation) 4) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation) 5) นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) 6) นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation) 7) แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) 8) นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) และ 9) นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) แต่จากที่กล่าวมาทั้งหมดในเชิงของคำว่านวัตกรรม นวัตกรรมที่เกิดขึ้นทั้ง 9 ด้านจะเห็นได้ว่านวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอาจมี หลายองค์ประกอบหลายปัจจัยซึ่งปัจจัยภายนอกที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมหลักมี ความสอดคล้องและน่าสนใจหากจะนำมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอีกทั้งในปัจจัยภายนอกที่ช่วย ผลักดันด้านนวัตกรรมทั้งหมดมีแนวคิดแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) เป็นองค์ประกอบที่แนวคิดด้านนวัตกรรมที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังมองข้ามและยังไม่มี หน่วยงานไหนผลักดันอย่างเต็มที่ ดังนั้นแนวคิดนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) จึงเป็นนวัตกรรมที่จะเป็น ประโยชน์และการยอมรับ เทคโนโลยีของคนในชุมชนนั้นก็ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เนื่องจากทัศนคติ ความเชื่อของ บุคคลที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการตอบรับในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ (Hart et al., 2010) และการที่จะทำให้ผู้ประกอบการชุมชนสนใจปรับตัวใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรมนั้น ต้องทำให้ผู้ประกอบการชุมชนสนใจถึงประโยชน์และพอวิสาหกิจชุมชนเข้าใจในคุณภาพก็จะทำ ให้เกิดความสำเร็จของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในระยะยาว และจะทำให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตไป ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital transformation) ได้อย่างมั่นคง เข้มแข็ง และยั่งยืน

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนพบว่าองค์ประกอบ ต่างๆที่จะทำให้แพลตฟอร์มนี้สามารถบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนนี้ได้มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ทรัพยากรการบริหารด้าน กำลังคนหรือสมาชิก (Man) การเงินหรือเงินทุน (Money) อุปกรณ์ หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การแบ่งปัน (Sharing) และการให้ข้อมูล ป้อนกลับ (Feedback) โดยผลการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบสามารถแยกได้ดังนี้

1) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) คือ คนงาน พนักงาน หรือบุคลากรทั้งจากภายในและ ภายนอก ในที่นี้คือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่ของกิจการเพื่อสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่ สำคัญที่สุด เพราะการทำกิจการหรือดำเนินการใดๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคน ทั้งในด้านความคิด การวางแผน การดำเนินการ หรือจัดการทำให้เกิดผลทางการจัดการทุกรูปแบบ การพัฒนาคน โดยเฉพาะสมาชิกในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการได้

เหมือนกับที่ MacLeod et al., (1991) กล่าวว่าทรัพยากรควรใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากรในชุมชน ความหมายของธุรกิจชุมชนคือการพัฒนาคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนสำคัญที่สุด

2) เงินทุน (Money) คือ เงินหรือทุน ที่ใช้ในการดำเนินกิจการทั้งจากเงินทุนภายในและภายนอก ในการจะเริ่มประกอบกิจการเงินทุนถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด เพราะการทำกิจการทุกอย่างไม่สามารถดำเนินได้ดีหากขาดทุนในการดำเนินงาน กล่าวได้ว่าการทำกิจการทุกอย่างจะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจการและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งวัสดุของ วัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ผลิตภัณฑ์ บริการหรืออุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งมีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้า และในบริบทของวิสาหกิจชุมชน ทุนด้านนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญอันดับต่อมา เพราะทุกวิสาหกิจชุมชน ต้องอาศัยสิ่งที่ได้ในกลุ่มนี้มาใช้ในการผลิต ดังนั้นต้องรู้จักบริหารจัดการวัตถุดิบ ให้มีประสิทธิภาพสามารถมีเพียงพอในการผลิต บริหารจัดการให้ได้ต้นทุนที่ต่ำในการผลิต และทำให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

3) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้หรืออุปกรณ์ อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการ การบริหารเครื่องจักร โดยให้มีการใช้เครื่องจักรให้เกิดความคุ้มค่า มีการควบคุมคุณภาพเครื่องจักร การดูแลรักษา การปรับปรุงสภาพการทำงานให้ที่อยู่เสมอ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด โดยเน้นคุณภาพความเที่ยงตรงสูง ใช้เวลาน้อย และมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดโดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมาให้มีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนดดังนั้นจึงกำหนดให้สมาชิกทุกคน ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดีโดยมีการฝึกฝนและทำความเข้าใจ รวมถึงเทคนิคต่างๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษาและป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้

4) การจัดการ (Management) คือ วิธีการ ขั้นตอน หรือขบวนการในการทำงานหรือการผลิต ซึ่งปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับต่อมา เพราะความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมที่มีนั้น จะต้องมาจากการปฏิบัติงานและขั้นตอนของการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจที่ดี ต้องมีการจัดการ การวางแผน การติดตาม การตรวจสอบ และการควบคุมการผลิตหรือการดำเนินกิจกรรม โดยกำหนดให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบริหารวิธีปฏิบัติงาน ต้องมีการพัฒนาขั้นตอนการทำงาน นำเอาความรู้เทคโนโลยีใหม่ และวางแผนขบวนการทำงานให้ดี มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ประหยัดเวลา สามารถติดตามตรวจสอบได้ง่าย และกระบวนการจัดการบริหารควบคุม เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) แบ่งปัน (Sharing) ในมุมของการทำวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะในสังคมวัฒนธรรมตะวันออก เช่นประเทศไทยอาจมีอยู่ภายในชุมชนอยู่แล้วแต่การยกแนวคิดการแบ่งปันมาเป็นหนึ่งในปัจจัยของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมจะถือได้ว่าเป็นการนำแนวคิดที่เป็นด้านบวก มาสนับสนุนสิ่งที่มีประโยชน์ให้มีรูปธรรมจับต้องเป็นแนวทางปฏิบัติได้มายิ่งขึ้น ซึ่ง Andrew (2015) พบว่าประเด็นเรื่องการพึ่งพาซึ่งกันและกันเป็นการจัดการความเสี่ยงซึ่งเป็นเหตุผลเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ

สำหรับการลงทุนทำธุรกิจชุมชน ดังนั้นเหตุผลในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรกังวลมากเพราะความยั่งยืนในระยะยาวมีความจำเป็นมากกว่าความสามารถในการทำกำไรในระยะสั้น ความร่วมมือทางธุรกิจกับชุมชนนั้นจะสร้างความเข้มแข็งทางการแข่งขันที่หลากหลาย

6) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน โดยเป็นการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ (โรงงาน) และผู้รับข้อมูลป้อนกลับ (ชุมชน) ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับข้อมูลป้อนกลับ ทราบว่าตนนั้น มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร หรือตรงตามเป้าหมายของ หน่วยงานหรือไม่ และจะต้องแก้ไข การทำงานในส่วนใดบ้าง เพื่อช่วยให้ ผู้รับข้อมูลป้อนกลับได้ตระหนักในตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มผลการปฏิบัติงานให้ตรงตาม เป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

ผลการศึกษาแนวคิดในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนไปเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาในรูปแบบนี้ต้องนำแนวคิดการพัฒนาองค์การนำมาปรับใช้ การพัฒนาองค์การหรือวิสาหกิจชุมชนนั้นมีรูปแบบขั้นตอนทั้งที่เกิดจากภายในและภายนอกดังนั้นการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมีความจำเป็นต้องศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน วิจัยวิจัย ออกแบบ เลือกรุ่นเครื่องมือ ประเมินโปรแกรมการพัฒนา และนำไปใช้ให้ได้อย่าเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนตามจุดประสงค์ให้มากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรม ประกอบกับการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพบริบท ชุมชนจึงสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

นักวิจัย/นักวิชาการ	องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม						
	โปรแกรมประยุกต์	ต้นน้ำ		กลางน้ำ		ปลายน้ำ	
	แพลตฟอร์มนวัตกรรม	ทรัพยากรการบริหารการเงิน	การแปรรูป	ทรัพยากรการบริหารอุปกรณ์หรือเครื่องจักร	ทรัพยากรการบริหารกำลังคนหรือสมาชิก	ทรัพยากรการบริหารจัดการ	การให้ข้อมูลป้อนกลับ
A. Maszke 2017		✓		✓	✓	✓	
Bergvall-Kåreborn et al., 2009	✓						
Botsman and Rogers, 2010			✓				

ตารางที่ 10 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (ต่อ)

นักวิจัย/นักวิชาการ	องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม						
	โปรแกรมประยุกต์	ต้นน้ำ		กลางน้ำ		ปลายน้ำ	
	แพลตฟอร์มนวัตกรรม	ทรัพยากรการบริหารการเงิน	การแปรรูป	ทรัพยากรการบริหารอุปกรณ์หรือเครื่องจักร	ทรัพยากรการบริหารกำลังคนหรือสมาชิก	ทรัพยากรการบริหารการจัดการ	การให้ผลตอบแทนกลับ
Cullen et al., 2014	✓						
Davies et al., 2018	✓						
Eidt et al., 2020	✓						
Esparcia, 2014	✓						
Faure et al., 2018	✓						
Felson and Spaeth, 1978			✓				
Fine, 1980			✓				
F. De Felice, A. Petrillo, S. Monfreda 2013		✓		✓	✓	✓	
Hellriegel and Slocum, 2004							✓
Howaldt and Schwarz, 2010	✓						
Ingram, 2015	✓						
Imai Masaaki, 1986							✓
Jaruzelski et al., 2013	✓						
Jay Christoph and Joseph, 2005							✓
J.H. Christoph and Joseph, 2010							✓
K. Vogt, A. Kujawniska, 2014		✓		✓	✓	✓	
Lamberton, 2016			✓				
Masaaki Imai, 2018		✓		✓	✓	✓	
Martin, 2016			✓				
Max Weber, 1864		✓		✓	✓	✓	
Mochal, 2006							✓
Mothe and Nguyen, 2010, 2012	✓						

ตารางที่ 10 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (ต่อ)

นักวิจัย/นักวิชาการ	องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม						
	โปรแกรมประยุกต์	ต้นน้ำ		กลางน้ำ		ปลายน้ำ	
	แพลตฟอร์มนวัตกรรม	ทรัพยากรการบริหารการเงิน	การแปรรูป	ทรัพยากรการบริหารอุปกรณ์หรือเครื่องจักร	ทรัพยากรการบริหารกำลังคนหรือสมาชิก	ทรัพยากรการบริหารการจัดการ	การให้ข้อมูลย้อนกลับ
MÖHLMANN, 2015			✓				
Mulgan et al., 2001, 2007	✓						
Nederlof et al., 2011	✓						
Rowley et al., 2011	✓						
Rossi et al., 2019	✓						
S. Borkowski, M. Ingaldi 2015		✓		✓	✓	✓	
Sanyang et al., 2016	✓						
Schut et al., 2016, 2018	✓						
Schneider and Valacich, 2011							✓
Sparrow and Traoré, 2018	✓						
Slee, 2013			✓				
Swaans et al., 2013	✓						
Owyang et al., 2014			✓				
Piscicelli, Cooper, and Fisher, 2015			✓				
Thanyarattakul, 2018	✓						
Tussyadiah, 2015			✓				
Totin, 2020	✓						
Vissoh et al., 2017	✓						
จารุณี หนูละออง, 2558	✓						
ดอกจันทร์ คำมีรัตน์ และ คณะ, 2552		✓		✓	✓	✓	
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2548		✓		✓	✓	✓	
ภัทรานิชรุทธ์ และ อีระวัฒน์, 2559	✓						
สุพานี สกฤษฎ์วานิช, 2549							✓

ตารางที่ 10 แสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (ต่อ)

นักวิจัย/นักวิชาการ	องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม						
	โปรแกรมประยุกต์	ต้นน้ำ		กลางน้ำ		ปลายน้ำ	
	แพลตฟอร์มนวัตกรรม	ทรัพยากรการบริหารการเงิน	การแบ่งปัน	ทรัพยากรการบริหารอุปกรณ์หรือเครื่องจักร	ทรัพยากรการบริหารกำลังคนหรือสมาชิก	ทรัพยากรการบริหารจัดการ	การให้ข้อมูลป้อนกลับ
ตุลา มหามสุธานนท์ 2545		✓		✓	✓	✓	
อุทัย เลหาวิเชียร 2544		✓		✓	✓	✓	
อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัชฌุกรม, 2551							✓
รวม	23	10	10	10	10	10	8

จากตารางที่ 10 แสดงผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีผลต่อโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) จำนวน 23 เอกสาร และประกอบด้วยจำนวน 6 องค์ประกอบ คือ การเงิน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) แบ่งปัน (Sharing) จำนวน 10 เอกสาร และการเสนอและย้อนกลับ (Feedback) จำนวน 8 เอกสาร

จากข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยเอกสารข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่ถือได้ว่าเป็นโปรแกรมนำเข้า(Input)โดยที่มีกระบวนการดำเนินการผ่านโปรแกรมแอปพลิเคชันผ่านสมาร์ทโฟนเป็นกระบวนการ (Process) โดยที่วิสาหกิจชุมชนจะทำงานผ่านโปรแกรม (Outcome) โดยมีทั้ง 6 องค์ประกอบ (4MFS) ได้แก่ ทรัพยากรการบริหารการเงินหรือเงินทุน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การแบ่งปัน(Sharing) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) โดยที่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (Outcome) ที่วิสาหกิจชุมชนจะได้คือการเพิ่มผลผลิต การลดระยะเวลาการทำงาน ต้นทุนเท่าเดิมผลผลิตมากขึ้นดังภาพที่ 14

INPUT (ปัจจัยนำเข้า)	PROCESS (กระบวนการใช้)	OUTPUT (ผลผลิต)	OUTCOME (ผลลัพธ์)
Innovation ด้าน E-Platform Application ใน Smartphone	การใช้ Application Innovation ด้าน E-Platform	ความรู้ที่ได้จาก Innovation E-Platform และ องค์ประกอบ 4M+S+F Money, Man, Machine, Management, Sharing and Feedback	ศักยภาพการบริหารที่เพิ่มมากขึ้น ลดเวลาการทำงานลง

ภาพที่ 14 รูปแบบเชิงระบบของแพลตฟอร์มนวัตกรรม

จากภาพที่ 14 ผลจากการวิจัยเอกสารเชิงสรุปประเด็นพบว่าการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยสรุป ในลักษณะการเปรียบเทียบกับทฤษฎีระบบที่เริ่มจากปัจจัยนำเข้า (Input) ที่เป็นความรู้องค์ประกอบ ที่ผลักดันความสำเร็จของการที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนประยุกต์ไปเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมโดยที่ใช้แพลตฟอร์มนวัตกรรมมาเป็นปัจจัยนำเข้าสู่ชุมชน และเมื่อชุมชนเข้าสู่กระบวนการใช้โปรแกรม (Process) ซึ่งเป็นการนำปัจจัยนำเข้ามาดำเนินการ การประยุกต์จัดการในชุมชนโดยคำนึงถึงการจัดการห่วงโซ่อุปทานและการประยุกต์ใช้โมเดลกลยุทธ์การจัดการผ่านนวัตกรรมที่มีองค์ประกอบแนวคิดทฤษฎีอยู่เบื้องหลังเป็นผลผลิต (Output) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดำเนินงานให้ชุมชนเพิ่มศักยภาพการบริหารลดเวลาการทำงานเป็นผลลัพธ์ (Outcome) และหากแบ่งตามทฤษฎีเชิงระบบมาอธิบายตามห่วงโซ่อุปทานจะสามารถแบ่งได้ดังนี้ 1) ต้นน้ำ คือกระบวนการบริหารจัดการวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานนั้นคือการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรจากกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จะเป็นกลุ่มที่ต้องเข้าใจถึงปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการใช้โปรแกรม (Process) เพราะจะเป็นส่วนที่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง 2) กลางน้ำ กระบวนการต่างๆที่สามารถบูรณาการร่วมงานหลักต่าง ๆ ทั้งหมด ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การผลิต การตลาดการขาย การเงินการบัญชี และการบริหารทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกันและกลางน้ำในห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง คือการที่นำวัตถุดิบจากกระบวนการผลิตมาแปรรูปก่อนที่จะส่งไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพราะฉะนั้น ผลผลิต (Output) ของโปรแกรมประยุกต์ที่มีความรู้จากองค์ประกอบของโปรแกรมก็จะมีประโยชน์ส่งผลให้ปลายน้ำ คือกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และ โรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ได้ผลลัพธ์ (Outcome) เป็นศักยภาพการบริหารที่เพิ่มมากขึ้นกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังทำให้ลดเวลาการทำงานลง โรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็สามารถมีผลผลิตที่มั่นคงและมากขึ้นไปอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 2.1 การสร้างเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคนิค วิจัยอนาคต (EDFR)

การใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR รอบที่ 1 ในการวิจัย เพื่อสังเคราะห์ และพัฒนา
แนวโน้มตัวบ่งชี้องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรูปแบบพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้าง
ศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการ
เพื่อสังคม การวิจัยอนาคต EDFR รอบที่ 2 เพื่อเป็นการยืนยันองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบ
ย่อยโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต
วัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ที่ได้พัฒนาขึ้นจาก EDFR รอบที่ 1 และวิเคราะห์ความ
ตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาค่าฐานนิยม(Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile
range) เพื่อสังเคราะห์ขึ้นรูปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบ EDFR รอบที่ 1

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 3 กลุ่ม โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ
ที่ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1) นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการ
จัดการ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจชุมชน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมทั้งสิ้น 17 คน เกี่ยวกับการ
พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต
วัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ผลการสัมภาษณ์ได้จัดองค์ประกอบหลักได้ 4 ด้าน คือ
แพลตฟอร์มนวัตกรรม ทรัพยากรการบริหาร การแข่งขัน และการให้ข้อมูลป้อนกลับ ตามความ
คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นพ้องต้องกันดังนี้

ประเด็นสำคัญขององค์ประกอบหลักด้านต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญให้ไว้

ด้านที่ 1 แพลตฟอร์มนวัตกรรม(Technology Innovation Platform)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นมีความ
สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญที่ 13 ที่กล่าวว่า

“คำว่าแพลตฟอร์มในปัจจุบันมีหลากหลายกลุ่มที่นำไปใช้ และ ก็เป็นเรื่องที่มากด้วยหาก
จะมีการนำเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มเข้ามาใช้กับกลุ่มเกษตรกร ชุมชน หรือ วิสาหกิจชุมชน แต่ถ้า
จะนำไปใช้ในกลุ่มเกษตรกร ชุมชน หรือ วิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยต้องคิดถึงการทำที่ทำให้ชุมชน
เปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรม แนวคิดการพัฒนาองค์กร แนวคิดเรื่องการใช้เทคโนโลยี
ผู้วิจัยก็ต้องนำเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน ชุมชนจะใช้ก็ต่อเมื่อแก้ปัญหาได้ เพราะการให้
ชุมชนได้เข้าใจอะไรใหม่ๆเป็นเรื่องท้าทาย หากเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มที่พัฒนาสร้างความยุ่งยาก
มากขึ้นหรือไม่สร้างประโยชน์ก็จะทำให้เทคโนโลยีหรือแพลฟอร์มนั้นไม่สามารถไปต่อได้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 14 ที่กล่าวว่า

“แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องที่ใหม่กับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่เป็นเกษตรกร และยิ่งกว่านั้น หากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ดังนั้นนอกจากเบื้องหลังทางการจัดการที่ดี ผู้พัฒนาต้องออกแบบหน้าตาการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย User friendly ให้ได้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 15 ที่กล่าวว่า

“แพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาเพื่อวิสาหกิจในห่วงโซ่อุปทานเป็นเรื่องที่ดีและจะมีประโยชน์มากในยุคปัจจุบันแต่ที่สำคัญที่สุดแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้จัดทำขึ้นมาต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการจัดการมาอยู่เบื้องหลัง ที่สำคัญอีกอย่างคือผู้พัฒนาต้องรู้ว่าแพลตฟอร์มที่ได้มานั้นใครเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย Customer journey เป็นอย่างไร ใครที่เป็นคนดูแลระบบ ใครจะเป็นผู้ได้ผลประโยชน์ที่แท้จริงจากแพลตฟอร์มนี้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 16 ที่กล่าวว่า

“ในยุคของคำว่า Internet of thing หรือ big data คำว่าแพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องปกติมาก แพลตฟอร์มใหม่ๆเกิดขึ้นมามากมาย แต่จะมีผู้พัฒนาเพียงไม่กี่คนที่จะสนใจในกลุ่มของเกษตรกร กลุ่มของวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นการที่จะทำแพลตฟอร์มเพื่อกลุ่มๆนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะฉะนั้นแพลตฟอร์มต้องมองว่าแพลตฟอร์มจะช่วยให้สะดวกสบายขึ้นได้อย่างไร”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 17 ที่กล่าวว่า

“แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องดีมากๆ แต่ผู้วิจัยควรมองจุดประสงค์ให้มากกว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วก็หายไปแต่ผู้พัฒนาควรต้องมองมากกว่าการให้ประโยชน์ แต่ควรทำให้แพลตฟอร์มเป็นเหมือน ชุมชน หรือ Social Community เพราะหากการทำให้แพลตฟอร์มเป็น Community ได้จะยิ่งทำให้มีการปฏิสัมพันธ์ในแพลตฟอร์มแล้วแพลตฟอร์มก็จะพัฒนาไปได้เรื่อยๆ”

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ ความคิดเห็น มีหลากหลายประเด็น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกันดังนี้ การที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนาองค์กรก็ต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องที่ใหม่กับชุมชนโดยที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ดังนั้นต้องออกแบบหน้าตาการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย แต่ที่สำคัญที่สุดแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้จัดทำขึ้นมาต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการจัดการมาอยู่เบื้องหลัง

ด้านที่ 2 ทรัพยากรการบริหาร (4M)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นมีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญที่ 1 ที่กล่าวว่า

“หากโปรแกรมประยุกต์นี้ทำเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ดังนั้นโปรแกรมประยุกต์ต้องหาแนวทางที่ ลดเวลาการผลิต ลดต้นทุนได้ ลดการสูญเสียของวัตถุดิบ หรือ อื่นๆ เพราะสุดท้ายแล้วชุมชนกับกิจการเพื่อสังคมที่รับวัตถุดิบมาแปรรูปจะเป็นผู้ได้ผลประโยชน์ทั้งคู่”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 2 ที่กล่าวว่า

“ไม่ใช่แค่ information ในเรื่องของแหล่งข้อมูลทางการเงินที่ดีแต่ถ้ามีการบันทึกข้อมูลเกษตรกรเรื่อง credit ของเกษตรกร ธนาคารก็จะเพิ่มลูกค้าได้ ซึ่งถือว่าแพลตฟอร์มนี้จะเป็น win-win-solution กับธนาคาร รวมถึงกลุ่มเกษตรกรได้อะไรจากแหล่งเงินทุน สมัครได้เลยไหม แหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายด้านการเงินใครจะ proof หน่วยงานไหนควรมีอะไร คຸ້ມໂພມ หรือเป็นแค่ Information”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 7 ที่กล่าวว่า

“หากแพลตฟอร์มจะสามารถแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ รวมถึงการบริหาร supply ที่เกินจำนวนไม่ว่าจะด้วยการแบ่งปันหรือขายออกระหว่างสมาชิกหรือคนนอกได้ มีเกณฑ์อะไรแลกเปลี่ยน ผู้ที่จะได้ประโยชน์จากฟิงชันนี้ก็คือคนในชุมชนเองเพราะนอกจากจะประหยัดต้นทุนแล้วยังอาจจะเพิ่มรายได้อีกด้วย”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 8 ที่กล่าวว่า

“วิสาหกิจชุมชนในทุกๆ ชุมชนปัจจัยสำคัญคือคนในชุมชน ภูมิปัญญา องค์กรความรู้จากคนในชุมชน เพราะเช่นนั้นถ้าหากแพลตฟอร์มจะสามารถทำให้คนในชุมชนสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องแรงงาน เรื่องความรู้ หรือ ทำให้คนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ แพลตฟอร์มนี้ก็จะสร้างประโยชน์ได้กับวิสาหกิจชุมชนแบบยั่งยืนได้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 9 ที่กล่าวว่า

“ข้อดีของแพลตฟอร์มที่เกิดขึ้นใหม่คือการเก็บข้อมูล เก็บสถิติ ซึ่งข้อมูลต่างๆจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนและโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรทำงานได้ง่ายขึ้น มีการเก็บข้อมูลในระบบของ big data การบริหารจัดการที่ดีและตรงจุดจะทำให้การทำงานง่ายขึ้น เร็วขึ้น ต้นทุนน้อยลง ได้ผลผลิตมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดทำน้อยแต่ได้มาก”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 10 ที่กล่าวว่า

“หากพูดถึงแพลตฟอร์มนี้นำมาใช้ในภาคการเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชน เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือ กำลังคนสิ่งที่ได้แน่นอนคือการใช้ประโยชน์สูงสุดหรือเกิด Full potential มีระบบจอบ คิวเครื่องยนต์ แลกเวลาดานหรือ Man-day ได้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 11 ที่กล่าวว่า

“หากแพลตฟอร์มนี้พูดถึงวิธีการจัดการโดยใช้แนวคิดที่จะทำให้เกษตรกรใช้เวลาการทำงาน ลดลงอุปกรณ์หรือเครื่องจักรเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะให้ชุมชนใช้ และนอกเหนือจากอุปกรณ์หรือเครื่องจักรจะทุนแรงให้กับเกษตรกรในชุมชนแล้ว ผู้พัฒนาควรมองในมิติของอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่มีในชุมชน เช่นในมุมมองของการทำสมุนไพร ต้องใช้เครื่องมืออะไรบ้าง แบ่งกันใช้ได้ไหม มีอะไรใหม่ๆ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพได้ไหม”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 12 ที่กล่าวว่า

“ภาคการเกษตร หรือ วิสาหกิจชุมชนต่างๆ ต้องใช้ประโยชน์ให้ได้คือการนำแนวคิดด้านการจัดการ มาใช้ ประโยชน์จากแนวคิดทางการจัดการ จะช่วยบริหารขั้นตอนต่างในห่วงโซ่อุปทานได้ หากพูดถึงในบริบทของผู้ผลิตสมุนไพร แนวคิดด้านการจัดการ อาจช่วยจัดการระบบการขนส่ง ช่วยจัดการเวลาในการเพาะปลูก ลดระยะทางของกระบวนการผลิต การสื่อสารได้”

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเรื่องทรัพยากรการบริหารว่า ในปัจจุบันแนวคิดด้านการจัดการทรัพยากรการบริหารมีมากกว่า 4 องค์ประกอบแล้วแต่ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นในบริบทของวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้แบบ 4 องค์ประกอบได้เพราะทั้ง4องค์ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญยังได้แนะนำและให้ความคิดเห็นในทั้ง4องค์ประกอบต่ออีกว่า 1) ด้านการเงินและเงินทุน (Money) เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนอาจเปรียบได้กับธุรกิจระดับSME ดังนั้นเรื่องการเงินหรือแหล่งเงินทุนก็มีความสำคัญถ้าโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส) หรืออื่นๆ ได้ก็จะนำไปต่อยอดได้อีก โปรแกรมควรจะสามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้เพราะสมาชิกบางคนอาจนัดไม่เหมือนกันลงทุนต่างกันดังนั้นการที่จะให้ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่าจึงเปรียบเหมือนการลดต้นทุนได้เช่นกัน สุดท้ายโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียเปล่าขอวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้เช่น สมาชิกในชุมชนได้โควต้ามา 1 กิโลกรัมแต่ทำได้เกิดสามารถแบ่งผลผลิตที่เกินให้กับสมาชิกที่มีโควต้าไม่ถึงได้ เพราะดีกว่าทิ้งไปเปล่า 2) เรื่องกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นแพลตฟอร์มโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถจัดการขอ กำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้ รวมถึงโปรแกรมจะต้องสามารถให้สมาชิกขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้ 3) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) โปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้ และโปรแกรมนี้จำเป็นต้องทำให้สมาชิกขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้ อีกทั้งโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆ

ได้ และ 4) ด้านการจัดการ (Management) โปรแกรมนี้ต้องสามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจกวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ โปรแกรมนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก

ด้านที่ 3 การแบ่งปัน (Sharing)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นมีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญที่ 4 ที่กล่าวว่า

“จุดเด่นของการสร้างแพลตฟอร์มในบริบทปัจจุบัน คือการสร้าง Community content Sharing ในที่นี้คือ การที่แพลตฟอร์มผู้พัฒนาควรเน้นข้อมูลคุณภาพ องค์ความรู้ของชุมชน content Sharingจากภาครัฐ วิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ มหาลัย โดยที่แพลตฟอร์มปัจจุบันต้องเป็นแพลตฟอร์มที่สื่อสารกันได้ตลอด หรือ learning by doing”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 3 ที่กล่าวว่า

“การนำแนวคิดทรัพยากรการบริหารมาใช้ในการจัดการวิสาหกิจชุมชนอาจเพียงพอแต่หากจะมองถึงแพลตฟอร์มการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ หรือ แนวทางต่างๆ แนวทางใหม่ๆ เพื่อให้เกิดเรื่องราวระหว่างสมาชิก หรือการสนทนาได้ ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ของแพลตฟอร์มในยุคปัจจุบัน”

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่า โปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic and Story) โปรแกรมต้องสามารถ ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ วิทยารับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ และโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนาได้ตลอด (Chat) เพื่อที่จะได้สื่อสารกันได้ทันเวลา โปรแกรมประยุกต์นั้นนอกจากจะสามารถแบ่งปันความสามารถในการร่วมมือกันของผู้มีส่วนร่วมในแนวคิดการบริหารร่วมกันจึงต้องมีการสื่อสารที่ดี ถ้ามีการสื่อสารที่ดี ไว้วางใจกันเชื่อถือกันจะทำให้โปรแกรมประยุกต์นี้กลายเป็นชุมชนที่สมาชิกซึ่งเป็นหลักสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เรื่องราว ประสบการณ์ระหว่างกัน

ด้านที่ 4 การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นมีความสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญที่ 5 ที่กล่าวว่า

“การบริหารห่วงโซ่อุปทานจะไม่ประสบผลสำเร็จได้เลยหาไม่มีการสื่อสารกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ซึ่งในวิจัยนี้คือ กลุ่มสมุนไพรมันดงบังทำและ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ดังนั้นแพลตฟอร์มนี้ผู้วิจัยต้อง สนใจว่าชุมชนใดอะไร มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้อะไร เช่น แพลตฟอร์มนี้ช่วยลดระยะทางจากข้อมูลที่เป็นกระดาษกลายเป็นดิจิทัล หรือ มีการตกลงเรื่องวันรับ วันส่ง วันผลิต การสั่งซื้อ การจ่ายเงินค่าตอบแทน หรือ โอนเงินค่าผลผลิตได้”

ผู้เชี่ยวชาญที่ 6 ที่กล่าวว่า

“คำว่า Contact farming ระหว่างชุมชนและโรงงาน การให้ Demand supply ที่ชัดเจนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล การกำหนดราคาซื้อขายที่ชัดเจนจะทำให้ชุมชนและโรงงานเกิดความมั่นใจซึ่งกันและกัน คือ ชุมชนก็มั่นใจถึง ราคาขาย เกณฑ์ของคุณภาพ ฯลฯ และ โรงงานก็จะมั่นใจได้ว่าจะได้วัตถุดิบตามที่ตั้งไว้แล้วโรงงานก็จะกำหนดเป็นแผนการผลิตที่ชัดเจนขึ้นได้”

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็น โปรแกรมนี้ต้องสามารถเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ และโปรแกรมควรที่จะนี้ให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เพื่อที่จะเป็นการตอบสนองระหว่างกันให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด และการให้ข้อมูลป้อนกลับ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน โดยเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ให้ ข้อมูลป้อนกลับและผู้รับข้อมูลป้อนกลับที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาทราบว่าตนนั้นมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร หรือตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานหรือไม่และจะต้องแก้ไข การทำงานในส่วนใดบ้าง

จากผลของข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบ EDRF รอบที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมซึ่งผลการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกันในเชิงของการจัดองค์ประกอบหลักได้ 4 ด้าน คือ แพลตฟอร์มนวัตกรรม ทรัพยากรการบริหาร การแข่งขัน และการให้ข้อมูลป้อนกลับ โดยผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปและจัดประเด็นที่น่าสนใจ หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 เป็นการสรุปนิยามจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2

ผลการวิจัยอนาคตรอบที่ 2 เป็นการสรุปนิยามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คนที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ รอบที่ 1 และตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มเดียวกันกับการสัมภาษณ์ รอบที่ 1 โดยนำบทสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ เพื่อให้เป็นแนวโน้มหลัก และมาสร้างแบบสอบถาม และนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบ หลังจากนั้นนำมา IR หรือค่า Q3-Q1 เป็นรายชื่อเพื่อพิจารณาคัดเลือกรายการประเมินที่เหมาะสมเพื่อเป็นการพัฒนาองค์ประกอบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่

อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยคัดเลือกจากแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.0 ขึ้นไป และมีพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ซึ่งจะต้องประกอบที่เหมาะสมของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนวโน้มองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบหลัก แพลตฟอร์มนวัตกรรมมีความเหมาะสมโดยพิจารณาค่ามัธยฐาน (Mode) และ ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile range) มีรายละเอียดตารางที่ 11 ดังนี้

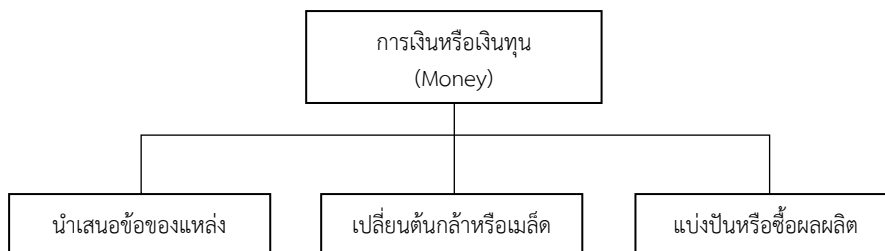
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2 ของแพลตฟอร์มนวัตกรรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรม

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ค่ามัธยฐาน (Median: Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสมในการพัฒนาเกณฑ์
การเงินและวัตถุดิบ (Money and Material)	แหล่งเงินทุน	แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอชื่อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส)	3	1	เหมาะสม
	แลกเปลี่ยน(ต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์)	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้	4	0.5	เหมาะสม
	ชื่อผลิตภัณฑ์ที่เกินจำนวน	แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันหรือชื่อผลิตภัณฑ์ที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้	4	0.5	เหมาะสม
กำลังคนหรือสมาชิก (Man)	ขอกำลังคนที่ว่างงาน	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการขอกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้	5	0.5	เหมาะสม
	มีประสบการณ์มาแนะนำ	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำจากสมาชิกที่มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้	5	0.5	เหมาะสม
อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine)	เช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักร	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้	5	0.5	เหมาะสม
	คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้	5	0.5	เหมาะสม
	นำเสนอข้อมูลความรู้อุปกรณ์	แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอข้อมูลความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆ ได้	4	0.5	เหมาะสม

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2 ของแพลตฟอร์มนวัตกรรม เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรม (ต่อ)

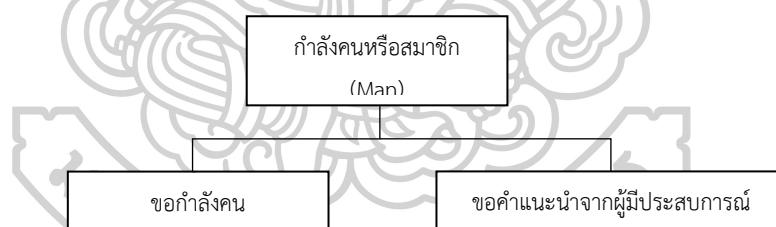
องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ค่ามัธยฐาน (Median: Md)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1) ≤ 1.5	ความเหมาะสมในการพัฒนาเกณฑ์
การจัดการ (Management)	จัดการระบบการขนส่ง	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจ้งวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	0.5	เหมาะสม
	วางแผนระยะเวลา	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก	4	0.5	เหมาะสม
การแบ่งปัน (Sharing)	เรื่องราวระหว่างกัน	แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic&Story)	5	0.5	เหมาะสม
	ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือรายรับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ	4	0.5	เหมาะสม
	ติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่ม	แพลตฟอร์มนี้สามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat)	3	1	เหมาะสม
การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ	แพลตฟอร์มนี้สามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากอภัยภูเบศได้	5	0.5	เหมาะสม
	ความรู้หรือความต้องการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศได้	5	0.5	เหมาะสม

จากตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม EDFR รอบที่2 องค์ประกอบหลักแพลตฟอร์มนวัตกรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์ประกอบของโปรแกรมมีความเหมาะสมและใช้ได้จริงสำหรับนำไปพัฒนาเป็นองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยมีค่ามัธยฐาน (Median:Md) ที่เกินกว่า 3.0 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3-Q1) ≤ 1.5 ถือว่ามีความเหมาะสม โดยมีองค์ประกอบหลัก6ด้าน องค์ประกอบย่อย 15ด้านมีรายละเอียดตามภาพดังนี้

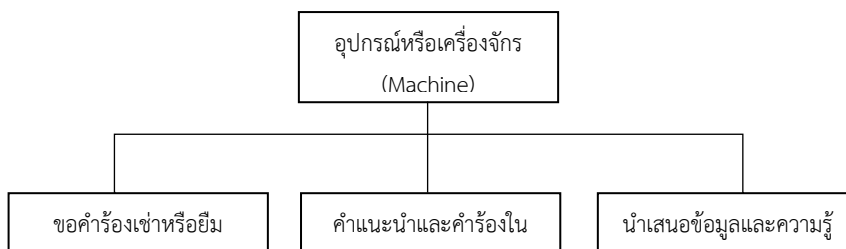
ภาพที่ 15 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การเงินหรือเงินทุน

จากภาพที่ 15 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านการเงินหรือเงินทุนจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) การนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุน 2) การเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ 3) การแบ่งปันหรือซื้อผลผลิต ดังนั้น จากองค์ประกอบด้านการเงินและเงินทุน (Money) จะเห็นได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่าสมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้และแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตเพราะจะช่วยให้ชุมชนลดการสูญเสียอีกทั้งจะสร้างให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันภายในกลุ่ม และ องค์ประกอบย่อยด้านการนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนยังเห็นได้ว่าประโยชน์จะเกิดกับทั้ง 2 ฝ่ายเนื่องจากเรื่องการเงินหรือแหล่งเงินทุนก็มีความสำคัญชุมชนต้องการแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายมีการสนับสนุนและแหล่งเงินทุนก็จะได้เกษตรกรที่ดีมีคุณภาพด้วย เพราะฉะนั้นองค์ประกอบหลักด้านการเงินและเงินทุนถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนได้

ภาพที่ 16 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์กำลังคนหรือสมาชิก

จากภาพที่ 16 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านกำลังคนหรือสมาชิกจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) การขอกำลังคน 2) การขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ ดังนั้น จากองค์ประกอบเรื่องกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่าการจัดการขอกำลังคนที่วางแผนมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้จะเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความสามัคคีเกิดความเข้มแข็งในชุมชน และ ยังขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้ ซึ่งการแนะนำจากผู้มีประสบการณ์รวมถึงเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็จะทำให้ปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ มีสมาชิกมาช่วยได้และจะทำให้เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนได้

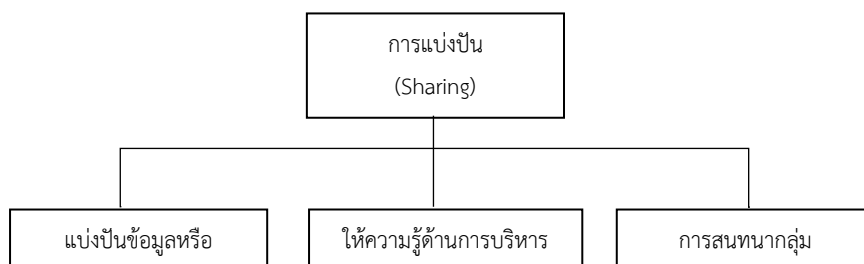
ภาพที่ 17 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์อุปกรณ์หรือเครื่องจักร

จากภาพที่ 17 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักรจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) ขอคำร้องเช่าหรือยืม 2) คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม 3) การนำเสนอข้อมูลและความรู้ ดังนั้น จากองค์ประกอบข้างต้นจะเห็นได้ว่าอุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์หรือเครื่องจักร จะทำสมาชิกทำงานได้ง่ายขึ้นมีประสิทธิภาพขึ้นหาสมาชิกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องจักรไม่ทันก็สามารถทำคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิก รวมถึงขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้ อีกทั้งโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำงานเกษตรใหม่ๆได้ ทั้งนี้หากชุมชนเข้าถึงอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานได้โดยไม่สะดุดศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนก็จะเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน

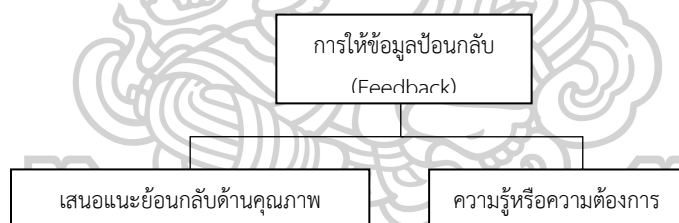
ภาพที่ 18 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การจัดการ

จากภาพที่ 18 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านการจัดการจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) การจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ 2) การจัดการวางแผนระยะเวลา และ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบ ด้านการจัดการ (Management) ของห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังจะเป็นเรื่องของการจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ซึ่งการขนส่งหาการจัดการที่ดีย่อมทำให้ระยะเวลาการทำงานที่ทับซ้อนของชุมชนลดลงไป รวมถึงหากชุมชนสามารถวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการการปลูกหรือเตรียมแปลงสมุนไพรได้ดีศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนก็จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

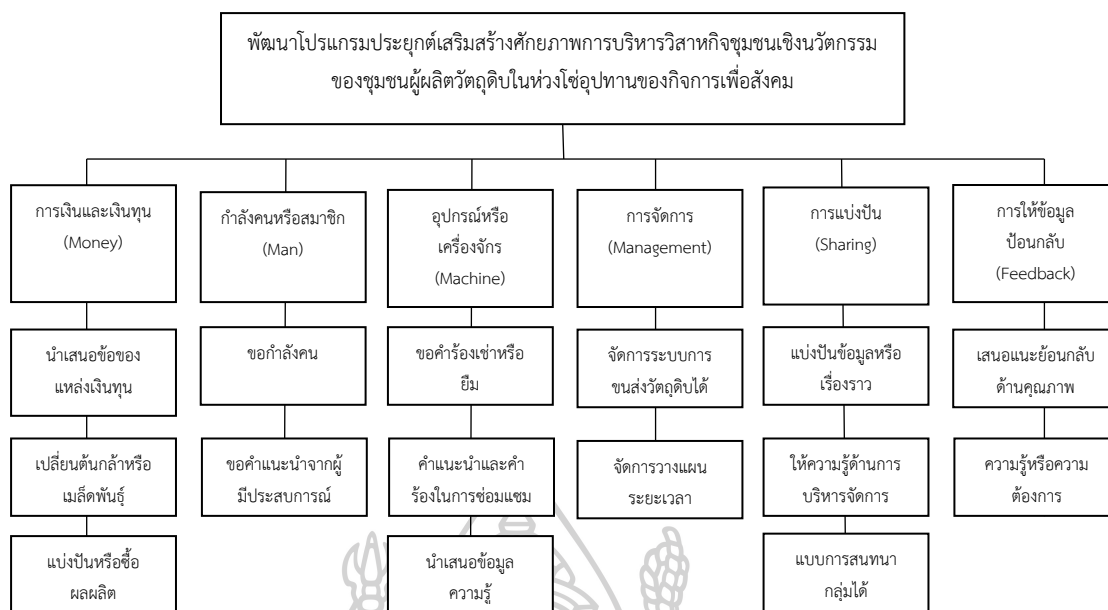
ภาพที่ 19 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การแบ่งปัน

จากภาพที่ 19 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านการแบ่งปันจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) การแบ่งปันข้อมูลหรือเรื่องราว 2) การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ 3) การสนทนากลุ่ม และ จากองค์ประกอบข้างต้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ว่าการแบ่งปัน (Sharing) เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนสามารถเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้นได้ ชุมชนจะสามารถแบ่งปันข้อมูลเรื่องราวต่างๆ หรือแม้กระทั่งความรู้ด้านการบริหารจัดการ หรือ การเกษตรระหว่างชุมชนหรือภายนอกชุมชนได้ และชุมชนต้องมีการสนทนากลุ่มระหว่างสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่ได้ตลอดเพราะถ้ามีการสื่อสารที่ดีโปรแกรมประยุกต์นี้กลายเป็นชุมชนที่สมาชิกซึ่งเป็นหลักสำคัญที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เรื่องราว ประสบการณ์ระหว่างกันสร้างเสริมให้ศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนมีมากขึ้นไป

ภาพที่ 20 ตัวชี้วัดองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์การให้ข้อมูลป้อนกลับ

จากภาพที่ 20 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2 ได้แก่ 1) เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ 2) การความรู้หรือความต้องการ ทั้งนี้ จากองค์ประกอบข้างต้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ว่าองค์ประกอบด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ(Feedback) มีความสำคัญกับต้นทางและปลายทางของห่วงโซ่อุปทานทั้งหมดซึ่งในที่นี้คือคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร หากชุมชนมีการให้ข้อมูลป้อนกลับที่ดีคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไปรวมถึงความรู้หรือความต้องการจากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็จะทำให้ศักยภาพการบริหารทั้งห่วงโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพที่ดีและส่งผลให้ทั้งห่วงโซ่อุปทานเข้มแข็งมากขึ้นไป

ภาพที่ 21 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์

จากภาพที่ 21 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม(มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) รอบที่ 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเงินหรือเงินทุน 2) ด้านกำลังคนหรือสมาชิก 3) ด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักร 4) ด้านการจัดการ 5) ด้านการแบ่งปัน 6) ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุน 2) การเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ 3) การแบ่งปันหรือซื้อผลผลิต 4) การขอกำลังคน 5) การขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ 6) ขอเครื่องเข้าหรือยืม 7) คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม 8) การนำเสนอข้อมูลและความรู้ 9) การจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ 10) การจัดการวางแผนระยะเวลา 11) การแบ่งปันข้อมูลหรือเรื่องราว 12) การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ 13) การสนทนากลุ่ม 14) เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ 15) การความรู้หรือความต้องการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยจากผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่านวัตกรรมแพลตฟอร์ม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมประยุกต์หากจะเสริมสร้างศักยภาพการบริหารของผู้ผลิตวัตถุดิบ (กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง) ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม(มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยที่ได้จากข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญเพียงพอต่อโปรแกรมประยุกต์ในยุคปัจจุบันเพราะในบริบทของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบนั้นแนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4M ได้แก่การแบ่งปัน (Sharing) และการเงินหรือเงินทุน (Money) การแบ่งปัน (Sharing) จะช่วยในเรื่องของต้นทุน ด้านกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ด้านอุปกรณ์หรือและ เครื่องจักร (Machine) จะช่วยในเรื่องของกลางน้ำ และด้านการจัดการ (Management) และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จะมาช่วยปลายน้ำ และหากว่า

บริบทของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบได้ปรับเปลี่ยนไปโปรแกรมประยุกต์ก็สามารถเพิ่มเติมองค์ประกอบหลักหรือองค์ประกอบย่อยได้อีกในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2.2 ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research)

ในการประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยมีส่วนร่วมมือกับสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนเพื่อจัดทำและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมซึ่งเป็นการนำแนวคิดด้านนวัตกรรมและการบริหารจัดการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับบริบทของวิสาหกิจชุมชนมาร่วมทำวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการเสนอแนวความคิด กิจกรรม และรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และ กระบวนการปลายน้ำเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำไปเป็นรูปแบบโปรแกรมในการบริหารงานเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารมุ่งสู่ความเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม โดยผู้วิจัยได้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม

โดยที่ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ (Prepare) 2) การวางแผน (Plan) 3) การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ (Do) และ 4) สรุปรายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Check and Act) โดยที่แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Prepare) จากการโดยการเลือกพื้นที่สำหรับดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อดำเนินการจัดทำร่างโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม คือ หมู่บ้านดงบัง ซึ่งตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 6 ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากเป็นชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรจำหน่ายให้กับมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และผู้วิจัยได้ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและแจ้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งได้ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย และได้เข้าพบบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบเรียบร้อยแล้วเพื่อจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Plan) ตามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการหารือกับประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมเรียนรู้เพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยได้มีแผนการตามตาราง 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

แผนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ/ผู้รับผิดชอบ
1. ประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังเพื่อขอเข้าดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	7 วัน	1. ผู้วิจัย 2. ประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง
2. กำหนดแผนปฏิบัติงานเพื่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	10 วัน	1. ผู้วิจัย 2. ประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง
3. ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน	1-3 เดือน	1. ผู้วิจัย 2. ประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
4. สรุปรายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	1 เดือน	1. ผู้วิจัย 2. ประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ตารางที่ 12 ตารางวางแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังเพื่อขอเข้าดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2) กำหนดแผนปฏิบัติงานเพื่อการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง และ 4) สรุปรายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง

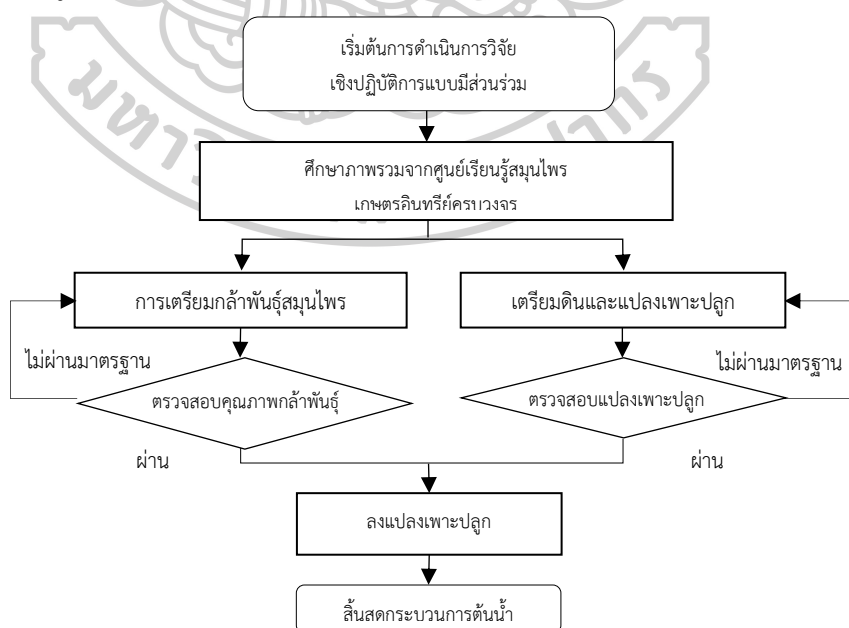
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน **ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ (Do)** โดยการเข้าร่วมเรียนรู้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยผู้วิจัยได้ทำโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน และจัดกิจกรรมระดม ความคิดจากสมาชิกในชุมชน ทั้งกระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และ กระบวนการปลายน้ำ ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน

กระบวนการ	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน	กระบวนการเตรียมแปลงและเตรียมต้นกล้าสมุนไพรมะเขือเทศ
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน	กระบวนการเก็บเกี่ยวสมุนไพรมะเขือเทศ
	กระบวนการแปรรูปและอบแห้งสมุนไพรมะเขือเทศ
	กระบวนการบรรจุและเตรียมขนส่งสมุนไพรมะเขือเทศ
ปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน	กระบวนการขนส่งสมุนไพรมะเขือเทศ
	กระบวนการรับเข้าสมุนไพรมะเขือเทศเข้าโรงงานเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

จากตารางที่ 13 การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้เข้าร่วมกับชุมชนตามขั้นตอนตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานโดยมีรายละเอียดดังนี้

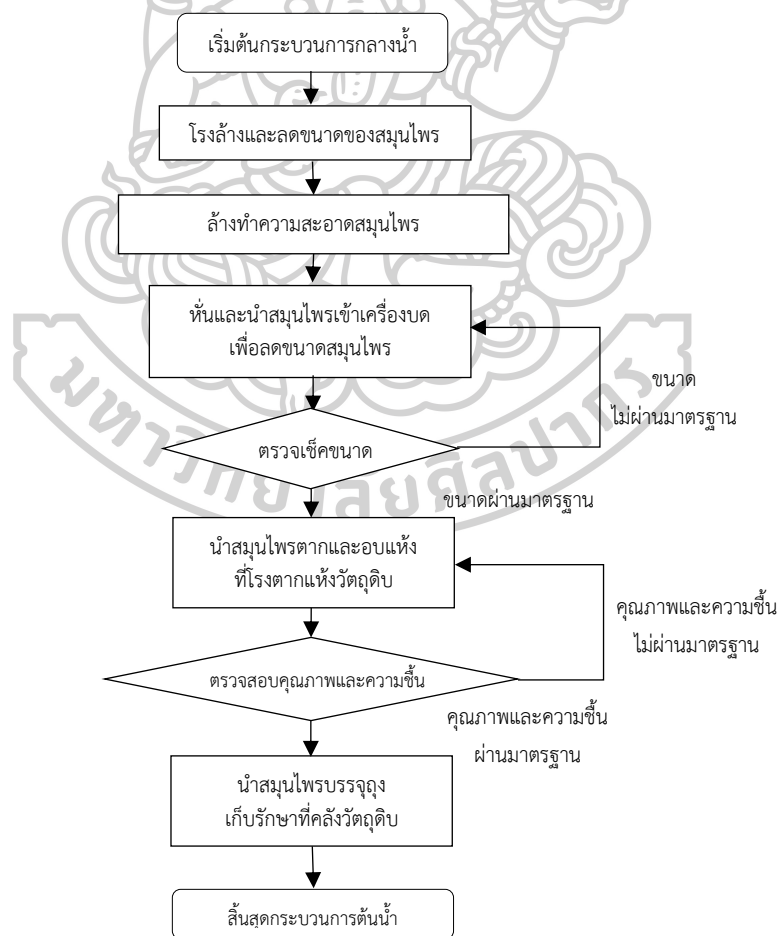
1) กระบวนการต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาศูนย์เรียนรู้สมุนไพรมะเขือเทศอินทรีย์ครบวงจรตามฐานการเรียนรู้ด้านต่างๆ ที่ชุมชนได้จัดไว้เพื่อเรียนรู้ทั้งกระบวนการ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เข้าร่วมการเข้าฟังการบรรยายจากผู้นำชุมชน อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ดูวิธีการของกระบวนการเตรียมแปลงและเตรียมต้นกล้าสมุนไพรมะเขือเทศเบื้องต้น โดยหัวหน้าชุมชนได้ให้เยี่ยมชมแปลงจากสมาชิก 1-2 แปลงทำให้ผู้วิจัยเห็นได้ว่าการปลูกสมุนไพรมะเขือเทศให้โรงพยาบาลอภัยภูเบศรจนกระทั่งได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความชำนาญและความประณีต อีกทั้งผู้วิจัยยังได้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศรถึงเรื่องวิธีการปลูกสมุนไพรมะเขือเทศให้โรงพยาบาลอภัยภูเบศรให้มีคุณภาพอีกด้วย ตาม Flow chart ภาพที่ 22

ภาพที่ 22 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการต้นน้ำ

จากภาพที่ 22 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการต้นน้ำ สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเริ่มต้นกระบวนการด้วยการศึกษาภาพรวมจากศูนย์เรียนรู้สมุนไพรเกษตรอินทรีย์ครบวงจร จากนั้นได้ทดลองการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรด้วยการเยี่ยมชมพื้นที่จัดเตรียม และได้ไปชมพื้นที่แปลงปลูกสมุนไพร อีกทั้งเยี่ยมชมการลงแปลงเพาะปลูก ซึ่งทั้งหมดเป็นกระบวนการต้นน้ำของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบัง

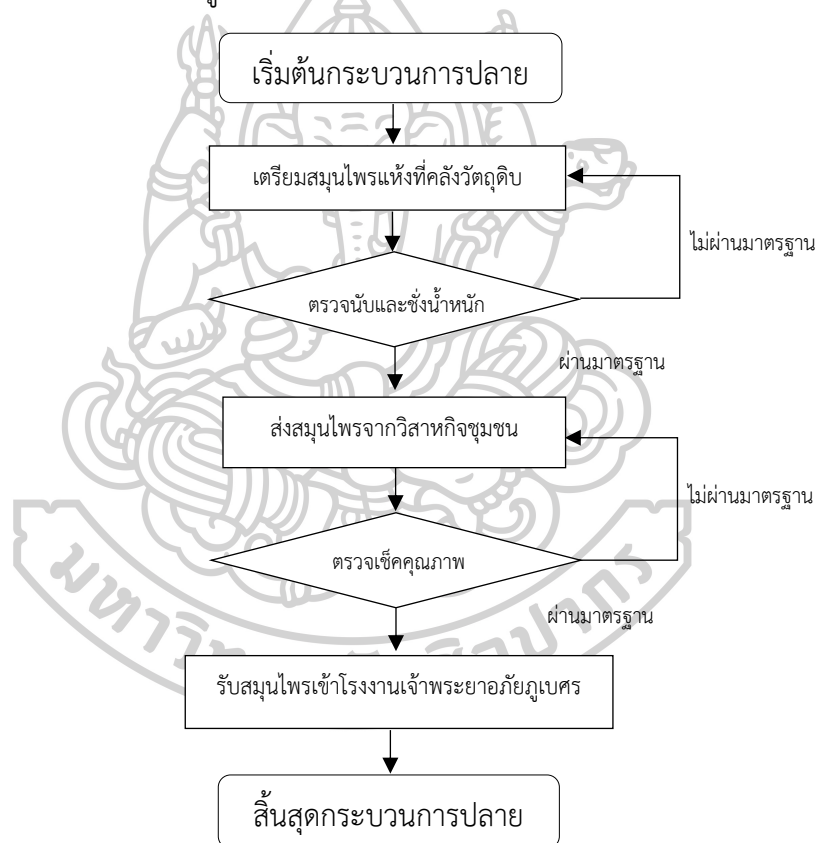
2) กระบวนการกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน หลังจากผู้วิจัยได้เยี่ยมชมวิธีการของกระบวนการเตรียมแปลงและเตรียมต้นกล้าสมุนไพรเบื้องต้นแล้วผู้วิจัยได้เยี่ยมชมกระบวนการเก็บเกี่ยวสมุนไพรเบื้องต้นและเข้าศึกษาพูดคุยกับสมาชิกชุมชนที่โรงล้างและลดขนาดของสมุนไพร ผู้วิจัยยังได้ทดลองดูเครื่องลดขนาดของสมุนไพรซึ่งเป็นเครื่องที่ทางชุมชนจัดทำขึ้นและหลังจากทำให้สมุนไพรมีขนาดเล็กลง ผู้วิจัยได้เยี่ยมชมและพูดคุยกับสมาชิกที่อบแห้งสมุนไพรที่โรงตากแห้งวัตถุดิบสมุนไพรแต่สมุนไพรบางชนิดที่ชุมชนปลูกต้องใช้เวลานานในการตากแห้งจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องอบหรือเตาอบที่มีอยู่ 2 เครื่อง หลังจากนั้นสมาชิกในชุมชนรวมกันมานำสมุนไพรบรรจุและเข้าเก็บในห้องเก็บเตรียมขนส่งสมุนไพรมูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร ตาม Flow chart ภาพที่ 23

ภาพที่ 23 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการกลางน้ำ

จากภาพที่ 23 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการกลางน้ำ สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการวิจัยในกระบวนการกลางน้ำผู้วิจัย เยี่ยมชมและทดลองล้างทำความสะอาดสมุนไพร นำสมุนไพรเข้าเครื่องบดเพื่อลดขนาดสมุนไพร เยี่ยมชมโรงตากแห้งวัตถุดิบ และคลังวัตถุดิบ ซึ่งเป็นที่สุดท้ายของกระบวนการทำสมุนไพรก่อนส่งโรงงานเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

3) กระบวนการปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ในกระบวนการสุดท้ายของห่วงโซ่อุปทานนี้ ผู้วิจัยทำการนัดแนะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศรเพื่อเยี่ยมชมกระบวนการขนส่งสมุนไพรที่วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังซึ่งเป็นกระบวนการสุดท้ายภายในชุมชน จากนั้นผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมชมกระบวนการรับเข้าสมุนไพรเข้าโรงงานเจ้าพระยาอภัยภูเบศรโดยได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร ตาม Flow chart ภาพที่ 24

ภาพที่ 24 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการปลายน้ำ

จากภาพที่ 24 Flow chart การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการปลายน้ำ สามารถสรุปได้ว่า หลังจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนัดทางสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยได้เข้าร่วมตรวจนับและชั่งน้ำหนักสมุนไพรแห้งที่คลังวัตถุดิบ และสุดท้ายได้เข้าเยี่ยมชมกระบวนการรับสมุนไพรเข้าโรงงานเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ซึ่งทั้งหมดเป็นกระบวนการสุดท้ายของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังที่ผลิตวัตถุดิบให้มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

จากกระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต่างๆ ที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการศึกษา พุดคุย และลงพื้นที่ตามกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรโดยมีบรรยากาศดังภาพที่ 25-29

ภาพที่ 25 กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรเกษตรอินทรีย์ครบวงจร

จากภาพที่ 25 กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ปัจจุบันได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังซึ่งเป็นชุมชนศูนย์เรียนรู้สมุนไพรเกษตรอินทรีย์ครบวงจร บ้านดงบังยังเป็นแหล่งผลิตสมุนไพรเกษตรอินทรีย์รายแรกของประเทศไทยที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. ซึ่งเป็นหน่วยที่ได้รับการรับรองในระดับนานาชาติจากสถาบัน International Federation Organic Agriculture Movement (IFOAM) และได้ส่งสมุนไพรให้กับ โรงพยาบาลอภัยภูเบศรเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยา นอกจากนี้ ทางกลุ่มสมุนไพร บ้านดงบัง ยังเป็นชุมชนที่สามารถผลิตอาหารและยาจากสมุนไพร รวมถึงยังสามารถศึกษาดูงานเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องสมุนไพร ทั้งกระบวนการปลูก การแปรรูปสมุนไพรมาเป็นผลิตภัณฑ์ และทำกิจกรรมฐานเรียนรู้ตามความสนใจได้อีกด้วย

ภาพที่ 26 การเตรียมต้นกล้าสมุนไพรรและแปลงปลูกสมุนไพรรในชุมชนบ้านดงบัง

จากภาพที่ 26 กระบวนการต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทานเป็นการเตรียมต้นกล้าสมุนไพรรและแปลงปลูกสมุนไพรรของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรรบ้านดงบังโดยปกติวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรรบ้านดงจะเพาะสมุนไพรรด้วย เมล็ด กิ่ง หัว ผ่านจะการเพาะเมล็ด หรือการปักชำ โดยทางกลุ่มจะเน้นในเรื่องของความหลากหลายทางระบบนิเวศ ไม่ทำเกษตรเชิงเดี่ยว ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ใช่สารเคมี และปลูกเป็นการปลูกป่า 3 ระดับ ประกอบด้วยไม้สูง ไม้กลาง และไม้ล่าง เป็นการจัดการแปลงปลูกแบบองค์รวม เลียนแบบธรรมชาติ ทำตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ก่อนที่จะมีการเตรียมต้นกล้าแปลงปลูกทางชุมชนจะมีการวางแผนร่วมกับโรงพยาบาลอภัยภูเบศร จนกระทั่งการเก็บเกี่ยวก็จะขึ้นอยู่กับอายุของสมุนไพรรแต่ละชนิดด้วย โดยทางชุมชนมี พื้นที่ปลูกโดยประมาณกว่า 70 ไร่ ซึ่งในกระบวนการนี้เป็นกระบวนการต้นน้ำของการบริหารจัดการวัตถุดิบในห้วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรรบ้านดงบัง

ภาพที่ 27 โรงล้างและลดขนาดของสมุนไพรก่อนการเข้าตากแห้งและอบแห้ง

ภาพที่ 27 กระบวนการกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานเป็นโรงล้างและลดขนาดของสมุนไพรก่อนการเข้าตากแห้งและอบแห้งเป็นกระบวนการกลางน้ำที่อยู่ในส่วนแรกเริ่มหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มาจากแปลงการเก็บเกี่ยวสมุนไพรมาแล้วต้องมีการล้าง จะมาคัดสิ่งปนเปื้อน ส่วนที่ไม่ต้องการทิ้งจากนั้นนำไปล้างน้ำ โดยเดิมที่สมาชิกในชุมชนก็จะล้างกันเองที่บ้านแต่เมื่อการผลิตเพิ่มมากขึ้นพื้นที่ในการล้างมีน้อยลงพื้นที่ล้างเป็นรายยาวมีการทำงานให้เป็นระบบมากขึ้น หลังจากล้างผลผลิตให้สะอาดแล้วทางสมาชิกจะย่อยขนาดของวัตถุดิบสมุนไพรให้เล็กลงจากที่ใช้เคยใช้มีด ใช้กรรไกร ตัดย่อยขนาดด้วยมือ เมื่อปริมาณการผลิตมากขึ้นการตัดด้วยมือก็ไม่ทันก็จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อให้ได้วัตถุดิบสมุนไพรที่พร้อมจะแปรรูปตากแห้งก่อนที่จะไปตากแห้ง และ การอบแห้งต่อไป

ภาพที่ 28 โรงตากแห้งวัตถุดิบสมุนไพรแห้ง

ภาพที่ 28 กระบวนการกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานเป็นโรงตากแห้งวัตถุดิบสมุนไพรแห้งเป็นโรงเรือนสำหรับขั้นตอนกระบวนการกลางน้ำเป็นการนำวัตถุดิบสมุนไพรแห้งหลังการล้างและลดขนาดนำมาตากแห้งลดความชื้น ซึ่งเดิมที่สมาชิกในชุมชนก็จะนำวัตถุดิบสมุนไพรตากแห้งไว้ที่บ้านของตน แต่เมื่อความต้องการวัตถุดิบสมุนไพรที่มากขึ้นพื้นที่การตากจึงไม่เพียงพอทำให้ชุมชนได้รับการสนับสนุนโรงเรือนสำหรับตากวัตถุดิบสมุนไพรมาเป็นของส่วนกลางและ สำหรับการเก็บรักษาคุณภาพวัตถุดิบโดยการตากแห้งสมุนไพรบางชนิดต้องใช้เวลานานในการตากแห้งจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการอบแห้งต่อไป

ภาพที่ 29 เตาอบสมุนไพรส่วนกลางของชุมชน

ภาพที่ 29 เตาอบสมุนไพรส่วนกลางของชุมชนมีความจำเป็นมากเพราะสำหรับสมุนไพรบางชนิดที่ชุมชนปลูกต้องใช้เวลานานในการตากแห้งจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องอบหรือเตาอบ เพื่อให้แห้งเร็วขึ้นและหากวัตถุดับสมุนไพรแห้งสนิทจะทำให้ระยะเวลาการเก็บรักษาได้ยาวนานขึ้น ซึ่งการทำวัตถุดับสมุนไพรให้แห้งจำเป็นต้องนำเข้าเตาอบด้วยอุณหภูมิ 60 องศา โดยใช้ระยะเวลาอบแห้งโดยประมาณ 1-2 ชั่วโมงขึ้นอยู่กับชนิดของสมุนไพร เป็นกระบวนการกลางน้ำขั้นสุดท้ายของการบริหารจัดการวัตถุดับในห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังก่อนที่สมาชิกชุมชนจะบรรจุถุงเตรียมส่งวัตถุดับสมุนไพรแห้งไปมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 30 ห้องเก็บวัสดุคืบสมุนไพรแห้งก่อนรวบรวมไปมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 31 การเตรียมส่งวัสดุคืบสมุนไพรแห้งไปมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 30-31 เป็นกระบวนการขนถ่ายซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายของชุมชนก่อนที่จะส่งวัสดุคืบสมุนไพรแห้งไปที่โรงงานของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร สำหรับการจัดเก็บวัสดุคืบสมุนไพรที่ผ่านกระบวนการเตรียม การแปรรูป การรักษา ตาก และ อบแห้ง จนได้วัสดุคืบสมุนไพรแห้งที่มีคุณภาพเรียบร้อยแล้วนั้นทางชุมชนก็จะดำเนินการบรรจุในถุงและจัดเก็บไว้ที่คลังวัสดุคืบเพื่อรอการขนส่ง

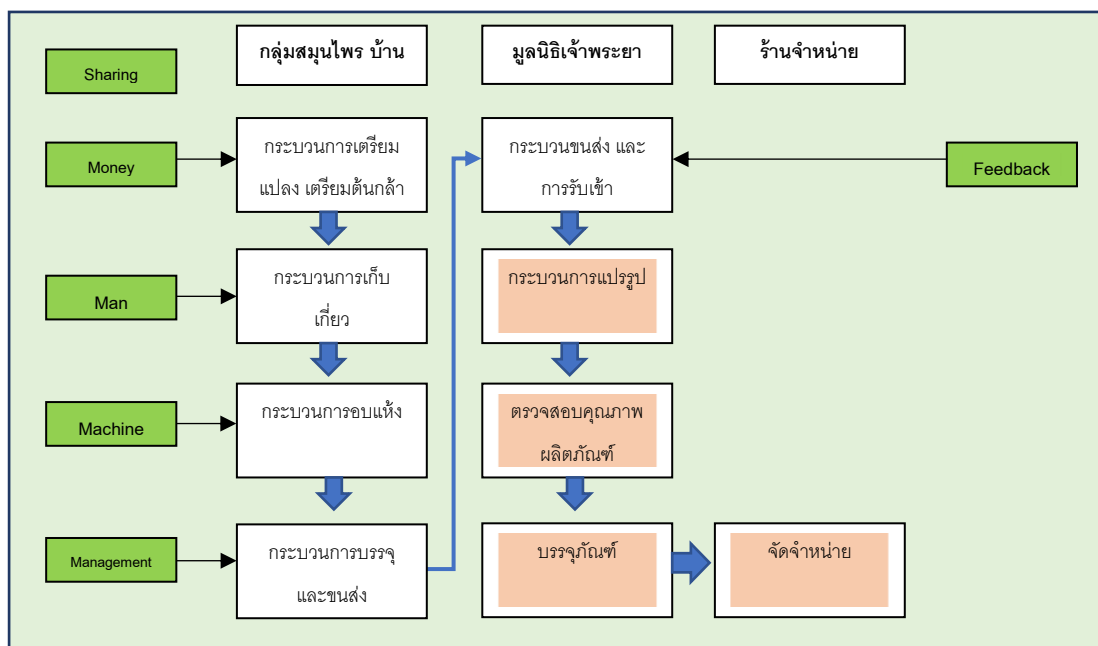

ภาพที่ 32 จุดเตรียมและรับเข้าสมุนไพรแห้งของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 32 หลังจากที่มีมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนำวัตถุดิบสมุนไพรแห้งมาที่จุดเตรียมและรับเข้าสมุนไพรแห้งทางเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะนำสมุนไพรที่ได้มาจัดบันทึกและทำรายการรับเข้าเพื่อเป็นหลักฐานจำนวนการส่งผลิตของแต่ละคนในชุมชน รวมถึงทางของมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะทำการตรวจวัดค่าของสมุนไพรเพื่อกำหนดราคาซื้อขายและส่งรายได้ให้กับชุมชนต่อไปจากกระบวนการนำวัสดุทำของห้วงโซ่อุปทาน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปรายงานผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Check and Act)

จากการศึกษาด้วยวิธีการพูดคุยและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มสมุนไพรมานางดงบั้ง ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบในการพัฒนาโปรแกรมที่ผู้วิจัยสามารถนำมาสกัดขึ้นรูปเพื่อเป็นแผนผังองค์ประกอบพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมตามภาพที่ 33

ภาพที่ 33 แผนผังองค์ประกอบโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (กลุ่มสมุนไพรมานางดงบั้งและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร)

จากภาพที่ 33 สรุปได้ว่าผู้ผลิตวัตถุดิบ (กลุ่มสมุนไพรมานางดงบั้ง) ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมที่เกิดขึ้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการจัดการต่างๆ จะนำไปช่วยและตอบโต้ให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ทั้งห่วงโซ่อุปทาน เช่น แนวคิดทรัพยากรการบริหาร 4M ได้แก่ การแบ่งปัน (Sharing) และ ด้านการเงินหรือเงินทุน (Money) การแบ่งปัน (Sharing) จะช่วยในเรื่องของต้นน้ำ ด้านกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) จะช่วยในเรื่องของกลางน้ำ และด้านการจัดการ (Management) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จะมาช่วยปลายน้ำ รวมถึงสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมทั้งหมดดังนี้

ด้านที่ 1 แพลตฟอร์มนวัตกรรม(Technology Innovation Platform)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมที่สมาชิกในชุมชนได้ให้ ความคิดเห็น มีหลากหลายประเด็น โดยสมาชิกในชุมชนมีความเห็นพ้องต่อกันดังนี้ การที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนาองค์กรก็ต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องที่ใหม่กับชุมชนโดยที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ดังนั้นต้องออกแบบหน้าตาการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย แต่ที่สำคัญที่สุดแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้จัดทำขึ้นมาต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการจัดการมาอยู่เบื้องหลัง

ด้านที่ 2 ทรัพยากรการบริหาร (4ms)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ สมาชิกในชุมชนได้ให้ความคิดเห็นเรื่องทรัพยากรการบริหารว่า ในปัจจุบันแนวคิดด้านการจัดการทรัพยากรการบริหารมีมากกว่า 4 องค์ประกอบแล้วแต่ สมาชิกในชุมชนได้ให้ความคิดเห็นในบริบทของวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้แบบ 4 องค์ประกอบได้เพราะทั้ง 4 องค์ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญยังได้แนะนำและให้ความคิดเห็นในทั้ง 4 องค์ประกอบต่ออีกว่า 1) ด้านการเงิน (Money) เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนอาจเปรียบได้กับธุรกิจระดับ SME ดังนั้นเรื่องการเงินหรือแหล่งเงินทุนก็มีความสำคัญถ้าโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอชื่อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส) หรืออื่นๆ ได้ก็จะนำไปต่อยอดได้อีก โปรแกรมควรจะช่วยให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้เพราะสมาชิกบางคนอาจนัดไม่เหมือนกันลงทุนต่างกันดังนั้นการที่จะให้ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่าจึงเปรียบเหมือนการลดต้นทุนได้เช่นกัน สุดท้ายโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียเปล่าของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้เช่น สมาชิกในชุมชนได้โควตา 1 กิโลกรัมแต่ทำได้เกิดสามารถแบ่งผลผลิตที่เกินให้กับสมาชิกที่มีโควตาไม่ถึงได้ เพราะดีกว่าทิ้งไปเปล่า 2) เรื่องกำลังคนหรือสมาชิก (Man) สมาชิกในชุมชนได้ให้ความคิดเห็นแพลตฟอร์มโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถจัดการขอกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้ รวมถึงโปรแกรมจะต้องสามารถให้สมาชิกขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้ 3) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) โปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้ และ โปรแกรมนี้จะต้องทำให้สมาชิกขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้ อีกทั้งโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆได้ และ 4) ด้านการจัดการ (Management) โปรแกรมนี้ต้องสามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจกวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ โปรแกรมนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก

ด้านที่ 3 การแบ่งปัน (Sharing)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ สมาชิกในชุมชนได้ให้ความคิดเห็นว่าการโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic and Story) โปรแกรมนี้ควรจะสามารถ ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ และโปรแกรมนี้ควรที่จะสามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat) เพื่อที่จะได้สื่อสารกันได้ทันเวลา

ด้านที่ 4 การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการต่างๆ สมาชิกในชุมชนได้ให้ความคิดเห็น โปรแกรมนี้ต้องสามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุประสงค์ที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ และโปรแกรมควรที่จะนี้ให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเพื่อที่จะเป็นการตอบสนองระหว่างกันให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

จากกระบวนการต่างๆที่ได้กล่าวมาจากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยการนำโปรแกรมประยุกต์ไปลงใช้หรือทดสอบผู้วิจัยต้องนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่มาในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ดังนั้นผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจหลักการต่างๆได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาองค์การ 2) ข้อมูลทฤษฎีวงจรคุณภาพ และ 3)การยอมรับการใช้เทคโนโลยีทำให้จากการสังเคราะห์ข้อมูลเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรต้องเริ่มจาก ขั้นแรก การวินิจฉัยชุมชน คือ ในวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถดูได้จากขั้นตอนการวินิจฉัยตามระดับต่างๆ ที่มีปัญหาในแต่ละระดับเพื่อให้สามารถเข้าถึงการวินิจฉัยชุมชน และปัญหาที่ถูกต้อง ขั้นที่สอง การออกแบบเครื่องมือพัฒนาในวิสาหกิจชุมชนนั้น ขั้นที่สาม การเลือกเครื่องมือพัฒนาในวิสาหกิจชุมชนนั้นสามารถดูได้จากปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเลือกเครื่องมือหรือวิธีการเปรียบได้กับกลยุทธ์ที่นำมาใช้ และขั้นสุดท้าย การประเมินการพัฒนาชุมชน ซึ่งจากการประเมินแล้วการนำโมเดลการยอมรับการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่มูลนิธิต้องให้ความสำคัญคือต้องสร้างความสมัครใจในการใช้โปรแกรม แสดงให้เห็นถึงความง่าย และ คุณภาพของผลลัพธ์ที่ดีขึ้นทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรม จากนั้นการนำข้อมูลทฤษฎีวงจรคุณภาพก็มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร กล่าวคือ ทฤษฎีวงจรคุณภาพจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการเพื่อสังคมได้ เนื่องจากการจะนำสิ่งใหม่เข้าไปในชุมชนนั้นต้องผ่านการวางแผนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ศึกษาปัญหา ผลกระทบและวางแผนร่วมกัน จากนั้นต้องนำมาปฏิบัติไปก่อนเพื่อให้เกิดการทดลองในสิ่งใหม่ๆ โดยประยุกต์ผ่านประสบการณ์ แนวคิดต่างๆ แล้วจึงนำไปตรวจสอบและสุดท้ายจึงนำมาปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์มากขึ้นแต่หากยังไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการการให้นำกลับไปสู่กระบวนการวางแผนใหม่แล้ววนต่อไปเป็นวงจรคุณภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เปลี่ยนแปลงทันรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

ผลการประเมินรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ตามแนวของ Cohen's kappa

การประเมินรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยการหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยใช้หลักค่าสัมประสิทธิ์แคปปาของโคเฮน (Cohen's Kappa) โดยค่าสูงที่สุดคือ 1.0 หมายถึงทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องมากที่สุด โดยมีระเบียบวิธีวัดความเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) เชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์แคปปาของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) ซึ่งเป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันสำหรับข้อมูลที่ได้จากการวัดเชิงจำแนกประเภทโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในการพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้กับวัตถุประสงค์การวิจัย และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้รวมถึงการตรวจสอบความสอดคล้องตามเทคนิคแคปปาสำหรับการใช้สถิติแคปปา

สำหรับกรณีมีผู้ประเมิน 3 คนขึ้นไปนั้น ฟลีส (Fleiss, 1971) ได้พัฒนาสถิติแคปปาสำหรับการประเมินที่มีผู้ประเมินตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปที่เรียกว่า สถิติ ฟลีส แคปปา (Fleiss's Kappa Statistic) โดยค่าสูงสุดที่เป็นไปได้คือ 1.0 หมายถึง มีความเห็นพ้องต้องกันทุกฝ่าย โดยมีระเบียบวิธีวิจัยวัดความเห็นพ้องต้องกันระหว่างกลุ่มผู้ประเมินในเรื่อง การวัดเชิงจำแนกที่มีระดับการวัดอยู่ในมาตรฐานบัญญัติ โดยผู้ประเมินทั้งสองฝ่ายได้มีการจำแนกข้อมูลชุดเดียวกัน จำนวน n ตัวอย่าง ออกเป็น 2 ประเภท และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เกินร่วมกัน (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) เกณฑ์การพิจารณาระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปา เป็นเกณฑ์การพิจารณาระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปาตามแนวทางของฟลีสส์ และ ไค้ (Fleiss and Paik, 2003) ดังแสดงตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ระดับความสอดคล้องของสถิติแคปปาตามแนวทางของ ฟลีสส์ และ ไค้

ค่าสถิติแคปปา	ระดับความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
0.75-1.00	ความสอดคล้องดีมาก
0.40-0.74	ความสอดคล้องดี
0.00-0.39	ความสอดคล้องต่ำ

ที่มา: ประสพชัย พสุนนท์ (2558), “การประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินโดยใช้สถิติแคปปา”

โดยมีระดับของความสอดคล้องของข้อความที่ระดับ 1-5 คือ

- ระดับ 5 มีความสอดคล้องมากที่สุด
- ระดับ 4 มีความสอดคล้องมาก
- ระดับ 3 มีความสอดคล้องปานกลาง
- ระดับ 2 มีความสอดคล้องน้อย
- ระดับ 1 มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

โดยสามารถใช้สูตรได้ดังนี้

$$KF = \frac{P(A)-P(E)}{1-P(E)}$$

โดยมีค่าสถิติที่อธิบายคือ

เมื่อ $K = 1$ ถ้ามีความสอดคล้องอย่างสมบูรณ์

เมื่อ $K = 0$ ถ้ามีความเห็นไม่สอดคล้องกัน (No agreement among the raters)

$P(A)$ = ค่าสัดส่วนที่ k Raters ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน

$P(E)$ = ค่าสัดส่วนที่ k Raters ที่มีความสอดคล้องกันโดยบังเอิญ

Fleiss Kappa

Number of cases size = 15

Number of raters or instruments=5

Minimum score = 1

Maximum score = 5

Table: subjects (rows) by scores (columns)

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของสถิติแคปปาตามแนวของ ฟลีสส์ และ ไพค์

หัวข้อประเมิน	ระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอชื่อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส)	-	-	-	5	0
2. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้	-	-	-	0	5
3. แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้	-	-	-	0	5
4. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการขอกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้	-	-	-	5	0
5. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำจากสมาชิกผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้	-	-	-	4	1
6. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้	-	-	-	2	3
7. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้	-	-	-	0	5
8. แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำเกษตรใหม่ๆได้	-	-	-	1	4
9. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจกวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-	-	-	1	4

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของสถิติแคปตามแนวของ ฟลีส์ส์ และ ไพค์ (ต่อ)

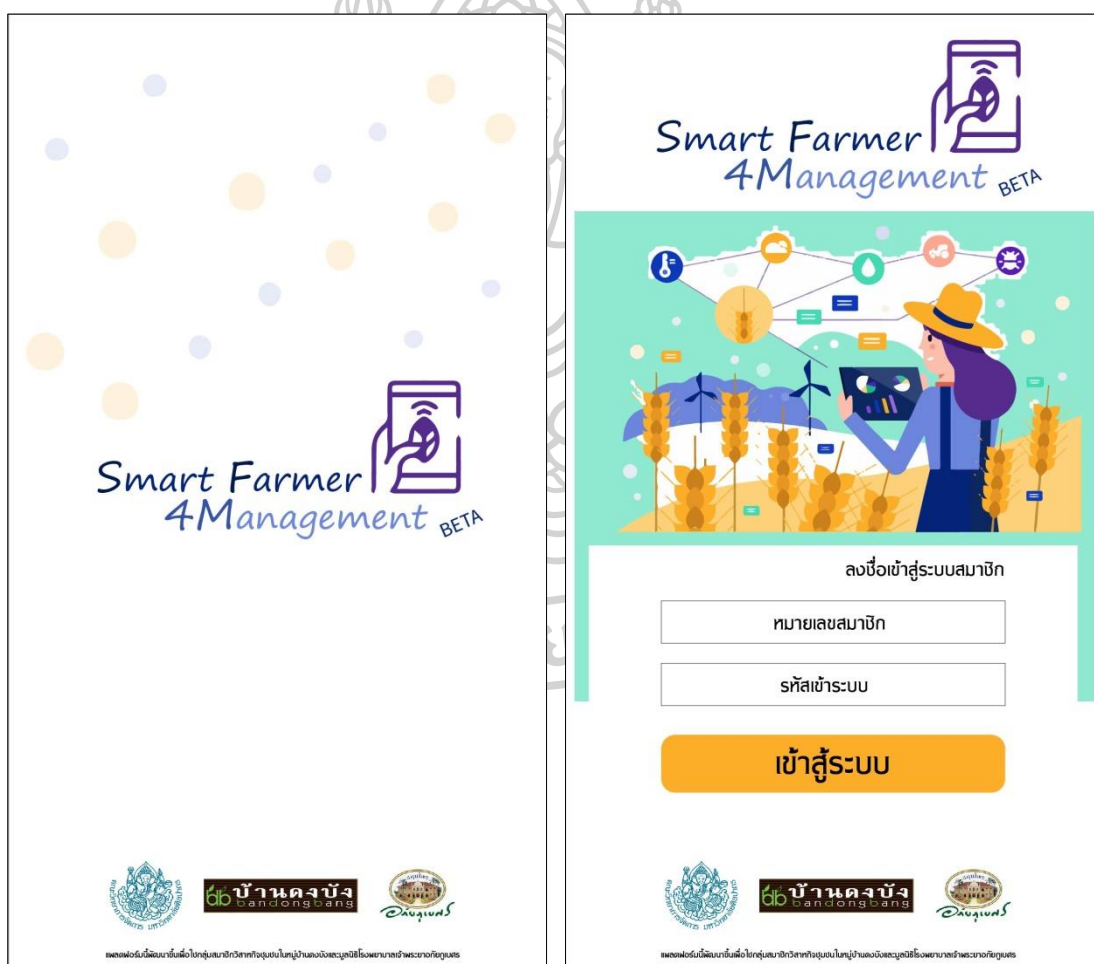
หัวข้อประเมิน	ระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
10. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก	-	-	-	0	5
11. แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic & Story)	-	-	-	4	5
12. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ	-	-	-	0	5
13. แพลตฟอร์มนี้สามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat)	-	-	-	4	1
14. แพลตฟอร์มนี้สามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากอภัยภูเบศได้	-	-	-	0	5
15. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศได้	-	-	-	0	5

กิจกรรมทั้งหมด (N)	จำนวนผู้ประเมิน (n)	ค่า Pa	ค่า Pe	Fleiss's Kappa	maximum scores
15	5	0.893	0.620	0.720	0.707

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ของสถิติแคปตามแนวของ ฟลีส์ส์ และ ไพค์ (Fleiss and Paik, 2003) โดยมีผู้ประเมินเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (Consistency) เชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจากข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ โดยผลการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์ของสถิติแคปตามแนวของ ฟลีส์ส์ และ ไพค์ มีค่าสูงสุด คือ 0.707 และ ค่าค่าความสอดคล้อง Fleiss's Kappa คือ 0.72 ซึ่งมีความสอดคล้องระดับดี แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเห็นพ้องต้องกันว่าองค์ประกอบต่างๆ ที่เสนอสามารถนำไปเป็นโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมได้ ทั้งนี้สามารถนำเอา 6 องค์ประกอบหลัก คือการเงินหรือเงินทุน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การแบ่งปัน (Sharing) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และ 15 องค์ประกอบย่อย นำไปสังเคราะห์และสร้างให้เป็นโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ที่เป็นผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน สามารถนำไปปรับไปใช้ในการปฏิบัติการ เพื่อให้เป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารให้ชุมชนเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ผลโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิต วัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

จากผลการวิจัยที่ได้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมสามารถสร้างเป็นแบบทดสอบเพื่อการใช้งานแบบภายใน (Internal Application) คือเป็นโปรแกรมที่ใช้ระหว่างกันไม่ได้ให้คนทั่วไปใช้ โดยโปรแกรมนี้นี้ชื่อว่า “Smart Farmer 4Management Beta” ใช้ติดต่อกันระหว่างสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านดงบังและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 34 รูปแบบเข้าสู่ระบบของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 34 หน้าเข้าระบบการจัดการนี้ต้องมีการใส่รหัสหมายเลขสมาชิกยืนยันตัวตน เพื่อให้ทราบและระบุตัวตนของสมาชิกในกลุ่มได้ทำให้ง่ายต่อการติดตาม

ภาพที่ 35 รูปแบบหน้าหลักของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 35 ในหน้าแรกของโปรแกรมผู้วิจัยได้ร่วมกันออกแนวคิดกับสมาชิกในชุมชนโดยที่ส่วนมากเป็นวัยกลางคนขึ้นไปทำให้การออกแบบนี้จำเป็นต้องเรียบและปุ่มกดมีขนาดที่ใหญ่เข้าใจได้ง่าย โดยที่รูปแบบของหน้าหลักนี้ได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ในโปรแกรมทั้งหมด อีกทั้งยังออกแบบให้ง่ายต่อการเข้าถึงแก่สมาชิกทุกวัย

เงินทุน

โครงการสินเชื่อ 1 ตำบล 1 SME เกษตร เพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย

ร.ก.ส. สนับสนุนสินเชื่อ เพื่อยกระดับเป็น SME เกษตร เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทย พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การรวบรวม การแปรรูป การตลาด และการบริการ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงานในภาคชนบทเพิ่มขึ้น

คุณสมบัติผู้ขอกู้

1. เกษตรกร Smart farmer
2. ผู้ประกอบการประเภทบุคคล หรือนิติบุคคล หรือวิสาหกิจชุมชน
3. กลุ่มเกษตรกร
4. สหกรณ์ภาคการเกษตร

วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน

1. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจภาคเกษตร หรือที่เกี่ยวข้องภาคเกษตร
2. เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบธุรกิจภาคเกษตรหรือที่เกี่ยวข้องภาคเกษตร

กำหนดวงเงินกู้/วงเงินสินเชื่อ

วงเงินกู้สูงสุดรายละไม่เกิน 20 ล้านบาท
วงเงินสินเชื่อรวมกับโครงการ 72,000 ล้านบาท

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ตั้งแต่ปีที่ 1-7 คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี และตั้งแต่ปีที่ 8 เป็นต้นไป คิดอัตราดอกเบี้ยตามประเภทของลูกค้าผู้กู้แต่ละรายในอัตรา MRR หรือ MLR แล้วแต่กรณี

ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ

ขอรับสินเชื่อได้ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ร.ก.ส. ทุกสาขา

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES

0 2555 0555

www.dbac.or.th

สมัครเลย

สร้างภาคเกษตรยั่งยืน

เกษตรยั่งยืน

ภาพที่ 36 รูปแบบหน้าหลักและเงินทุนของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 36 หน้าของเงินทุนเป็นการคิดกับผู้ใช้ว่าต้องมีความที่ค่อนข้างใหญ่อ่านได้ง่ายเพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดเรื่องเงินทุนมากที่สุดและข้อมูลจากแหล่งเงินทุนยังสามารถเชื่อถือได้อีกทั้งเจ้าของแหล่งเงินทุนจะสามารถตรวจสอบคุณภาพของสมาชิกย้อนกลับได้

ต้นกล้าและขนส่ง	
ต้องการแลกกล้าฟ้าทะลายโจร แลกกับต้นกล้าอิง ช่า ตะไคร้ ใบมะกรูด สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59601221	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการนัดส่งผลผลิต วันที่ส่งเหลือ ส่งวันที่ 1/12/62 15.00น สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59608765	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการซื้อกล้ามะขามป้อม ชื่อในราคาต้นละ 10บาท สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59603234	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการซื้อกล้ากระชาย ชื่อในราคาต้นละ 8.50บาท สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59602345	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการนัดส่งผลผลิต วันที่ส่งเหลือ ส่งวันที่ 1/12/62 15.00น สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59604909	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการนัดส่งผลผลิต วันที่ส่งเหลือ ส่งวันที่ 1/12/62 15.00น สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59604909	กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการนัดส่งผลผลิต วันที่ส่งเหลือ ส่งวันที่ 1/12/62 15.00น สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง 59606328	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ

ภาพที่ 37 รูปแบบหน้า ต้นกล้าและขนส่ง ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 37 ในหน้านี้แสดงถึงหมวดต้นกล้าและขนส่ง โดยที่หมวดนี้เป็นการแสดงถึงการร้องขอความช่วยเหลือแบ่งปันระหว่างสมาชิกประกอบกับเน้นการจัดการตามองค์ประกอบเรื่องทรัพยากรการบริหาร เป็นหลัก หมวดนี้มีความสำคัญด้านการจัดการที่จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถร้องขอเรื่องการส่งผลผลิตแสดงว่าสมาชิกต้องการใช้ทรัพยากรในการขนส่งได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ลดการเสียพื้นที่โดยไม่จำเป็นทำให้ต้นทุนการขนส่งเฉลี่ยกับค่าวัตถุดิบลดลง หรือสามารถแบ่งปันต้นกล้าผลผลิตระหว่างกันได้หากสมาชิกบางคนไม่สามารถทำต้นกล้าได้ตามกำหนด ซึ่งหน้านี้แสดงถึงหมวดต้นกล้าและขนส่งนี้ทำให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการได้ เป็นต้น

สมาชิกและอุปกรณ์	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วยเตรียมแปลงเพื่อลงต้นกล้า สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59604909	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการใช้อุปกรณ์ ต้องการเช่าอุปกรณ์ สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59604909	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วยเตรียมแปลงเพื่อลงต้นกล้า สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59606328	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วยเตรียมแปลงเพื่อลงต้นกล้า สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59601221	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วยเตรียมแปลงเพื่อลงต้นกล้า สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59608765	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วยเตรียมแปลงเพื่อลงต้นกล้า สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59603234	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
ต้องการซ่อมอุปกรณ์ เครื่องพ่นน้ำฆ่าโรค สมาชิกกลุ่มสมุนไพรหมู่บ้านดงบัง 59602345	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ

ภาพที่ 38 รูปแบบหน้าสมาชิกและอุปกรณ์ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 38 ในหน้านี้แสดงถึงหมวดสมาชิกและอุปกรณ์ โดยที่หมวดนี้เป็นการแสดงถึงการร้องขอความช่วยเหลือแบ่งปันระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรโดยที่หมวดนี้มีความสำคัญด้านการจัดการที่จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถจองคิวการใช้อุปกรณ์ต่างๆ หรือช่วยกันถ้าอุปกรณ์มีปัญหาและในอนาคตมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะทำการให้สมาชิกร้องขอการใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับเกี่ยวสมุนไพรอัตโนมัติซึ่งจะทำให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการได้ ลดเวลาของการเก็บเกี่ยวลงได้ เป็นต้น

ภาพที่ 39 รูปแบบหน้าให้ความรู้ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 39 ในหน้านี้เป็นหมวดของการศึกษาหาความรู้แบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย ในด้านต่างๆ สามารถให้สมาชิกในชุมชนสมัครเข้าไปอบรมเพิ่มความรู้พัฒนาตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญได้

🏠
⚙️
💬

พูดคุยและเรื่องราว

15:21 27 พฤศจิกายน 2019

กก.วัดฤๅษณ์ตรายเดือนกำหนดห้ามใช้สารเคมีเกษตรไปอีก 6 เดือน

การห้ามใช้-ไม่ห้ามใช้สารเคมีอันตรายทางการเกษตร 3 ชนิดยังไม่จบง่าย ๆ เมื่อคณะกรรมการวัดฤๅษณ์ตรายสุดใหม่มีมติขยายเวลาการห้ามใช้ พาราควอตและคลอไพริฟอสจากวันที่ 1 ธ.ค. 2562 ไปอีก 6 เดือน

[อ่านเพิ่มเติม >](#)

สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง
59604909

8:24 17 ตุลาคม 2019

ทำไมคนผลิตอาหารกลับเป็นคนที่ยอดอยากที่สุด

ทำไมคนที่ผลิตอาหารให้คนส่วนใหญ่ในโลกกลับกลายเป็นคนที่ยอดอยากที่สุดในโลก

มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

15:21 27 พฤศจิกายน 2019

กก.วัดฤๅษณ์ตรายเดือนกำหนดห้ามใช้สารเคมีเกษตรไปอีก 6 เดือน

การห้ามใช้-ไม่ห้ามใช้สารเคมีอันตรายทางการเกษตร 3 ชนิดยังไม่จบง่าย ๆ เมื่อคณะกรรมการวัดฤๅษณ์ตรายสุดใหม่มีมติขยายเวลาการห้ามใช้ พาราควอตและคลอไพริฟอสจากวันที่ 1 ธ.ค. 2562 ไปอีก 6 เดือน

[อ่านเพิ่มเติม >](#)

ภาพที่ 40 รูปแบบหน้าให้ความรู้ พูดคุย และ เรื่องราวของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 40 ในหน้าหมวดพูดคุยและเรื่องราวอีกทั้งยังเป็นหมวดที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับสมาชิกในกลุ่มว่ามีความสำคัญเพราะในบางครั้งสมาชิกมีปัญหาด้านการผลิตจะสามารถมาดูวิธีแก้ปัญหาจากสมาชิกอีกท่านหนึ่งได้ อีกทั้งมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็สามารถมาเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการผลิตให้ได้ตรงตามต้องการหรือความรู้ต่างอีกด้วย

จากภัยภูเบศร

สมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ผลการตรวจมาตรฐาน
ผ่าน

หมายเลข : 59604909

ตารางที่ 3: ฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ และปริมาณสารประกอบฟีนอลิก ของส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหารไทย

พืช สมุนไพร เครื่องเทศ	ฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ (มก. วิตามินซีเปรียบเทียบกับอาหาร 100 กรัม)	ปริมาณสารประกอบฟีนอลิก (มก. กรดแอสคอร์บิกเปรียบเทียบกับอาหาร 100 กรัม)
ผักคะน้า (ก้าน + ใบ)	31.58	109.01
รากผักชี	16.78	54.17
ผักชี (ก้าน + ใบ)	86.98	167.05
กระเทียม	9.38	21.51
พริกไทยอ่อน	105.24	247.67
หอมแดง	10.56	67.73
ขมิ้นชัน	7.67	59.07
โหระพา	129.47	147.67
พืช สมุนไพร เครื่องเทศ	ฤทธิ์ต้านสารอนุมูลอิสระ (มก. วิตามินซีเปรียบเทียบกับอาหาร 100 กรัม)	ปริมาณสารประกอบฟีนอลิก (มก. กรดแอสคอร์บิกเปรียบเทียบกับอาหาร 100 กรัม)
ใบกะเพราขาว	319.32	328.49
ใบกะหล่ำ	12.11	39.92
กะหล่ำปลี	6.62	27.79
พริกเหลือง (ใหญ่)	105.16	174.03
พริกชี้แดง	91.80	154.46
พริกจินดา	124.24	254.46
แคร์รอต	0.96	11.28
ใบมะกรูด	152.21	518.60
ตะไคร้	128.59	114.15
ข่า	103.81	153.68
กระชาย	63.38	131.40
ขมิ้น	1126.12	1340.70
ขิง	183.32	222.38
ผลมะขวิดรมใบชา	203.43	418.31
ยี่ห่วย (หัว)	145.03	266.57
กุยช่าย (หัว)	93.54	136.63

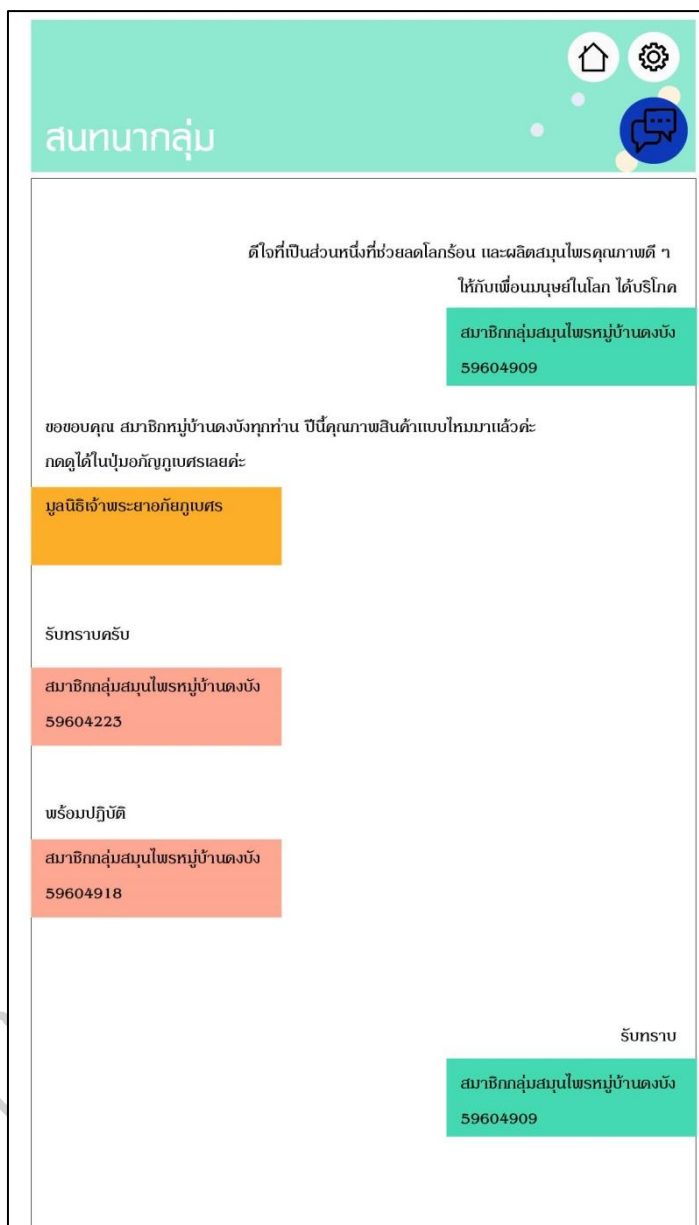
ภาพที่ 41 รูปแบบหน้าข้อมูลย้อนกลับของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 41 ในหน้านี้เป็นหมวดที่เน้นการตรวจสอบและพัฒนาสมาชิกเอง ในหมวดนี้จะเป็นการสื่อสารระหว่างมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และระหว่างสมาชิกในชุมชน เช่น มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถส่งข้อมูลย้อนกลับมาหาสมาชิกในแต่ละคนได้ว่า ผลผลิตที่ส่งไปได้ผ่านมาตรฐานไหม ได้ราคาผลผลิตเท่าไร มีข้อมูลด้านมาตรฐานราคา อีกทั้งยังแสดงถึงโควตาคงเหลือที่ได้รับมอบจากมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ดังนั้นหมวดนี้ทางมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเห็นว่าจะทำให้ชุมชนเข้าใจของมาตรฐานรวมถึงโควตาการปลูกมากขึ้นและทางเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะสามารถจัดการวิสาหกิจชุมชนได้ง่ายและใกล้ชิดมากขึ้น

ประเภทกิจกรรม	23/08/62	23/08/63
เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร	90	85
เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก	30	26
ลงเพาะปลูก	2	1
ดูแลสมุนไพร	30	30
เก็บเกี่ยว	2	1
แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน	7	5
ขนส่ง	1	1
จำนวนวันรวมเวลาประเมิน	162	150
		-12

ภาพที่ 42 รูปแบบหน้าประเมินผลเวลารวมของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

จากภาพที่ 42 ในหน้านี้เป็นหมวดที่สมาชิกในชุมชนต้องกรอกข้อมูลในการทำงานของแต่ละกิจกรรมซึ่งสมาชิกในชุมชนจะสามารถประเมินเวลาของตนเองว่าใช้เวลาในการทำงานลดลงหรือไม่ ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการประเมินมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะสามารถวิเคราะห์การทำงานจากผลรวมของแต่ละสมาชิกได้ ดังนั้นหมวดหน้าประเมินผลเวลารวมนี้ทางมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเห็นว่าจะทำให้เข้าใจผลของการทำงานที่พัฒนาขึ้นในแต่ละกิจกรรมซึ่งจะทำให้ทางเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะสามารถวางแผนทางการจัดการกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 43 รูปแบบหน้าสนทนากลุ่มและข้อมูลย้อนกลับของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M

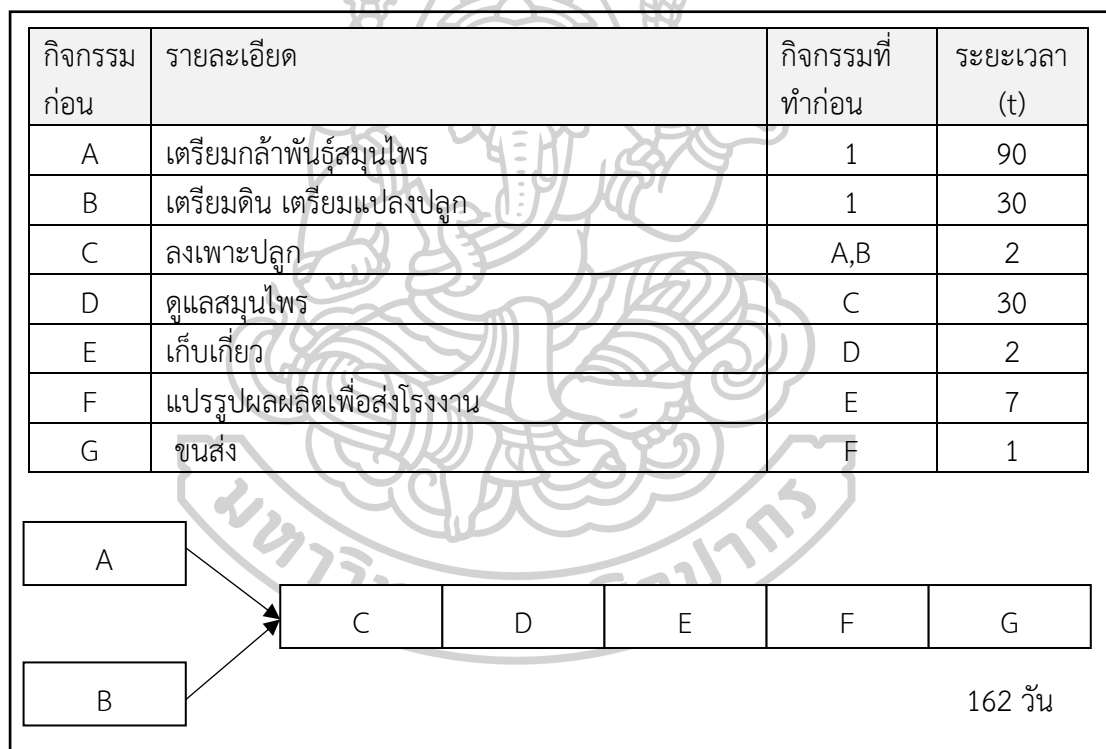
จากภาพที่ 43 ในหน้านี้เป็นหมวดการสนทนากลุ่มจะทำให้เกิดความร่วมมือเข้าใจระหว่างสมาชิกในชุมชนหรือระหว่างชุมชนได้ดียิ่งขึ้นและจะทำให้เข้าใจแบบสามารถตอบโต้ แลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ ได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น

จากแสดงภาพมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นร่วมกับชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรซึ่งจะทำให้โปรแกรมสามารถตอบสนองผู้ใช้ทั้งสองฝ่ายได้ดีขึ้นและถ้าผู้ใช้สามารถเข้าใจวิธีการใช้ มีความต้องการใช้ ก็จะทำให้วิสาหกิจชุมชนปกติสามารถกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนในยุคดิจิทัล

(Digitalization) และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (Digital Transformation) ได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมรับมือเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมที่เข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไป

ผลการประเมินผ่านการประยุกต์กระบวนการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิกฤต (PERT-CPM)

หลังจากได้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมมาแล้วผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่อง PERT CPM หรือการจัดการโครงการมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพของการนำไปประยุกต์ลงวัดผลดูว่าถ้าวิสาหกิจชุมชนได้นำโปรแกรมมาใช้แล้วจะมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่กระบวนการผลิตทั้งห่วงโซ่อุปทานของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังกระบวนการ

ภาพที่ 44 แสดงขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM การก่อนนำโปรแกรมลงไปใช้

ตารางที่ 16 แสดงขั้นตอนเก็บข้อมูลกระบวนการ PERT CPM

กิจกรรม	รายละเอียด	งานที่ต้อง ทำเสร็จ ก่อน	เวลาเร็วสุด (a)	เวลาช้าๆ (m)	เวลาช้าสุด (b)
A	เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรม	-	80	85	90
B	เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก	-	20	25	30
C	ลงเพาะปลูก	A,B	1	1	2
D	ดูแลสมุนไพรม	C	30	30	30
E	เก็บเกี่ยว	D	1	1	2
F	แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน	E	5	5	7
G	ขนส่ง	F	1	1	1

A แทน ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมแล้วเสร็จเร็วที่สุด (Optimistic Duration)

m แทน ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมแล้วเสร็จเป็นส่วนใหญ่ (Most Likely Duration)

b แทน ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมแล้วเสร็จเป็นอย่างช้าที่สุด (Pessimistic Duration)

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรมโดยเฉลี่ยแต่ละกิจกรรม, $t_e = (a + b + 4m) / 6$

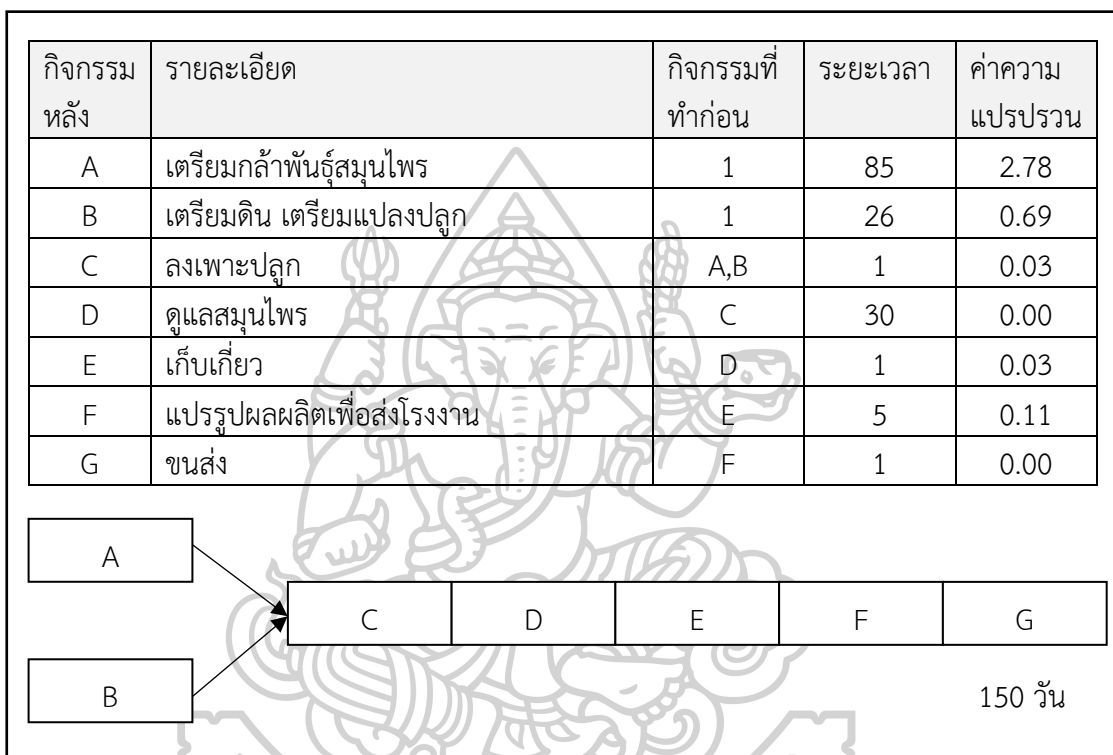
ค่าแปรปรวนของระยะเวลาดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม, $V_e = ((b - a) / 6)^2$

ตารางที่ 17 แสดงผลขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM

กิจกรรม	เวลาเร็ว สุด (a)	เวลาช้าๆ (m)	เวลาช้าสุด (b)	t_e	ค่าความแปรปรวน
A	80	85	90	85	2.78
B	25	26	30	26	0.69
C	1	1	2	1	0.03
D	30	30	30	30	0.00
E	1	1	2	1	0.03
F	5	5	7	5	0.11
G	1	1	1	1	0.00

จากตารางที่ 16 และ ตารางที่ 17 เป็นตารางการเก็บข้อมูลในพื้นที่แปลงปลูกในชุมชนและเป็นสมุนไพรมประเภทเดียวกันทั้งหมด มีการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรม เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก ลงเพาะปลูก ดูแลสมุนไพรม เก็บเกี่ยว แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน ขนส่ง ในแบบเดียวกันโดยที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้คือ 1) เวลาการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรมเร็วสุดคือ 80 วัน ช้าที่สุดคือ 90 วัน และ เวลาที่สมาชิกทำได้พอกันมากที่สุดคือ 85 วัน 2) เตรียมดินและเตรียมแปลงเร็วสุดคือ 25 วัน ช้าที่สุดคือ

30 วัน และ เวลาที่สมาชิกทำได้พอๆกันมากที่สุดคือ 26 วัน 3) ลงเพาะปลูกข้าวที่สุดคือ 2 วัน และ เวลาที่สมาชิกทำได้พอๆกันและเร็วที่สุดคือ 1 วัน 4) การดูแลสมุนไพวยังคงใช้เวลาเท่าๆเดิมคือ 30 วัน 5) เก็บเกี่ยวข้าวที่สุดคือ 2 วัน และ เวลาที่สมาชิกทำได้พอๆกันและเร็วที่สุดคือ 1 วัน 6) แปรรูปผลผลิตข้าวที่สุดคือ 7 วัน และ เวลาที่สมาชิกทำได้พอๆกันและเร็วที่สุดคือ 5 วัน 7) การขนส่งจะใช้ เวลาเท่าเดิมคือ 1 วัน

ภาพที่ 45 แสดงขั้นตอนกระบวนการ PERT CPM หลังนำโปรแกรมลงไปใช้

จากภาพที่ 44 และ ภาพที่ 45 จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานมีกระบวนการทั้งหมด 7 ขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนมีผลดังนี้ A) เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรร B) เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูกเป็นขั้นตอนที่สามารถทำไปพร้อมกันได้โดยที่ขั้นตอนนี้หากนำโปรแกรมไปใช้จะทำให้เวลาในการทำงานลดลงโดยประมาณ 5 วัน มีค่าความแปรปรวน 2.78 เป็นค่าความแปรปรวนที่เยอะที่สุดเพราะโปรแกรมนี้สามารถทำให้ชุมชนใช้กำลังคนและอุปกรณ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกได้ C) ลงเพาะปลูกในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้กำลังคนและอุปกรณ์หากใช้โปรแกรมเข้ามาช่วยก็จะทำให้การช่วยเหลือใช้สมาชิกช่วยกันอาจมีผลได้บ้างแต่ขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่สมาชิกจะสามารถทำด้วยตนเองได้ D) ขั้นตอนการดูแลเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลาและความละเอียดอ่อนดังนั้นในขั้นตอนนี้โปรแกรมจะสามารถช่วยให้ความรู้ ความเข้าใจ จะสามารถทำให้เกิดผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ลดการสูญเสีย แต่กระบวนการด้านเวลายังเท่าเดิม E) กระบวนการเก็บเกี่ยว F) แปรรูป เป็นกระบวนการที่โปรแกรม

สามารถช่วยได้ทั้งในเรื่องของกำลัง อุปกรณ์ และข้อมูลด้านมาตรฐานทำให้กระบวนการด้านเวลา ลดลง และ สุดท้าย G) ขนส่งเป็นกระบวนการที่โปรแกรมจะช่วยเรื่องความคุ้มค่าในการขนส่งเป็นเรื่อง การบริหารจัดการพื้นที่มากกว่าด้านเวลาดังนั้นจากกระบวนการทั้งหมดหากนำไปโปรแกรมมาใช้จะ สามารถลดขั้นตอนได้ประมาณ 12 วัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโปรแกรมประยุกต์ที่พัฒนามานี้จะทำให้ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรหมู่บ้านดงบังเป็นต้นแบบการเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมที่นำโปรแกรม ประยุกต์หรือแอปพลิเคชันมาใช้เสริมสร้างศักยภาพการบริหารในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการ ผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่จัดกิจการเพื่อสังคมหรือมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรในอนาคตได้

จากผลของกระบวนการทั้งหมดแสดงให้เห็นแล้วว่าโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพ การบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม สามารถบริหารห่วงโซ่อุปทานของผู้ผลิตวัตถุดิบ (กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง) ที่ผลิตให้กับกิจการเพื่อ สังคม (มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร)

ตารางที่ 18 ผลโปรแกรมประยุกต์ของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของ กิจการเพื่อสังคม

กระบวนการ ห่วงโซ่อุปทาน	องค์ประกอบ หลัก	องค์ประกอบ ย่อย	ตัวบ่งชี้
ต้นน้ำ	การแบ่งปัน (Sharing)	เรื่องราวระหว่างกัน	แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จ หรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic&Story)
		ให้ความรู้ด้านการ บริหารจัดการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้ด้านการบริหาร จัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับรายจ่าย เบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ
		ติดต่อสื่อสารแบบ การสนทนากลุ่ม	แพลตฟอร์มนี้สามารถติดต่อสื่อสารแบบการ สนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat)
	การเงินหรือ เงินทุน (Money)	แหล่งเงินทุน	แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอชื่อของแหล่ง เงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคาร เพื่อการเกษตร (ธกส)
		แลกเปลี่ยน(ต้นกล้า หรือเมล็ดพันธุ์)	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้น กล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้
		ซื้อผลผลิตที่เกิน จำนวน	แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่ เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียเปล่าของวัตถุดิบ ระหว่างสมาชิกได้

ตารางที่ 18 ผลโปรแกรมประยุกต์ของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (ต่อ)

กระบวนการห่วงโซ่อุปทาน	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้
กลางน้ำ	กำลังคนหรือสมาชิก (Man)	ขอกำลังคนที่ว่างงาน	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการขอกำลังคนที่ยังว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้
		มีประสบการณ์มาแนะนำ	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำจากสมาชิกผู้ที่มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้
	อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine)	เช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักร	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้
		คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม	แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้
		นำเสนอข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ	แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆได้
ปลายน้ำ	การจัดการ (Management)	จัดการระบบการขนส่ง	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจกวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ
		วางแผนระยะเวลา	แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก
	การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ	แพลตฟอร์มนี้สามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากอภัยภูเบศได้
		ความรู้หรือความต้องการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศได้

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมประยุกต์ที่เกิดขึ้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการจัดการต่างๆจะนำไปช่วยและตอบโจทย์ให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ทั้งห่วงโซ่อุปทาน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ แนวคิดด้านการแบ่งปัน (Sharing) และ ด้านการเงินหรือเงินทุน (Money) จะอยู่ในกระบวนการของต้นน้ำโดยที่เป็นกระบวนการที่อยู่ในช่วงการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร และ เตรียมดิน โดยที่จุดแข็งของโปรแกรมนี้นำให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุน แบ่งผลผลิตระหว่างกัน แบ่งปันความรู้ และสื่อสารกันได้ แต่ถ้าชุมชนไม่มีความเข้าใจกันไม่ทำตามระเบียบทางการเงิน ไม่มีเครดิตทางการเกษตร ไปกู้หนี้จากเงินกู้ยืมระบบ ก็จะทำให้

ให้เกิดปัญหาของการสร้างความเชื่อมั่นในองค์ประกอบด้านการเงิน อีกทั้งหากชุมชนไม่มีการแบ่งปันข้อมูล ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ ยังยึดติดกับการทำระบบเดิมๆ ก็จะได้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นอุปสรรคของต้นน้ำในห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนนี้

2) กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ด้านกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ด้านอุปกรณ์หรือและเครื่องจักร (Machine) จะช่วยในเรื่องของกลางน้ำ เป็นกระบวนการในช่วง การลงเพาะปลูก ขั้นตอนการดูแล กระบวนการเก็บเกี่ยว และนำไปแปรรูป ซึ่งในขั้นตอนทั้งหมดนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้กำลังคนและอุปกรณ์หากใช้โปรแกรมเข้ามาช่วยก็จะทำให้การช่วยเหลือใช้สมาชิกช่วยกันอาจมีผลได้บ้างซึ่งขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่สมาชิกจะสามารถทำด้วยตนเองได้และยังสามารถช่วยให้ความรู้ ความเข้าใจ จะสามารถทำให้เกิดผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ลดการสูญเสียแต่กระบวนการด้านเวลายังเท่าเดิม หรือน้อยลงได้ แต่ปัญหาและอุปสรรคของกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานนี้จะเกิดขึ้นได้หาสมาชิกในชุมชนไม่เข้าใจในข้อมูล ไม่เห็นประโยชน์จากโปรแกรมประยุกต์จะทำให้แพลตฟอร์มนี้จะไม่เกิดการพัฒนา ชุมชนจะไม่ๆได้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มนี้เลย

3) ปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ด้านการจัดการ (Management) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จะมาช่วยปลายน้ำเป็นกระบวนการสุดท้ายที่โปรแกรมจะช่วยเรื่องความคุ้มค่าในการขนส่งเป็นเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่มากกว่าด้านเวลา โปรแกรมประยุกต์นี้สามารถจัดการระบบการขนส่ง อีกทั้งสามารถการเสนอแนะย้อนกลับ สื่อสาร ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งขั้นตอนนี้จะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น ลดระยะเวลา ลดต้นทุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชนได้ดีขึ้น แต่ปัญหาและอุปสรรคในปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานนี้จะเป็นเรื่องของการใช้งานอย่างสม่ำเสมอของทั้งสองฝ่ายและหากแพลตฟอร์มนี้ไม่มีการใช้งานอย่างสม่ำเสมอข้อมูลต่างๆ จะไม่มีการพัฒนา แพลตฟอร์มนี้ก็จะไม่สร้างข้อดีทางวิเคราะห์ข้อมูลได้เลย

ดังนั้นจาก รูปแบบ ข้อดี ประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคของโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มมาใช้เสริมสร้างศักยภาพการบริหารในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่จัดกิจการเพื่อสังคมจะเห็นได้ว่านอกจากจุดเด่นและข้อดีที่ต่างกันไปในแต่ละองค์ประกอบแล้วจะสังเกตเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคหลักมีความคล้ายคลึงกันคือความสม่ำเสมอของผู้ใช้งานทั้งสองฝั่งทั้งสมาชิกในชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเพราะหากในทุกๆ องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์ไม่มีการใช้งานก็จะทำให้โปรแกรมไม่สามารถพัฒนาต่อได้ เพราะฉะนั้นทฤษฎีวงจรคุณภาพที่เน้นการประยุกต์ ติดตามผล และพัฒนาปรับเปลี่ยนไปได้ แนวคิดการพัฒนาองค์กรที่มุ่งเน้นวิธีการเข้าใจชุมชนหากต้องการทำความเข้าใจในการนำสิ่งใหม่เข้าไป และ โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี ที่จะเป็นแนวคิดที่ทำให้สมาชิกในชุมชนเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์จากโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์ม เพราะถ้าหากโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มไม่มีการเคลื่อนไหวก็ไม่สามารถพัฒนาไปต่อได้และการที่จะทำให่วิสาหกิจชุมชนแบบเดิมกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมตอบโจทย์แนวคิดที่ทำน้อยแต่ได้มากตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่เกิดขึ้นไม่ได้อีกด้วย

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมเป็นการวิจัยที่จะหาองค์ประกอบของนวัตกรรมที่จะนำไปสู่พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน การวิจัยพัฒนาด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตและการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบพหุวิธี (Multi method) โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (EDFR: Ethnographic Delphi Future Research) และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) และ ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) และเทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์ แคปปา ของโคเฮน (Cohen's Kappa Coefficient) ซึ่งเป็นการใช้วัดความเห็นพ้องต้องกันสำหรับข้อมูลที่ได้จากการวัดเชิงจำแนกประเภทสุดท้ายนำวิธีการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) มาใช้เพื่อทดสอบการพัฒนาของเวลาในการจัดการ

ผู้วิจัยได้ทำวิจัยอย่างเป็นขั้นตอนโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบโปรแกรมประยุกต์ของวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพการบริหารโดยการวิจัยเอกสารซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดนวัตกรรม แนวคิดทรัพยากรการบริหาร แนวคิดความคิดการแบ่งปัน แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับ แนวคิดการพัฒนาองค์กร และ แนวคิดเกี่ยวกับการวิสาหกิจชุมชน ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา และ Internet จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ เอกสาร (Document Analysis) ทั้งองค์ประกอบ วิธีการ และขอบเขต จัดกลุ่มทฤษฎีและแนวคิดที่มีความเหมือน ใกล้เคียง และมีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปของ โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยยังสังเคราะห์องค์ประกอบจากการทบทวนวรรณกรรมโดยการใช้ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR รอบที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อสังเคราะห์และพัฒนาแนวโน้มตัวบ่งชี้คุณลักษณะขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม การวิจัยอนาคต EDFR รอบที่ 2 เพื่อเป็นการยืนยันองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม โปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นจาก EDFR รอบที่ 1 และวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile range) เพื่อสังเคราะห์ขึ้นรูปองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของโปรแกรม ผู้วิจัยทำวิจัยคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาวิเคราะห์ เพื่อให้เหลือองค์ประกอบของการเป็นโปรแกรม และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อขึ้นรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ประเมินรูปแบบโปรแกรม โดยใช้เทคนิค

แคปปา ของโคเฮน เพื่อให้เลือกองค์ประกอบที่ใช้ได้และก่อให้เกิดโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม และ ผู้วิจัยได้ประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิฤกต (PERT-CPM) เพื่อดูการพัฒนาของเวลาในการจัดการของวิสาหกิจชุมชนหลังการนำโปรแกรมประยุกต์ไปใช้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการทำวิจัยการทบทวนวิจัยเอกสารและการประยุกต์ทฤษฎีฐานราก

เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม พบว่าทฤษฎีที่พูดถึงนวัตกรรมมีถึง 9 องค์ประกอบที่มาจากการวิจัยเอกสาร ได้แก่ 1) นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process innovation) 2) นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) 3) นวัตกรรมทางการตลาด (Marketing innovation) 4) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (Product innovation) 5) นวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) 6) นวัตกรรมด้านมนุษย์ (Human Innovation) 7) แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) 8) นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) และ 9) นวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) แต่จากที่กล่าวมาทั้งหมดในเชิงของคำว่านวัตกรรม นวัตกรรมที่เกิดขึ้นทั้ง 9 ด้านจะเห็นได้ว่านวัตกรรมที่เหมาะสมกับนิยามของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนอาจมีหลายองค์ประกอบหลายปัจจัยซึ่งปัจจัยภายนอกที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมหลักมีความสอดคล้องและน่าสนใจหากจะนำมาพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนอีกทั้งในปัจจัยภายนอกที่ช่วยผลักดันด้านนวัตกรรมทั้งหมดที่มีแต่ทั้งนี้ แนวคิดแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) เป็นองค์ประกอบที่เป็นแนวคิดด้านนวัตกรรมที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังมองข้ามและยังไม่มีหน่วยงานไหนผลักดันอย่างเต็มที่การที่จะสร้างแพลตฟอร์มนวัตกรรมเพื่อจัดการชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานมี 3 องค์ประกอบด้านการจัดการที่สำคัญ คือ แนวโน้มทรัพยากรการบริหาร (4Ms) แนวโน้มการการแบ่งปัน (Sharing) และ แนวโน้มการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบ EDFR รอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญสามารถแบ่งได้เป็นด้านๆดังนี้

2.1 แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ ความคิดเห็น มีหลากหลายประเด็น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า การที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนาองค์กรก็ต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนี้เป็นเรื่องใหม่ที่ใหม่กับชุมชนแพลตฟอร์มนี้ต้องออกแบบการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย ต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหาหรือ พัฒนาชุมชนได้ ดังนั้นแพลตฟอร์มนวัตกรรมด้านการจัดการนี้หากทำให้เกิดประโยชน์ได้ แพลตฟอร์มก็จะมีผลสำคัญกับชุมชน เกิดการพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 ด้านการเงินและเงินทุน (Money) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้เรื่องการเงินหรือแหล่งเงินทุนมีความสำคัญมากกับสมาชิกชุมชนและชุมชนพอใจมากหากโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้ ให้เครดิตเกษตรกรเกรด A ได้ รวมถึงหากสมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้สมาชิกชุมชนก็พึงพอใจเพราะสมาชิกชุมชนกล่าวว่า สมาชิกแต่ละคนอาจนัดในการปลูกไม่เหมือนหาสามารถช่วยกันเพาะพันธุ์ได้ก็จะทำให้ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่าจึงเปรียบเหมือนการลดต้นทุนได้เช่นกัน รวมถึงสามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียเปล่าขอวัตถุประสงค์ระหว่างสมาชิกได้

2.3 กำลังคนหรือสมาชิก (Man) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่าแพลตฟอร์มโปรแกรมนี้มีความจำเป็นที่ต้องมีการจัดการขอกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้ รวมถึงโปรแกรมจะต้องสามารถให้สมาชิกขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้ เป็นเพราะคำว่าชุมชนย่อมเกิดจากความร่วมมือระหว่างกันหากชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกันได้รวมกันเป็นระบบ การทำงานย่อมมีการใช้เวลาที่ลดลง เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้นได้

2.4 อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า หากจะเพิ่มความรวดเร็วในการทำงานผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ทุ่นแรงต่างๆ มีความจำเป็นสูงสมาชิกในชุมชนก็ควรให้ความสำคัญหรือแม้กระทั่งมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเองก็ควรสนใจไม่ว่าจะเป็นสามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆ หรือ การให้ชุมชนเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรได้ เพราะผลประโยชน์จากองค์ประกอบนี้จะทำให้ทั้งชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะเพิ่มกำลังการผลิตโดยใช้เวลาลดลงหรือเท่าเดิมได้

2.5 ด้านการจัดการ (Management) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมนี้หากสามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ โดยการแจ้งวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ถ้าโปรแกรมนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้จะถือว่าเป็นการนำประโยชน์เชิงการจัดการโดยเฉพาะการจัดการโลจิสติกส์หรือการบริหารเวลาทำให้ชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเกิดประโยชน์สูงสุด

2.6 การแบ่งปัน (Sharing) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า คำว่าแพลตฟอร์มการแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จ เรื่องราว ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน หรือ การสื่อสารระหว่างกันย่อมเป็นจุดประสงค์หลักของแพลตฟอร์มซึ่งแพลตฟอร์มนวัตกรรมเชิงชุมชนต้องสร้างความร่วมมือกันของผู้มีส่วนร่วมการสื่อสารที่ดี ไว้วางใจกัน เชื่อถือกันจะทำให้โปรแกรมประยุกต์นี้พัฒนาต่อไปได้

2.7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่าชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร คือผู้ที่จำเป็นต้องตอบสนองระหว่างกันให้ได้ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบคุณภาพผ่านแพลตฟอร์ม ให้ความรู้หรือความต้องการ แลกเปลี่ยนข้อมูล และติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญยังกล่าวอีกว่า

การให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างกันจะทำให้ชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถยื่นระยะทางระหว่างกันได้และจะส่งผลให้การทำงานไวมากขึ้น ตรงตามจุดประสงค์มากขึ้นไป

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิควิจัยอนาคต (EDFR) รอบที่ 2

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม EDFR รอบที่2 สามารถสรุปได้ว่าโปรแกรมประยุกต์มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเงินหรือเงินทุน 2) ด้านการแบ่งปัน จะช่วยในเรื่องของต้นทุนน้ำของห่วงโซ่อุปทาน 3) ด้านกำลังคนหรือสมาชิก 4) ด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักร จะช่วยในเรื่องของการจัดการกลางน้ำ และ 5) ด้านการจัดการ 6) ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ จะมาช่วยปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชน และ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุน 2) การเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ 3) การแบ่งปันหรือซื้อผลผลิต 4) การขอกำลังคน 5) การขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ 6) ขอคำร้องเช่าหรือยืม 7) คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม 8) การนำเสนอข้อมูลและความรู้ 9) การจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ 10) การจัดการวางแผนระยะเวลา 11) การแบ่งปันข้อมูลหรือเรื่องราว 12) การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ 13) การสนทนากลุ่ม 14) เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ 15) การความรู้หรือความต้องการ

องค์ประกอบหลักแพลตฟอร์มนวัตกรรมของโปรแกรมมีความเหมาะสมและใช้ได้จริงสำหรับนำไปพัฒนาเป็นองค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยมีค่ามัธยฐาน (Median: Md) ที่เกินกว่า 3.0 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ $(Q3-Q1) \leq 1.5$ ถือว่ามีความเหมาะสม

4. ผลการใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) วิเคราะห์และประเมินองค์ประกอบตาม Cohen's Kappa Statistic ดังนี้

ผลการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม พบว่าโปรแกรมมีความเหมาะสมโดยมีความเชื่อมโยงจาก กระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานสำหรับชุมชนนี้ กล่าวคือ มีนำเอาปัญหาในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่อุปทานมาพัฒนาเป็นโปรแกรมคือแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมที่เกิดขึ้นโดนใช้แนวคิดทฤษฎีทางการจัดการต่างๆ จะนำไปช่วยและตอบโจทย์ให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ทั้งห่วงโซ่อุปทาน และ ผลการวิเคราะห์โปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม วิเคราะห์สถิติได้ค่า Cohen's Kappa มีระดับความสอดคล้องในระดับดี คือ โปรแกรมใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ค่าสูงสุด คือ 0.704 ซึ่งมีความสอดคล้องระดับดี (Substantial) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเห็นพ้องต้องกันว่าองค์ประกอบต่างๆ ที่เสนอสามารถนำไปเป็นโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมได้ ทั้งนี้สามารถนำเอา 6 องค์ประกอบหลัก คือการเงินหรือเงินทุน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การแบ่งปัน (Sharing) และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และ 15 องค์ประกอบย่อย นำไปสังเคราะห์และสร้างให้เป็นโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร

วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมโดยที่ผู้วิจัย
สรุปรูปแบบโปรแกรมประยุกต์โดยแบ่งฟังก์ชันองค์ประกอบได้ดังนี้

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 1 หน้าเข้าระบบการจัดการ ฟังก์ชันองค์ประกอบนี้เป็นส่วนการระบุ
ตัวตนของสมาชิกในชุมชน ต้องมีการใส่รหัสหมายเลขสมาชิกยืนยันตัวตนเพื่อที่จะให้ทราบและระบุ
ตัวตนของสมาชิกในกลุ่มได้ทำให้ง่ายต่อการติดตาม โดยที่รูปแบบของหน้าหลักนี้ได้นำองค์ประกอบที่
ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ในโปรแกรมทั้งหมด อีกทั้งยังออกแบบให้ง่ายต่อการเข้าถึงแก่สมาชิกทุกวัย

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 2 หน้าหลักและเงินทุนของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ฟังก์ชัน
องค์ประกอบนี้เป็นส่วนของด้านการเงินและเงินทุน (Money) เป็นการคิดกับผู้เชี่ยวชาญว่าข้อมูลที่มี
ต้องมีขนาดที่ค่อนข้างใหญ่อ่านได้ง่ายเพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดเรื่องเงินทุนมากที่สุดแถมข้อมูลจาก
แหล่งเงินทุนยังสามารถเชื่อถือได้อีกทั้งเจ้าของแหล่งเงินทุนจะสามารถตรวจสอบคุณภาพของสมาชิก
ย้อนกลับได้

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 3 หน้าหมวดต้นกล้าและขนส่งของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M
ฟังก์ชันองค์ประกอบนี้เป็นส่วนของด้านการเงินและเงินทุน (Money) และ ด้านการจัดการ
(Management) ในหน้านี้เน้นความช่วยเหลือแบ่งปันระหว่างสมาชิกเน้นการจัดการตามองค์ประกอบ
เรื่องทรัพยากรการบริหาร ลดต้นทุนการขนส่งเฉลี่ยกับลดค่าวัตถุดิบลดลง ทำให้สมาชิกวิสาหกิจ
ชุมชนเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการได้ เป็นต้น

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 4 หน้าสมาชิกและอุปกรณ์ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ใน
ฟังก์ชันองค์ประกอบนี้เป็นส่วนของด้านอุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) และ กำลังคนหรือสมาชิก
(Man) โดยที่หมวดนี้เป็นการแสดงถึงการช่วยเหลือแบ่งปันระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับ
มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถใช้อุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้สมาชิก
วิสาหกิจชุมชนเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการได้ ลดเวลาของการลงได้

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 5 หน้าให้ความรู้ ของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ในฟังก์ชัน
องค์ประกอบนี้เป็นส่วนของการแบ่งปัน (Sharing) เป็นหมวดของการศึกษาหาความรู้แบ่งปันข้อมูล
ระหว่างผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย ในด้านต่างๆ สามารถให้สมาชิกในชุมชนสมัครเข้าไปอบรมเพิ่มความรู้
พัฒนาตนเองเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ เพิ่มความรู้ให้ชุมชนจากผู้เชี่ยวชาญได้

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 6 หน้าพูดคุย และ เรื่องราวของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ใน
ฟังก์ชันองค์ประกอบนี้เป็นส่วนของการแบ่งปัน (Sharing) เป็นหมวดที่สมาชิกในกลุ่มแบ่งปันความรู้
ระหว่างกันเพราะในบางครั้งสมาชิกมีปัญหาด้านการผลิตจะสามารถหาวิธีแก้ปัญหาจากสมาชิกอีก
ท่านหนึ่งได้ อีกทั้งมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็สามารถมาเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการ
ผลิตให้ได้ตรงตามต้องการหรือความรู้ต่างอีกด้วย

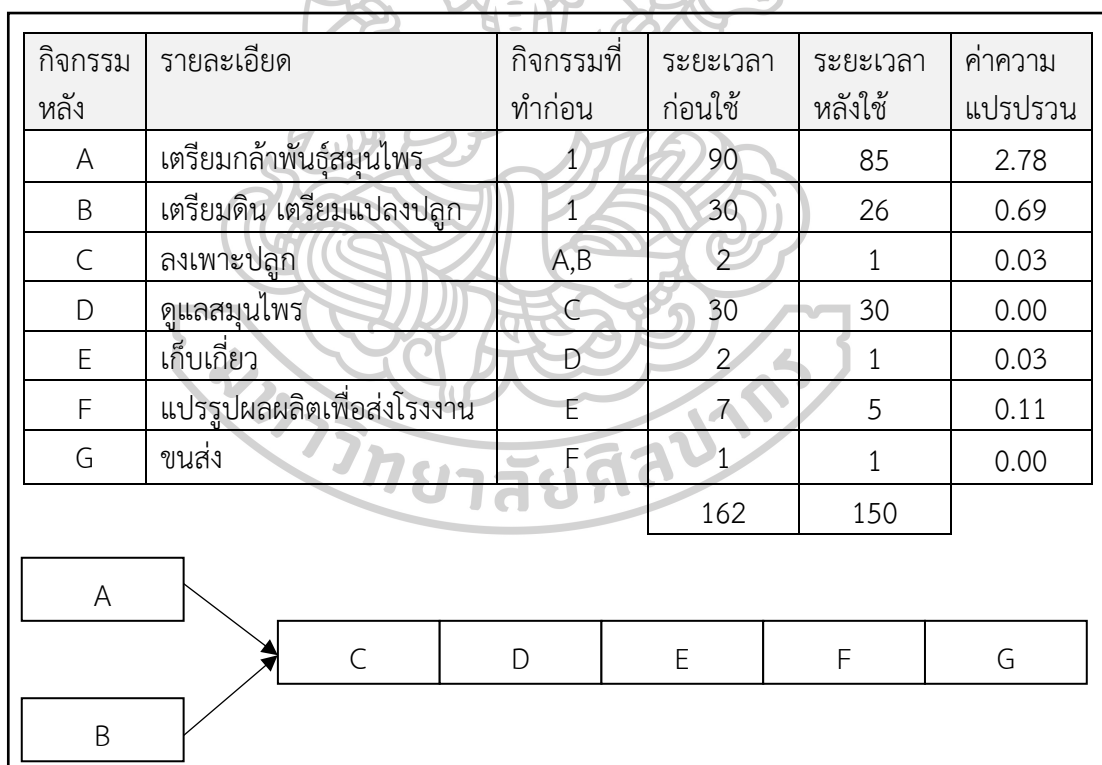
ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 7 หน้าข้อมูลย้อนกลับของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ในฟังก์ชัน
องค์ประกอบนี้เป็นส่วนของการแบ่งปัน (Sharing) เป็นหมวดที่เน้นการตรวจสอบและพัฒนาสมาชิก
เอง ในหมวดนี้จะเป็นการสื่อสารระหว่างมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจัดการวิสาหกิจ
ชุมชนได้ง่ายและใกล้ชิดมากขึ้น

ฟังก์ชันองค์ประกอบที่ 8 หน้าสนทนากลุ่มของโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M ในฟังก์ชันองค์ประกอบนี้เป็นส่วนของการแบ่งปัน (Sharing) เป็นหมวดการสนทนากลุ่มจะทำให้เกิดความร่วมมือเข้าใจระหว่างสมาชิกในชุมชนหรือระหว่างชุมชนได้ดียิ่งขึ้นและได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น

จากผลการสรุปมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมจะทำให้โปรแกรมสามารถตอบสนองผู้ใช้ทั้งสองฝ่ายได้ดีขึ้นและจะทำให้วิสาหกิจชุมชนกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมที่เข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไป

5. ผลการเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM)

ผลจากได้นำโปรแกรมลงไปทดลองเก็บข้อมูลกับสมาชิกในชุมชนจะสามารถสรุปได้ว่าวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานมีกระบวนการทั้งหมด 7 ขั้นตอน และสรุปขั้นตอนกระบวนการ ทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) ก่อนและหลังนำโปรแกรมลงไปใช้ตามภาพที่ 42

ภาพที่ 46 แสดงขั้นตอนกระบวนการ ทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) ก่อนและหลังนำโปรแกรมลงไปใช้

จากภาพที่ 46 ผลการเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) สามารถสรุปได้ว่าวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานมีกระบวนการทั้งหมด 7

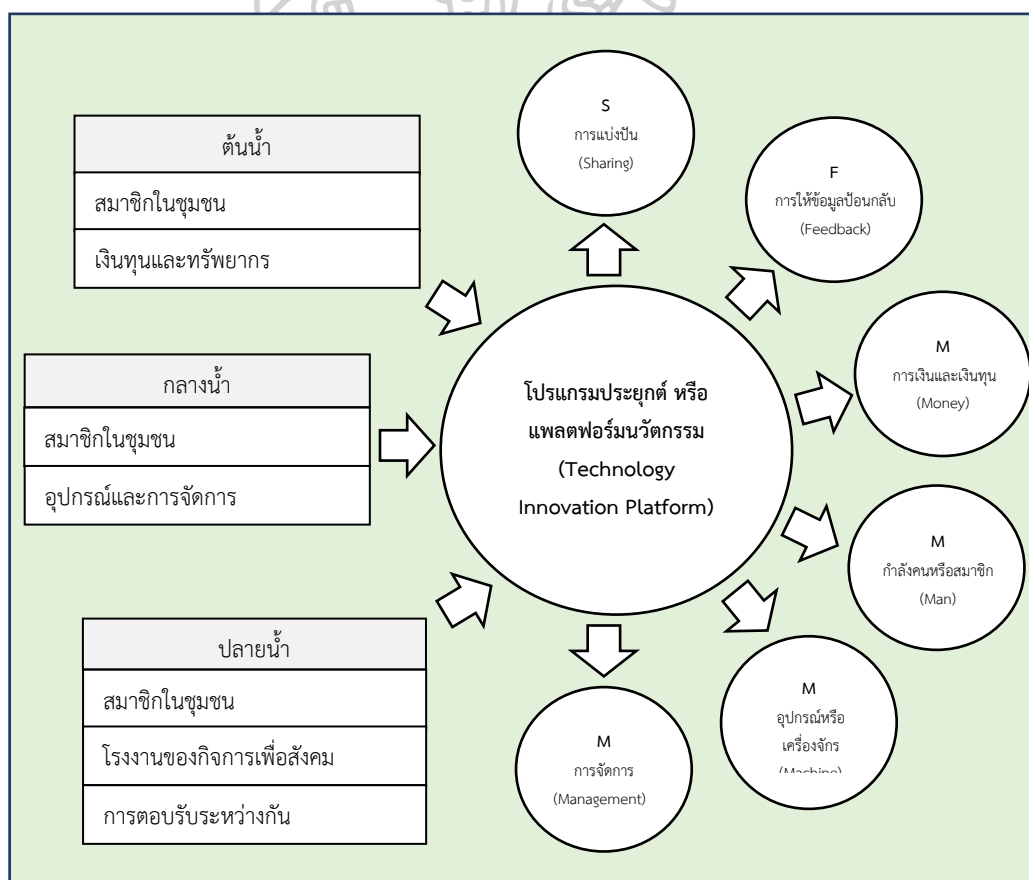
ขั้นตอนมีทั้งหมดดังนี้ A) เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร B) เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูกเป็นขั้นตอนที่สามารถทำไปพร้อมกัน C) ลงเพาะปลูก D) ขั้นตอนการดูแล E) กระบวนการเก็บเกี่ยว F) แปรรูป และ G) ขนส่ง ซึ่งตามปกติใช้เวลา 162 วัน และ หลังการนำการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิกฤต (PERT-CPM) มาใช้จะสังเกตเห็นว่า กระบวนการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก เก็บเกี่ยว และ แปรรูป จะมีระยะเวลาการทำงานรวม 150 วันซึ่งเป็นเวลาที่ลดลงซึ่งหากดูจากผลจากกระบวนการทั้งหมดจะสามารถลดขั้นตอนได้ประมาณ 12 วัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้จากการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมสามารถอภิปรายผลได้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมได้เลยหากไม่สามารถขับเคลื่อนการทำงานได้โดยการเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชนกับนวัตกรรม ซึ่งการค้นพบสำคัญในชุมชนของผู้วิจัยโดยผ่านกระบวนการจัดการเป็นโปรแกรม พบว่ามีชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมชุมชนที่ชื่อว่ากลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังซึ่งถือว่าการสร้าง เครือข่ายชุมชน การเป็นสมาชิกที่ดี และนั่นเป็นองค์ประกอบแรกของชุมชนเข้มแข็ง โดยคนในชุมชนเองทำการสร้างและแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกชุมชน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ในกระบวนการผลิตวัตถุดิบจากพืชสมุนไพรและ กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จนเกิดความ เป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันโดดเด่น ทำให้สอดคล้องกับ Paisanpanichkul (2017) ที่ว่า หากจะต้องการบริหารนวัตกรรม ชุมชนจำเป็นต้องคิดเริ่มพัฒนาตั้งแต่ต้นและปรับปรุงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว มาทำให้ทันสมัยสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และมีประสิทธิภาพเกิด ประสิทธิภาพผลสูงชันกว่าเดิม อีกทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและการใช้แรงงานได้ด้วย จากการวิจัยนี้แสดงว่า กลุ่มสมุนไพรบ้านดงบังมีความพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ๆ ชอบที่จะพัฒนาตั้งแต่ต้นและปรับปรุงมาจากของเดิมหากผลที่ได้มาทำให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งในเรื่องสมุนไพรที่ได้เป็นความรู้เดิมมาของชุมชน ผสมผสานกับความรู้ใหม่ ของเด็กรุ่นใหม่ในชุมชน รวมถึงให้ความสำคัญเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ถือเป็นการ รวบรวมความรู้และจัดเก็บความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนจึงนำมาสู่ความมีฉันทามติชุมชนที่ชัดเจนในเรื่องการสร้างวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับ Utterback (2004) และ พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ (2547) ที่ว่า แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งต่างๆ ที่ใหม่ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวให้กลายมาเป็นโอกาส และนำไปสู่แนวคิดใหม่ที่ทำให้ เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน และ การพัฒนาความคิดใหม่คือนวัตกรรมนั้นต้องเป็นสิ่งที่ต่อยอดของสิ่งประดิษฐ์หรือกระบวนการให้เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับ และการปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเกษตร

อินทรีย์ของวิสาหกิจชุมชนนี้ หากสมาชิกคนใดในกลุ่มไม่ดำเนินการตามมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ก็จะโดยตัดสิทธิ์การเป็นสมาชิกกลุ่มทันที ซึ่งข้อกำหนดนี้เป็นมติที่ยอมรับร่วมกันของสมาชิก จากการวิจัยนี้ทุกคนในกลุ่มสมาชิกเข้าใจดีว่าการที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวความคิดการพัฒนางานก็ต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนวัตกรรมเป็นเรื่องที่ใหม่กับชุมชนโดยที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ดังนั้นต้องออกแบบหน้าตาการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย ตรงกับ ภัทรานิษฐ์ ทองสามสี และ ธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ที่พบว่าความสำเร็จในโครงการที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ จะต้องมีการติดต่อสื่อสารที่ดี วางแผนที่ดี หากชุมชนเข้าใจก็จะเปิดรับการใช้นวัตกรรม ดังนั้นพอชุมชนเปิดโอกาสรับสิ่งใหม่การนำนวัตกรรมในรูปแบบต่างก็จะสามารถเกิดขึ้นได้

แต่ที่สำคัญที่สุดการวิจัยนี้เน้นในเรื่องแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้จัดทำขึ้นมาต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการจัดการมาอยู่เบื้องหลังโดยที่ปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังแพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้คือระบบการจัดการที่จะมาตอบโจทย์ในทุกห่วงโซ่อุปทานของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบซึ่งองค์ประกอบต่างๆ แสดงได้ดังภาพที่ 43

ภาพที่ 47 วงจรองค์ประกอบโปรแกรมแพลตฟอร์ม SF4M (Smart Farmer for Management)

จากภาพที่ 47 แพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ ความคิดเห็นมีหลากหลายประเด็น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า การที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนตัวเองเป็นชุมชนเชิงนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนางานก็จะต้องเข้าไปใช้ นำไปทำความเข้าใจให้ชุมชน การให้ชุมชนได้เข้าใจ แพลตฟอร์มนี้เป็นเรื่องใหม่ที่กับชุมชน แพลตฟอร์มนี้ต้องออกแบบการใช้งานให้เข้าใจและเข้าถึงง่าย ต้องสามารถตอบจุดประสงค์ แก้ปัญหา หรือ พัฒนาชุมชนได้ สอดคล้องกับ Smits (2002) Moulaert (2013) และ ที่ว่านวัตกรรมเป็นสิ่งที่ใหม่ที่จะสามารถนำมาสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้และยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจรวมทั้งเป็นการพัฒนาขึ้นจากความรู้ใหม่ แต่หากจะทำให้ นวัตกรรมขับเคลื่อนไปได้ไกลผู้รับและผู้ใช้จะต้องเข้าใจในจุดประสงค์หรือปัญหาจะถูกทำให้เบาลงได้ ฉะนั้นนวัตกรรมที่มาจากพัฒนาทางสังคมจึงเป็นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาของสังคมโดยเฉพาะ และเน้นการ ระบุการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม รูปแบบและกระบวนการผ่านขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงใน ผลิตภัณฑ์และบริการ อีกทั้งนวัตกรรมยังมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดหลักใน ผลิตภัณฑ์และบริการอีกด้วย ซึ่งในงานวิจัยนี้คือ โปรแกรมประยุกต์ หรือแพลตฟอร์มนวัตกรรม ที่จะ แก้ไขปัญหา ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อ สังคม ดังนั้นแพลตฟอร์มนวัตกรรมด้านการจัดการนี้หากทำให้เกิดประโยชน์ได้ แพลตฟอร์มก็จะมี ความสำคัญกับชุมชน เกิดการพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน ช่วยแก้ปัญหาตามองค์ประกอบต่างๆ

1) ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ แนวคิดด้านการแบ่งปัน (Sharing) และ ด้านการเงินหรือ เงินทุน (Money) จะอยู่ในกระบวนการของต้นน้ำของสมาชิกในชุมชนโดยที่เป็นกระบวนการที่ สมาชิกในชุมชนเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร และ เตรียมดิน โดยที่จุดแข็งของโปรแกรมนี้ทำให้สมาชิก แลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุน แบ่งผลผลิตระหว่างกัน แบ่งปันความรู้ และสื่อสาร กันได้ แต่ถ้าชุมชนไม่มีความเข้าใจกันไม่ทำตามระเบียบทางการเงิน ไม่มีเครดิตทางการเกษตร ไปกู้ หนี้จากเงินกู้นอกระบบ ก็จะทำให้เกิดปัญหาของการสร้างความเชื่อมั่นในองค์ประกอบด้านการเงิน อีกทั้งหากชุมชนไม่มีการแบ่งปันข้อมูล ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ ยังยึดติดกับการทำระบบเดิมๆ ก็จะถือได้ ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นอุปสรรคของต้นน้ำในห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนนี้ โดยมีรายละเอียดตาม องค์ประกอบดังนี้

1.1) ด้านการแบ่งปัน (Sharing) จากการสังเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า คำว่า แพลตฟอร์ม การแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จ เรื่องราว ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน หรือ การ สื่อสารระหว่างกันย่อมเป็นจุดประสงค์หลักของแพลตฟอร์มซึ่งแพลตฟอร์มนวัตกรรมเชิงชุมชนต้อง สร้างความร่วมมือกันของผู้มีส่วนร่วมการสื่อสารที่ดี ไว้วางใจกันเชื่อถือกันจะทำให้โปรแกรมประยุกต์นี้ พัฒนาต่อไปได้ สอดคล้องกับ Andrew (2015) ที่พบว่าประเด็นเรื่องการพึ่งพาซึ่งกันและกันเป็นการ จัดการความเสี่ยงซึ่งเป็นเหตุผลเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการลงทุนทำธุรกิจชุมชน ดังนั้นเหตุผลใน

การมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรกังวลมากเพราะความยั่งยืนในระยะยาวมีความจำเป็นมากกว่าความสามารถในการทำกำไรในระยะสั้น ความร่วมมือทางธุรกิจกับชุมชนนั้นจะสร้างความเข้มแข็งทางการแข่งขันที่หลากหลาย และ Selsky and Parker (2005) กล่าวว่าความร่วมมือระหว่างธุรกิจและชุมชนนั้นยังเป็นสิ่งที่ดีเป็นต้นแบบขององค์กรชุมชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรหรือ ธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมในชุมชน ดังนั้น Googins and Rochlin (2000) และ Daunoriene (2015) Martin (2016) กล่าวว่าธุรกิจที่เกิดจากความร่วมมือในลักษณะนี้ก็จะมีความน่าสนใจและมีความต่อเนื่องก่อให้เกิดความแข็งแกร่งเข้มแข็งทางธุรกิจเป็นการประกอบธุรกิจที่ยั่งยืน โดยการแบ่งปันจะช่วยให้เกิดการผสมผสานดิจิทัลเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้

1.2 ด้านการเงินและเงินทุน (Money) จากการสังเคราะห์ผลของข้อมูลที่ได้มีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่าเรื่องการเงินหรือแหล่งเงินทุนมีความสำคัญมากกับสมาชิกชุมชนและชุมชนพอใจมากหากโปรแกรมนี้สามารถนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้ ให้เครดิตเกษตรกรเกรด A ได้ รวมถึงหากสมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้ สมาชิกชุมชนก็พึงพอใจเพราะสมาชิกชุมชนกล่าวว่า สมาชิกแต่ละคนอาจนัดในการปลูกไม่เหมือนหาสามารถช่วยกันเพาะพันธุ์ได้ก็จะทำให้ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่าจึงเปรียบเหมือนการลดต้นทุนได้เช่นกัน รวมถึงสามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้ สอดคล้องกับ กัลยา นาคลังกา และคณะ (2560) กล่าวว่าในการทำธุรกิจหรือกิจกรรมใดๆ จะต้องเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงินทุน เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อนธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ให้ดำเนินการไปได้ทั้งในด้านค่าแรงคน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และ วัสดุสิ่งของวัตถุดิบ ชิ้นส่วนอะไหล่ ผลิตภัณฑ์ บริการหรืออุปกรณ์อื่นๆ แต่ในที่นี้อาจหมายถึงการหาแนวทางการจัดการเพื่อลดต้นทุน ดังนั้นการเงินและเงินทุนในวิสาหกิจชุมชนอาจไม่ได้เกิดจากตัวเงินเท่านั้น หากการวางแผนทางการจัดการเพื่อลดต้นทุน ก็ถือได้ว่าตอบจุดประสงค์ขององค์ประกอบด้านการเงินและเงินทุน (Money) ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Slee (2013) ที่ว่าเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตหรือแพลตฟอร์มจะสามารถลดค่าดำเนินการทางธุรกิจ และช่วยลด ระยะทางในการติดต่อสื่อสารส่งผลให้เงินทุนลดลง

2) กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ด้านกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ด้านอุปกรณ์หรือและเครื่องจักร (Machine) จะช่วยในเรื่องของกลางน้ำของสมาชิกในชุมชน เป็นกระบวนการในช่วงสมาชิกในชุมชนลงเพาะปลูก ขั้นตอนการดูแล กระบวนการเก็บเกี่ยว และนำไปแปรรูป ซึ่งในขั้นตอนทั้งหมดนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้กำลังคนและอุปกรณ์หากใช้โปรแกรมเข้ามาช่วยก็จะทำให้การช่วยเหลือใช้สมาชิกช่วยกันอาจมีผลได้บ้างซึ่งขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่สมาชิกจะสามารถทำด้วยตนเองได้และยังสามารถช่วยให้ความรู้ ความเข้าใจ จะสามารถทำให้เกิดผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ลดการสูญเสียแต่กระบวนการด้านเวลายังเท่าเดิม หรือน้อยลงได้ แต่ปัญหาและอุปสรรคของกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานนี้จะเกิดขึ้นได้หาสมาชิกในชุมชนไม่เข้าใจในข้อมูล ไม่เห็นประโยชน์จากโปรแกรมประยุกต์จะ

ทำให้แพลตฟอร์มนี้จะไม่เกิดการพัฒนา ชุมชนจะไม่ได้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มนี้เลยโดยมีรายเอียดแยกตามองค์ประกอบดังนี้

2.1) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) จากการสังเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า แพลตฟอร์มโปรแกรมประยุกต์นี้มีความจำเป็นที่ต้องมีการจัดการของกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้ รวมถึงโปรแกรมจะต้องสามารถให้สมาชิกขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้ เป็นเพราะคำว่าชุมชนย่อมเกิดจากความร่วมมือระหว่างกันหากชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกันได้รวมกันเป็นระบบ การทำงานย่อมมีการใช้เวลาที่ลดลง เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) ที่กล่าวว่าการบริหารคนหรือสมาชิกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารและเรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบด้านการบริหารคนเป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารที่แต่ละองค์กรนำไปใช้ในกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการบริหารคนย่อมต้องสร้างความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

2.2) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า หากจะเพิ่มความรวดเร็วในการทำงานผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ทุนแรงต่างๆ มีความจำเป็นสูงสมาชิกในชุมชนก็ควรให้ความสำคัญหรือแม้กระทั่งมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็ควรสนใจไม่ว่าจะเป็นสามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆ หรือ การให้ชุมชนเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรได้ สอดคล้องกับ Botsman and Rogers (2010) ที่ว่าการแลกเปลี่ยน การยืมและการให้ยืม เป็นพฤติกรรมของการแสดงออกถึงการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และผลประโยชน์ระหว่างกันเป็นหลัก เพราะผลประโยชน์จากองค์ประกอบอุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) นี้จะทำให้ทั้งชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะเพิ่มกำลังการผลิตโดยใช้เวลาดลดลงหรือเท่าเดิมได้

3) ปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ด้านการจัดการ (Management) และ การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จะมาช่วยปลายน้ำเป็นกระบวนการสุดท้ายที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชนซึ่งโปรแกรมจะช่วยเรื่องความคุ้มค่าในการขนส่งเป็นเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่มากกว่าด้านเวลา โปรแกรมประยุกต์นี้สามารถจัดการระบบการขนส่ง อีกทั้งสามารถการเสนอแนะย้อนกลับ สื่อสาร ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งขั้นตอนนี้จะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น ลดระยะเวลา ลดต้นทุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชนได้ดีขึ้น แต่ปัญหาและอุปสรรคในปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานนี้จะเป็นเรื่องของการใช้งานอย่างสม่ำเสมอของทั้งสองฝ่ายและหากแพลตฟอร์มนี้ไม่มีการใช้งานอย่างสม่ำเสมอข้อมูลต่างๆ จะไม่มีการพัฒนา แพลตฟอร์มนี้ก็จะไม่สร้างข้อดีทางวิเคราะห์ข้อมูลได้เลย โดยมีรายเอียดแยกตามองค์ประกอบดังนี้

3.1) ด้านการจัดการ (Management) จากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกัน สามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมนี้หากสามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ โดยการแจ้งวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ถ้าโปรแกรมนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้จะถือว่าเป็นการนำประโยชน์เชิงการจัดการโดยเฉพาะการจัดการโลจิสติกส์หรือการบริหารเวลาทำให้ชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ พงษ์เอก สุกใส (2557) ที่ว่าการจัดการเพื่อพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศ สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการด้านการจัดการต่างๆ ที่จัดทำขึ้น ความสามารถในการร่วมมือกันของด้านการจัดการต้องมีการสื่อสารที่ดี หรือการสร้างเชื่อถือร่วมกัน (Mohlmann, 2015) และหลักสำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งด้านการจัดการ คือการมีปฏิสัมพันธ์ ประกอบไปด้วยการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และความ เชื่อใจต่อผู้อื่น (Coleman, 1990) ยังสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2548) ที่ว่า การวางแผน การติดตาม การตรวจสอบ และการควบคุมการผลิตหรือการดำเนินกิจกรรม โดยกำหนดให้มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ดียอมสร้างให้องค์กรมีประสิทธิภาพ

3.2) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่าชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร คือผู้ที่จำเป็นต้องมีการตอบสนองระหว่างกันให้ได้ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบคุณภาพผ่านแพลตฟอร์ม ให้ความรู้หรือความต้องการ แลกเปลี่ยนข้อมูล และติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับ Chaiso and Kanjanapan (2015) ที่ว่าการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้ให้ ข้อมูลป้อนกลับ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร หรือตรงตามเป้าหมายของ หน่วยงานหรือไม่ และจะต้องแก้ไข การทำงานในส่วนใดบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้รับข้อมูลได้ตระหนักในตนเองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มผลการปฏิบัติงานให้ตรงตาม เป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งผลการวิจัยยังพบอีกว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างกันจะทำให้ชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถย่นระยะทางระหว่างกันได้และจะส่งผลให้การทำงานไวมากขึ้น ตรงตามจุดประสงค์มากขึ้นไป สอดคล้องกับ รุ่งทิวา ฝ่ายดี (2560) ที่ว่าข้อมูลป้อนกลับและผู้รับข้อมูลป้อนกลับมีเป้าหมายเพื่อให้รับทราบว่าคุณนั้นมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร และจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มผลการปฏิบัติงานให้ตรงตาม เป้าหมายของหน่วยงานและองค์กรให้ดี และเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) มีองค์ประกอบที่เป็นปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังคือ FS4M คือ การแบ่งปัน (Sharing) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) การเงิน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) และ การจัดการ (Management) จากองค์ประกอบที่แสดงนี้ผู้วิจัยจะขอนิยาม

องค์ประกอบว่า “SF4M หรือ Smart Farmer For Management” ซึ่งแพลตฟอร์มนวัตกรรมจะนำเสนอเพื่อตอบสนองการจัดการห่วงโซ่อุปทานหรือการจัดการต้นน้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำได้อย่างดี ซึ่งจะตรงกับ Mulgan (2006) ที่ว่านวัตกรรมไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการรักษาและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีในการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีส่วนช่วยให้สังคมเติบโตและยังเป็นเครื่องมือที่ปรับปรุงชีวิตของผู้คนอีกด้วย และ จากผลของกระบวนการทั้งหมดแสดงให้เห็นแล้วว่าโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมสามารถบริหารห่วงโซ่อุปทานของผู้ผลิตวัตถุดิบ (กลุ่มสมุนไพรมันดงบัง) ที่ผลิตให้กับกิจการเพื่อสังคม (มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร) โดยการนำแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) หรือโปรแกรมประยุกต์ที่เกิดขึ้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการจัดการต่างๆ จะนำไปช่วยและตอบโจทย์ให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ทั้งห่วงโซ่อุปทานผู้วิจัย และ จากรูปแบบ ข้อดี ประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคของโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มมาใช้เสริมสร้างศักยภาพการบริหารในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรมันดงบังที่จัดกิจการเพื่อสังคมจะเห็นได้ว่านอกจากจุดเด่นและข้อดีที่ต่างกันไปในแต่ละองค์ประกอบแล้วจะสังเกตได้ว่าปัญหาและอุปสรรคหลักมีความคล้ายคลึงกันคือ ความสม่ำเสมอของผู้ใช้งานทั้งสองฝั่งทั้งสมาชิกในชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเพราะหากในทุกๆ องค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์ไม่มีการใช้งานก็จะทำให้โปรแกรมไม่สามารถพัฒนาต่อได้ เพราะฉะนั้นทฤษฎีวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นการประยุกต์ ติดตามผล และพัฒนาปรับเปลี่ยนไปได้ แนวคิดการพัฒนาองค์การที่มุ่งเน้นวิธีการเข้าใจชุมชนหากต้องการทำความเข้าใจในการนำสิ่งใหม่เข้าไป และ โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ที่จะเป็นแนวคิดที่ทำให้สมาชิกในชุมชนเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์จากโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์ม ตรงกับ Alderfer (1980) ที่ว่าการสร้างความเข้าใจร่วมกันของ บุคลากรในองค์การ ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง เพราะถ้าหากโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มไม่มีการเคลื่อนไหวก็ไม่สามารถพัฒนาไปต่อได้และการทำงานจะทำให้วิสาหกิจชุมชนแบบเดิมกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมตอบโจทย์แนวคิดที่ทำน้อยแต่ได้มากตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่เกิดขึ้นไม่ได้อีกด้วย

ดังนั้นโปรแกรมนี้นอกจากจะมีแนวโน้มที่ดีที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านสมุนไพรมันดงบังจะสามารถเข้าใจและแก้ปัญหาผ่านนวัตกรรมที่ผู้วิจัยได้ร่วมพัฒนากับคนในชุมชนแล้วข้อดีที่สุดของแพลตฟอร์มนวัตกรรมคือการที่แพลตฟอร์มจะสามารถเพิ่มเสริมเติม ปรับประยุกต์ แต่งต่อเติม องค์ประกอบเพิ่มเติมเรื่อยๆ ตามแต่บริบท ตามแต่ความต้องการของทั้ง 2 ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชนเองหรือโรงงานผู้รับผลผลิตเองก็ตามแต่โปรแกรมแพลตฟอร์มถูกพัฒนามาเพื่อการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มการศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชน เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะพัฒนาไปในทางไหน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการขาย หรือ ประชาสัมพันธ์ ชุมชนจะเป็นผู้ได้ประโยชน์ และสุดท้ายจะสามารถตอบรับบริบทความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งเชิงนวัตกรรมได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ในขั้นตอนกระบวนการต้นน้ำ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกสมุนไพรให้กับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ควรเตรียมแนวคิดของโปรแกรมแพลตฟอร์ม และ กำหนดนโยบายให้สมาชิกเรื่อง การแบ่งปันความรู้และเรื่องราวระหว่างกัน เน้นให้สมาชิกเพิ่มการพูดคุยเรื่องสมุนไพร แลกเปลี่ยนให้ความร่วมมือ สร้างความสามัคคีระหว่างสมาชิก อีกทั้ง มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรควรมีนโยบายที่จะสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือ ผู้เชี่ยวชาญ อื่นๆทั้งภายในและภายนอกเพื่อหาความรู้ด้านการบริหารจัดการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายเสนอให้สมาชิก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรดูแลอยู่

1.2 ขั้นตอนกระบวนการกลางน้ำ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรกำหนดนโยบายให้สมาชิกนำแนวคิดของโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้ส่งเสริมด้านความร่วมมือเรื่องกำลังคนหรือสมาชิก กำลังคนที่ว่างงาน มีประสบการณ์มาแนะนำสมาชิกเพื่อให้ กระบวนการเก็บเกี่ยวสมุนไพร กระบวนการอบแห้งสมุนไพร หรือ กระบวนการบรรจุและเตรียมขนส่งสมุนไพร ได้ประสิทธิภาพที่ดีที่สุด อีกทั้ง หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรควรมีแนวคิดของโปรแกรมแพลตฟอร์มมาทำเป็นนโยบายในชุมชน เรื่องการเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักร คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม นำเสนอข้อมูล ความรู้อุปกรณ์ เพราะหากสมุนไพรสามารถเพิ่มความเร็วและคุณภาพของวัตถุดิบได้ ประโยชน์จะได้ผลดีทั้งกับวิสาหกิจชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

1.3 ขั้นตอนกระบวนการปลายน้ำ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรควรกำหนดนโยบายด้วยการนำแนวคิดของโปรแกรมแพลตฟอร์มมาวางระบบทางจัดการระบบการขนส่ง วางแผนระยะเวลารับ เวลาส่ง รวมถึง มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะต่อเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ ความรู้หรือความต้องการ การคืนเงินค่าผลผลิตผ่านทางโปรแกรมแพลตฟอร์ม ซึ่งการใช้วัตถุดิบโปรแกรมแพลตฟอร์มนี้จะช่วย ลดการใช้การตอบรับไปมาแบบเอกสาร และ ลดระยะเวลาเกิดประสิทธิภาพที่ดีทั้งวิสาหกิจชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

1.4 จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมทำให้เกิดข้อเสนอแนะว่าในการจัดโปรแกรมสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบนั้น หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พิจารณาแนวโน้มความสำคัญที่เกี่ยวกับนวัตกรรมก่อนเป็นอันดับแรก ต่อมาจึงพิจารณาเป็นองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการจัดการนวัตกรรมก่อนที่จะดำเนินการนำแนวคิดทางการบริหารจัดการมาทำให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน กล่าวคือหากจะนำนวัตกรรมไปใช้กับชุมชนก็ควรมีนโยบายส่งเสริมต่างๆ ให้ชุมชนรู้จักและเข้าถึงเครื่องมือเหล่านั้นด้วย

1.5 มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรควรสร้างความร่วมมือกับกิจการเพื่อสังคม ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตวัตถุดิบสมุนไพร สำหรับโปรแกรมที่ผู้วิจัยเสนอนั้น ประกอบด้วย 6 ประการ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการบริหารห่วงโซ่อุปทานทั้ง กระบวนการต้นน้ำ

กระบวนการกลางน้ำ และ กระบวนการปลายน้ำได้ โดยที่โปรแกรมที่พัฒนานี้มาจากความต้องการคำแนะนำ ร่วมมือของคนในพื้นที่ โดยที่การใช้งานของโปรแกรมเป็นแนวคิดที่ทำให้จริง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบริหารห่วงโซ่อุปทาน และ บางส่วนของโปรแกรมที่เน้นติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น หน้าที่ให้ความรู้ พุดคุย และ เรื่องราว ถ้าสามารถสร้างความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการ ความรู้เป็นแนวทางที่เพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ โปรแกรมยังเป็นการขยาย ขนาดการผลิตหรือการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อสร้างและกระจายรายได้ในชุมชนมากขึ้นถือ เป็นโปรแกรมสำหรับรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจในยุคการเปลี่ยนทางดิจิทัล (Digital transformation)

1.6 โปรแกรมนี้เป็นแนวทางการส่งเสริมเทคโนโลยีกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมจะสอดคล้องกับหลักการกิจการเพื่อสังคมและโมเดลเศรษฐกิจใหม่คือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะทางการเกษตรควรเริ่มให้กับเกษตรกรกลุ่มที่สนใจนวัตกรรมหรือผู้มีแนวโน้มยอมรับนวัตกรรมก่อนทดลองใช้ก่อน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่พร้อมรับความเสี่ยง มีความรู้ มีความสามารถในการลงทุน ได้แก่ ธุรกิจเกษตรที่ทำเกษตรพันธสัญญา ปราชญ์เกษตร ลูกหลานเกษตรกรที่มี ความรู้ระดับปริญญาตรีเกษตรกรรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรายย่อยและเป็นเกษตรกรแปลงเล็กก็ต้องมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีผ่านกลไกการรวมกลุ่มต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ หรือเกษตรกรแปลงใหญ่ และต้องสร้างกลไกในการส่งเสริมองค์ความรู้เข้าไปพร้อมกับการอุดหนุนเทคโนโลยีหรือเครื่องมือ พร้อมทั้งให้บริการหรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรรายย่อยในวงกว้าง เช่น แนวคิดการเกษตรที่มีความแม่นยำใน ปราชญ์เกษตรสมัยใหม่ และเปิดกว้างให้มีการนำข้อมูลภาครัฐไปต่อยอดพัฒนาเป็นบริการโดยธุรกิจเพื่อสังคมหรือสตาร์ทอัพ รวมทั้งสนับสนุนการแปลงเทคโนโลยีให้เหมาะกับเกษตรกรและสภาพแวดล้อมของไทยตรงกับนโยบายทำน้อยได้มากต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังสามารถนำโปรแกรมการจัดการไปใช้ในการจัดเก็บ แบ่งปัน และประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อการพึ่งพาตนเองให้ได้ และ นำไปใช้กับการผลิตและจำหน่ายวัตถุดิบโดยนำกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ที่เป็นวัตถุดิบ เพื่อสร้างรายได้ เพิ่มศักยภาพการบริหาร เมื่อพึ่งพาตนเองและมีรายได้มั่นคงแล้ว ควรมีการนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องสมุนไพรที่มีไปเผยแพร่ถ่ายทอดให้กับกลุ่มคนหรือหน่วยงานที่สนใจภายนอก ชุมชน โดยการใช้กลยุทธ์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสุขภาพเพื่อ เป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เพื่อไม่ให้ความรู้นั้นสูญหายไป อีกทั้งเป็นการกระจายรายได้ภายในชุมชน โดยที่จากการที่ผู้วิจัยลงวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมยังพออีกว่าตัวชุมชนเองก็มีความพร้อมที่จะกระจายความรู้ให้ชุมชนอื่น รวมถึงมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็ต้องการให้นำความรู้จากวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังกระจายไปยังชุมชนในการดูแลอื่นๆ และหากนำโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ได้มาจะยิ่งทำให้การสร้างเครือข่ายเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้นไป

2.2 ขั้นตอนกระบวนการต้นน้ำของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในของห่วงโซ่อุปทาน คือชุมชนสมุนไพรบ้านดงบังสามารถนำโปรแกรมการจัดการที่มีแนวคิดด้านการแบ่งปัน (Sharing) และ

ด้านการเงินหรือเงินทุน (Money) นำไปใช้ในกระบวนการที่อยู่ในช่วงการเตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพรร และ เตรียมดิน โดย แลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ แบ่งผลผลิตระหว่างกัน แบ่งปันความรู้ เพื่อ จุดประสงค์ในการลดต้นทุนและจากการที่วิจัยได้ไปพูดคุยกับชุมชนและผู้เกี่ยวข้องยังทำให้เห็นว่า นอกเหนือจากด้านการเงินหรือเงินทุนหรือแบ่งผลผลิตระหว่างกัน แบ่งปันความรู้ โปรแกรมประยุกต์ นี้จะยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างระบบเครดิต ความน่าเชื่อถือระหว่างชุมชนและผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนได้

2.3 ขั้นตอนกระบวนการกลางน้ำของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน คือ ชุม ชนบ้านดงบึงสามารถนำโปรแกรมการจัดการที่มีด้านกำลังคนหรือสมาชิก (Man) ด้านอุปกรณ์หรือ และเครื่องจักร (Machine) ไปช่วยในกระบวนการลงเพาะปลูก ขั้นตอนการดูแล กระบวนการเก็บ เกี่ยว และนำไปแปรรูป โดยเน้นการขอใช้อุปกรณ์ทุนแรง หรือ ขอกำลังคนหรือสมาชิก เพื่อลดการ สูญเสียแต่เวลายังเท่าเดิม หรือน้อยลง และจากที่ได้ลงพื้นที่ชุมชนยังสามารถกล่าวได้ว่ากระบวนการ กลางน้ำมีความสำคัญต่อการแปรรูปผลผลิต หรือ การเพิ่มมูลค่าสินค้า เพราะหากผลผลิตมีคุณภาพ ชุมชนก็จะยิ่งได้ราคาซื้อที่ดี และ ผู้รับซื้อก็จะได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ลดต้นทุน ง่ายต่อการจัดการ ต่อ ดังนั้นจากการลงพื้นที่จึงทำให้มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรมีความคิดที่จะพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องจักรกลทางการเกษตรมาใช้ร่วมกับโปรแกรมประยุกต์หรือแพลตฟอร์มนวัตกรรมนี้ในอนาคต

2.4 ขั้นตอนกระบวนการปลายน้ำของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน คือ ชุม ชนบ้านดงบึงสามารถนำโปรแกรมการจัดการที่มีด้านการจัดการ (Management) และ การให้ข้อมูล ป้อนกลับ (Feedback) ไปช่วยในเรื่องความคุ้มค่าในการขนส่งเป็นเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่ อีกทั้ง สามารถไปช่วยในเรื่องการเสนอแนะย้อนกลับ สื่อสาร ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจ ชุมชน ซึ่งจากการพูดคุยกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะสรุปได้ว่าขั้นตอนนี้ในโปรแกรมประยุกต์จะ สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นอย่างมากกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร สามารถลดระยะเวลา ลดต้นทุน และสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรกับวิสาหกิจชุมชนได้ดีขึ้น รวมถึงใน อนาคตมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรต้องการขยายไปใช้กับชุมชนอื่นๆที่อยู่ในการดูแล

2.5 กิจกรรมเพื่อสังคม คือ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ที่ดำเนินการ แปรรูปวัตถุดิบและส่งจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรรซึ่งเป็นปลายทางของห่วงโซ่อุปทานของการวิจัย นี้และจากที่ได้ร่วมปรึกษากับเจ้าหน้าที่บริหารของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรทำให้เห็นว่ามูลนิธิ เจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถนำโปรแกรมการจัดการนี้ไปใช้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นที่มีการผลิตและ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปแล้วโดยนำกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการผลิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็น วัตถุดิบ อีกทั้งหากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนำไปใช้พัฒนาร่วมกับชุมชนอื่นๆ โดยมีชุมชนบ้านดง บึงเป็นต้นแบบก็จะยิ่งทำให้มีสมาชิกมากขึ้น และ ยังมีสมาชิกผู้ใช้งานมากขึ้นก็จะทำให้โปรแกรมนี้ เกิดวงจรคุณภาพมีการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์จากการบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งหากมี ข้อมูล หรือ องค์ความรู้มากเท่าไรก็จะทำให้โปรแกรมประยุกต์บรรลุจุดประสงค์ไปได้มากขึ้น เกิด ประโยชน์สูงสุดกับวิสาหกิจชุมชนและมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรในทั้งห่วงโซ่อุปทานมากขึ้นไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

3.1 จากการวิจัยนี้จะทำให้เห็นความเป็นไปได้ของการนำแพลตฟอร์มนวัตกรรมมาใช้พัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมได้โดยการวิจัยครั้งต่อไปควรนำแนวคิดองค์ประกอบหรือกระบวนการไปลงพื้นที่ศึกษาความเป็นไปได้ของโปรแกรมกับบริบทในวิสาหกิจที่มีการจัดการที่คล้ายกับรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนในงานวิจัยนี้

3.2 เนื่องจากข้อดีของแพลตฟอร์มนวัตกรรมที่ว่าสามารถเพิ่มเติมปรับแต่งได้อยู่ตลอดในการวิจัยครั้งต่อไปอาจต้องมีการศึกษาองค์ประกอบ และปรับปรุงโปรแกรมสร้างองค์ประกอบเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใหม่อาจศึกษาให้มีการเชื่อมโยงในแนวคิดและทฤษฎีของการสร้างเครือข่ายชุมชน (Network) และการบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสร้างความเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) สร้างความเป็นระบบการบริหารจัดการขนาดใหญ่ (Eco System) เกิดเป็นชุมชนวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมได้อย่างสมบูรณ์

3.3 ควรมีการเชื่อมโยงเกี่ยวกับเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อให้เกษตรกรรุ่นสองมีความภูมิใจในการเป็น เกษตรกรแต่ยังคงมีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตร นำนวัตกรรมจากการวิจัยนี้มาต่อยอดพัฒนามากขึ้น โดยที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด เข้าด้วยกันแต่ยังคงสนใจถึงคุณภาพและ ความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและ สิ่งแวดล้อมเพื่อต่อยอดวิสาหกิจชุมชนจากรุ่นแรกได้ดีขึ้นไป

3.4 จากอุปสรรคของการวิจัยครั้งนี้คือการที่คนในชุมชนช่วงแรกจะมีข้อสงสัยในการนำนวัตกรรมมาใช้และเปลี่ยนวิถีเดิมแต่หลังจากการพูดคุยทั้งส่วนตัว และ คุยพร้อมกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรก็ทำให้ชุมชนพร้อมจะร่วมมือ รวมถึงชุมชนบ้านดงบังมีขนาดใหญ่มาก จึงทำให้สร้างความเข้าใจได้ไม่นาน แต่หากการวิจัยครั้งต่อไปเน้นการศึกษาที่มีวงกว้างมากขึ้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำงานร่วมกับมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศรหรือปลายทางของห่วงโซ่อุปทานในการทำความเข้าใจด้านการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อที่จะทำให้การวิจัยคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

3.5 จากการวิจัยนี้ความสำเร็จโปรแกรมคือการที่ได้นำการประยุกต์เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย (PERT-CPM) มาประเมินซึ่งก็พบว่าสามารถลดขั้นตอนได้ประมาณ 12 วันซึ่งหากนำแพลตฟอร์มนวัตกรรมไปพัฒนาต่อยอด มีการศึกษาองค์ประกอบเพิ่มขึ้น และศึกษาและพัฒนาเส้นทางการใช้งาน (customer journey) ให้ง่ายมากยิ่งขึ้นไปก็จะทำให้โปรแกรมประยุกต์นี้ส่งผลต่อการใช้งานมากขึ้น หลากหลายชุมชนในวงกว้างมากขึ้น เข้าถึงผู้คนในทุกช่วงวัยได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์ได้เกิดผลที่ดี สร้างวิสาหกิจชุมชนในประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืนยิ่งขึ้นไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลพรรณ บุญสุทธิ. (2548). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่ม
ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : ศึกษากรณีกลุ่มจักสานทองเหลือง ตำบลท่าไข่ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหาร
รัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา/ชลบุรี.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). **แผนปฏิบัติการราชการกรมการพัฒนาชุมชนประจำปี พ.ศ. 2558**. เข้าถึง
ได้จาก [http://plan.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/97/2017/05/แผนปฏิบัติการ
ราชการกรมฯประจำปี-พ.ศ.2558.pdf](http://plan.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/97/2017/05/แผนปฏิบัติการราชการกรมฯประจำปี-พ.ศ.2558.pdf)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). **คู่มือการโครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน**
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). **คู่มือการบริหารจัดการการผลิตสินค้า
เกษตรตามแนวทางการบริหาร จัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) สำนักงานปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์**. เข้าถึงได้จาก <http://www.opsmoac.go.th/>
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). **แผนปฏิบัติการราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของกระทรวง
อุตสาหกรรม**. เข้าถึงได้จาก <http://www.industry.go.th/>
- กฤตกร จิรภานูเมศ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และพนิดา แซ่มช้าง. (2554). "ผลของการมุ่งเน้นความเป็น
ผู้ประกอบการและกลยุทธ์ ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานการศึกษา
เชิงประจักษ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ." วารสารวิทยาการจัดการ,
28, 1 มกราคม - มิถุนายน.
- กองวิจัยตลาดแรงงาน. (2552). **รายงานผลการวิจัยตลาดแรงงาน ปี 2552-2553**. กรมการจัดหางาน:
กระทรวงแรงงาน.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2558). **รายงานจำนวนและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายฯ
จำแนกตามพื้นที่**. เข้าถึงได้จาก http://smce.doae.go.th/ProductCategory/smce_rep
- กัลยา นาคลังกา ญัฐกานต์ ร่องทอง คชาวุฒิ สังฆมาศ วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์
ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์ และพัฒน์พงษ์ จันท์คง. (2018). "การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ
ของสหกรณ์เคหสถาน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว." วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระ
นคร, 9, 2: 120-133.
- กาญจนา สุคันธสิริกุล. (2012). "ผลกระทบของประสิทธิภาพธุรกิจแห่งนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงาน
ของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย." วารสาร มนุษยศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี, 3, 2: 17-36.
- จาริตา หินเฑาะว์ และกันยารัตน์ สุขวัธนกุล. (2553). **เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48: สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. การจัดการ
ผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษา: กลุ่มแม่บ้านสามัคคีพัฒนา บ้านถ้ำเต่า หมู่ 1 ตำบลสามัคคี**

- พัฒนา อำเภอบ้านนา จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์. (2558). **การเงินและการบัญชีเพื่อการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตพนธ์ ชุมเกต. (2558). "การพัฒนาเกณฑ์การประเมินมาตรฐานระบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มธุรกิจชุมชนในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย." *ดุชนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- จุฑามาศ ศรีรัตน. (2561). "เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับไทยแลนด์ 4.0." *วารสารเกษมบัณฑิต*, 19, ฉบับพิเศษเดือนมีนาคม.
- ชญากัณฑ์ ก่ออารีโย อธิรุฒิ บุญโยโสภณ ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และวิเชียร เกตุสิงห์. (2559). "รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง." *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 26, 1: 141-152.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2556). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ชินอรส ละอองวรรณ. (2549). "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ชุมชน." *ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- दनัย เทียนพุด. (2550). **ความสามารถในทรงคนะ ดร.दनัย เทียนพุด**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอ.อาร์.อินฟอเมชัน แอน พับลิเคชัน.
- ฉันทมัย เจียรกุล. (2557). "ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC." *วารสารนักบริหาร ปีที่ 34*, 34, 1 มกราคม-มิถุนายน: 177-191.
- นุจรี ภาคาสัตย์ และธีรธรรม พิริยะพลิน. (2558). "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์." *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 8, 2: 141-161.ช.
- บุษบา หินเจริญ. (2551). "การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ผู้ผลิตอาหารแปรรูปจากข้าวในจังหวัดพิษณุโลก." *รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- ประชาคมนักวิจัย ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว. (2561). **สมุดปกขาว BCG in Action การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว**
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). "การประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินโดยใช้สถิติแคปปา." *วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ประยุกต์*, 2, 1 มกราคม-มิถุนายน: 2-18.
- ปาริชาติ เบญจฤทธิ์. (2551). "การจัดการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กรณีสักศึกษากลุ่มดอกไม้ใบยางจังหวัดปัตตานี." *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4, 1: 7-26.
- พงษ์เอก สุขใส ปัญญา สังขวดี อนุชา กอนพวง และปกรณ์ ประจันบาน. (2014). "รูปแบบการบริหารจัดการกีฬา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด." *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16, 4: 104-115.

- พยับ วุฒิรงค์. (2557). **การจัดการนวัตกรรม: ทรัพยากร องค์การแห่งการเรียนรู้ และนวัตกรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล เณลิมมีประเสริฐ. (2549). "วิสาหกิจชุมชน." **วารสารคณะกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 2, 4: 45.
- พันธุ์อาจ ชัยรัตน์. (2547). **บทนำเบื้องต้นของการจัดการนวัตกรรม การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร.** กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ไพฑูริย์ อินตะซัน และคณะ. (2553). "การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำดื่ม ชุมชนบ้านสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง." **รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.**
- ภัทรานิษฐ์ ทองสามสี และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). "การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในโครงการทุนพัฒนาแผนธุรกิจนวัตกรรม." **Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)**, 9, 2: 1564-1580.
- ภูธิป มีถาวรกุล เณลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และณลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560). "แนวทางการพัฒนาองค์การในวิสาหกิจชุมชน." **Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 10, 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม.
- ภูธิป มีถาวรกุล และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. (2561). "ผลกระทบของการมอบอำนาจด้านจิตใจในงานที่มีต่อความพึงพอใจ ความจงรักภักดี และ ประสิทธิภาพการทำงานให้กับพนักงานโครงการหลวง." **Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 11, 1 เดือนมกราคม – เมษายน.
- รพีพงศ์ อินตะสืบ. (2551). **การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ: สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กล้วยตากอบน้ำผึ้ง กลุ่มแม่บ้านเกษตรเกาะคู อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก (รายงานวิจัย).** กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- รุ่งทิwa ฝ่ายดี. (2560). "การพัฒนางานด้วยการ ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน | Developing Works by Using Peer Feedback." **PULINET Journal**, 4, 2.
- วิรัช นิภาพรรณ. (2548). **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ.** กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ศศิพร ต่ายคำ. (2558). "การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดราชบุรี." **Veridian E-Journal**, 8, 1 มกราคม – เมษายน: 606.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สมคิด บางโม. (2548). **องคกรและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ. (2553). "นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ." **วารสารบริหารธุรกิจ**, 33, 128 ตุลาคม-ธันวาคม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2514). **การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สาราณูฤติ.**
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2558). **ระบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) สำหรับธุรกิจเกษตรและอาหารไทย นโยบาย**

- และแผน วทน. แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2555- 2564) **สู่แนวทางการขับเคลื่อน: สาขาอาหารแปรรูป**. เข้าถึงได้จาก <http://www.sti.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). การเพิ่มมูลค่าผลผลิต. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/portals/0/news/annual_meet/48/docu/3.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564**. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2550). **สุดยอดนวัตกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2555). **กระตุกต่อมคิด The Creative Economy: สร้างเศรษฐกิจ ด้วยความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. เข้าถึงได้จาก www.sceb.doae.go.th
- สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ. (2557). **ความหมายและคุณลักษณะของ SE**. เข้าถึงได้จาก <http://www.tseo.or.th/about/social-enterprise/means>
- สุธีรา อะทะวงษา. (2556). "คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย." *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- สุนิษา กลิ่นขจร. (2558). "การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรบ้านเขานาในตำบลต้นยวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี." *Veridian E-Journal*, 8, 2 พฤษภาคม - สิงหาคม: 2643.
- สุพิศพรรณ วัฒนเทพินทร์ และชุตีระ ระบอบ. (2555). "โครงการพัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์ เกษตรแปรรูป OTOP จังหวัดนครนายก." *วารสาร มจร.วิชาการ*, 15, 30 มกราคม - มิถุนายน.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิษญ์ เกษมสุข และกมลวรรณ ตั้งธนานนท์. (2561). "การเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะการทำงานกลุ่มและคุณภาพผลงานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับจากการประเมิน." *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 13, 3: 302-315.
- สุวรรณ สุวรรณบัตร. (2547). "การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและข้อจำกัดของตลาดธุรกิจอุตสาหกรรม เครื่องสำอางสมุนไพรไทย." *วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล. (2560). "องค์การ นวัตกรรม: มโนทัศน์ และ ตัวแบบเชิงทฤษฎี." *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA DEVELOPMENT JOURNAL*, 57, 3: 158-187.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์ เครือจิต ศรีบุญนาถ ณรงค์ศักดิ์ สาทิตานนท์ และเสรี ชิวคำ. (2546). "รายงานการศึกษาเบื้องต้น โครงการวิจัยกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์." *รายงานวิจัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์*.

- อัญญา เปี่ยมประภม. (2553). "การให้และรับข้อมูลย้อนกลับที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของ พนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (แก่งคอย) จำกัด." *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 32, 4: 127-159.
- อัมพล ชูสนุก และจิตาภา รัตนชัยบรรดาล. (2556). "อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดต่อ ภาพลักษณ์ตรา สินค้าคุณค่าที่รับรู้ความพึงพอใจและความจงรักภักดีของผู้บริโภคอาหาร สำเร็จรูป CP Fresh Mart ใน เขต กรุงเทพมหานคร." *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 30, 2 พ.ค. - ส.ค.: 56.
- อำนาจ ชีระวนิช. (2549). *ผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์. (2560). "วิสาหกิจชุมชน ปรีทรศน์ในการแข่งขันทางธุรกิจ." *วารสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 37, 2: 131-150.
- เอกพิชญ์ ชินะชาย. (2018). "พัฒนาการแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์." *วารสารมหาวิทยาลัยราช ภัฏลำปาง*, 7, 1: 157-167.

ภาษาอังกฤษ

- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality, and behavior*. Chicago: Dorsey Press.
- Alderfer, C. P. (1980). "The methodology of organizational diagnosis." *Professional Psychology*, 11, 3: 459.
- Altinay, L., and Altinay, E. (2008). "Factors influencing business growth: the rise of Turkish entrepreneurship in the UK." *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 14, 1: 24-46.
- Altuna, N., Contri, A. M., Dell'Era, C., Frattini, F., and Maccarrone, P. (2015). "Managing social innovation in for-profit organizations: the case of Intesa Sanpaolo." *European Journal of Innovation Management*, 18, 2: 258-280.
- Andruss, P. (2015). *How to launch a business in the sharing economy*.
- Ashman, D. (2001). "Civil society collaboration with business: bringing empowerment back." *World Development*, 29, 7: 1097-1113.
- Australia. (2004). "Creative nation – Commonwealth Cultural Policy, Department of Communications." *Information Technology and the Arts, Canberra*.
- Ayob, N., Teasdale, S., and Fagan, K. (2016). "How social innovation 'came to be' Tracing the evolution of a contested concept." *Journal of Social Policy*, 45, 4: 635-653.
- Barringer, B. R., and Jones, F. F. (2004). "Achieving rapid growth – revisiting the managerial capacity problem." *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 9, 1: 73-87.
- Beije, P. (2000). *Technological change in the modern economy: basic topics and new developments*. Edward Elgar Publishing.

- Berger, I., Cunningham, P., and Drumwright, M. (2004). "Social alliances: company nonprofit collaboration." **California Management Review**, 47, 1: 58-90.
- Bergvall-Kåreborn, B., Eriksson, C. I., Ståhlbröst, A., and Svensson, J. (2009). "A milieu for innovation: defining living labs." **ISPIM Innovation Symposium: 06/12/2009-09/12/2009**.
- Berry, L. L., Shankar, V., Parish, J. T., Cadwallader, S., and Dotzel, T. (2006). "Creating new markets through service innovation." **MIT Sloan management review**, 47, 2: 56.
- Betje, P. (1998). **Technological Change in the Modern Economy: Basic Topics and New Developments**. Cheltenham: Edward Elgar.
- Birkinshaw, J., Hamel, G., and Mol, M. J. (2008). "Management innovation." **Academy of management Review**, 33, 4: 825-845.
- Bittencourt, B. d. L. (2014). "Policies for sustainable local development and the third sector: a case study in the Aveiro region." Thesis (doctorate) - Instituto Superior de Economia e Gestão, University of Lisbon, Lisbon.
- Boris and Elena. (2018). "Social enterprises and organizational learning in South Africa." **Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies**, 10 1: 117-133.
- Borzaga, C., and Solari, J. (2001). **the Emergence of Social Enterprise**. London and New York: Routledge.
- Botsman, R., and Rogers, R. (2010). "Beyond zipcar: Collaborative consumption." **Harvard Business Review**, 88, 10: 30.
- Bouchard, M. (2012). "Social innovation, an analytical grid for understanding the social economy: the example of the Quebec housing sector." **Service Business**, 6, 1: 47-59.
- Bradly, A. (2015). "The business-case for community investment: evidence from Fiji's tourism industry." **Social Responsibility Journal**, 11, 2: 242-257.
- Brockner, J. (1988). **Self-esteem at work: Research, theory, and practice**. Lexington Books/DC Heath and Com.
- Buckland, H., and Murillo, D. (2014). "Social innovation in Latin America. Conceptual framework and agents." **Institute for Social Innovation. ESADE**. available from <http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getDocument.aspx>.
- Burke, W., and Bradford, D. (2005). the Crisis in OD. Organization Development. In D. Bradford and W. Burke (Eds.), (pp. 1–14). San Francisco: John Wiley & Sons.
- Burke, W. W., and Bradford, D. L. (2005). **Reinventing organization development: New approaches to change in organizations**. John Wiley & Sons.
- Cabrita do Rosário, M., and Vaz, J. L. (2005). "Intellectual capital and value creation:

- Evidence from the por-tuguese banking industry." **Electronic Journal of Knowledge Management**, 4, 1: 11-20.
- Cajaiba-Santana, G. (2014). "Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework." **Technological Forecasting and Social Change**, 82, 42-51.
- Campbell, D. T., and Stanley, J. C. (2015). "Experimental and quasi-experimental designs for research." **Ravenio Books**.
- Castro-Spila, J., Torres, R., Lorenzo, C., and Santa, A. (2018). "Social innovation and sustainable tourism lab: an explorative model, Higher Education." **Skills and Work-Based Learning**, 8, 3: 274-290.
- Castro Spila, J., Luna, A., and Unceta, A. (2016). "Social innovation regimes. An exploratory framework to measure social innovation." **Simpact Working Paper**, 1.
- Caulier-Grice, J., Davies, A., Patrick, R., and Norman, W. (2012). "Defining Social Innovation, A deliverable of the project: the theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme, European Commission." **DG Research, Brussels**.
- Cerne, M., Kaše, R., and Škerlavaj, M. (2016). " Non-technological innovation research: evaluating the intellectual structure and prospects of an emerging field." **Scandinavian Journal of Management**, 32, 2: 69-85.
- Cetindamar, D., and Ulusoy, G. (2008). "Innovation performance and partnerships in manufacturing firms in Turkey." **Journal of Manufacturing Technology Management**.
- Chaiso Krit and Kanjanapan Sukvichai. (2015). "Comparison of deep learning algorithms based on face recognition. ITC-CSCCInternational Technical Conference on Circuits Systems." **Computers and Communications**.
- Changhwan, S. (2016). "A conceptual approach to the relationships between the social economy, social welfare, and social innovation." **Journal of Science and Technology Policy Management**, 7, 2: 154-172.
- Chiou, J. S., and Droge, C. (2006). "Service quality, trust, specific asset investment, and expertise: Direct and indirect effects in a satisfaction-loyalty framework." **Journal of the academy of marketing science**, 34, 4: 613-627.
- Coleman, J. S. (1990). **Foundations of social theory**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- CRISES. (2010). **Centre de Recherche surles Innovations Sociales**. accessed 12 January 2011. available from www.crisis.uqam.ca

- Cullen, B., Tucker, J., Snyder, K., Lema, Z., and Duncan, A. (2014). "An analysis of power dynamics within innovation platforms for natural resource management." **Innovation and Development**, 4, 2: 259-275.
- Cummings, T. G., and Worley, C. G. (1993). **Organization Development and Change**. พิมพ์ครั้งที่ 9: South-Western Cengage Learning.
- Cutter, S. L., Boruff, B. J., and Shirley, W. L. (2003). "Social vulnerability to environmental hazards." **Social Science Quarterly**, 84, 2: 242-261.
- Dagnino, R. (1976). "Tecnologia apropiada: uma alternative." thesis, Department of Economics, University of Brasília, Brasília.
- Damanpour, F., Walker, R., and Avellaneda, C. (2009). "Combinative effects of innovation types and organizational performance: a longitudinal study of service organizations." **Journal of Management Studies**, 46, 4: 650-675.
- Dart, R. (2004). "The legitimacy of social enterprise." **Nonprofit Management and Leadership**, 14, 4: 411-424.
- Daunoriene, A., Drakšaitė, A., Snieška, V., and Valodkiene, G. (2015). "Evaluating sustainability of sharing economy business models." **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 213: 836-841.
- Davies, J., Maru, Y., Hall, A., Abdourhamane, I. K., Adegbidi, A., Carberry, P., and Njoya, A. (2018). "Understanding innovation platform effectiveness through experiences from west and central Africa." **Agricultural Systems**, 165: 321-334.
- Davis, F. D. (1985). "A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: Theory and results." Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., and Warshaw, P. R. (1989). "User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models." **Management Science**, 35, 8 August: 982-1003.
- Defourny, J., and Nyssens, M. (2008). "Social enterprise in Europe: recent trends and developments." **Social enterprise journal**, 4, 3.
- Deming, W. E. (1981). "Improvement of quality and productivity through action by management." **National productivity review**, 1, 1: 12-22.
- Denzin, N. (1989). **The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Research Methods**. 3th ed: Prentice Hall.
- Department for Trade and Industry. (2002). **Social Enterprise: a strategy for success**. accessed. available from <http://www.dti.gov.uk/socialenterprise>
- Djellal, F., and Gallouj, F. (2012). **Social innovation and service innovation. In Challenge social innovation**. Springer, Berlin, Heidelberg.

- Dobbs, J. (1993). **The Empowerment Environment**. England: John Wiley and Sons Limited.
- Drucker, P. F. (1994). **Innovation and entrepreneurship: practice and principles**. New York: Harper & Row.
- Drucker, P. F. (2002). "The discipline of innovation." **Harvard Business Review**, 80, 95-104.
- Eidt, C. M., Pant, L. P., and Hickey, G. M. (2020). "Platform, participation, and power: how dominant and minority stakeholders shape agricultural innovation." **Sustainability**, 12, 2: 461.
- Enterprise, T. C. f. C. (2008ort.php). **Introduction to Social Enterprise: Resource Package**.
- Esparcia, J. (2014). "Innovation and networks in rural areas. An analysis from European innovative projects." **Journal of rural studies**, 34: 1-14.
- European Commission. (2011). **FP7 cooperation work programme 2011, theme 8, socioeconomic sciences and humanities**. accessed. available from
- Evan, W. (1965). "Toward a Theory of Inter-Organizational Relations." **Management Science**, 11, 10: B217-B230. available from www.jstor.org/stable/2627811.
- Ezponda, J. E., and Malillos, L. M. (2011). "Cambio de paradigma en los estudios de innovación: el giro social de las políticas europeas de innovación." **Arbor**, 187, 752: 1031-1043.
- Faure, G., Barret, D., Blundo-Canto, G., Dabat, M. H., Devaux-Spatarakis, A., Le Guerroué, J. L., and Triomphe, B. (2018). "How different agricultural research models contribute to impacts: Evidence from 13 case studies in developing countries." **Agricultural Systems**, 165: 128-136.
- Felson, M., and Spaeth, J. L. (1978). "Community structure and collaborative consumption: A routine activity approach." **American behavioral scientist**, 21, 4: 614-624.
- Fine, S. (1980). "Toward a theory of segmentation by objectives in social marketing." **Journal of Consumer Research**, 7, 1-13.
- Fishbein, M., and Ajzen, I. (1977). "Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research." **Reading, MA: Addison-Wesley**.
- Fleiss, J. L. (1971). "Measuring nominal scale agreement among many raters." **Psychological bulletin**, 76, 5: 378.
- Fleiss, J. L., Levin, B. R., and Paik, F. J. L. B. (2003). "Statistical methods for rates and proportions." **Hoboken. NJ: J. Wiley-Interscience**, 203: 151.
- Freeman, C., and Soete, L. (1997). **The economics of industrial innovation**.

Psychology Press.

- Gatignon, H., Gotteland, D., and Haon, C. (2015). "Making innovation last." **Sustainable strategies for long term growth**, 2.
- Gerometta, J., Haussermann, H., and Longo, G. (2005). "Social innovation and civil society in urban governance: strategies for an inclusive city." **Urban Studies**, 42, 11: 2007-2021.
- Googins, B., and Rochlin, S. (2000). "creating the partnership society: understanding the rhetoric and reality of cross-sector partnerships." **Business & Society Review**, 105, 1: 127-144.
- Gopalakrishnan, S., and Bierly, P. (1997). "Organizational innovation and strategic choices: A knowledge based view." **Academy of Management Proceedings**, 1997, 1: 422-426.
- Gopalakrishnan, S., and Damanpour, E. (1997). "A Review of Innovation Research in Economics, Sociology and Technology Management." **The International Journal of Management Science**, 25, 1: 15-28.
- Green, I. F. R. (2005). "The emancipatory potential of a new information system and its effect on technology acceptance." Ph.D. dissertation, Pretoria: University of Pretoria.
- Grimm, R., Fox, C., Baines, S., and Albertson, K. (2013). "Social innovation, an answer to Contemporary societal challenges? Locating the concept in theory and practice." **Innovation: The European Journal of Social Science Research**, 26, 4: 436-455.
- Gunday, G., Ulusoy, G., Kilic, K., and Alpkan, L. (2011). "Effects of innovation types of firm performance." **International Journal of Production Economics**, 133, 2: 662-676.
- Hamari, J., Sjöklint, M., and Ukkonen, A. (2016). "The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption." **Journal of the association for information science and technology**, 67, 9: 2047-2059.
- Hamel, G. (2008). "The future of management." **Human Resource Management International Digest**, 16, 6. available from <https://doi.org/10.1108/hrmid.2008.04416fae.001>.
- Harkema, S. (2003). "A complex adaptive perspective on learning within innovation projects." **The Learning Organization: An International Journal**, 10, 6: 340-346.
- Hart, A. O., Nwibere, B. M., and nyang, B. J. (2010). "The uptake of electronic commerce by SMEs: A Meta theoretical framework expanding the determining constructs of TAM and TOE frameworks." **Journal of Global Business Technology**, 6, 1: 1-27.

- Hedge, J., and Borman, W. (2012). **The Oxford Handbook of Work and Aging**. New York: Oxford.
- Henderson, C. R. (1901). "The scope of social technology." **The American Journal of Sociology**, 6, 4: 465-486.
- Hoffman, K. D., and Bateson, J. E. (2001). **Essentials of services marketing: Concepts, strategies and cases**. South-Western Pub.
- Honeyman, R. (2015). **Manual para empresas B, Aguilar-El Mercurio**. Santiago.
- Howaldt, J., and Schwarz, M. (2010). **Social Innovation: Concepts, research fields and international trends**. Sozialforschungsstelle Dortmund.
- Hsu, H.-Y., Liu, F.-H., Tsou, H.-T., and Chen, L.-J. (2018). "Openness of technology adoption, top management support and service innovation: a social innovation perspective." **Journal of Business and Industrial Marketing**, 34, 3.
- Ingram, J. (2015). "Framing niche-regime linkage as adaptation: an analysis of learning and innovation networks for sustainable agriculture across Europe." **Journal of rural studies**, 40: 59-75.
- Inwang, K., Inwang, S., and Wannapira, A. (2011). **Small and Micro Community Enterprise Management**. Phitsanulok: Phitsanulok University.
- Ishigaki, K., and Sashida, N. (2013). "Use of social innovation to solve problems at the community level and create new business in the social domain." **Fujitsu Science and Technological Journal**, 49, 4: 430-439.
- Jaruzelski, B. (2013). "The global innovation 1000: navigating the digital future." **strategy+ business**.
- Jaskyte, K. (2004). "Transformational leadership, organizational culture, and innovation in non-profit organizations." **Nonprofit Management and Leadership**, 15, 2: 153-168.
- Jones, P., Packham, G., Beynon-Davies, P., and Pickernell, D. (2011). "False promises: e-business deployment in Wales' SME community." **Journal of Systems and Information Technology**, 13, 2: 163-178.
- Kangasharju, A. (2000). "Growth of the smallest: determinants of small firm growth during strong Macroeconomic fluctuations." **International Small Business Journal**, 19, 1: 28-43.
- Kanter, R. M. (1999). "From spare change to real change. The social sector as beta site for business innovation." **Harvard Business Review**, 77, 3: 122-132, 210.
- Katz, J., and Gartner, W. B. (1988). "Properties of emerging organizations." **Academy of management Review**, 13, 3: 429-441.
- Klein, J.-L. (2013). Introduction: social innovation at the crossroads between science,

- economy and society. In F. Moulaert, D. MacCallum, A. Mehmood, and A. Hamdouch (Eds.), *International Handbook on Social Innovation* (Vol. 9-12). Cheltenham: Edward Elgar.
- Klein, J., Fontan, J., Harrisson, D., and Lévesque, B. (2009). "Social innovation in Quebec: an innovation system based on concertation." **CRISES notebooks**.
- Kodama, M. (1999). "Business innovation through community management: A case study of Virtual education in Japan." **Team Performance Management: An International Journal**, 5, 8: 225-237.
- Kotey, B., and Meredith, G. G. (1997). "Relationships among owner/manager personal values, business strategies, and enterprise performance." **Journal of small business management**, 35: 37-64.
- Kulthida Tuamsuk Thongchai Phabu and Chollabhat Vongprasert. (2013). "Knowledge management model of community business: Thai OTOP Champions." **Journal of Knowledge Management**, 17, 3: 363-378.
- Kume, H. (1996). **TQM Promotion Guide Book**. Tokyo: Japanese Standards Association.
- Lamberton, C., and Stephen, A. T. (2016). "A thematic exploration of digital, social media, and mobile marketing: Research evolution from 2000 to 2015 and an agenda for future inquiry." **Journal of Marketing**, 80, 6: 146-172.
- Lee, L. (2011). "Business community partnerships: understanding the nature of partnership, Corporate Governance." **The international journal of business in society**, 11, 1: 29-40.
- Lévesque, B. (2007). **A century and a half of social economy in Quebec: several configurations present, 1850-2007**. CRISES.
- Lodhi, R. N. (2015). "Employee-Loyalty-and-Organizational-Commitment-in-Pakistani-Organizations." **Global Journal of Human Resource Management**, 3, 1: 1-11.
- Lumpkin, G. T., and Dess, G. G. (2005). "The role of entrepreneurial orientation in stimulating effective corporate entrepreneurship." **Academy of Management**, 19, 1: 147-156.
- MacLeod, G. (1991). *The Concept in Operation*. In *Davis, B.*
- Young, M.* The Community Business Series, Thompkins Institute, Sydney, NS.
- MacLeod, G., Davis, B. A., and Young, M. (1991). "The Concept in Operation. Tompkins Institute." University College of Cape Breton.
- Macpherson, A., and Holt, R. (2007). "Knowledge, learning and small firm growth: a systematic review of evidence." **Research Policy**, 36,: 172-192.
- Mair, J., and Marti, I. (2004). "Social entrepreneurship: What are we talking about?" **A**

framework for future research D/546.

- Martin, C. J. (2016). "The sharing economy: A pathway to sustainability or a nightmarish form of neoliberal capitalism." **Ecological economics**, 121: 149-159.
- Martinez, F., O'Sullivan, P., Smith, M., and Esposito, M. (2017). "Perspectives on the role of business in social innovation." **Journal of Management Development**, 36, 5: 681-695.
- Max Weber. (1947). **The Theory of Social and Economic Organizations**. New York: Free Press.
- McCarthy, and Dennis, G. (1998). **Seven Steps to Guarantee Failure. Word Executive's Digest**. Singapore: Times Printers Co., Ltd.
- McKeown, A. M. (2008). **Melancholy order: Asian migration and the globalization of borders**. Columbia University Press.
- McMillan, T. T. (1971). **The Delphi Technique. Paper presented at annual meeting of California Junior**. Monterrey California.
- Mei-Ying, Wu, M.-H., and Shih, Y.-Y. (2013). "A study of factors affecting behavioral intention to use ERP systems in high-tech industry using TAM and TTF." **Journal of Statistics and Management Systems**, 13, 877-898.
- Melnyk, S. A., and David, D. R. (1996). **Operations Management: a value-driven approach**. Irwin: Pennsylvania State University.
- Miller, D. (1983). "The correlates of entrepreneurship in three types of firms." **Management Science** 29, 7: 770-791.
- Mitchell, D., and Coles, C. (2003). "The ultimate competitive advantage of continuing business model innovation." **Journal of Business Strategy**, 24, 5: 15-21.
- Mohlmann, M. (2015). "Collaborative consumption: determinants of satisfaction and the likelihood of using a sharing economy option again." **Journal of Consumer Behaviour**, 14, 3: 193-207.
- Morgan, R. M., and Hunt, S. D. (1994). "The commitment-trust theory of relationship marketing." **Journal of Marketing**, 58, 3: 20-38.
- Mothe, C., and Nguyen, T. (2010). "The link between non-technological innovations and technological innovation, European." **Journal of Innovation Management**, 13, 3: 313-332.
- Mothe, C., and Nguyen, T. (2012). "Non-technological and technological innovations: do services differs from manufacturing? An empirical analysis of Luxemburg firms." **International Journal of Technology Management**, 57, 4: 227-244.

- Moulaert, F., MacCallum, D., and Hillier, J. (2013). "Social innovation: intuition, precept, concept." **The International Handbook on Social Innovation: collective action, social learning and transdisciplinary research**, 13.
- Moulaert, F., MacCallum, D., Mehmood, A., and Hamdouch, A. (2013). "The International Handbook on Social Innovation: collective Action." **Social Learning and Trans disciplinary Research**.
- Moulaert, F., Martinelli, F., Swyngedouw, E., and Gonzalez, S. (2005). "Towards alternative model(s) of local innovation." **Urban Studies**, 42, 11: 1669-1990.
- Mowery, D., and Rosenberg, N. (1979). "The influence of market demand upon innovation: a critical review of some recent empirical studies." **Research Policy**, 8.
- Mowery, D., and Rosenberg, N. (1993). "The influence of market demand upon innovation: A critical review of some recent empirical studies." **Research Policy**, 22, 2: 107-108.
- Mulgan, G. (2006). "The process of social innovation. Innovations: technology." **governance, globalization**, 1, 2: 145-162.
- Mulgan, G., Tucker, S., Ali, R., and Sanders, B. (2007). "Social Innovation: What it is, why it Matters and how it can be Accelerated, Skoll Centre for Social Entrepreneurship." **Saïd Business School, and Oxford**.
- Murray, R., Caulier-Grice, J., and Mulgan, G. (2010). **The open book of social innovation. National endowment for science, technology and the art. Young foundation**. London.
- Naidoo, V. (2010). "Firm survival through a crisis: The influence of market orientation, marketing innovation and business strategy." **Industrial marketing management**, 39, 8: 1311-1320.
- Nederlof, E. S., Wongtschowski, M., and van der Lee, F. (2011). **Putting heads together: Agricultural innovation platforms in practice**. Amsterdam: KIT publishers.
- Nelson, J., and Zadek, S. (2000). **Partnership Alchemy: New Social Partnerships in Europe**. Copenhagen: the Copenhagen Centre.
- Nicholls, A., and Murdock, A. (2011). **Social innovation: Blurring boundaries to reconfigure markets**. Springer.
- Nigel. (2013). **The "I" of Leadership: Strategies for Seeing, Being and Doing**. London Business School.
- OECD. (2006). "Manual de Oslo. Guía para la recogida e interpretació n de datos sobre innovació n, Organization for Economic Co-operation and Development OECD Eurostat, Tercera Edició n." **Traducció n espan ola**: 194.

- Oslo, M. (2006). **Recommendations for the collection and analysis of data on innovation.**
- OTOP Project. (2001). **The One Tambon One Product Project.** accessed November 23, 2011. available from www.thaitambon.com/OTOP/project.pdf
- Ottosson, S. (2004). "Dealing with innovation push and market need." **Technovation**, 24, 4: 279-285.
- Owyang, J. (2014). **Collaborative economy honeycomb.** Creative commons.
- Paisanpanichkul, A. (2017). "Innovative organization: Concept, and theoretical model." **NIDA Development Journal**, 57, 3 July-September.
- Perry, S. (1987). **Communities on the Way.** New York, NY.: State University of New York Press.
- Phills, J. A., Deiglmeier, K., and Miller, D. T. (2008). "Rediscovering social innovation." **Stanford Social Innovation Review 2006**, 6, 4: 34-43.
- Phongphit, S. (2005). **Network: Strategy for a stronger public and stronger community.** Bangkok: Chulalongkorn University Book Center.
- Phutip Meethavornkul, Naruemon Jituea, Duangjai Jandasang, and Pooripakdee, S. (2018). "The Business Guideline of new entrepreneur toward Business Model Canvas." **International Journal of Business and Economic Affairs (IJBEA)**, 3, 1: 39-47.
- Piscicelli, L., Cooper, T., and Fisher, T. (2015). "The role of values in collaborative consumption: insights from a product-service system for lending and borrowing in the UK." **Journal of Cleaner Production**, 97: 21-29.
- Pol, E., and Ville, S. (2009). "Social innovation: buzz word or enduring term? Journal of Behavioral and Experimental Economics." **Formerly The Journal of Socio-Economics**, 38 6: 878-885.
- Porter, M. E., and Kramer, M. R. (2011). "Creating shared value: how to reinvent capitalism – and unleash a wave of innovation and growth." **Harvard Business Review**, 89
Nos 1/2: 62-77.
- Pue, K., Vandergeest, C., and Breznitz, D. (2015). "Toward a theory of social innovation." **Innovation Policy Lab White Paper: 2016-2001.**
- Putnam, R. (1993). "The prosperous community: Social capital and public life." **The american prospect**, 4
13 Spring. available from <http://www.prospect.org/print/vol/13>.
- Rogers, E. M. (2010). **Diffusion of innovations.** Simon and Schuster.

- Roome, N. J. (2013). "Sustainable development: social innovation at the interface of business, society and ecology." In **Social Innovation**: 299-308.
- Rossi, A., Bui, S., and Marsden, T. (2019). "Redefining power relations in agrifood systems." **Journal of Rural Studies**, 68, 147-158.
- Rowley, J., Baregheh, A., and Sambrook, S. (2011). "Towards an innovation-type mapping tool." **Management Decision**, 49, 1: 73-86.
- Sangsri, T., Huynh, V. Q., and Techaumnat, B. (2015). "Experimental Study on the Movement of Conducting Spheroidal Particles under Electric Field in Air." In **Applied Mechanics and Materials**, 781: 351-354.
- Sanyang, S., Taonda, S. J. B., Kuiseu, J., Coulibaly, N. T., and Konaté, L. (2016). "A paradigm shift in African agricultural research for development: the role of innovation platforms." **International Journal of Agricultural Sustainability**, 14, 2: 187-213.
- Schilling, M. A. (2008). **Strategic Management of Technological Innovation**. พิมพ์ครั้งที่ 2. NY: McGraw-Hill Education.
- Schmidt, T., and Rammer, C. (2007). "Non-technological and technological innovation: strange bedfellows?" **ZEW-Centre for European Economic Research Discussion Paper**: 07-052.
- Schomberg, R. (2013). "A vision of responsible research and innovation." **Responsible innovation: Managing the responsible emergence of science and innovation in society**: 51-74.
- Schumacher, E. F. (1999). **Small is Beautiful. Economics as if People Mattered. 25 Years Later with Commentaries**. Vancouver: Harley & Marks Publishers.
- Schumpeter, J. (2003). **The Theory of Economic Development**. Reproduced, New York: 1961: Cambridge: Harvard University Press.
- Schut, M., van Asten, P., Okafor, C., Hicintuka, C., Mapatano, S., Nabahungu, N. L., and Sartas, M. (2016). "Sustainable intensification of agricultural systems in the Central African Highlands: The need for institutional innovation." **Agricultural Systems**, 145: 165-176.
- Selsky, J., and Parker, B. (2005). "Cross-sector partnerships to address social issues: challenges to theory and practice." **Journal of Management**, 31, 6: 849-873.
- Singer, B. (1995). "Contours of development." **Journal of Business Venturing**, 10, 4: 303-329.
- Slee, T. (2013). **Some Obvious Things about Internet Reputation Systems**. Working Paper.

- Small, A. W. (1898). "The methodology of the social problem, Seminar Notes, Division I, the Sources and Uses of Material." **The American Journal of Sociology**, 4, 1: 113-144.
- Smallbone, D., and Wyer, P. (2000). **Growth and development in the small firm.** Enterprise and Small Business, Prentice Hall, Harlow.
- Smit, B., and Wandel, J. (2006). "Adaptation, adaptive capacity and vulnerability." **Global Environmental Change**, 16, 3: 282-292.
- Smith, R. (2016). "Of bad-seed, black-sheep and prodigal-sons: Profiling crime and Enterprise in a small-business-community." **International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research**, 22, 1: 39-62.
- Smits, R. (2002). "Innovation studies in the 21st century: Questions from a user's perspective." **Technological Forecasting and Social Change**, 69, 9: 861-883.
- Sparrow, A. D., and Traoré, A. (2018). "Limits to the applicability of the innovation platform approach for agricultural development in West Africa: Socio-economic factors constrain stakeholder engagement and confidence." **Agricultural Systems**, 165, 335-343.
- Spreitzer, G. M. (1995). "Psychological Empowerment in the Workplace: Dimensions, Measurement, and Validation." **The Academy of Management Journal**, 38, 5: 1442-1465.
- Strauss, A., and Corbin, J. (1990). **Basics of qualitative research.** Sage publications.
- Sung, T. K. (2015). "The creative economy in global competition." **Technological Forecasting and Social Change**, 96, July: 89-91.
- Swaans, K., Cullen, B., Van Rooyen, A. F., Adekunle, A., Ngwenya, H., Lema, Z., and Nederlof, S. (2013). "Dealing with critical challenges in African innovation platforms: Lessons for facilitation." **Knowledge Management for Development Journal**, 9, 03: 116-135.
- Sweezy, P. M. (1943). "Professor Schumpeter's theory of innovation." **The review of economic statistics**: 93-96.
- Talbot, C., Tregilgas, P., and Harrison, K. (2002). "Social enterprise in Australia." **An introductory handbook.** Adelaide Central Mission.
- Teece, D. J. (2010). "Business models, business strategy and innovation." **Long range planning**, 43, 2-3: 172-194.
- Thanyamai Chiarakul. (2014). "The Problems and the Adaptation of OTOP to AEC." **Executive Journal**, 34, 1: 177-191.
- Thanyarattakul, T. (2018). **Digital Transformation in Action.** พิมพ์ครั้งที่ 2. Bangkok: Wish Publishing.

- The World Bank Group. (2015). **World development indicators**. accessed. available from <http://data.worldbank.org/datacatalog/world-development-indicators>
- Totin, E., van Mierlo, B., and Klerkx, L. (2020). "Scaling practices within agricultural innovation platforms: Between pushing and pulling." **Agricultural Systems**, 179, 102764.
- Tushman, M., and Nadler, D. (1986). "Organizing for innovation." **California Management Review**, 28, 3: 74-92.
- Tussyadiah, I. P. (2015). "An exploratory study on drivers and deterrents of collaborative consumption in travel." **Information and communication technologies in tourism 2015**: 817-830.
- UK. (2011). **Creative Industries Economic Estimates – Full Statistical Release**. London: DCMS.
- UNCTAD (Geneva). (2008). **Creative economy report 2008: The challenge of Assessing the Creative Economy: towards informed Policy-making**. UNCTAD. accessed. available from
- Urban, B. (2008). "Social entrepreneurship in South Africa: delineating the construct with associated skills." **International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research**, 14, 5: 346-364.
- Utterback, J. M. (1994). "Radical innovation and corporate regeneration." **Research Technology Management**, 37, 4: 10.
- Utterback, J. M. (2004). "The dynamics of Innovation Educause Review." 39, 1: 42.
- Utterback, J. M., and Abernathy, W. (1975). "A Dynamic Model of Process and Product Innovation." **Omega**, 3, 6: 639-656.
- Van der Have, R. P., and Rubalcaba, L. (2016). "Social innovation research: an emerging area of innovation studies?" **Research Policy**, 45, 9: 1923-1935.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., and Davis, F. D. (2003). "User acceptance of information technology: Toward a unified view." **MIS quarterly**, 425-478.
- Vissoh, P. V., Tossou, R. C., Akpo, E., Kossou, D., and Jiggins, J. (2017). "Innovating a system for producing and distributing hybrid oil palm seedlings to smallholder farmers in Benin." **Cahiers Agricultures**, 26, 1: 15002.
- Volberda, H. W., Van Den Bosch, F. A., and Heij, C. V. (2013). "Management innovation: Management as fertile ground for innovation." **European Management Review**, 10, 1: 1-15.
- Von der Weppen, J., and Cochrane, J. (2012). "Social enterprises in tourism: an exploratory study of operational models and success factors." **Journal of**

Sustainable Tourism, 20, 3: 497-511.

- Waddock, S. (1991). "A typology of social partnership organizations." **Administration & Society**, 22, 4: 480-515.
- Walzer, M. (1997). "The politics of difference: Statehood and toleration in a multicultural world." **Ratio Juris**, 10, 2: 165-176.
- Weerawardena, J., and Mort, G. S. (2006). "Investigating social entrepreneurship: a multidimensional Model." **Journal of World Business**, 41, 1: 21-35.
- Westley, F., and Antandze, N. (2010). "Making a difference: strategies for scaling social innovation for greater impact." **The Public-Sector Innovation Journal**, 15, 2: 1-19.
- Yin, R. K. (2003). **Case study research: design and methods**. Thousand Oaks. CA: Sage Publications.
- Yoder, L. H. (1995). "Staff nurses career development relationships and self-reports of professionalism, job satisfaction, and intent to stay." **Nursing Research**, 44, 290-297.
- Yunus, M. (2010). **Building social business: The new kind of capitalism that serves humanity's most pressing needs**. PublicAffairs.
- Yunus, M., Moingeon, B., and Lehmann-Ortega, L. (2010). "Building social business models: lessons from the Grameen experience." **Long range planning**, 43, 2: 308-325.

ภาคผนวก

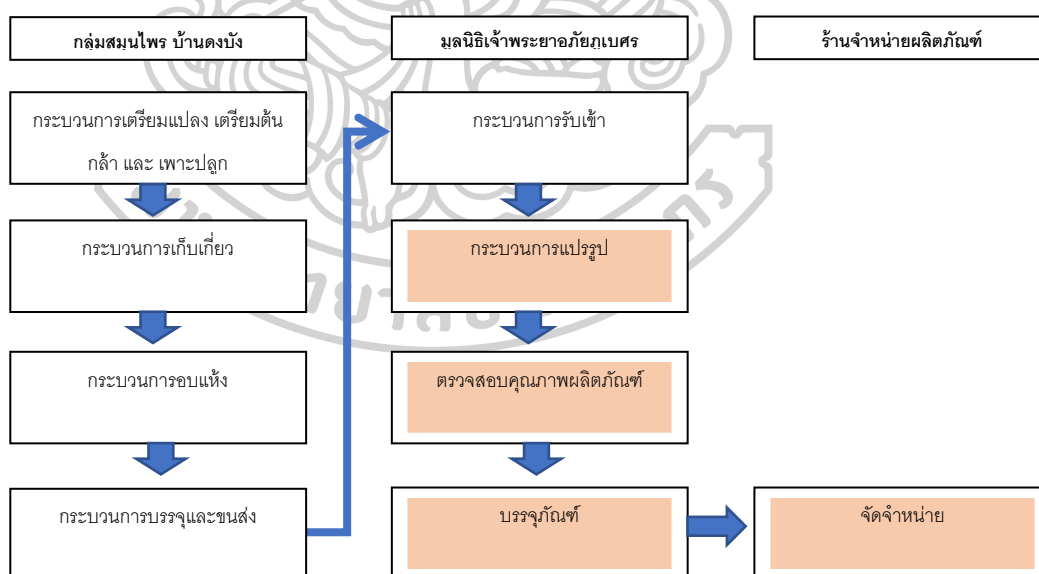
พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม.

ที่มา

การวิจัยนี้เป็นหารวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการเสริมสร้างศักยภาพทางธุรกิจชุมชนของผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมให้เสริมสร้างศักยภาพการบริหารโดยใช้นวัตกรรมในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์หรือแอปพลิเคชัน และในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดแพลตฟอร์มนวัตกรรม (Technology Innovation Platform) เป็นแนวคิดหลักที่มีทฤษฎีด้านการจัดการต่างๆ อยู่เบื้องหลัง โดยที่ศึกษาลักษณะค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดของแนวคิดด้านการจัดการที่อยู่เบื้องหลังแพลตฟอร์มนวัตกรรม ต่างๆ ได้แก่ การเงินหรือต้นทุน (Money) กำลังคนหรือสมาชิก (Man) อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine) การจัดการ (Management) การเสนอและข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และ การแบ่งปัน (Sharing)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษารูปแบบหรือองค์ประกอบโปรแกรมประยุกต์หรือแอปพลิเคชันที่จะช่วยให้ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ (หมู่บ้านสมุนไพรดงบัง) เพิ่มศักยภาพการบริหารในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม (มูลนิธิโรงพยาบาลอภัยภูเบศร)

ห่วงโซ่อุปทาน วิสาหกิจชุมชน (หมู่บ้านสมุนไพรดงบัง) ของกิจการเพื่อสังคม (มูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร)

แนวทางข้อคำถามเบื้องต้นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

1. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส) เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรได้?
2. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อจุดประสงค์ให้สมาชิกลดต้นทุนได้?
3. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถซื้อ ต้นกล้า หรือ ผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้?
4. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถจัดการขอกำลังคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของหมู่บ้านได้?
5. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถขอคำแนะนำจากสมาชิกผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้?
6. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักร รวมถึงการจัดคิวในการใช้วัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้?
7. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้?
8. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำเกษตรใหม่ๆได้?
9. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจ้งวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพได้?
10. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูกได้?
11. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic&Story)ได้?
12. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯได้?
13. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat)ได้?
14. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control)จากอภัยภูเบศว่าผ่านหรือไม่ผ่านได้?
15. ท่านคิดเห็นอย่างไรหากแอปพลิเคชันนี้จะสามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศได้?
16. ท่านมีความคิดเห็นอย่างอื่นจะแนะนำหรือไม่ อย่างไร?

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 คน

1. นาย สมัย คุณสุข ประธานที่ปรึกษากลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง (ผู้ก่อตั้งกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง)
2. นางสาว สุภาวดี คุณสุข ประธานวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์บ้านดงบัง
3. นางทิพาพร คุณศรี ประธานกลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง
4. หัวหน้างานเกษตรอินทรีย์ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
5. เจ้าหน้าที่ชำนาญการงานเกษตรอินทรีย์ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
6. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ จำนวน 6 คน

1. รศ.ดร.กัลยานี ภาคอต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รศ.เสาวภา มีถาวรกุล สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. อ.ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อ.ดร.วสันต์ สกฤตกิจกาญจน์ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อ.ดร.ปรัชมา ตรีมงคล หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. อ.ดร.กัญจน์ชญา ชัยวิรัตน์กุล สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม จำนวน 5 คน

1. รศ.ดร.เชษฐวุฒิ ภูมิพิพัฒน์พงศ์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. ผศ.ดร.วรรณลักษณ์ เหล่าทวีทรัพย์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. ดร. ศรีหทัย พราหมณี หัวหน้าฝ่าย เอไอเอส สตาร์ทอัพ
4. นาย ฐากร ชาติสุทธิผล ประธานกรรมการบริหารบริษัท สีฟวิ้ง โมบาย จำกัด
5. นาย เอกลักษณ์ ตันติศิริรินทร์ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจ โมบายแอปพลิเคชัน ฟู้ดสตอรี

ภาพที่ 48 การสัมภาษณ์ นาย สมัย คุณสุข ประธานที่ปรึกษากลุ่มสมุนไพรมันดงบัง (ผู้ก่อตั้งกลุ่มสมุนไพรมันดงบัง) และ นางสาว สุภาวดี คุณสุข ประธานวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบัง

ภาพที่ 49 การสัมภาษณ์ คุณ กิตติศักดิ์ เขาวานานนท์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพที่ 50 การสัมภาษณ์ ดร.วสันต์ สกฤตกิจกาญจน์ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพที่ 51 การสัมภาษณ์ ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพที่ 52 การสัมภาษณ์ ดร.ปัทมา ตรีมงคล หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ภาพที่ 53 การสัมภาษณ์ ดร. ศรีหทัย พราหมณี หัวหน้าฝ่าย เอไอเอส สตาร์ทอัพ

ภาพที่ 54 การสัมภาษณ์ ดร.กัญจน์ชญา ชัยวิรัตน์นุกูล สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์วานารถ

ภาพที่ 55 การสัมภาษณ์ หัวหน้างานเกษตร และ เจ้าหน้าที่ชำนาญการงานเกษตรอินทรีย์ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาคผนวก ค

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อการทำวิจัยอนาคต EDFR

ที่ อว 8606/ 3875

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ตำบลจตุจักร
กรุงเทพฯ 10170

๑๗ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน นายธรรมากร ชาติสุทธิผล

ด้วย นายภูริป์ มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูริป์ มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จู่ไรรัตน์ นันทานิช)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตำบลจตุจักร

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

ที่ อว 8606/ ๗๕๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี คลิ่งชัน
กรุงเทพฯ 10170

๗ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ด้วย นายภูธิป มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูธิป มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จู่ไรรัตน์ นันทานิช)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คลิ่งชัน

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

ที่ อว 8606/ ๖๘๖1

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๖ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้วย นายภูธิป มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูธิป มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิวไรรัตน์ นันทานิช)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาศึกษาด้วยคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

ที่ อว 8606/ 7๔๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๗ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขออนุญาตให้ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด

ด้วย นายภูธิป มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทาน ของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขออนุญาตจากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูธิป มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิวไรรัตน์ นันทานิช)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

ที่ อว 8606/ 3869

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๑๗ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน รักษาการแทนคณบดี คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้วย นายภูธิป มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูธิป มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิวไรรัตน์ นันทานิช)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษบัณฑิตศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

ที่ อว 8606/ ๖๕๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ตำบลช้าง
กรุงเทพฯ 10170

๒๖ ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เรียน ดร.วสันต์ สกฤตกิจกาญจน์

ด้วย นายภูธิป มีถาวรกุล รหัสนักศึกษา 59604909 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านหรือผู้แทน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และหากท่านประสงค์จะขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม บัณฑิตวิทยาลัย ขออนุญาตให้ นายภูธิป มีถาวรกุล หมายเลขโทรศัพท์ 089-141-8658 เป็นผู้ประสานงานโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จู่ไรรัตน์ นันทนิช)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตำบลช้าง

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปรัชญาบัณฑิตวิทยาลัย : “มุ่งมั่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาศึกษาบัณฑิตศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

แบบสอบถาม EDFR รอบ 2

งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิง
นวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นการถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเชิงประเมินกับบริบทที่ปรากฏในแบบสอบถามนี้ เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่ใช้พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม จากนั้นผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล จัดทำโปรแกรมประยุกต์ต่อไป

แบบสอบถามนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบที่ใช้ในพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นาย ภูธิป มีถาวรกุล

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ

ผู้วิจัย

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม		ระดับความคิดเห็น					
			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
					5	4	3	2	1	
การแบ่งปัน (Sharing)	เรื่องราวระหว่าง	แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic&Story)								
	ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับ รายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ								
	ติดต่อสื่อสารแบบการสนทนาในกลุ่ม	แพลตฟอร์มนี้สามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนาในกลุ่มได้ตลอด (Chat)								
การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ	แพลตฟอร์มนี้สามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control) จากอภัยภูเบศได้								
	ความรู้หรือความต้องการ	แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศได้								

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

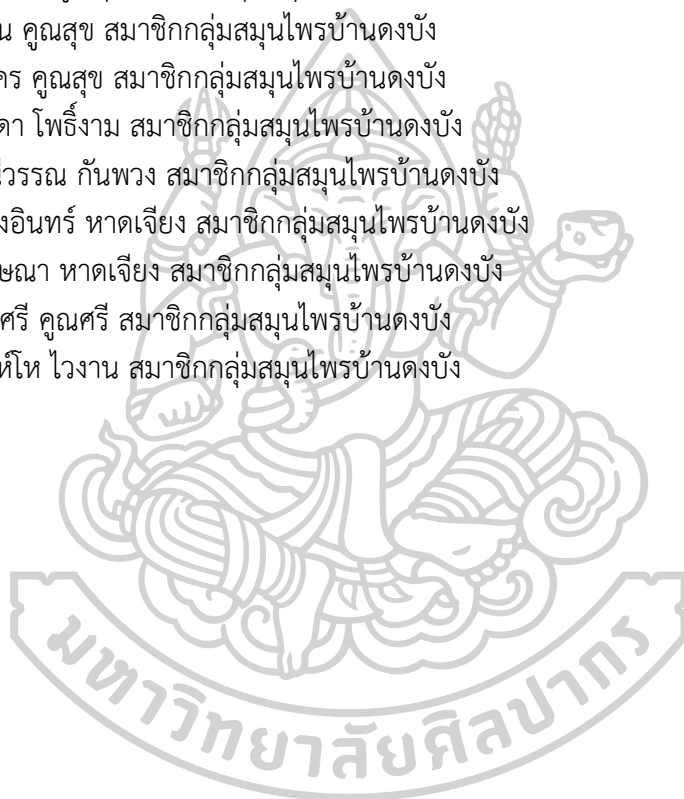
.....

.....

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก
กลุ่มสมุนไพรมันดงบง ด. ดงขี้เหล็ก อ. เมือง จ. ปราจีนบุรี

1. นายสมัย คุณสุข ประธานที่ปรึกษากลุ่มสมุนไพรมันดงบง
2. นางสาว สุภาวดี คุณสุข ประธานวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบงอินทรีย์บ้านดงบง
3. นางทิพาพร คุณศรี ประธานกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
4. นางอรอนงค์ หาดเจียง เลขากลุ่มสมุนไพรมันดงบง
5. นางพุทธพร คุณสุข สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
6. นายสมชาย คุณสุข สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
7. นางสอน คุณสุข สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
8. นางสาวคร คุณสุข สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
9. นางวนิดา โพธิ์งาม สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
10. นางมณีวรรณ กันพวง สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
11. นางทองอินทร์ หาดเจียง สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
12. นางกฤษณา หาดเจียง สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
13. นายสมศรี คุณศรี สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง
14. นายสิงห์โท ไวกาน สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบง

ภาพที่ 56 บรรยายเรื่องสมุนไพรอินทรีย์ร่วมพาคณะจากกลุ่มเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ และ อยุธยา เขียมชม

ภาพที่ 57 ผู้วิจัยช่วยงานรับคณะดูแลอาหารพร้อมผักสมุนไพรจากชุมชน แก่คณะจากกลุ่มเกษตรกร จังหวัดบุรีรัมย์ และ อยุธยา

ภาพที่ 58 ผู้วิจัยแนะนำวิธีการใช้และแนะนำแก่สมาชิกในชุมชน

ภาพที่ 59 ผู้วิจัยแนะนำวิธีการใช้และแนะนำแก่สมาชิกในชุมชน

ภาพที่ 60 ร่วมการพูดคุยกับชุมชนเรื่องการปลูกและติดตามผลการปลูกสมุนไพรกับเจ้าหน้าที่ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาคผนวก ช

แบบสอบถามการตรวจสอบความสอดคล้อง
ด้วยเทคนิค Cohen's kappa

แบบสอบถามการตรวจสอบความสอดคล้อง
ด้วยเทคนิค Cohen's kappa

งานวิจัยเรื่อง “พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม
ของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเชิงประเมินกับบริบทที่ปรากฏในแบบสอบถามนี้ เพื่อยืนยันความสอดคล้องขององค์ประกอบของโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Cohen's kappa ต่อไป

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นาย ภูธิป มีถาวรกุล

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าองค์ประกอบเหล่านี้ มีความสอดคล้องกับบริบทและจุดประสงค์งานวิจัยหรือไม่และมีระดับความสอดคล้องในระดับใด

หัวข้อประเมิน	ระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
16. แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอข้อของแหล่งเงินทุนที่ถูกกฎหมายได้เช่น ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส)					
17. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้สมาชิกแลกเปลี่ยนต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนได้					
18. แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันหรือซื้อผลผลิตที่เกินจำนวนเพื่อลดการสูญเสียของวัตถุดิบระหว่างสมาชิกได้					
19. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการขอคำสั่งคนที่ว่างงานมาช่วยกันระหว่างสมาชิกได้					
20. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำจากสมาชิกผู้มีประสบการณ์มาแนะนำระหว่างสมาชิกได้					
21. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำร้องเช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้					
22. แพลตฟอร์มนี้สามารถขอคำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องจักรระหว่างสมาชิกได้					
23. แพลตฟอร์มนี้สามารถนำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์การทำการเกษตรใหม่ๆได้					
24. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการระบบการขนส่งวัตถุดิบได้ เช่น แจ้งวันขนส่งสินค้าให้เกิดการแชร์พื้นที่บนรถขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
25. แพลตฟอร์มนี้สามารถจัดการวางแผนระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการได้ เช่น บอกเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมแปลงปลูก					
26. แพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งปันข้อมูลความสำเร็จหรือเรื่องราวระหว่างสมาชิกได้ (Topic&Story)					
27. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการเงิน การบริหาร หรือ รายรับรายจ่ายเบื้องต้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ฯลฯ					
28. แพลตฟอร์มนี้สามารถติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่มได้ตลอด (Chat)					
29. แพลตฟอร์มนี้สามารถการเสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพของวัตถุดิบที่ส่งไป (QC-Quality Control)จากอภัยภูเบศรได้					
30. แพลตฟอร์มนี้สามารถให้ความรู้หรือความต้องการ (Knowledge Information and Demand) จากอภัยภูเบศรได้					

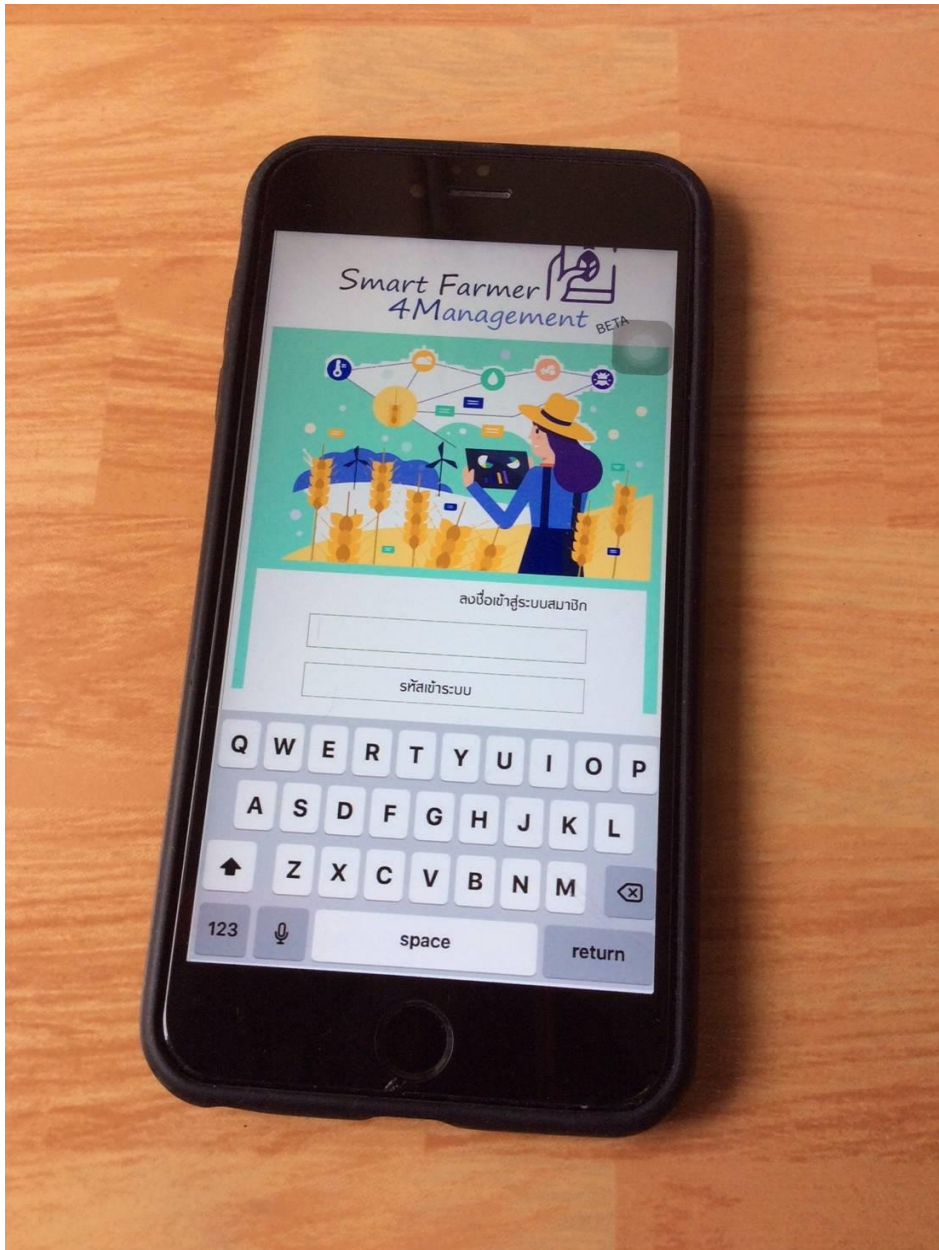

ภาคผนวก ข

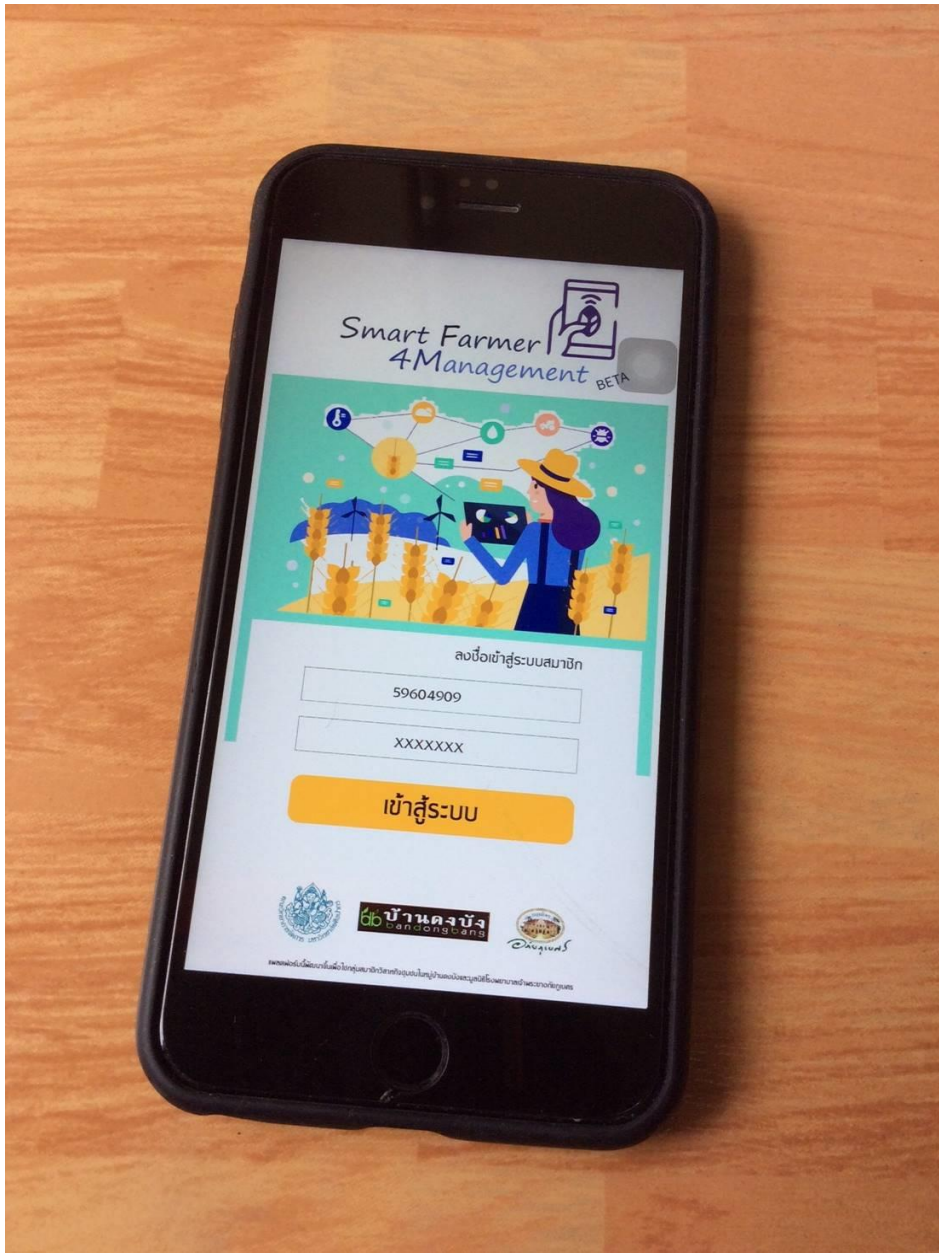
โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร
วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ
ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

ภาพที่ 61 หน้าโหลดก่อนเตรียมเข้าโปรแกรมประยุกต์

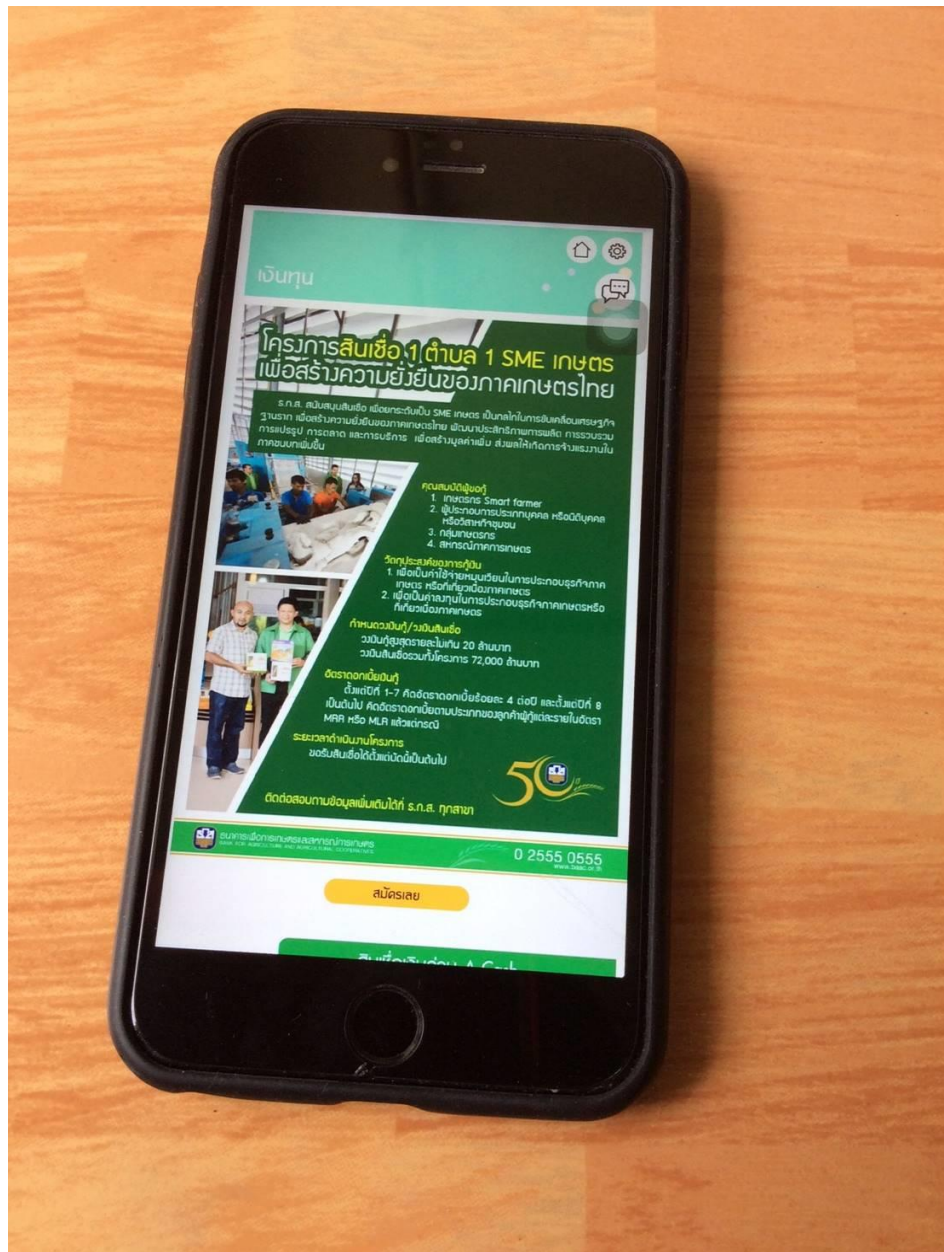
ภาพที่ 62 หน้าลงทะเบียนสมาชิกสำหรับเข้าโปรแกรมประยุกต์

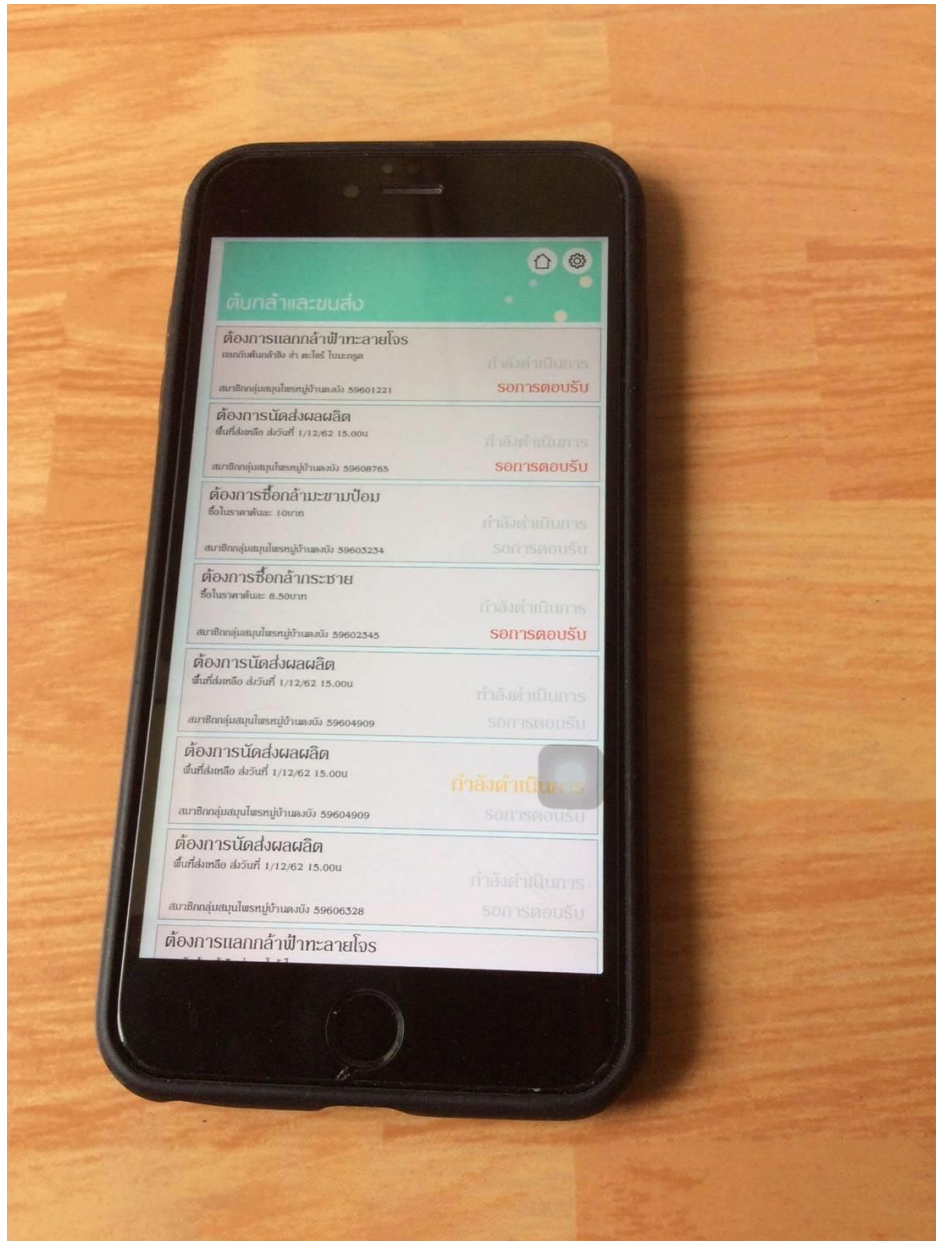
ภาพที่ 63 หน้าลงทะเบียนสมาชิกสำหรับเข้าโปรแกรมประยุกต์ (ต่อ)

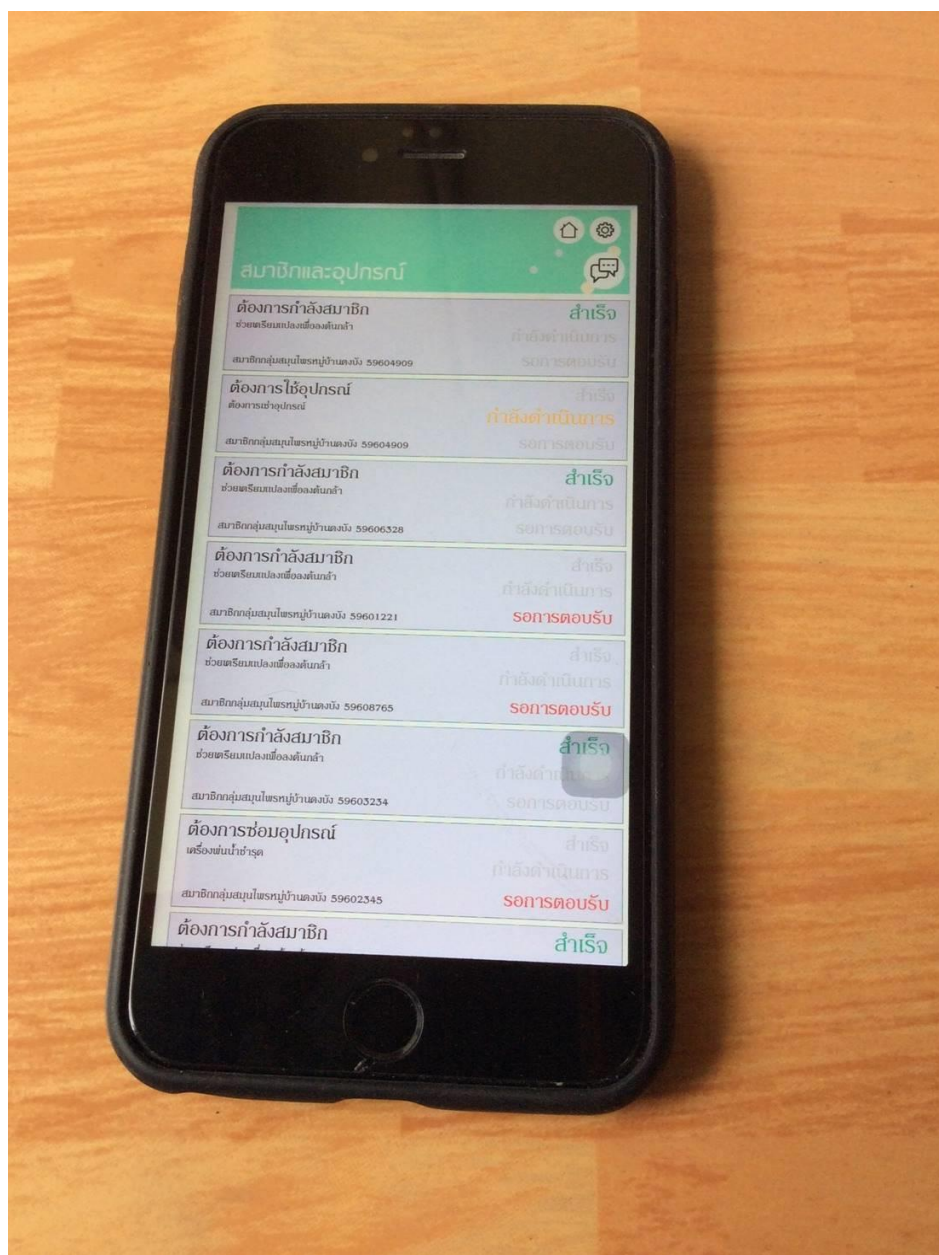
ภาพที่ 64 หน้าหลักของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงหมวดต่างๆ ในการใช้งาน

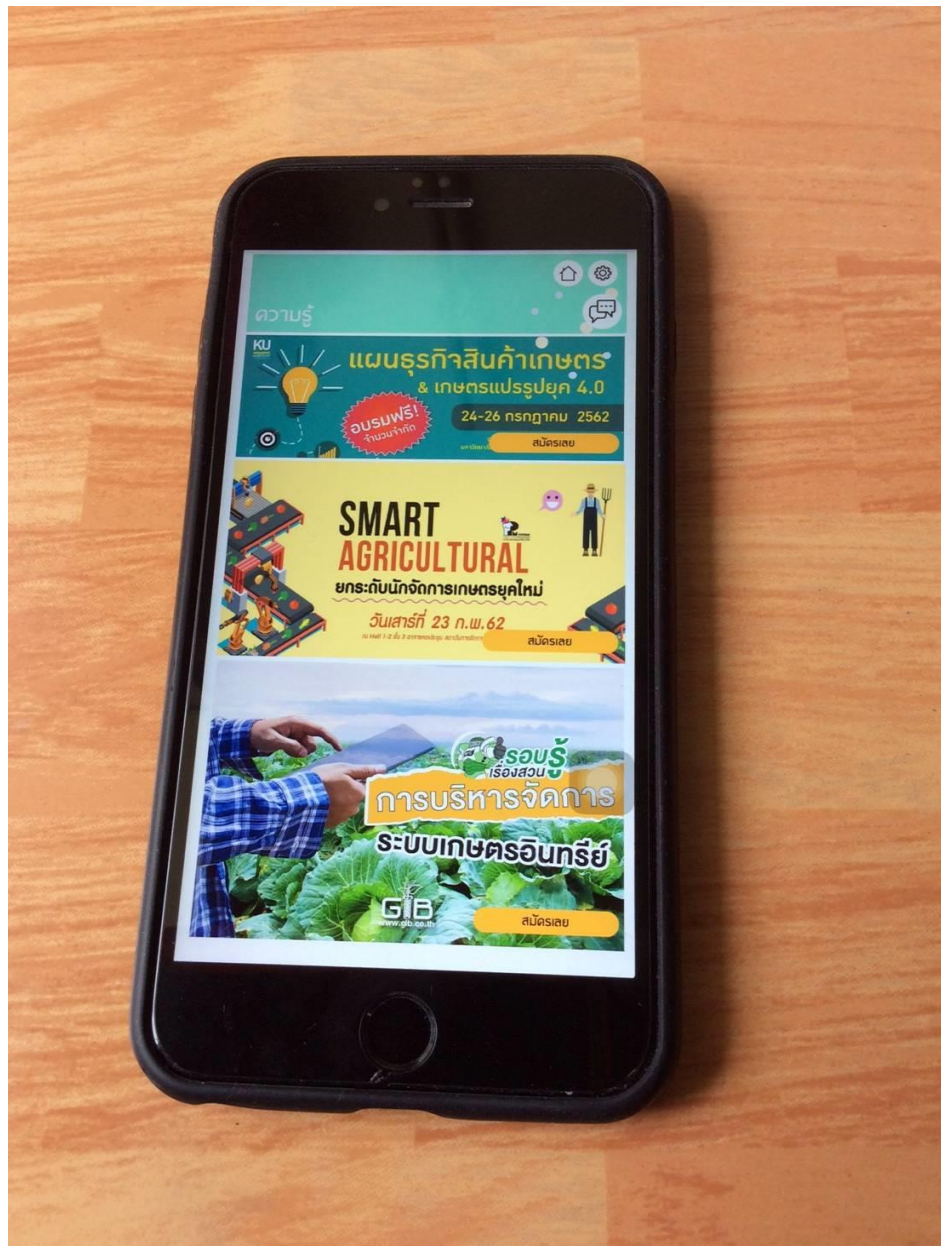
ภาพที่ 65 หน้าหมวดแหล่งเงินทุนของโปรแกรมประยุกต์แสดงแหล่งที่มาของเงินทุนที่น่าเชื่อถือ

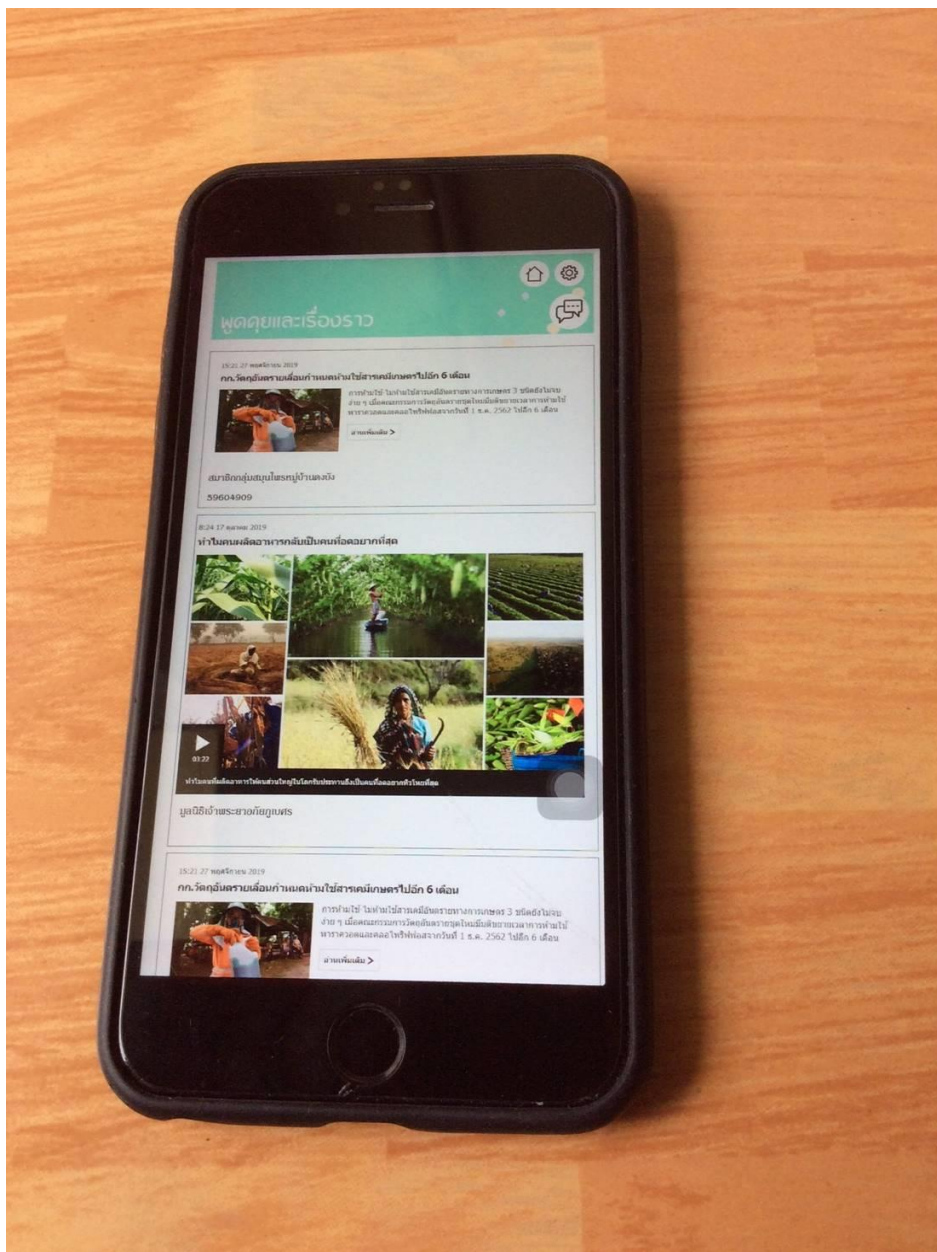
ภาพที่ 66 หน้าหมวดต้นกล้าและการขนส่งของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการแลกเปลี่ยนต้นกล้า
พันธมิตรระหว่างสมาชิกและร่วมใช้ระบบขนส่งต่างๆ

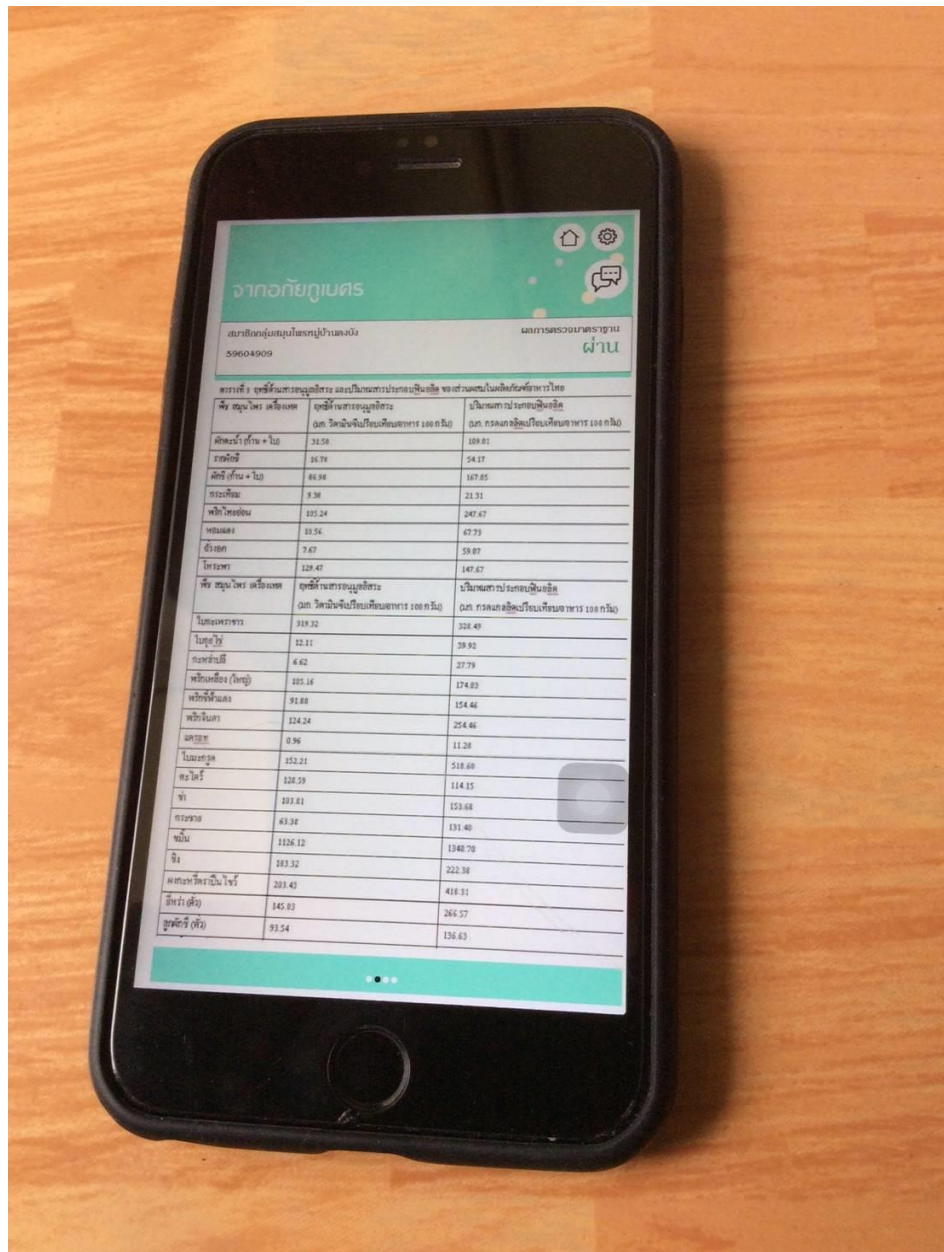
ภาพที่ 67 หน้าหมวดสมาชิกและอุปกรณ์ของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการแลกเปลี่ยนสมาชิก แรงงานจัดคิวร้องขอการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ระหว่างสมาชิกและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 68 หน้าหมวดความรู้ของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และเป็นแหล่งความรู้จากสถาบันที่เชื่อถือได้

ภาพที่ 69 หน้าหมวดพุดคุยและเรื่องราวของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงแนวคิดเรื่องราวต่างๆ ที่มีประโยชน์ที่สมาชิกหรือมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรสามารถแบ่งปันระหว่างกันได้

ภาพที่ 70 หน้าหมวดจากอภัยภูเบศรของโปรแกรมประยุกต์แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรในเรื่องของคุณภาพหรือโศกนาฏกรรมต่างๆ

จากอภัยภูเบศร

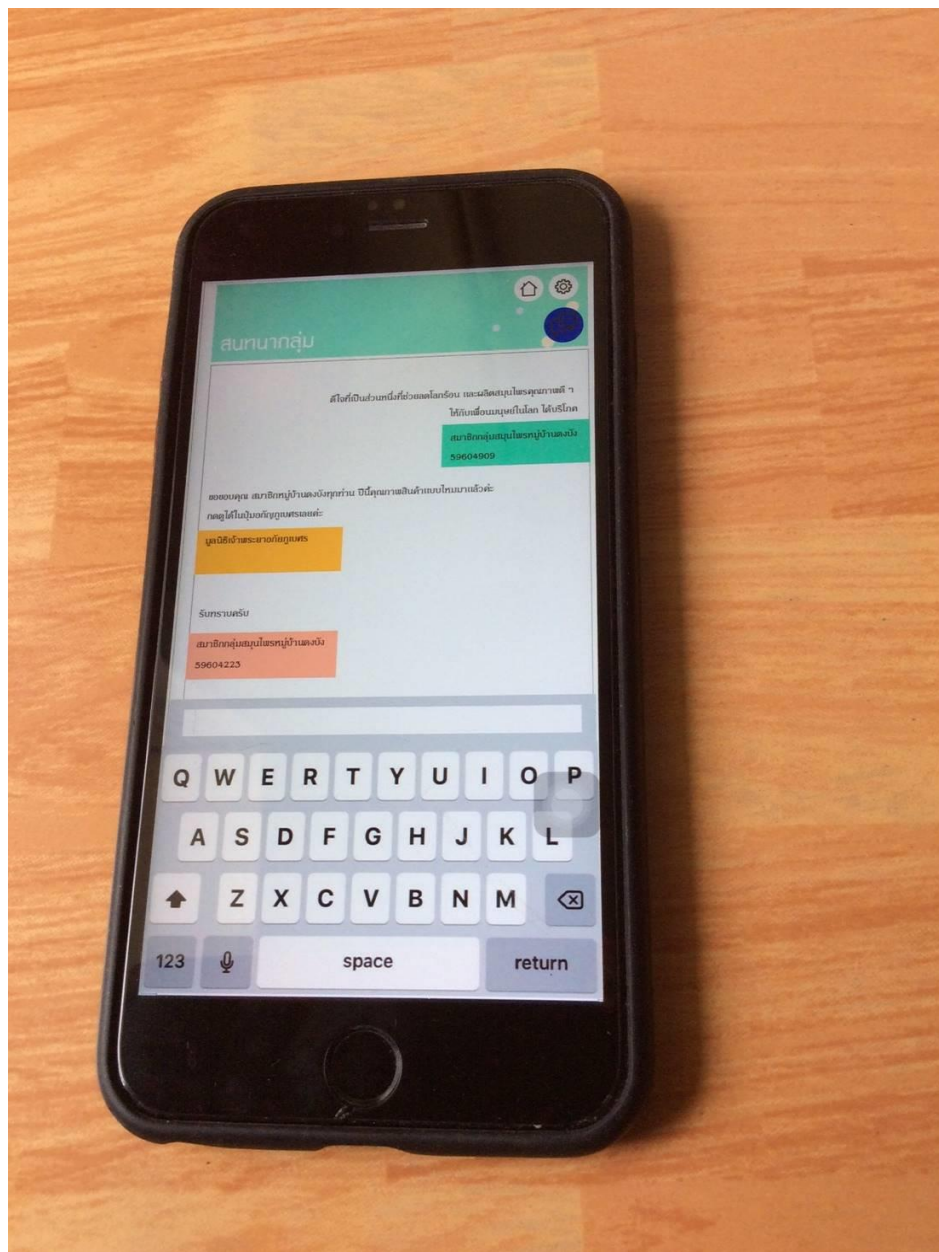
สมาชิกชุมชนสุขภาพใจ
59604909

สูง

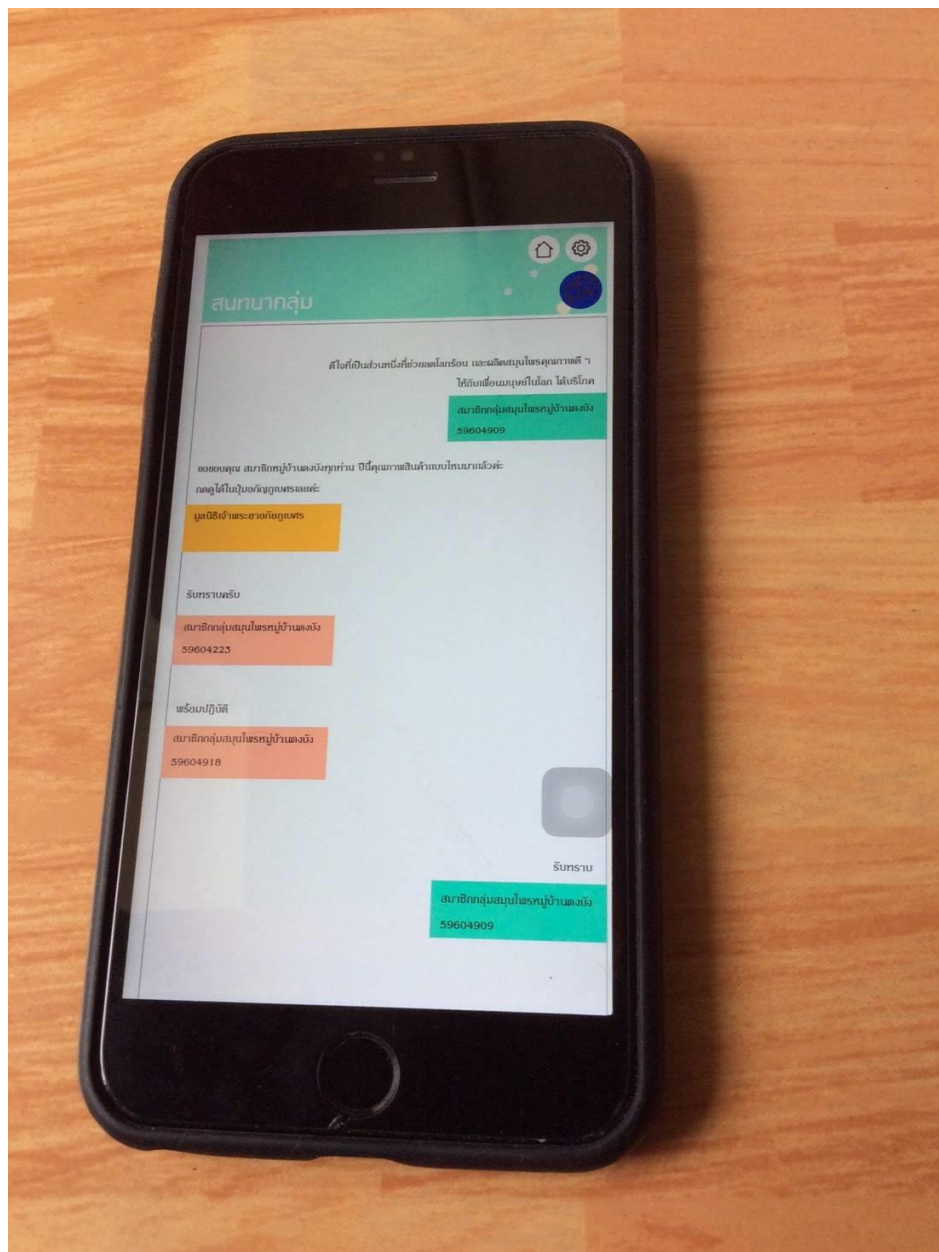
ประเภทกิจกรรม	23/08/62	23/08/63
เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร	90	85
เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก	30	26
ลงเพาะปลูก	2	1
ดูแลสมุนไพร	30	30
เก็บเกี่ยว	2	1
แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน	7	5
ขนส่ง	1	1
จำนวนวันรวมเวลาประเมิน	162	150

-12

ภาพที่ 71 หน้าประเมินผลเวลารวมของการทำงานผลิตวัตถุดิบสมุนไพรของสมาชิกชุมชนให้กับมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 72 หน้าการสนทนากลุ่มระหว่างสมาชิกชุมชนกับสมาชิกชุมชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิ
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 72 หน้าการสนทนาในกลุ่มระหว่างสมาชิกชุมชนกับสมาชิกชุมชนหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ต่อ)

ภาคผนวก ฅ
คู่มือการใช้โปรแกรมประยุกต์
Smart Farmer 4 Management

คู่มือการใช้งาน

USER MANUAL

โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหาร
 วิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบ
 ในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม

Smart Farmer
 4Management BETA

โปรแกรมแพลตฟอร์มนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านดงบัง และ มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

บ้านดงบัง
 bandongbang

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร 2563

คำนำ

ในยุคโลกาวิวัฒน์ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในโลกได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วนี้อีกทำให้เกิดปัญหามากมายที่ขึ้นมาบนโลกซึ่งเป็นเหตุที่ต้องหาวิธีแก้ไข และในทุกวันนี้คำว่า นวัตกรรม (Innovation) เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเพื่อตอบโจทย์ความต้องการในทุกๆภาคส่วน และ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย และเศรษฐกิจฐานราก นอกจากภาคการเกษตรแล้ว เศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น หรือวิสาหกิจชุมชน ก็ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในยุคปัจจุบันและวิสาหกิจชุมชนเป็นอีกกลุ่มที่หากมีการพัฒนา แล้วจะช่วยให้ สังคม และ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาได้ แต่ทั้งนี้ เศรษฐกิจฐานรากในกลุ่มของ วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีคุณภาพและมีความสามารถในการใช้องค์ความรู้จากชุมชนร่วมกับแนวคิดทางการจัดการมาสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้ และเพื่อให้ทันกับนโยบายการจัดการของ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดย วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ต้องเปลี่ยนจากการเป็นผู้ประกอบการแบบเดิมไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรม (Innovation Community Enterprises) และต้องเป็นธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยนจากรูปแบบการจัดการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง

ดังนั้นความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพการบริหารเชิงนวัตกรรมโดยเน้นนวัตกรรมแพลตฟอร์ม (Technology Innovation Platform) เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมที่เหมาะสมเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมโดยองค์ประกอบเชิงนวัตกรรมที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนเพิ่มศักยภาพการบริหารเพื่อลดต้นทุนเพื่อเพิ่มรายได้และเพิ่มศักยภาพได้นั้นมาจากแนวคิดเชิงนวัตกรรมต่างๆคือ นวัตกรรมแพลตฟอร์ม (Technology Innovation Platform) หรือ โปรแกรมประยุกต์ โดยมีองค์ประกอบต่างๆด้านการจัดการต่างๆได้แก่ ด้านการเงิน กำลังคนหรือสมาชิก อุปกรณ์หรือเครื่องจักร ด้านการจัดการ การเสนอและย้อนกลับ หรือ การแบ่งปันความรู้เป็นต้น และ แนวความคิดเชิงนวัตกรรมต่างๆเหล่านี้จะมีคุณภาพที่จะสามารถสร้างคุณค่าให้กับชุมชนนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีนวัตกรรมมาเป็นตัวช่วยและท้ายที่สุดโปรแกรมประยุกต์นี้จะเป็นต้นแบบที่นำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้กับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรกลุ่มอื่นๆของมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร หรือนำปรับใช้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมอื่นๆต่อไป

นายภูธิป มีถาวรกุล

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2563

สารบัญ

	หน้า
ที่มา _____	3
องค์ประกอบของโปรแกรม _____	4
โครงสร้างของโปรแกรม _____	5
วิธีติดตั้ง _____	6
เวอร์ชันBETA สำหรับงานวิจัย _____	7
วิธีการใช้โปรแกรม _____	10
การเข้าโปรแกรม แอปพลิเคชัน _____	11
การเข้าสู่ระบบสมาชิก _____	12
หน้าเมนูหลัก _____	13
หมวดเงินทุน _____	14
หมวดต้นทุนกล้าและขนส่ง _____	15
การเพิ่มคำร้องหมวดต้นทุนกล้าและขนส่ง _____	16
หมวดสมาชิกและอุปกรณ์ _____	17
การเพิ่มคำร้องหมวดสมาชิกและอุปกรณ์ _____	18
หมวดความรู้ _____	19
หมวดพูดคุยและเรื่องราว _____	20
การเพิ่มเรื่องราว _____	21
หมวดจากอภัยภูเบศร _____	22
การวัดและประเมินผลด้านเวลา _____	23
หมวดสนทนากลุ่ม _____	25

ที่มา

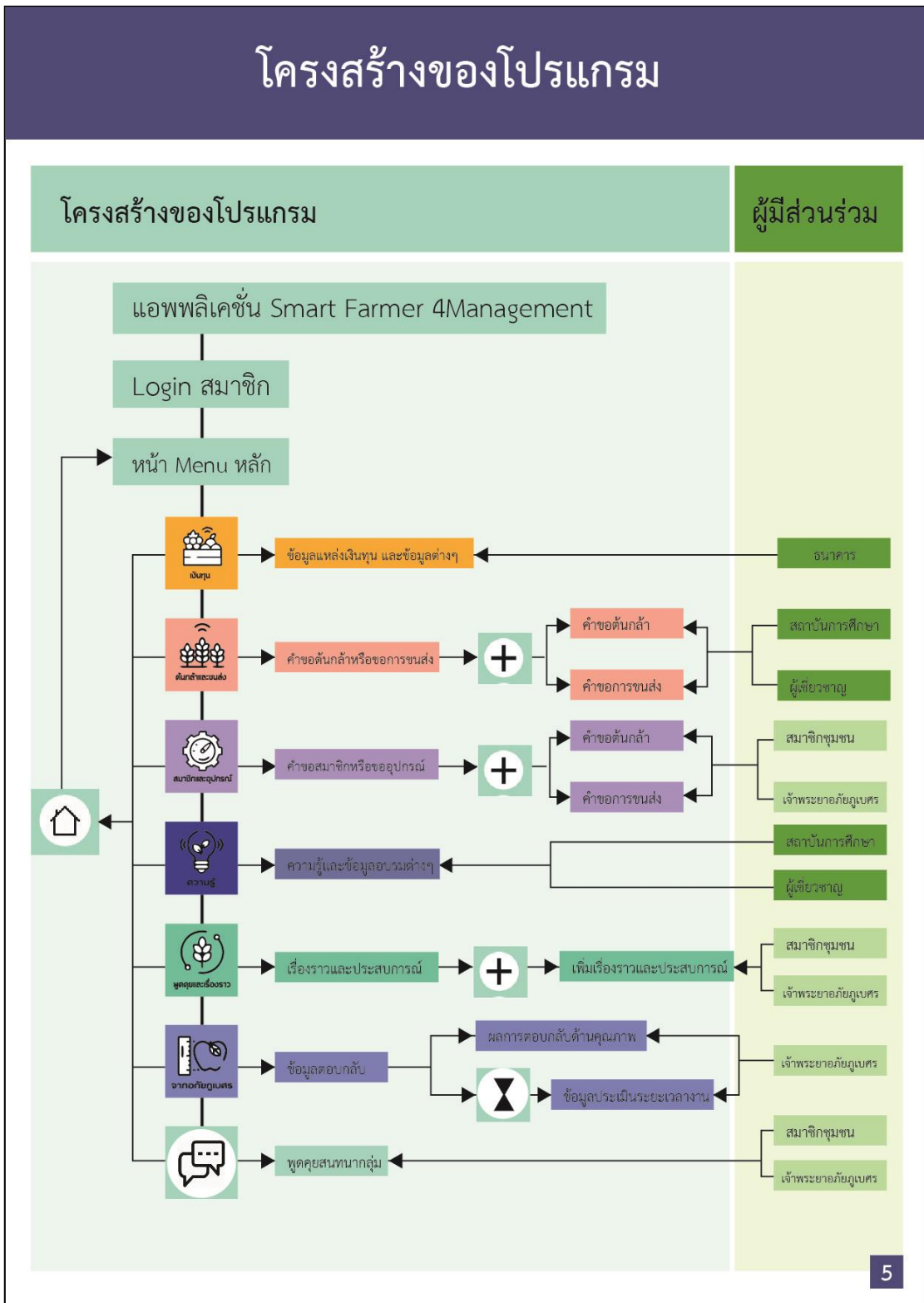
คู่มือการใช้โปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมนี้มาจาก ดุษฎีนิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ของ นายภูธิป มีถาวรกุล และ อาจารย์ ที่ปรึกษา 2 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระวัฒน์ จันทิก โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบหรือองค์ประกอบพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม โดยที่เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research-and Development) รวบรวมข้อมูลแบบวิธีการการวิจัยพหุวิธี (Multi-methods) และ นำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และ การวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสร้างพัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคมให้กับวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำมาพัฒนาด้วยการประยุกต์ใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory Action Research) ประยุกต์เทคนิคเชิงปริมาณประเมินกลยุทธ์ตามคะแนน Cohen's Kappa Statistic และ ประยุกต์ เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อประเมินผลเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสำหรับชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสมุนไพรมันดงบัง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็น ชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรมันดงบังมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและจากผลการวิจัยทำให้ได้โปรแกรมประยุกต์ที่มีองค์ประกอบและหมวดต่างๆ ตามที่ปรากฏอยู่ในโปรแกรมเวอร์ชันBETAสำหรับงานวิจัย ซึ่งโปรแกรมนี้นักวิจัยได้พัฒนาขึ้นมาในลักษณะเป็น Application เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรมันดงบังสามารถใช้ได้อย่างสะดวกและเกิดกระบวนการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การลดเวลาการปฏิบัติงานให้น้อยลงซึ่งจะแสดงถึงการประหยัดเวลาจากกระบวนการผลิตในห่วงโซ่อุปทานของชุมชนที่เกิดจากการขับเคลื่อนนวัตกรรมในลักษณะนี้ได้

องค์ประกอบของโปรแกรม

องค์ประกอบหลัก	สัญลักษณ์	องค์ประกอบย่อย
การแบ่งปัน (Sharing)		เรื่องราวระหว่างกัน ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ติดต่อสื่อสารแบบการสนทนากลุ่ม
การเงินหรือเงินทุน (Money)		แหล่งเงินทุน แลกเปลี่ยน(ต้นกล้าหรือเมล็ดพันธุ์) ซื้อผลผลิตที่เกินจำนวน
กำลังคนหรือสมาชิก (Man)		ขอกำลังคนที่ว่างงาน มีประสบการณ์มาแนะนำ
อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Machine)		เช่าหรือยืมอุปกรณ์และเครื่องจักร คำแนะนำและคำร้องในการซ่อมแซม นำเสนอข้อมูล ความรู้ อุปกรณ์
การจัดการ (Management)		จัดการระบบการขนส่ง วางแผนระยะเวลา
การให้ข้อมูลป้อนกลับ(Feedback)		เสนอแนะย้อนกลับด้านคุณภาพ ความรู้หรือความต้องการ

กระบวนการต้นน้ำ	กระบวนการกลางน้ำ	กระบวนการปลายน้ำ

โครงสร้างของโปรแกรม

วิธีการติดตั้ง

HOW TO INSTALL

เวอร์ชันBETA สำหรับงานวิจัย

1. เข้า <https://get.udid.io>

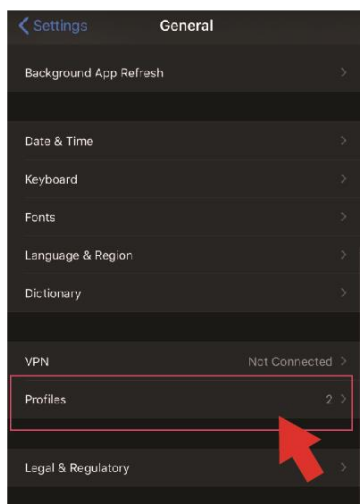

2. กดปุ่มสีเขียว กด Allow หรือ OK

Tap the button when viewing
site on your iPad or iPhone

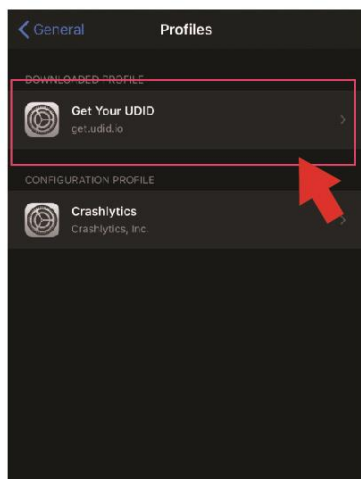
Accept installation
of the OTA certificate

Then it will show you UDID, IMEI, and
Serial Number of your iPhone/iPad

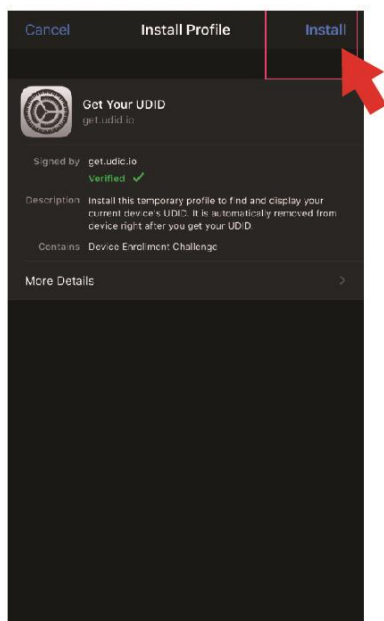

3. ไปที่ Settings > General > Profile

เวอร์ชันBETA สำหรับงานวิจัย

4. เลือกเข้า > Get UDID

5. กด > Install เข้าโปรแกรมติดตั้ง

เวอร์ชันBETA สำหรับงานวิจัย

UDID
eb0f481a8524ce3363680ac559fa9
b889cb47 XX X

Send UDID via E-mail

IMEI
35 332807 2004 XX X

Product
iPhone8,2

Version
17 XX X

Serial no.
C39QQ8GSG XX X

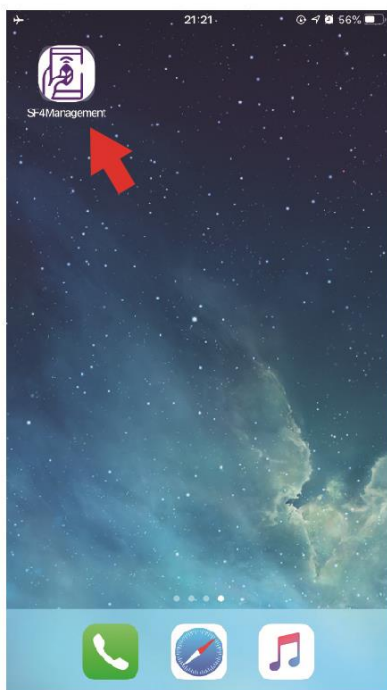
UDID.io is proudly presented by MacBuildServer
hosted at Heroku and bootstrapped with Flask, open-

6. กดปุ่มสีเขียว Send UDID via E-Mail
หรือ คัดลอกเลข UDID > IMEI >
Product > Version > Serial no.
ของ สมาร์ทโฟน สมาชิก
7. ส่งไปที่ thepool28@gmail.com
8. รอการตอบรับจากผู้พัฒนาระบบ
Application เพื่อใช้งาน

วิธีการใช้โปรแกรม

HOW TO USE

1. กดเข้า แอปพลิเคชัน
2. รอระบบทำการโหลดโปรแกรม

1. ระบบทำการโหลดโปรแกรม

Smart Farmer 4Management BETA

ลงทะเบียนสมาชิก

หมายเลขสมาชิก

รหัสผ่านระบบ

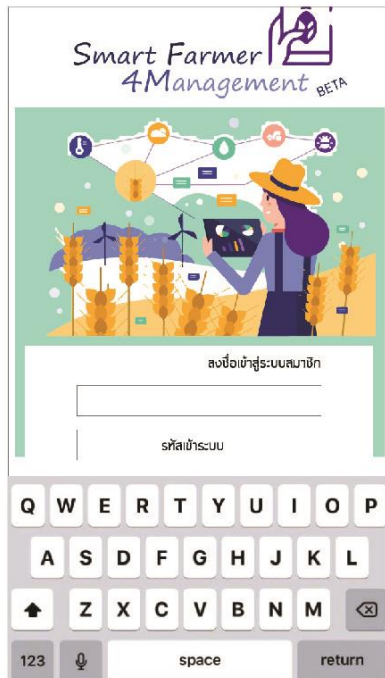
เข้าสู่ระบบ

บ้านคตบจ

กระทรวงพาณิชย์

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

1. เข้าสู่หน้า LOG IN ระบบของสมาชิก
2. กรอกรหัสสมาชิก และ รหัสผ่าน
3. กดเข้าสู่ระบบ

Smart Farmer 4Management BETA

ลงทะเบียนสมาชิก

หมายเลขสมาชิก

รหัสผ่านระบบ

Q W E R T Y U I O P

A S D F G H J K L

↑ Z X C V B N M ↵

123 ↵ space return

1. กรอกรหัสสมาชิก และ รหัสผ่าน
2. กดเข้าสู่ระบบ
3. หากรหัสผิดจะไม่สามารถเข้าสู่หน้าหลักได้

1. หน้าเมนูหลักของโปรแกรม
2. กดเลือกหน้าที่ต้องการ
3. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าเงินทุน
4. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าต้นกล้าและขนส่ง
5. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าสมาชิกและอุปกรณ์
6. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าความรู้
7. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าพูดคุยและเรื่องราว
8. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าจากอภัยภูเบศร

1. แถบแสดงข้อมูลสมาชิก แสดงชื่อ-สกุล กลุ่มสมาชิก และเลขรหัสสมาชิกเพื่อยืนยันตัวตน
2. ปุ่ม เพื่อกลับเข้าสู่หน้าหลัก
3. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่การ Setting
4. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้า สนทนาในกลุ่ม

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าเงินทุน

2. แถบ โฆษณา
โปรแกรมเงินทุนล่าสุด

1. หน้าเงินทุนแสดงแหล่งเงินทุนต่างๆ
2. กดเข้าสมัครหากสนใจในโปรแกรม
เงินทุนที่โฆษณา

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าต้นกล้าและขนส่ง

1. หน้าต้นกล้าและขนส่ง
2. ปุ่ม เพื่อเพิ่มคำขอต้นกล้าหรือขอการขนส่ง
3. กรอกมูลและรอการตอบรับ
4. **รอการตอบรับ** คือ คำร้องอยู่ระหว่างดำเนินการตอบรับ
5. **กำลังดำเนินการ** คือ คำร้องกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการและได้รับการตอบรับ
6. **สำเร็จ** คือ กระบวนการเสร็จสิ้น

1. หน้าเพิ่มคำขอต้นกล้าและขนส่ง
2. กรอกข้อมูล และ ความต้องการ
3. เลือกประเภท “ต้นกล้า” หรือ “ขนส่ง”
4. กดปุ่ม “ตกลง”
5. คำขอจะขึ้นและแสดงสถานะรอการตอบรับ

1. หากต้องการยกเลิกคำร้อง
2. ให้เลื่อนปิดคำร้องทางซ้าย
3. คำร้องจะเจอปุ่ม ถังขยะ
4. กดปุ่ม “ถังขยะ” เพื่อลบสถานะคำร้อง
5. การลบสถานะคำร้องจะสามารถลบได้เฉพาะหมายเลขที่ตรงกับสมาชิกเท่านั้น

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าสมาชิก และอุปกรณ์

สมาชิกและอุปกรณ์	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วงชดเชยหลังเสร็จสิ้นสมาชิก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09604906	
ต้องการใช้ยุทโธปกรณ์ ตั้งแต่ปลายฤดูปลูก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09604906	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วงชดเชยหลังเสร็จสิ้นสมาชิก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09604906	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วงชดเชยหลังเสร็จสิ้นสมาชิก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09601221	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วงชดเชยหลังเสร็จสิ้นสมาชิก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09604906	
ต้องการกำลังสมาชิก ช่วงชดเชยหลังเสร็จสิ้นสมาชิก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09603254	
ต้องการซ่อมอุปกรณ์ ชุดสีชมพูข้าวสุก	สำเร็จ กำลังดำเนินการ รอการตอบรับ
สมาชิกกลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านละมั่ง 09602315	

1. หน้าสมาชิกและอุปกรณ์
2. ปุ่ม เพื่อเพิ่มคำขอสมาชิก หรือขออุปกรณ์
3. กรอกรวมูลและรอการตอบรับ
4. **รอการตอบรับ** คือ คำร้องอยู่ระหว่าง ดำเนินการตอบรับ
5. **กำลังดำเนินการ** คือ คำร้องกำลังอยู่ระหว่าง ดำเนินการและได้รับการตอบรับ
6. **สำเร็จ** คือ กระบวนการเสร็จสิ้น

1. หน้าเพิ่มคำขอสมาชิกและอุปกรณ์
2. กรอกข้อมูล และ ความต้องการ
3. เลือกประเภท “สมาชิก” หรือ “อุปกรณ์”
4. กดปุ่ม “ตกลง”
5. คำขอจะขึ้นและแสดงสถานะ
รอการตอบรับ

ประเภท	สถานะ	ปุ่ม
ต้องการกำลังสมาชิก	สำเร็จ	รอการตอบรับ
ต้องการใช้อุปกรณ์	กำลังดำเนินการ	รอการตอบรับ
รื้อสิ่งสมาชิก	กำลังดำเนินการ	รอการตอบรับ
ต้องการเพิ่มสมาชิก	สำเร็จ	รอการตอบรับ
ต้องการกำลังสมาชิก	สำเร็จ	รอการตอบรับ
ต้องการเพิ่มสมาชิก	สำเร็จ	รอการตอบรับ
ต้องการซ่อมอุปกรณ์	สำเร็จ	รอการตอบรับ

1. หากต้องการยกเลิกคำร้อง
2. ให้เลื่อนปิดคำร้องทางซ้าย
3. คำร้องจะเจอปุ่ม ถึงขยะ
4. กดปุ่ม “ถึงขยะ” เพื่อลบสถานะคำร้อง
5. การลบสถานะคำร้องจะสามารถลบ
ได้เฉพาะหมายเลขที่ตรงกับสมาชิกเท่านั้น

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าความรู้

2. แถบ โฆษณา
โปรแกรมอบรมความรู้ล่าสุด

ความรู้ต่างๆ

1. หน้าความรู้
2. เลือกแถบความรู้ต่างๆตามความสนใจ

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าพูดคุย และเรื่องราว

1. หน้าพูดคุยและเรื่องราว
 2. เลือกหัวข้อพูดคุยและเรื่องราวตามความสนใจ
 3. ปุ่ม เพื่อเพิ่มเรื่องราว

1. หน้าเพิ่มเรื่องราว
2. กรอกข้อมูล และ เลือกรูปภาพประกอบ
3. กดปุ่ม “ตกลง”
4. เรื่องราวและรูปภาพประกอบจะขึ้น
ในหน้าพุดคุยและเรื่องราว

1. หากต้องยกเลิกเรื่องราว
2. ให้เลื่อนปิดเรื่องราวทางซ้าย
3. เรื่องราวจะเจอปุ่ม ถังขยะ
4. กดปุ่ม “ถังขยะ” เพื่อลบสถานะเรื่องราว
5. การลบสถานะเรื่องราวจะสามารถลบ
ได้เฉพาะหมายเลขที่ตรงกับสมาชิกเท่านั้น

1. ปุ่ม เพื่อเข้าสู่หน้าจากอภัยเบตร

สินค้าเกษตรสด		
ชื่อสินค้า	ราคาต่อหน่วย	ราคาต่อหน่วย (รวมภาษี)
มันฝรั่ง 1 กิโล	55.58	59.91
บวบดิบ	51.78	54.17
พริกชี้ฟ้า 1 กิโล	81.94	87.85
ถั่วเขียว	5.36	5.51
พริกขี้หนู	113.24	119.67
พริกแดง	11.54	12.15
ถั่วเขียว	7.67	8.08
โพธิ์เทศ	119.47	127.67
สินค้าเกษตรแปรรูป		
ชื่อสินค้า	ราคาต่อหน่วย	ราคาต่อหน่วย (รวมภาษี)
ใบมะขามตาก	119.12	125.48
ใบชาขี้เหล็ก	11.11	11.62
ถั่วเขียวคั่ว	6.60	6.95
พริกขี้หนู (ใบขี้หนู)	113.14	119.61
พริกขี้หนูคั่ว	11.88	12.44
พริกขี้หนูตาก	114.24	120.44
พริกขี้หนู	2.36	2.49
ใบมะขามตาก	113.21	119.68
ชาขี้เหล็ก	114.59	120.15
ชา	113.81	119.68
ถั่วเขียว	6.34	6.69
ชาขี้เหล็ก	1126.11	1180.76
ชา	113.21	119.68
ชาขี้เหล็กพรีเมียมไซท์	213.49	223.11
ชาพรีเมียมไซท์	145.81	152.57
ชาพรีเมียมไซท์	11.54	12.15

1. หน้าจากอภัยเบตร
2. ผลการตรวจสอบคุณภาพ สมุนไพรผ่านเกณฑ์
3. คือ ผลการตรวจสอบคุณภาพ สมุนไพรไม่ผ่านเกณฑ์
4. ปุ่ม สำหรับเก็บข้อมูลประเมินเพื่อที่จะเปรียบเทียบระยะเวลาการทำงาน ของสมุนไพรแต่ละประเภท

สมาชิกและอุปกรณ์

สมาชิกผู้ลงทะเบียนบ้านเลขที่ 59604909 วันที่ 23/08/2563

☒ เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร	85
☒ เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก	26
☒ ลงเพาะปลูก	2
☒ ดูแลสมุนไพร	30
☒ เก็บเกี่ยว	2
☒ แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน	7
☒ ขนส่ง	1

ตกลง ประเมินผล

จากอภัยคุณตร

สมาชิกผู้ลงทะเบียนบ้านเลขที่ 56021909 สูง

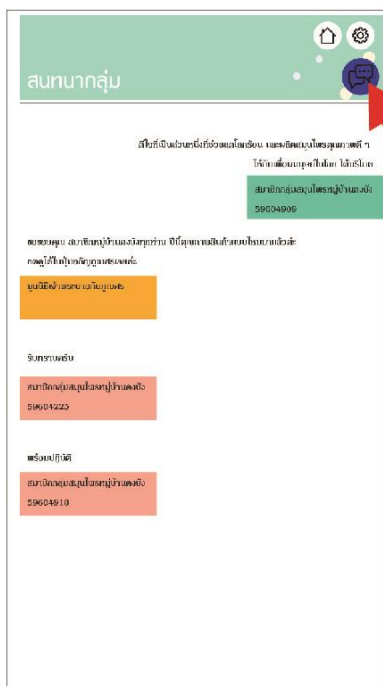
ประเภทกิจกรรม	23/08/61	23/08/62
เตรียมกล้าพันธุ์สมุนไพร	90	85
เตรียมดิน เตรียมแปลงปลูก	30	26
ลงเพาะปลูก	2	1
ดูแลสมุนไพร	30	30
เก็บเกี่ยว	2	1
แปรรูปผลผลิตเพื่อส่งโรงงาน	7	5
ขนส่ง	1	1
จำนวนวันรวมเวลาประเมิน	162	150

-12

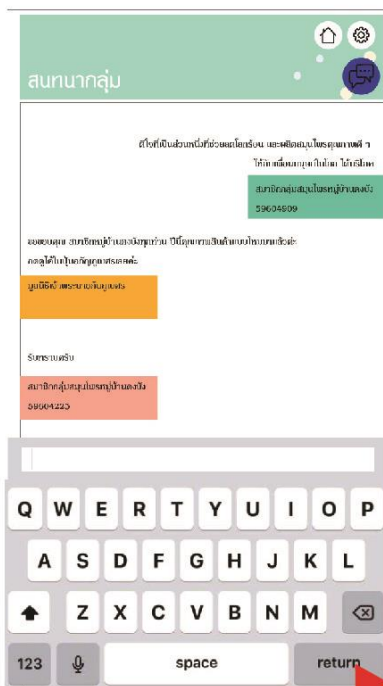
1. หลังจากครบกระบวนการกรอกจำนวนวันที่ทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม
2. กด “ประเมินผล” เพื่อประเมินผลเวลา

คำอธิบายเกณฑ์การประเมินคะแนนเวลารวมการทำงานของคู่มือโปรแกรม SF4M Beta

1. **ปรับปรุง** ผลประเมินในระดับ “ปรับปรุง” คือใช้เวลา มากกว่า 5 วัน ขึ้นไป จากครั้งล่าสุด
2. **ปกติ** ผลประเมินในระดับ “ปกติ” คือใช้เวลา ไม่มากกว่า 4 วัน และน้อยกว่า 10 วัน จากครั้งล่าสุด
3. **สูง** ผลประเมินในระดับ “สูง” คือใช้เวลา น้อยกว่าระหว่าง 11 วัน ถึง 20 วัน จากครั้งล่าสุด
4. **สูงมาก** ผลประเมินในระดับ “สูงมาก” คือใช้เวลา น้อยกว่า 21 วัน จากครั้งล่าสุด

1. เข้าสู่หน้า สนทนากลุ่ม

1. พิมพ์ข้อความต่างๆ แล้วกดตกลง เพื่อสนทนากับสมาชิกและเจ้าหน้าที่ จากมูลนิธิเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ภาพที่ 73 ใบประกาศการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หัวข้อคุณูปพันธ์ เรื่อง พัฒนาโปรแกรมประยุกต์เสริมสร้างศักยภาพการบริหารวิสาหกิจชุมชนเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้ผลิตวัตถุดิบในห่วงโซ่อุปทานของกิจการเพื่อสังคม วันที่ เดือน.....พ.ศ.

ก่อนที่จะลงนามในใบ ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดี เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะ ไม่มีผลกระทบใด ๆต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัย ผลของการศึกษานี้ จะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น โดยข้อมูลต่าง ๆ จะถูกเก็บ ไว้ในคอมพิวเตอร์ และไม่มี การแพร่กระจายสู่สาธารณชน ขอรับรองว่าจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของท่านตาม กฎหมายข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามใน

ใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย
(.....)

ภาพที่ 74 ใบยินยอมการเข้าร่วมวิจัยจริยธรรมในมนุษย์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายภูธิป มีถาวรกุล
วัน เดือน ปี เกิด	23 สิงหาคม 2528
สถานที่เกิด	สงขลา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2550 ปริญญาตรีศิลปบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยรังสิต พ.ศ.2554 ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยวนานาชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขต กรุงเทพฯ พ.ศ.2556 Master of International Tourism and Hotel Management Southern Cross University, Australia พ.ศ.2562 ศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	2/154 ถนน พหลโยธิน 40 แขวง เสนานิคม เขต จตุจักร จังหวัด กรุงเทพฯ 10900

